

ΒΕΡΟΙΑΣ

8

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΕΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

+900

Αριθ. Εισ

3788/63

ΔΩΡΕΑ

Κωνσταντίνου
Γεωργίου

OVER
62 00453

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΠΙΤΟΜΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ

ΣΟΥΛΤΑΝΩΝ

ΤΗΣ

ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἐκδιδόντος

ΑΒΡΑΑΜ ΒΑΠΟΡΙΑΔΟΥ

γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν τυπογραφείων καὶ ἐξελεγκτοῦ τῶν ἑλληνικῶν
βιβλίων ἐν τῷ αὐτ. ὑπουργείῳ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1887.

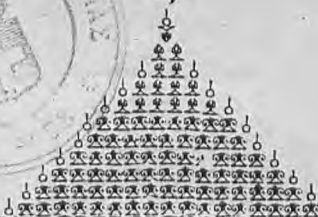
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

~~~~~  
Ἄδελφ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως  
(ὑπ' ἀριθ. 184 καὶ ἡμερομην. 11 Ρετζέπ 1303 17 Ἀπριλίου 1301).  
~~~~~


*)

ΤΩ,

ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΩ, ΚΑΙ ΚΡΑΤΑΙΟΤΑΤΩ,

ΗΜΩΝ ΑΝΑΚΤΙ

ΓΑΖΗ, ΣΟΥΛΤΑΝ ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΙΤ ΧΑΝ ΤΩ, Β'.

ΤΟ ΠΟΝΗΜΑ ΤΟΥΤΟ

ΤΑΠΕΙΝΩΣ ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ.

Μεγαλειότατε,

Καταργίσας ἑλληριστὶ «Ἐπίτομον Βιογραφικὴν ἱστορίαν τῶν ἐνδόξων Σουλτάνων» πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τῇ θεοφρονήτῳ αὐτῆς ἐπικρατεῖα σχολείων τῶν Ῥωμαίων Αὐτῆς ὑπηκόων, τολμῶ ἵνα περικυβερήσω τὸ ἐλάχιστον τοῦτο ἔργον μου διὰ τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος τῆς Σῆς Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, ὀνόματος, ὅπερ τὴν ὑπάτην περιποιοῦν τῷ ἔργῳ τούτῳ τιμὴν, ἣ ἀρίστη ἐστὶ σύστασις πρὸς ἀνάγνωσιν αὐτοῦ καὶ πρὸς ἐνρυντέραν παρὰ τοῖς συμπολίταις μου διάδοσιν τῶν ἐκλειῶν ὀνομάτων τῶν ἐνδόξων προγόνων Σου. Ἀπόδεξαι, Μεγαλειότατε, ἀνθ' ὧν ἀγαθῶν τοὺς ὑπηκόους Σου ἐπλήρωσας τὸν ταπεινὸν τοῦτον ἐγγνωμοσύνης φόρον ἀγαθοῦς ὑπηκόου Σου διαπύρως εὐχομένον ὅπως ὁ Ὑψίστος διατηρῇ καὶ ἱστηρίτζῃ Σε ἐπὶ τοῦ κραταιοῦ Σου θρόνου πρὸς εὐκλειαν τοῦ Κράτους καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν λαῶν Σου.

Τῆς Ὑμετέρας Α. Μεγαλειότητος
πιστὸς καὶ ἀρωσιωμένος θεράπων καὶ ὑπῆκοος
Α. ΒΑΠΟΡΙΑΝΕ.

شوکت او قدرت او مهابت او عظمت او ولی نعمت بنیتمیز پادشاه همز
 افند مزحضر تلرینی خدای بی زوال سریر شوکت مصیر شاهانه لریده
 کمال مسرت و عافیتله برقرار و بردوام و بالجمله آمال
 شهنشاهی لرینی موقع ارای حصول ایدرک ذات هایونلرینی
 شیرینکام پیورسون آمین. صداقت و عبودیتله مفتخر بو
 احقر لری معارف نظارت جلیله سی بندکان صداقت نشاندن
 اولوب ممالک جناب خلافتیناهی لریده واقع روم تبعه شاهانه لری
 مکتبلریده تعلیم و تدریس ایدلک ایچون روم لسانی اوزره
 ترتیب ایتمش اولدیغم ﴿ تراجم احوال سلاطین عظام ﴾ نام
 تاریکچه بی نام نامی حضرت تاجدار یله توشیخ و تربینه جرأت و
 بوجهلله عموم تبعه صادقه شهر یاریرینه بر لطف کردار اولان
 بر پادشاه عالمینا هک سایه شان و شوکتنده اثر ناچیز بندکانه مه
 احراز شرف و مفخرت و استجلاب انظار رغبت ایلدم.

معارف نظارتنده مطبعه لر مفتشی

اورام واپوریدی قوللری

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀριθ. Πρωτ. 740.

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἐπιθεδαιοῖ.

Ἡ Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἑκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὴν ὑπ' ἀριθ. 740 καὶ ἡμερομ. 28 Φεβρουαρίου αἴτησιν τοῦ κ. Ἀβραάμ Βαπορίδου, ἐξαιτουμένου τὴν ἐκ νέου σύστασιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀνατυπούμενης «Ἐπιτόμου Βιογραφικῆς Ἱστορίας τῶν Σουλτάνων τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας» καὶ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῆς ὡς βιβλίου ἀναγνώσεως ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς σχολείοις, καὶ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Μαΐου 1885 κρίσιν τοῦ καθηγητικοῦ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς Συλλόγου, θεωροῦντος αὐτὴν ὡς μηδόλως ἀντικειμένην πρὸς τὰ πολιτικῶς καὶ θρησκευτικῶς καθεστῶτα καὶ ἐγκρίνοντος τὴν ἐκδόσιν αὐτῆς, ὡς βιβλίου ὠφελίμου παντὶ τῷ ἀναγινώσκοντι, πρὸς δὲ ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν τῆς προηγουμένης ἐκδόσεως ταχεῖαν κατανάλωσιν, οὐ μικρὸν μαρτυροῦσαν τὴν χρησιμότητα τοῦ ἐν λόγῳ πονήματος, συνίστησι καὶ πάλιν τὴν χρῆσιν καὶ εἰσαγωγὴν τούτου ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς Σχολείοις τοσοῦτ' ἤ ἄλλῳ, καθόσον περιέχει τὴν λίαν ἐνδιαφέρονσαν ἡμᾶς ἱστορίαν καὶ τὸν βίον τῶν ἐνδόξων Σουλτάνων τῆς κραταιᾶς Αὐτοκρατορίας.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Μαρτίου 1887.

Ὁ πρόεδρος

Ὁ γραμματεὺς

† Ὁ Μιτωλήνης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

ΑΛ. ΒΡΥΕΝΝΙΟΣ.

Ἀρχιεμενδριτης ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

Ἱεροδιάκονος Γ. ΔΩΡΙΖΑΣ.

Β. Δ. ΚΑΛΛΙΘΡΩΝ.

Β. ΠΥΛΑΔΗΣ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

Δημοσιὰ Κεντρικὴ Βιβλιοθηκὴ Βερόνης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Μία τῶν πρώτων τροφῶν τοῦ πνεύματος τροφή, ἥτις ἔπρεπε νὰ γαλουχῇ τὴν ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις ἐκπαιδευομένην νεότητα, εἶναι ἡ γνῶσις τῆς ἱστορίας τῆς παναρχαίας ταύτης χώρας, τὴν ὅποιαν κατοικοῦμεν. Ἐπίσης, ὡς μέρος αὐτῆς οὐσιωδέστατον, ἡ ἱστορία τῶν εὐκλεῶν Σουλτάνων τῶν βασιλευσάντων ἐν αὐτῇ, καὶ αὕτη ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας, ὡς ἀπαιτουμένη τροφή τῆς διανοίας, ἔπρεπε νὰ χορηγῇται τοῖς εἰς τὰ ἡμέτερα σχολεῖα παιδευομένοις. Λαὸς ἐργατικός καὶ χειρῶναξ, ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι κοινωνικαὶ τάξεις, λόγοι ἀνεπτυγμένοι καὶ φιλομαθεῖς, ὡς καὶ οἱ μετρίαι παιδεύσεως καὶ οἱ τῶν στοιχείων τῆς ἀναγνώσεως μέτοχοι ἦτο καλὸν νὰ ἔχωσιν ἀνάγκηνα τοιοῦτον πρόχειρον, εὐληπτον, ἀκριβές καὶ εἰς τὰ βαλάντια τῶν πολλῶν εὐπρόσιτον. Τοῦτο εἶναι, νομίζομεν, ἀλήθεια, τὴν ὅποιαν ἀνωμολόγησαν οὐκ ὀλίγοι, αἱ δὲ παρ' ἡμῖν ἐφημερίδες εὐμενῶς ὑπὲρ τοῦ βιβλίου γράψασαι, ἐδικαίωσαν τὰς σκέψεις μου ταύτας, ὑφ' ὧν ὠρμήθην εἰς ἔκδοσιν τῆς παρούσης «Ἐπιτόμου Βιογραφικῆς Ἱστορίας τῶν Σουλτάνων τῆς Ὀθωμανικῆς Λύτοκρατορίας».

Εἰς δευτέραν ἔκδοσιν αὐτῆς προσκίνων σήμερον, μὴ ἀσχημιζομένης ὑπὸ τυπογραφικῶν καὶ γλωσσικῶν παραραμάτων, παρέχω καλὸν ἀνάγκηνα τοῖς ὁμογενέσι μου, οἵτινες ἐλπίζω ὅτι λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰ πολλὰ τῆς ἐκδόσεως ἀναλώματα θέλουσι φιλοτιμηθῇ νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτήν, καταρτίζοντες τὴν παρ' ἡμῖν νεολίαν εἰδήμονα μεγάλου καὶ σπουδαίου τμήματος ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς χώρας, τῆς ὁποίας ἐσμὲν κάτοικοι.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 4 Νοεμβρίου 1886.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

Δημόσιον Κεντρικὴν Βιβλιοθήκην Βέροιας

ΕΠΙΤΟΜΟΣ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ

ΣΟΥΛΤΑΝΩΝ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους δύναται νὰ διαιρεθῇ
εἰς ὁκτὼ ἐποχάς.

ΕΠΟΧΗ ΠΡΩΤΗ.

Ἔτος Ἐγείρας 699 — 726 ἢ 1299 — 1326 μ. Χρ. ὁ Σουλτάνος
Ὁσμάν. Πρῶτοι ἱστορικοὶ χρόνοι.

ΕΠΟΧΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἔτος Ἐγείρας 726 — 791 ἢ 1326 — 1389 μ. Χρ. Σουλτάνος Μου-
ράτ ὁ Α'. Συγκρότησις τοῦ σώματος τῶν Γενιτσάρων.

ΕΠΟΧΗ ΤΡΙΤΗ.

Ἔτος Ἐγείρας 791 — 855 ἢ 1389 — 1451 μ. Χρ. Σουλτάνος Βαγια-
ζίτ ὁ Α' ἐπικληθεὶς Κεραυνός. Κατακτήσεις καὶ νίκαι.

ΕΠΟΧΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἔτος Ἐγείρας 855 — 926 ἢ 1451 — 1519 μ. Χρ. Σουλτάνος Μωά-
μεθ ὁ Β' ὁ Κατακτητής. Ἀλώσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΕΠΟΧΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Ἔτος Ἐγείρας 926 — 1058 ἢ 1519 — 1649 μ. Χρ. Σουλτάνος Σου-
λεϊμάν ὁ Μεγαλοπρεπὴς καὶ Νομοθέτης. Μεγαλεῖον τοῦ Ὀθωμα-
νικοῦ Κράτους.

ΕΠΟΧΗ ΕΚΤΗ.

Ἔτος Ἐγείρας 1058 — 1143 ἢ 1649 — 1730 μ. Χρ. Σουλτάνος Μωά-
μεθ ὁ Δ'. Ἀλώσις τῆς Κρήτης. Βαζυρεία τοῦ Κιοπρουλού.

ΕΠΟΧΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Ἔτος Ἐγείρας 1143 — 1222 ἢ 1730 — 1808 μ. Χρ. Σουλτάνος Μαχ-
μούτ ὁ Α'. Ἡ ἐν Βελιγραδίου εἰρήνη.

ΕΠΟΧΗ ΟΓΔΩ.

Ἔτος Ἐγείρας 1222 — 1292 ἢ 1808 — 1876 μ. Χρ. Σουλτάνος Μαχ-
μούτ ὁ Β'. Σύγχρονα γεγονότα.

ΠΙΝΑΞ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΩΝ ΣΟΥΛΤΑΝΩΝ.

1^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΟΣΜΑΝ Ο ΝΙΚΗΤΗΣ.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 699 ἔτει Ἑγείρας ἡ 1299 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 27.

2^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΟΡΧΑΝ.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 726 Ἑγείρας ἡ 1326 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 34.

3^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤ Ο Α'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 761 Ἑγείρας ἡ 1360 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 29.

4^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΒΑΓΙΑΖΗΤ Ο ΚΕΡΑΥΝΟΣ.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 791 Ἑγείρας ἡ 1389 μ. Χρ., ἐβασίλευσεν ἔτη 13.

ΜΕΣΟΒΑΣΙΛΕΙΑ

ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ καὶ ΜΟΥΣΑ.

Ἔτος Ἑγείρας 805 ἡ 1402 μ. Χρ., διάρκεια αὐτῆς 11 ἔτη.

5^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Α' Ο ΤΣΕΛΕΜΠΗ.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 816 Ἑγείρας ἡ 1413 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 8.

6^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤ Ο Β'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 824 Ἑγείρας ἡ 1421 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 30.

7^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Β' Ο ΠΟΡΘΗΤΗΣ.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 855 Ἑγείρας ἡ 1451 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 30.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

8^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΒΑΓΙΑΖΗΤ Ο Β'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 886 Ἑγείρας ἡ 1481 μ. Χρ., ἔβασίλευσεν ἔτη 30.

9^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΕΛΙΜ Ο Α'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 918 Ἑγείρας ἡ 1512 μ. Χρ., ἔβασίλευσεν ἔτη 8.

10^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ Ο Α'.

Ο ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 926 Ἑγείρας ἡ 1520 μ. Χρ., ἔβασίλευσεν ἔτη 46.

11^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΕΛΙΜ Ο Β'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 974 Ἑγείρας ἡ 1566 μ. Χρ., ἔβασίλευσεν ἔτη 8.

12^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤ Ο Γ'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 982 Ἑγείρας ἡ 1574 μ. Χρ., ἔβασίλευσεν ἔτη 21.

13^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Γ'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1003 Ἑγείρας ἡ 1595 μ. Χρ., ἔβασίλευσεν ἔτη 8.

14^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Α'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1012 Ἑγείρας ἡ 1603 μ. Χρ., ἔβασίλευσεν ἔτη 14.

15^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Α'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1026 Ἑγείρας ἡ 1617 μ. Χρ., ἔβασίλευσεν ἔτος ἓν.

16^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΟΣΜΑΝ Ο Β'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1027 Ἑγείρας ἡ 1618 μ. Χρ., ἔβασίλευσεν ἔτη 4.

ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Α΄.

(Τὸ δεύτερον).

Ἀντλήθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1301 Ἑγείρας ἡ 1622 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτος ἔν.

17^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤ Ο Δ΄.

Ἀντλήθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1033 Ἑγείρας ἡ 1623 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 17.

18^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΙΒΡΑΪΜ Ο Α΄.

Ἀντλήθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1049 Ἑγείρας ἡ 1640 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 8.

19^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΜΕΘ Ο Δ΄.

Ἀντλήθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1058 Ἑγείρας ἡ 1648 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 39.

20^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ Ο Β΄.

Ἀντλήθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1099 Ἑγείρας ἡ 1687 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 4.

21^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Β΄.

Ἀντλήθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1103 Ἑγείρας ἡ 1691 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 4.

22^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Β΄.

Ἀντλήθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1107 Ἑγείρας ἡ 1695 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 8.

23^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Γ΄.

Ἀντλήθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1115 Ἑγείρας ἡ 1703 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 27.

24^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΑΧΜΟΥΤ Ο Α΄.

Ἀντλήθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1143 Ἑγείρας ἡ 1730 μ. Χρ.,
ἐβασίλευσεν ἔτη 24.

25^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΟΣΜΑΝ Ο Γ'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1168 Ἑγείρας ἡ 1754 μ. Χρ., ἐβασίλευσεν ἔτη 3.

26^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Γ'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1171 Ἑγείρας ἡ 1757 μ. Χρ., ἐβασίλευσεν ἔτη 17.

27^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΠΤΟΥΛ ΧΑΜΙΤ Ο Α'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1188 Ἑγείρας ἡ 1774 μ. Χρ., ἐβασίλευσεν ἔτη 15.

28^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΕΛΙΜ Ο Β'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1203 Ἑγείρας ἡ 1789 μ. Χρ., ἐβασίλευσεν ἔτη 18.

29^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Δ'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1222 Ἑγείρας ἡ 1807 μ. Χρ., ἐβασίλευσεν ἔτος ἓν.

30^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΑΧΜΟΥΤ Ο Β'.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1223 Ἑγείρας ἡ 1808 μ. Χρ., ἐβασίλευσεν ἔτη 31.

31^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΠΤΟΥΛ ΜΕΤΖΙΤ.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1255 Ἑγείρας ἡ 1839 μ. Χρ., ἐβασίλευσεν ἔτη 22.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Οι Ὀθωμανοὶ κατάγονται ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἰνδο-γερμανικῆς φυλῆς, κοιτὶς δὲ αὐτῶν κατὰ τὰς μεγαλειότητας πιθανότητος λέγεται τὸ Τουρκεστάν.

Ὡς ἡ ἱστορία παντὸς ἔθνους, οὕτω καὶ ἡ πρώτη ἱστορία τῶν Ὀθωμανῶν ἔστι λίαν σκοτεινὴ καὶ πλήρης μυθολογικῶν παραδόσεων. Ἀρχεται δὲ σαφηνιζομένη καὶ ἐξακριβουμένη ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ Ὀθωμανοὶ ἀσπασθέντες τὸν Μωαμεθανισμόν προώδυσαν μεγάλως εἰς τὰς ἐν Εὐρώπῃ πρὸ πάντων κατακτῆσεις των.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία καὶ σήμερον ἀκόμη εἶναι εὐρυτάτη. Ὑποδιαιρεῖται δὲ εἰς δύο μεγάλα τμήματα: τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία περιλαμβάνει τὴν παρά τὸν Τίγριν καὶ Εὐφράτην χώραν ἢ τὴν Μεσοποταμίαν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, Συρίαν καὶ Ἀραβίαν.

Ἡ δὲ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, ἐκτὸς τῶν αὐτονόμων ἐπαρχιῶν τῆς Βουλγαρίας καὶ Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, περιλαμβάνει ἅπασαν τὴν Θράκην, ἧς πρωτεύουσα εἰ-

ναι ἡ Ἀδριανούπολις, τὴν Μακεδονίαν, ἥς πρωτεύουσα ἡ Θεσσαλονίκη, τὴν βόρειον Θεσσαλίαν, μέγα μέρος τῆς Ἠπείρου ἥς πρωτεύουσα τὰ Ἰωάννινα, τὴν Ἀλβανίαν ἥς πρωτεύουσα ἡ Σκόδρα, τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην, ὑπαγομένας προσωρινῶς εἰς τὴν Αὐστρίαν, καὶ τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους, ἐκτὸς τῆς Κύπρου ὑπαγομένης εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀλλὰ τελούσης φόρον τῷ Σουλτάνῳ.

Ἐκτὸς δὲ τῶν μερῶν τούτων ὁ Σουλτάνος διατελεῖ καὶ ἐν Ἀφρικῇ κυριάρχης μὲν τῶν ἐπαρχιῶν Βεγγάζης καὶ Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας, ἐπικυριάρχης δὲ τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Τύννητος· ἡ Αἴγυπτος μάλιστα πληρώνει καὶ ἐπὶ τῶν φόρων.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὑπολογίζονται εἰς 30 περίπου ἑκατομμύρια ἀνέχοντες εἰς διάφορους φυλὰς καὶ θρησκείματα ἤτοι Μωαμεθανοί, Ἑλληγες, Ἀρμένιοι, Ἀραβες, Ἀλβανοί, Κιρκάσιοι, Ἰσραηλίται καὶ ἄποικοι τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, Ἰταλοί, Γάλλοι, Γερμανοί, Ἀγγλοὶ κλπ.

Αἱ χῶραι τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας εἰσὶν εὐφορώταται καὶ παράγουσι πλεῖστα προϊόντα.

ΠΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ.

Αἱ πρῶται φυλαί, αἵτινες ἀπετέλεσαν κατόπιν τὸ Ὀθωμανικὸν ἔθνος, ἡγάπων ἰδίως τὰς ἐπιδρομὰς καὶ τοὺς πολέμους.

Ὁ βίος αὐτῶν ἦτο λιτότατος καὶ ἐγκρατής, τοιοῦτον δὲ βίον διάγει καὶ σήμερον ἀκόμη ὁ καθ' αὐτὸ Ὀθωμανικὸς λαός, ἐξαιρέσει μόνον τῆς πρώτης τάξεως τῶν πλουσίων, δηλαδὴ τῶν κτηματιῶν.

Ἐκάστη οἰκογένεια ἀνεγνώριζεν ὡς ὑπέρτατον ἀρχηγὸν τὸν πατέρα εἰς τὸν ὁποῖον ὑπήκουον ἅπαντες.

Θρησκεία αὐτῶν, πρὶν ἢ ἀσπασθῶσι τὸν Μωαμεθανισμόν, ἦτο ἡ εἰδωλολατρεία. Ἐκάστη τῶν φυλῶν εἶχε τὴν γενεαλογίαν καὶ τὰς παραδόσεις τῆς· καίτοι ὅμως εἰδωλολάτραι, εἶχον τὴν περὶ Θεοῦ ιδέαν, λατρεύοντες ταυτοχρόνως καὶ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τῆς φύσεως καὶ πρὸ πάντων τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ.

Ἦσαν ἀνδρεῖοι, φιλόανθρωποι καὶ ἡρωϊκώτατοι.

Τὸ μόνον ἔργον αὐτῶν ἦτο ἡ κτηνοτροφία καὶ ὁ πόλεμος.

Πολλαὶ τῶν φυλῶν τούτων συνενωθεῖσαι βραδύτερον ἐξελέξαντο ἀρχηγὸν καὶ ἔθηκαν οὕτω τὰς βάσεις τῆς κληρονομικῆς βασιλείας.

ΕΠΟΧΗ ΠΡΩΤΗ.

Ι^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΟΣΜΑΝ Ο ΝΙΚΗΤΗΣ.

ΠΡΩΤΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ.

(Έτος Έγείρας 699 μέχρι τοῦ 726 ἢ 1299—1326 μ. Χρ.)

Χαρακτὴρ τῶν χρόνων τούτων.

Ἑπτακόσια ἔτη μεσολαβοῦσι μεταξύ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Μωάμεθ καὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν ἢ Ὀθμάν. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα συνέβησαν πλεῖστα γεγονότα ἐν τῇ διαρκείᾳ τοῦ ὁποίου ἐξηπλώθη ἡ Μωαμεθανικὴ Ὁρθησεία. — Τὸ Βυζαντινὸν κράτος καὶ ἡ δυτικὴ Εὐρώπη ἀφ' ἑτέρου ἀπώλεσαν τὸν πολυτιμότερον χρόνον τῶν εἰς Ὁρθοπευτικὰς διαμάχας καὶ ἐμφυλίους σπαραγμοὺς.

Ἀνάπτυξις τῆς πρώτης ἐποχῆς.

Οἱ Ὀθωμανοί, ὡς καὶ ἄνωτέρω εἶπομεν, ἔχουσιν ἀρχαιοτάτην καταγωγὴν, καὶ κατὰ τινὰς ἱστορικοὺς συγγραφαῖς ὁ ἀρχαιότιμος πρόγονος αὐτῶν ὑπῆρξεν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰάφιθ υἱοῦ τοῦ Νῶε.

Πρῶτος θεμελιωτὴς τῆς ὀθωμανικῆς φυλῆς ἀναφέρεται κατὰ τὰς παραδόσεις ὁ Ὀγούζ Χάν υἱὸς τοῦ Κιρκά Χάν.

Ὁ Ὀγούζ Χάν εἰδωλολάτρης ὢν ἐνεκα ὀρθοπευτικῶν δοξασιῶν ἐπέσυρε τὴν ὀργὴν τοῦ πατρὸς του καὶ τοιοῦτοτρόπως πατήρ καὶ υἱὸς συνεπλάκησαν εἰς πόλεμον διαρκέσαντα 70 ἔτη, νικητὴς δ' ἐπὶ τέλους ἀνέβη ὁ Ὀγούζ Χάν.

Μετὰ τὴν νίκην ὁ Ὀγούζ Χάν ἐγκατεστάθη ἐν Ἰασσῇ πόλει τοῦ Τουρκεστάν, περιφύμψ διὰ τε τὴν ἀρχαίαν καὶ μεταγενεστέρην ὀθωμανικὴν δυναστείαν.

Ὁ Ὀγούζ Χάν ἔσχεν ἑξ' υἱούς· ἡμεραν τινὰ ἐπεμψεν αὐτοὺς εἰς τὸ κινήγιον ἵνα ζητήσωσι τὴν μέλλουσαν τύχην

(ΕΠΙΤ. ΒΙΟΓΡ. ΙΣΤΟΡΙΑ—ΤΕΥΧ. Α').

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΛΙΝ

των. Ἐπιστρέψαντες δὲ ἐνεχείρισαν εἰς τὸν πατέρα των ἓν τόξον καὶ τρία βέλη τὰ ὅποια εὗρον καθ' ὁδόν.

Ὁ Ὅγούζ Χάν ἔδωκε τὸ μὲν τόξον εἰς τοὺς τρεῖς πρώτους καὶ μεγαλειτέρους τὴν ἡλικίαν, εἰς δὲ τοὺς τρεῖς μικροτέρους διένειμε τὰ βέλη· καὶ οὗτοι μὲν ἔλαβον ἀνὰ ἓν βέλος, οἱ δὲ πρῶτοι κόψαντες τὸ τόξον εἰς τρία τεμάχια ἔλαβον ὡσπύτως ἀνὰ ἓν. Καὶ τοὺς μὲν πρώτους ἀπεκάλεσεν ὁ πατὴρ Βοζούκ, τουτέστι καταστροφείς· τοὺς δὲ δευτέρους, δηλαδὴ τοὺς νεωτέρους, Οὐτσόκ, δηλαδὴ τρία βέλη· καὶ εἰς μὲν τοὺς Βοζούκ ἐνεπιστεύθη τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ του, εἰς δὲ τοὺς Οὐτσόκ τὴν ἀριστεράν.

Ἐκαστος τῶν ἑξ' αὐτῶν υἱῶν ἔσχεν ἀνὰ τέσσαρας υἱούς καὶ οὕτως ἐσχηματίσθησαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν εἴκοσι τεσσάρων Ὀθωμανικῶν φυλῶν.

Μετά τὸν θάνατον τοῦ Ὅγούζ Χάν διαιροῦντο τὴν ἐπικράτειαν οἱ ἑξ' υἱοὶ αὐτοῦ· καὶ οἱ μὲν Οὐτσόκ ἔλαβον τὰς ἀνατολικὰς χώρας, διασπαρέντες εἰς τὰς στέππας ἢ πεδιάδας τῆς Ταρταρίας, ὅπου καὶ σήμερον ἀκόμη εὐρίσκονται οἱ ἀπόγονοί των, οἱ δὲ Βοζούκ διηθύνθησαν πρὸς δυσμὰς.

Οἱ Οὐτσόκ νικηθέντες ὑπὸ τοῦ Ταϊγκίς-Χάν, ὀνομαστοῦ ἡγεμόνος τῶν Μογγόλων, μετωνομάσθησαν Οὐζμπέκ πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ὀνόματος ἀρχηγοῦ τινος τὴν οἰκογενεῖς τοῦ Ταϊγκίς Χάν. Φέρουσιν εἰσέτι τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ ἀποτελοῦσι τὴν ἰσχυροτέραν φυλὴν τοῦ Τουρκεστάν.

Οἱ δὲ Βοζούκ κατέσχον τὰς τῇ Περσίᾳ καὶ Κασπίᾳ θαλάσῃ γειτνιαζούσας χώρας καὶ ἐσχημάτισαν τρεῖς φυλὰς, τοὺς Γκαζνεβίδας, Σελτσουκίδας καὶ Ὀθωμανούς. Αἱ τρεῖς αὗται φυλαὶ ἀσπασθεῖται τὸν Μωαμεθανισμόν, προώδυσαν μεγάλως συγχωνευθεῖσαι ἐπὶ τέλους εἰς μίαν καὶ μόνην φυλὴν, τὴν Ὀθωμανικὴν.

Οἱ Γκαζνεβίδαι ἐξουσίασαν τὴν Περσίαν καὶ τὸ Τουρκεστάν ἐπὶ 214 ἔτη. Εἰς βασιλεὺς αὐτῶν ὀνομαζόμενος Μαχμούτ ἔλαβε τῷ 997 ἔτει μ. Χρ. τὸν τίτλον Σουλτάνου.

Ἡ λέξις Σουλτάνος παράγεται ἐκ τῆς ἀραβικῆς λέξεως *σελατὰν* δηλαδὴ ἰσχυρός.

Τὸ κράτος τῶν Γκαζνεβιδῶν μετὰ διαφόρους νίκας καὶ κατακτήσεις παρήκμασεν ἐπὶ τέλους καὶ κατελύθη τῷ 1189 μ. Χρ. μετὰ τὴν θάνατον τοῦ τελευταίου ἡγεμόνος Χοζρόβ Μελίκ.

Οἱ Σελτσουκίδαι ἔσχον ὡς πρῶτον ἀρχηγὸν τὸν Τογρούλ βέην, ἑγγονον τοῦ Σελτσούκου, ὅστις, ἐξεληθὼν ἐκ τῶν πεδιδάδων τοῦ Τουρκεστάν κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα μ. Χρ., κατέκτησεν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν τὰς χώρας τῶν Γκαζνεβιδῶν, διέλυσε τὸ κράτος αὐτῶν καὶ ἐγένετο κύριος καὶ τῆς Βαγδάτης ἢ Βαβυλῶνος.

Εἰς τῶν ἀπογόνων τοῦ ὀνομαζόμενος Σουλεϊμάν ἱδρυσε τῷ 1074 μ. Χρ. δεύτερον κράτος τῶν Σελτσουκιδῶν, ἐπρωχώρησε μέχρι τῶν παραλίων τῆς Β.θυνίας καὶ ὤρισε πρωτεύουσάν του τὴν Νίκαιαν· τὸ κράτος τοῦτο ὀνομάσθη Ροῦμ, διότι ἐμπεριεῖχε ῥωμαϊκὰς ἐπαρχίας· τὸ δὲ πρῶτον κράτος τῶν Σελτσουκιδῶν ὀνομάσθη Περσικόν, διότι ἐμπεριεῖχε περσικὰς ἐπαρχίας. Καὶ τοῦτο μὲν διελύθη τῷ 1194 μ. Χρ. βασιλευόντος Τογρούλ τοῦ Β', τὸ δὲ κράτος Ροῦμ διήρκεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰσέτι καὶ οἱ ἡγεμόνες αὐτοῦ διετήρησαν τὸν τίτλον τοῦ Σουλτάνου· ὁ τελευταῖος αὐτῶν Ἀλκεδδίν ὁ Γ' ἐξεθρονίσθη τῷ 1307 ὑπὸ τοῦ Γκαζάν, Χάνου τῶν Μογγόλων.

Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ κράτους τούτου ἰδρύθησαν πλείους μικραὶ ἡγεμονίαι ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἰσχυροτέρα ἀνῆλκεν εἰς τὸν Ὀσμάν υἱὸν τοῦ Ἐρτογρούλ, ὅστις ἦν ἀρχηγὸς μιᾶς φυλῆς τῶν Οὐτσόκ ἢ Τούρκων τῶν πρὸς Ἀνατολὰς χωρῶν τῆς Ἀσίας.

Ἰδοὺ ἤδη πῶς διηγοῦνται οἱ ἱστορικοὶ τὴν πρῶτην φάσιν τῆς δυναστείας τῆς ὀθωμανικῆς φυλῆς, ἡ ὁποία ἀφ' οὗ ἡσπάζθη τὸν Μωαμεθανισμόν καὶ διέβη τὴν Συρίαν τῷ 627 Ἑγείρας ἢ 1300 περίπου μ. Χρ. κατέκτησε βῆμα πρὸς βῆμα τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἱδρυσε τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν.

Κατὰ τὸ 1324 μ. Χρ. ὁ Γκαζή Σουλεϊμάν Σάχ νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Τσιγκίς-Χάν, ἡγεμόνος τῶν Μογγόλων, διηυθύνθη εἰς τὰς ἀρμενικὰς χώρας τοῦ Ἑρζιγκιάν καὶ Ἀχλάτ, ὅπου καὶ ἀποκατεστάθη γέρων 50,000 ἄνδρες.

Ἀποθνήσκων τοῦ Τσιγκίς-Χάν, ὁ Σουλεϊμάν Σάχ ἠθέλησε νὰ ἐπανακκήμεν εἰς τὸ Τουρκεστάν, ἀλλὰ διαδύνων ἐπιππος τὸν Εὐφράτην ἔπασεν ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ ἐπνίγη. Μέχρι δὲ σήμερον δεικνύουσι τὸν τάφον τοῦ πλησίον τοῦ φρουρίου Ἰζκέρ ὀνομάζοντες αὐτὸν *Τούρκ μεθαρ*, τάφον δηλαδὴ τοῦ Ὀθωμανοῦ.

Μετὰ τὸ συμβῆναι τοῦτο αἱ ὑπὸ τὸν Σουλεϊμάν οἰκογένεια διεσπάρησαν καὶ ἐκ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ υἱῶν ὁ Ἔρτογρούλ (ὄνομα σημαίνειον εὐθὺν ἄνδρα) διηυθύνθη μετὰ τῶν ὀπαδῶν του εἰς Ἑρζερούμ καὶ ἐκείθεν πρὸς δυσμὰς, ὅπου εὔρε καὶ ὁδὸν δύο στρατοῦς μαχομένους, τὸν τοῦ Σουλτάνου τῶν Σελτσουκιδῶν Ἀλαεδδίν κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ταρτάρων. Ἐπε δὴ δὲ ὁ Ἔρτογρούλ δίκαιος ὢν ἐδοήθησε τὸν Ἀλαεδδίν ὡς ἀσθενέστερον στρατὸν ἔχοντα καὶ οὕτως ἐνίκηθησαν οἱ Ἕλληνες καὶ Τάρταροι, ὃ Ἀλαεδδίν ἰδὼς ἤσατο αὐτῷ πρὸς ἡτύχον κατοικίαν τὰ Μέλινα ὄρη, χώραν ἄγονον κειμένην δυτικῶς τῆς πόλεως Ἀγκύρας καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς πόλεως Σαρατζάκ (ἰ?) ἔτοι τὴν χώραν τῆς ἀρχαίας Φρυγίας.

Ὁ Ἔρτογρούλ εἶχε τρεῖς υἱούς, τὸν Ὀσμάν, Τουντουζάλπ καὶ Βαρουατὶ Σαζετζι (ἰ?).

Μετὰ τινα καιρὸν ὁ Ἔρτογρούλ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ὀσμάν ἐνοχλούμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐξεστράτευσαν κατ' αὐτῶν, ἀδείξ τοῦ Σουλτάνου Ἀλαεδδίν, καὶ τοὺς κατενίκησαν ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Προύσης. Ὁ Ἀλαεδδίν μαθὼν τὴν νίκην ἀπένευμε διάφορα δῶρα καὶ κτήματα εἰς τὸν Ἔρτογρούλ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ὀσμάν. Μετὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἀναφέρεται ὑπὸ τῆς ἱστορίας ὡς πρὸς τὸν Ἔρτογρούλ· οὗτος ἀποκατασταθεὶς ἐν τῇ πόλει Σουούτ, ὅπου δεικνύεται μέχρι σήμερον ὁ τάφος του, ἐγκατεβίωσεν ἡσύχως.

Δημιόσιον Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βεργίας

Διηγούνται ὅτι ἡμέραν τινὰ εἶδε τὸ ἐξῆς ὄνειρον :

Ἐταξείδευε δὴθεν ἐν ξένη γῇ καὶ ἐφιλιξενήθη ὑπὸ τινος ἐρημίτου εὐσεβοῦς. Βιβλίον τι ἐκρέματο ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ δωματίου ἐν ᾧ ἐμελλε νὰ κοιμηθῇ. — «Ποῖον εἶναι τὸ βιβλίον τοῦτο ;» ἠρώτησε τὸν ἐρημίτην — «Εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἢ τὸ Κοράνιον», ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ἀποῦ ὁ ἐρημίτης ἀπεσύρθη τοῦ δωματίου, ὁ Ἐρτογρούλ ἔλαβε τὸ βιβλίον καὶ ὄρθιος μείνας ἀνέγνω αὐτὸ μέχρι τῆς πρωῒας χωρὶς νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς. Περὶ τὴν αὐγὴν καταβλήθεις ὑπὸ τοῦ ὕπνου, μόλις ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἤκουσεν οὐρανίαν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ : «Ἐπειδὴ ἀνέγνως μετὰ τοσοῦτου σεβασμοῦ τὸν αἰώνιον λόγον μου, τὰ τέκνα σου καὶ τὰ τέκνα τῶν τέκνων σου τιμωρήσονται διαρκῶς ἐπὶ τῆς γῆς».

Τὸν Ἐρτογρούλ ἡσυχάζοντα πλέον διεδέχθη ὁ πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ Σουλτάνος Ὁσμάν ἢ Ὁθμάν, ἐπικληθεὶς *νικητής*, ὅστις, πολεμοῦντος ἔτι τοῦ πατρὸς του, διεκρίθη διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ πολεμικὴν ἱκανότητά του.

Ὁ Σουλτάνος Ὁσμάν ἠγάπησεν ἐρμάνως τὴν Μαλχατοῦν, θυγατέρα Σέχου τινός Ἐδεβλῆ τὸ ὄνομα, ἀλλ' οὗτος δὲν ἔστεργε νὰ τῇ τὴν παραχωρήσῃ ὡς σύζυγον· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ ἡγεμὼν τοῦ Δορυλαίου ἤρξατο τῆς νύκτος, ὁ Σέχης, ὅστις κατέκει εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦτου, μετέβησεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Ὁσμάν. Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Δορυλαίου συμμαχήσας μετὰ Μιχαήλ τοῦ Ὁξυγενεῖου (Μιχαὴλ κισσέ), διοικητοῦ φρουρίου τινός παρὰ τὴν Προῦσαν, προσέβαλε τὸν Σουλτάν Ὁσμάν, ἀλλ' ἐνίκηθη· ὁ δὲ Μιχαήλ αἰχμαλωτισθεὶς ἐγένετο φίλος στενὸς τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν καὶ τὸν ὑπεστήριξεν εἰς πλείστας περιστάσεις.

Ἀπὸ τοῦ Μιχαήλ τούτου κατάγονται οἱ λεγόμενοι Μιχαήλογλοι, οἵτινες διέπρεψαν διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτόν των κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας.

Ὁ Σέχης Ἐδεβλῆς ἤρνετο ἐν τούτοις νὰ νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα του μετὰ τοῦ Ὁσμάν, ὅτε οὗτος ἐπέβη τινὰ φιλοξενούμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Σέχη εἶδε τὸ ἐξῆς ὄνειρον :

Ὁ Σουλτάνος Ὁσμάν, λέγεται, καὶ ὁ Σέχης ἦσαν ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς, ἡ δὲ σελήνη ἀνατέλλουσα ἐκ τοῦ στήθους τοῦ Σέχη ἐκρύβη ἐντὸς τοῦ στήθους τοῦ Ὁσμάν. Τότε δένδρον ὠραίον ἐβλάστησεν ἐνώπιον τοῦ Ὁσμάν, καὶ αὐξήθην μετὰ τινος στιγμᾶς ἐκέλυψε διὰ τῶν κλάδων του τὰς γαίας καὶ τὰς θαλάσσας τῶν τριῶν ἡπείρων Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς. Τέσσαρα μεγάλα ὄρη, ὁ Καύκασος, ὁ Ἀτλας, ὁ Ταῖρος καὶ ὁ Αἶμος, ὡς τέσσαρες στῆλαι ὑπεστήριζον τοὺς κλάδους τοῦ δένδρου. Ἐκ τῶν ριζῶν αὐτοῦ ἔρρεον τέσσαρες ποταμοί, ὁ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης, ὁ Νεῖλος καὶ ὁ Δούναβις, αἱ δὲ κοίται τῶν ποταμῶν εὐρυνόμεναι ἐπέπλυνον πλουσίους λαμῶνας, εὐφορωτάτους ἀγρούς, ἀπέρριπτον δάσκη· πλοῖα δὲ διέπλεον τοὺς ποταμούς καὶ τὰς θαλάσσας.

Πύργοι, φρούρια ἰσχυρά, μινυρέδες, ὀβελίσκει, πυρκαϊδὲς φέρουσιν τὴν ἡμισέληνον κατεκλύπτον τὰς γῶρας καὶ τὰς πόλεις. Ἐκ τῶν κορυφῶν τῶν μνημείων τούτων ἀνεπέμποντο ἐναρμόνιοι φωναί, προσκαλοῦσαι εἰς τὴν προσευχὴν.

Αἰφνης οἱ κλάδοι καὶ τὰ φύλλα τοῦ δένδρου ἤστραψαν ὡς λόγχοι καὶ ξίφη καί, πνεύσαντος σφοδροῦ ἀνέμου, ἐκλίναν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἥτις, καίμενη μεταξὺ δύο θαλάσσων, ἤστραψεν ὡς ὁ σάπρεμος ἐνὸς δακτυλίου πέριξ τοῦ ὑποῖου ἦσαν δύο σμάραγδοι.

Ἦτο ὁ γαμήλιος δακτύλιος τοῦ γάμου τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν μετὰ τῆς πρωτεύουσας τῆς οἰκουμένης. Ἡμελλε δὲ νὰ τὸν περᾶσιν εἰς τὸν δάκτυλόν του, ὅτε ἐξύπνησεν.

Ἐγερθεὶς διηγήθη τὸ ὄνειρον εἰς τὸν Σέχην, ὅστις ἐξηγήσας αὐτὸ διὰ τῆς προφητείας ὅτι τὸ αἷμα τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν συνενούμενον μετὰ τοῦ ἐξουτοῦ θὰ παρῇγεν ἰσχυρὰν γενεὰν μέλλουσαν νὰ κυριεύσῃ τὸν κόσμον, συγκατετίθη καὶ ὑπᾶνδρευσε τὴν θυγατέρα του μετὰ τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν.

Ταυτὴ ἦτο ἡ λιτότης τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὥστε αἱ γάμοι ἐπετέθησαν μετὰ μεγίστης ἀπλότητος. Εἰς μαθητὴς τοῦ Σέχη, ὁ εὐσεβὴς Δερβίσης Γουρνούδ

ἐτέλεσε τὰ νόμιμα τοῦ γάμου ζητήσας παρὰ τοῦ Σουλτάνου νὰ τῷ δώσῃ ὡς κατοικίαν τέμενος πλησίον τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν γενόμενος αὐτόνομος κυριάρχης ἐξετέλεσε τὴν αἴτησιν τοῦ Γουρούδ οἰκοδομήσας αὐτῷ τεκὸν (μοναστήριον) καὶ προικίσας τοῦτον διὰ χωρίων καὶ ἀγρῶν τοὺς ὁποίους ἐνέμοντο ἐπὶ δικαίωσις ἔτη οἱ ἀπόγονοι τοῦ Γουρούδ.

Καὶ ἕτερος δὲ δευτέρου τοῦ ὀνόματος Ἀβδῶλ Κουμπάλ εἶδεν ὄνειρον ὅτι ἀετὸς ἐσκίαζε διὰ τῶν πτερύγων του τὴν κεφαλὴν τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν καὶ προείπεν οὕτω τὴν μέλλουσαν δόξαν· τῷ δευτέρῳ τούτῳ ἔκτισεν ὁ Σουλτάνος μοναστήριον καὶ ἐδώρησε τὸ κάλλιστον τῶν ξιφῶν του καὶ ποτηρίων του.

Ὀλίγα ἔτη μετὰ ταῦτα αἱ προφητεῖαι αὗται ἤρξαντο ἐκπληροῦμεναι.

Ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν διέγων μετὰ τῶν ὀπαδῶν του βίον ποιμενικὸν καὶ πολεμικὸν ταυτοχρόνως ἤνωχλεῖτο ὑπὸ τοῦ φρουράρχου ἑλληνικῆς τινος πόλεως ὀνόματι Ἀγγελοκώμης, κειμένης ὀπισθεν τοῦ Ὀλύμπου. Συμμάχους δὲ μετὰ τοῦ φρουράρχου τῶν Βηλοκόμων (Βιλιτζίκ) καὶ ἀπολέσας τὴν ὑπομονὴν συνανοήθη μετὰ τῶν ἀνδρειοτέρων του στρατιωτῶν καὶ ὁρμήσας κατὰ τοῦ φρουρίου ἐκυρίευσεν αὐτό.

Κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος 687 Ἑγείρας ἢ 1284 μ. Χρ. ἀπέθανε καὶ ὁ Ἐργογρούλ ὑπὸ γήρατος. Ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν ἐλυπήθη ἐγκραδίως ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ τὴν θλίψιν ταύτην ἐμετρίσεν ἡ χαρὰ τὴν ἡσθάνθη ἐπὶ τῇ γεννῇ τοῦ υἱοῦ του Ὀρχάν.

Εἰς διαφόρους συμπλοκάς ἔπεσε νεκρὸς καὶ ὁ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν· ἡ δὲ πίστις, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὗρέθη τὸ πτώμας του, λέγουσιν, ὅτι κατελήφθη αἵφνης ὑπὸ οὐρανίου φωτὸς πρὸς δόξαν τοῦ μάρτυρος, καὶ μέχρι σήμερον τὸ μέρος ἐκεῖνο ὀνομάζεται «Πεφωτισμένη Πίστις».

Ἐν ἔτος μετὰ ταῦτα ἦτοι τῷ 1289 ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν πολιορκήσας καὶ κυριεύσας τὸ φρούριον Μελάγγεια

(Καρά-Ισάκ) έτιμήθη υπό τοῦ Σουλτάνου τῶν Σελτσουκιδῶν Ἀλαεδδίν τοῦ Β' διά τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἐμίρου καί ἔλαβεν ὡς δῶρον τὸ φρούριον τοῦτο καί τὰ παράσημα τοῦ ἡγεμονικοῦ ἀξιώματος ἥτοι ἓν τύμπανον, μίαν σημαίαν καί μίαν οὐράν ἵππου.

Τὰ δῶρα ταῦτα ἐκόμισεν αὐτῷ ὁ Ἀκτιμούρ, ἀνεψιὸς τοῦ Ἀλαεδδίν, ὁ δὲ Σουλτάνος Ὁσμάν τὰ ἐδέχθη ὀρθίος καί τὰς χεῖρας ἔχων ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐνῷ ἀφ' ἐτέρου ἐπαικνίζεν ἡ στρατιωτικὴ μουσική.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης οἱ στρατιῶται τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν ἐλκυόμενοι ὑπὸ τῆς ἀνδρείας του, τῆς εὐθύτητος καί τῆς αὐξανοῦσης δυνάμεώς του ἔλαβον τὸ ὄνομά του καί ἔκτοτε ὠνομάσθησαν Ὁσμανλῆ ἢ Ὁθωμανοί.

Ταυτοχρόνως ὁ Σουλτάνος Ὁσμάν μετέβαλε τὴν ὁράδαξον ἐκκλησίαν τοῦ Καρά-Ισάκ εἰς ὀθωμανικὴν τέμενος, ἐγκατέστησεν ἐν τῇ πόλει ἱμάμην (ιερέα) καί μολλὰν (δικαστήν), ὥρισεν τὴν Παρασκευὴν ὡς ἡμέραν ἑορτῆς καί προσευχῆς, καί διώρισεν τελετάρχην τῆς ἡμέρας τὴν Τουρσουνφική, ἀνεψιὸν τοῦ πενήτερός του Ἐδέβαλη. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐγένετο καί ἡ ἐβδομηδιαία ἀγορά (παζάρι), ὁ Τουρσουνφική εἶχε καί τὴν ἐξουσίαν τοῦ διατηρεῖν τὴν εὐταξίαν ἐν τῇ ἀγορᾷ.

Ἐκοπήσαν τότε καί τὰ πρῶτα νομίσματα μετὰ τῆς προτομῆς τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν καί ἐν τῇ τεμένει ἱμνημονεύετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀλαεδδίν, ἃν καί τινες ἱστορικοὶ διατείνονται ὅτι ταῦτα ἐγένοντο μετὰ τὸν θάνατον Ἀλαεδδίν τοῦ Γ' τοῦ τελευταίου Σουλτάνου τῶν Σελτσουκιδῶν.

Ὁ Σουλτάνος Ὁσμάν ἀνέχως προχωρῶν καί ἔχων πιστὸν φίλον, σύμβουλον καί συστρατιώτην τὸν Μιχάλογλου, ἐνίκησε βαρμηδὸν τοὺς Ἕλληνας διοικητὰς ὅλων τῶν πέριξ φρουρίων καί κατέστησεν αὐτοὺς ὑποτελεῖς φόρου.

Οὗτοι δὲ πνέοντες ἀντεκδίκησιν καί φοβούμενοι τὴν αὐξουσαν δύναμιν τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν συνενοήθησαν καί

συνώμοσαν ἐναντίον του ὀρίσαντες ὡς ἡμέραν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου των τὴν τελετὴν τῶν γάμων τοῦ διοικητοῦ τῶν Βηλοκώμων (Βιλετζίκ) μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ διοικητοῦ Ἰσριζέρ.

Ἐπειδὴ δὲ ἤθελον νὰ συμπαράλθῃσι συνεργόν καὶ τὸν Μιχάλογλου, οὗτος ἀποῦ προσεπάθησε νὰ τοὺς συνδιαλλάξῃ μετὰ τοῦ Σουλτάνου Ὄσμάν καὶ ἀπέτυχε, κατήγγειλεν αὐτῷ τὴν συνωμοσίαν. Οὗτος δὲ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ ἔσταλλε τὰ χαμηλὰ δῶρα εἰς τὸν διοικητὴν τῶν Βηλοκώμων μετημφίασεν εἰς γραίας γυναικῶν τριάκοντα ἐννέα ἐκ τῶν γενναιοτέρων στρατιωτῶν του καὶ αὐτὸς τίσσαρακοστός ἐπὶ κεφαλῇς των ἐπέτυχεν εὐκόλως τὴν ἄλωσιν τοῦ φρουρίου, καθότι οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων εὗρισκοντο εἰς τοὺς γάμους. Ἐνεδρεύσας ἔλαβε συνάμα καὶ τὴν νύμφην ὀνόματι *Νιλουρέρ* (ἦτοι ἄνθος τοῦ λωτοῦ) καὶ προώρτισεν αὐτὴν ὡς σύζυγον τοῦ δωδικοκετοῦ υἱοῦ του Ὀρχάν.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ φρουρίου τούτου, ὁ Σουλτάνος Ὄσμάν ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Νικαίας καὶ νικήσας τὰ στρατεύματα τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος ἐκυρίευεν αὐτήν. ἐπιδιώκων δὲ τὰς κατακτήσεις του ὥρτισεν ὡς πρωτεύουσαν τοῦ νεοσυστάτου κράτους του τὸ *Γενί-σερ*, ἵνα ἐκεῖθεν ὁρμήσῃ κατὰ τῆς Προύσης, τὴν κατέκτησιν τῆς ὁποίας πρό πολλοῦ ἐπιθύμει.

Καταλυθέντος δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ τοῦ κράτους τῶν Σελτσουκιδῶν τῷ 700 Ἑγείρας ἢ 1300 μ. Χρ., καὶ διαίρεθέντος εἰς δέκα αὐτονόμους ἐπαρχίας, ὁ Σουλτάνος Ὄσμάν ἐκηρύχθη ὅλως αὐτόνομος καὶ κύριος ἤδη τῆς περὶ τὸν Ὀλυμπον χώρος διμερίσθη αὐτὴν μετὰ τῶν συντρόφων του καὶ τὴν μὲν διοίκησιν τῶν Μεταγγεῖων ἔδωκεν εἰς τὸν υἱόν του Ὀρχάν, τὴν τῆς πόλεως Δορυλαίου εἰς τὸν ἀδελφόν του Γουνδουζάλπ, ὥρτισε δὲ τὸ Βιλετζίκ ὡς κατοικίαν τοῦ πενθεροῦ του Ἐδέβαλη καὶ τῆς ἰδίας συζύγου του Μαλχατούν μετὰ τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ Ἀλκεδδίν.

Ὁ Σουλτάνος Ὄσμάν μετὰ πολλὰς ἐπιτυχίας, νίκας ἐν

τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ, παθὼν ποδαλγίαν ἀπεσύρθη εἰς τὴν πρωτεύουσάν του Γενί-σεῖρ ὅπου καὶ ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ τῇ 726 Ἑγείρας ἡ 1327 μ. Χρ., μικρόν δὲ πρὸ τοῦ θανάτου του ὁ υἱὸς του Ὁρχάν εἶχεν ἐκπολιορκήσει καὶ κυριεύσει τὴν Προῦσαν.

Ἀποθνήσκων διεδίδασκε τὰς ἀρίστους τῶν συμβουλῶν τῷ υἱῷ του Ὁρχάν καὶ τὴν θέλησιν ὅπως ταφῇ ἐν Προῦσῃ, ἀναδειχθῇ δὲ ἡ πόλις αὕτη πρωτεύουσα τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

Ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν ἐξετέλεσε πᾶσας τὰς παραγγελίας τοῦ πατρός· ἐν τῷ μαυσωλείῳ τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν ἀνηρτήθησαν τὰ ἐκ μεγάλων ξυλίνων κόκκων κομβολόγιόν του καὶ τὸ τύμπανον τὸ ὅποιον εἶχε δωρήσει αὐτῷ ὡς ἐμβλημα ἐξουσίας Ἀλαεδδίν ὁ Β'. Καὶ τὰ μὲν κομβολόγια μετὰ τοῦ τυμπάνου κατεστράφησαν ὑπὸ πυρκαϊᾶς συμβάσης ἐν Προῦσῃ πρὸ 70 περίπου ἐτῶν, τὸ ξίφος ὁμῶς τοῦ Ὁσμάν καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀλαεδδίν δωρηθεῖσα σήμαίς φυλάττονται εὐσεβῶς μέχρι σήμερον ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ θησαυροφυλακείῳ.

Ὁ Σουλτάνος Ὁσμάν διεκρίθη ὅχι μόνον ὡς ἀτρόμητος πολεμιστής, ἀλλὰ καὶ ὡς δίκαιος καὶ φιλομνηστής· ἰδρύσε πολλά σχολεῖα καὶ προσεκάλει πλησίον του ἄνδρας εὐσεβεῖς καὶ εὐπαιδεύτους. Ἐεδύετο δὲ ἀπλούςτατα φέρων ἐρυθρόν σκοῦφον ὅζυν κατὰ τὴν κορυφήν, περιτριγυρισμένον διὰ λευκοῦ ὑφάσματος καὶ ἔχοντα ἐμπροσθεν δέσμην πτερῶν καὶ κίνδυν (χαφτάνιον) μὲ πλάτῃ περιλαίμῳ (γιακέν)· οἱ βραχίονες καὶ τὰ σκέλη τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν εἶχον ὑπερφυσικὸν μῆκος· ἡ ρίς ἦν σιμὴ, τὰ δὲ γένεια, ἡ κόμη καὶ αἱ βλεφαρίδες μέλαινα δι' ὃ καὶ ἐπωνομάσθη μέλας· τὸ χρῶμα δὲ τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀσιανῶν ὡς ἀριστος οἰωνὸς πρὸ πάντων διὰ τοὺς ἡγεμόνας.

ΕΠΟΧΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Συμπεριλαμβανούσα 65 έτη.

(Έτος Έγείρας 726—791 ή 1327—1389 μ. Χρ.)

Χαρακτήρ της εποχής.

Τὸ ὀθωμανικὸν κράτος ἠϋξήσεν ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν ἐκτασιν καὶ τὴν δυνάμιν ἐπὶ τῶν Σουλτάνων Ὁρχάν καὶ Μουράτ τοῦ Α', τοῦ μὲν υἱοῦ, τοῦ δὲ ἐγγόνου τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν. Οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ κατέστησαν ἐπιφοβώτεροι εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίᾳ εἰς τοὺς βυζαντινοὺς αὐτοκράτορας ἀφ' οὗ μάλιστα ἐσχηματίσθη τὸ τάγμα τῶν Γενιτσαρῶν, τὸ ὁποῖον ἀπέβη διάστημον οὐ μόνον διὰ τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν πολεμικὴν καρτερίαν του, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπηρεάσεν εἰς πλείστας περιστάσεις τὰς τύχας τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Γεγονὸς ἀξιοσημείωτον χαρακτηρίζει τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἡ ὀριστικὴ δηλονότι ἐγκατάστασις τῶν Ὀθωμανῶν ἐν Εὐρώπῃ, διότι μέχρι τοῦδε δ' ἔχον εἰσεῖτι διαβῆ οὔτε τὸν Ἑλλήτποντον οὔτε τὴν Προποντίδα.

2^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΟΡΧΑΝ Ο ΝΙΚΗΤΗΣ

Βασιλεύσας 34 έτη.

(Έτος Έγείρας 726—761 ή 1326—1360 μ. Χρ.)

Εἶδομεν ὅτι ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν ὁ υἱὸς του Σουλτάνος Ὁρχάν εἶχε κυριεύσει τὴν Προῦταν. Ἄμα δὲ τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς τὸ πρῶτον αὐτοῦ μέλημα ὑπῆρξε νὰ διζμοιράσῃ τὰς χώρας καὶ τὴν πατρικὴν περιουσίαν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλαεδδίν. Ἀλλ' οὗτος ἀνὴρ συνετὸς καὶ σπουδαῖος ἠρνήθη λέγων, καὶ δικαίως, ὅτι τοιαύτη διζνομή ἤθελε μειώσῃ τὴν δυνάμιν καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ κράτους· ἐζήτησε δὲ μόνον πρὸς κοικίαν χωρίον τι καίμενον ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Προύσης.

Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν ἐκτιμῶν τὰς γνώσεις αὐτοῦ τὸν πρεικέλεσε νὰ γείνῃ Βεζύρης τοῦ κράτους· ὑπερὸ Ἀλα-

ΒΕΡΟΙΑΣ

εδδιν ἐδέχθη. Ἡ λέξις βεῦρης ὀθωμανιστὶ σημαίνει ἀχθοφόρον, δηλαδή τὸν κρατοῦντα τὰ βῆρη τοῦ κράτους.

Ὁ Ἀλκεδδίν, ἀπειρος ὢν τῶν πολεμικῶν πραγμάτων, ἀνέλαθε τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τοῦ κράτους, ἐθέσπισε διαφόρους σφοδρὺς νόμους καὶ ἐτακτοποίησεν οὕτω τὴν πειθαρχίαν τοῦ στρατοῦ, τὰ νομίσματα καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐνδυμνασίας.

Ἐν τῷ δὲ οὗτος κατέθετε βάσεις στερεὰς καὶ ἀσφαλεῖς τῆς διοικήσεως, ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν ἐπεδίωκε καὶ τῦξανε τὰς κατακτήσεις τοῦ πατρὸς του. Οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ ἐξεπολιόρκησαν πλείστα φρούρια τῆς μεταξύ Νικαίης, Νικομηδείας καὶ Εὐζείνου χώρας. Ἐκ τῶν φρουρίων τούτων τὰ ὀνομαστώτερά εἰσιν ἡ Σεμένδρια καὶ ἡ Ἀϊδος ἀπέχοντα τὸ μὲν τέσσαρτος τὸ δὲ τρεῖς ὥρας ἀπὸ τοῦ Σκουτάρεως (Χρυσοπόλεως).

Ἡ μὲν Σεμένδρια ἐκυριεύθη ὡς ἐξῆς: Ἀποθανόντος τοῦ υἱοῦ τοῦ φρουράρχου, ἠνέωγη πύλη τις πρὸς ἐκτὸς τοῦ νεκροῦ· τότε οἱ Ὀθωμανοὶ ὀρμήσαντες συνέλαβον τὸν φρουράρχον, δὲν τὸν ἐφόνευσαν ὡς ζητήσαντες μόνον λύτρα παρὰ τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος· ἀρνηθέντος τούτου ἐκυριεύθη τὸ φρούριον· ἀξιωματικὸς τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ ἦν ὁ Ἀκτσέ Χάτζας (πολιὸς γέρον)· ὁ τάφος αὐτοῦ διατηρεῖται μέχρι σήμερον καὶ εἶναι διὰ τοὺς Ὀθωμανοὺς σπουδαῖον προσκύνημα.

Ἡ δὲ Ἀϊδος ἐξεπολιόρκηθη ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν ἀξιωματικῶν Κονουράλπ καὶ Γαζή Ἀβδουρραχμάν· τὸ φρούριον ἀνθίστατο ἰσχυρῶς, ἀλλ' ἡ θυγάτηρ τοῦ φρουράρχου ἀγναπήσασα τὸν ὥραιον Ἀβδουρραχμάν, τὸν ὅποιον εἶδεν ἐκ τῶν ἐπ' αὐτῆς τοῦ φρουρίου, ἔρριψεν αὐτῷ ἐπιστολὴν προσδεδεμένην εἰς λίθον καὶ τῷ ἐδίδεν ὁδηγίαν τίνι τρόπῳ νὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριον ἐν καιρῷ νυκτός. Τοιοῦτοτρόπως τὸ φρούριον ἐκυριεύθη, ὁ δὲ Σουλτάνος Ὁρχάν μαθὼν τὰ γενόμενα ἐπέστρεψε τῷ Ἀβδουρραχμάν νὰ νυμφεῖται τὴν κόρην. Ἐκ τοῦ γάμου τούτου ἐγεννήθη ὁ Κιζλὶ Ἀ-

εδουρραχμάν ἀναδειχθείς ἀνδρειότατος κατόπιν ἐν τοῖς πολέμοις.

Τῷ 1330 μ. Χρ. ἡ 729 Ἑγείρας ὁ Ἀκσιέ Χάτζας ἐκυρίευσεν τὴν Νικομήδειαν, ὥστε ἀπασα σχεδὸν ἡ Βιθυνία εἶχε κατακτηθῇ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν.

Ὁ Σουλτάνος Ὀρχάν συνέστησε τὸ τάγμα τῶν *Γενιτσάρων*· οὗτοι ἦσαν κατ' ἀρχὰς χίλιοι τὸν ἀριθμὸν, ἀλλὰ βαθυμηδὸν ἠϋξήσαν ὥστε ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Δ' ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνῆλθεν εἰς 40,000· ἐπειδὴ δὲ ἀπαντες οἱ Γενιτσάροι ἦσαν ἑγγαμοί, τὸ τάγμα ἠϋξάνετο καὶ διὰ τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἡ λέξις Γενιτσαρι σημαίνει νέον στρατὸν.

Ἐκτὸς τῶν Γενιτσάρων ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς συνέκειτο ἐκ τοῦ τακτικοῦ πεζικοῦ ὀνομαζομένου *πιαδῆ*, ἐκ τοῦ ἀτάκτου πεζικοῦ ὀνομαζομένου *αἰζάπ*, δηλαδὴ ἀπηλλαγμένου, ἐκ τῶν σπηχίδων (τακτικῶν ἱππέων) καὶ ἐκ τῶν ἀκηνητίζιδων ἢ ἀτάκτων ἱππέων.

Οὕτως ὁ Σουλτάνος Ὀρχάν μορφώσας καὶ διοργανώσας τὸν στρατὸν ἐξηκολούθησε τὰς κατακτήσεις του.

Ἀφοῦ ἐνίκησε κατὰ κράτος τὸν στρατὸν τῶν βυζαντινῶν, τοῦ ὁποῦ ἀρχηγὸς ἦν αὐτοπροσώπως ὁ ἴδιος αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος Γ' ὁ Παλαιολόγος, πλησίον τοῦ *Παλαιάνου* νῦν *Μάκτεπε* τῷ 1330, διπυθύνθη κατὰ τῆς Νικαίας τὴν ὁποίαν εἶχον ἐπανακτήσει οἱ βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες. Μετ' ὀλιγοχρόνιον δὲ πολιορκίαν ἐκυρίευσεν καὶ τὸ ὄχυρόν τοῦτο καὶ σημαντικὸν φρούριον, τῷ 1331, ἀφοῦ προηγουμένως οἱ ἐντὸς τοῦ φρουρίου ἀναγκασθέντες ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῶν ἀσθενειῶν καὶ μηδεμίαν βοήθειαν λαμβάνοντες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως παρέδωκαν αὐτὴ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἀπέλθωσιν ἀνενόχλητοι εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Σουλτάνος Ὀρχάν παρεδίξατο τὴν συμφωνίαν, ἀλλὰ μόνον ὁ φρούρχος τῆς Νικαίας μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν ἀνεχώρησεν, οἱ δὲ λοιποὶ προστίμησαν νὰ μείνωσι, διότι οὐδὲν σχεδὸν ἤλπιζον ἐνν μετέβαινον εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ Νίκαια, ὀνομαζομένη ἄλλοτε Ἀντιγόνη ἐκ τοῦ Ἀντιγόνου στρατηγοῦ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἔκτισεν αὐτήν, μετωνομάσθη ἔπειτα Νίκαια πρὸς τιμὴν τῆς γυναικὸς τοῦ Λυσιμάχου, στρατηγοῦ ὡσαύτως τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ὑπῆρξε διέσημος πόλις, ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν πρὸ πάντων, διότι ἐκ τῶν ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἡ πρώτη καὶ ἡ ἐβδόμη συνεκροτήθησαν ἐν αὐτῇ. Ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν φιλοδόμησεν ἐν τῇ πόλει πλείστα σχολεῖα, νοσοκομεῖον καὶ πτωχοτροφεῖον (ἰμπρέτι)· ὁ ἴδιος δὲ διένειμεν ἰδίαις χερσὶ τὰς τροφὰς καὶ ἤναπτε τοὺς λύχνους τῶν φιλανθρωπικῶν τούτων καθιδρυμάτων.

Ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν, Σουλεϊμάν, ἔλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Νικαίαι, ὁ δὲ πρωτότοκος Μουράτ τὴν τῆς Προύσης.

Ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Νικαίας ἀπέθανεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου καὶ Βεζύρης Ἀλαϊδδίν· εἰς τὴν θέσιν δ' αὐτοῦ διωρίσθη ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Σουλεϊμάν, ὅστις ὅμως ὢν μᾶλλον πολεμικοῦ ἢ διοικητικοῦ χαρακτῆρος ἀνησχολήθη ἰδίᾳ εἰς κατακτῆσεις.

Ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν ἀρῶν κατέκτησε καὶ πλείστα ἄλλα φρούρια ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν Πέργαμον κατελήφθη ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ζήσει ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ Σουλεϊμάν ἐξηκολούθησε τὰ πολυμικρὰ ἔργα, αὐτὸς δὲ ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πρωτεύουσας τοῦ Προύσης, ἐπλούτισε καὶ ἐξωρξίσεν αὐτὴν ὥς καὶ ἄλλας ἀξιολόγους πόλεις τοῦ κράτους του. Ἀνέπτυξε τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς χώρας, πλείστοι δ' ἐμποροὶ ἤρχοντο ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἀσίας πρὸς ἀνταλλαγὴν ἢ ἀγορὰν ἐμπορευμάτων· ὁ Σουλτάνος αὐτοπροσώπως ἐνεθάρρυνε τὴν πρὸς τὴν ταύτην καὶ ἤκουε μετὰ σεβασμοῦ καὶ προσσχῆς τὰς συμβουλὰς τῶν φρονίμων ἀνδρῶν.

Κατὰ τοὺς ἱστοριογράφους ὁθωμανοὺς ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν ἔκτισε διάφορα τεμένη καὶ σχολεῖα ἐν Προύσῃ ὥς καὶ

μοναστήρια διὰ τούς δερβίσας· ἐξ αὐτῶν δὲ ἐτίμησε καὶ περιποιήθη τὸν Γκείκλιμπαμπᾶ (πατέρα δηλαδὴ τῶν ἐλάφων), τὸν Δογλιμπαμπᾶ (πατέρα τοῦ ὀυγάλακτος), τὴν Ἀβδᾶλ Μουράτ καὶ Ἀβδᾶλ Μουσαῶ. Οἱ τέσσαρες οὗτοι εἶχον συμπολεμήσει μετὰ τοῦ Σουλτάνου Ὀρχάν καὶ συντελέσει εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Προύσης.

Ὁ Γκείκλιμπαμπᾶ ἀναβαίνων ἔλαφον καὶ κρατῶν κορμὸν πλάτανου εἰσῆλθεν εἰς Προύσαν, φυτεύσας δὲ τὸν κορμὸν ἐν τῇ αὐλῇ τῶν ἀνακτόρων ἐπροφήτευσεν ὅτι ὡς ἡ πλάτανος, οὕτω καὶ τὸ κράτος τῶν Ὀθωμανῶν ἐμελλε νὰ ριζωθῇ, νὰ βλαστήσῃ καὶ νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ ὀλοκλήρους αἰῶνας. Τὸ δένδρον τοῦτο διατηρεῖτο μέχρι τινός.

Ὁ Δογλιμπαμπᾶ προσφέρων δῆγματα (ἄριστα) εἰς τοὺς στρατιώτας ἐδρόσιζεν αὐτούς· καὶ ἡδυνήθησαν τοιοῦτοτρόπως νὰ ἀντιστήσιν εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν πολιορκουμένων.

Οἱ δὲ Ἀβδᾶλ Μουράτ καὶ Ἀβδᾶλ Μουσαῶ ἔχοντες μέγα ξύλινον ξίφος πολλά καταρθώματα ἔπραξαν· τεμάχιον τοῦ ξυλίνου ξίφους διατηρεῖται ἐν τῇ θησαυροφυλακείᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν τεσσάρων τούτων οἱ τόποι ὑπάρχουσιν ἐν Προύσῃ.

Εἶκοσιν ἔτη εἶχον παρέλθει ἐν εἰρήνῃ, ἀλλὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὠρέλῃσε μόνον τὸν Σουλτάνον Ὀρχάν δυνηθέντα ἐν εἰρήνῃ νὰ ἀναπτύξῃ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν καὶ εὐμερίαν τοῦ κράτους του, ἐν ᾧ οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες, σὺδὸλως φροντίζοντες περὶ τῶν Ὀθωμανῶν, ἀπησχολοῦντο εἰς ἐσωτερικὰς διχονσίας καὶ διαιρέσεις. Ὁ Καντακουζηνὸς ἔδωκε τὴν θυγατέρα του Θεοδώραν ὡς σύζυγον εἰς τὸν Σουλτάνον Ὀρχάν· αὕτη δὲ ἀπῆλαυσε διὰ τῆς σεμνῆς καὶ φρονίμου διαγωγῆς τῆς τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ τε συζύγου τῆς καὶ τῶν λοιπῶν Ὀθωμανῶν.

Ὁ Σουλεϊμάν πασσᾶς, υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ὀρχάν, ἀφορμὴν λαβὼν διότι ἤθελε νὰ βοηθήσῃ τὸν Καντακουζηνόν κατὰ τοῦ γαμβροῦ του Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, ἀπέβη ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν παραλίαν καὶ ἐκυ-

ρίευσεν τὴν Κελλίπολιν καὶ τινὰς ἄλλας θρηκτικὰς πόλεις, τῷ 1356 μ. Χρ.

Ὁ Σουλεϊμάν κυνηγῶν ἡμέραν τινὰ τῷ 1359 μ. Χρ. ἀγρίας χήνας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου ἐν Θράκῃ ἐξεσπενδονίσθη ὑπὸ τοῦ ἀφηνιάσαντος ἵππου του πρὸς τὸν κορμὸν πλατάνου μετὰ τασχύτης δυνάμεως ὥστε ἔμεινεν ἀμέσως νεκρὸς.

Ὁ Σουλτάνος Ὀρχάν καταλυπηθεὶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ υἱοῦ του καὶ γέρον ἤδη ἐτελεύτησε μετὰ ἐν ἔτος ἦτοι τῷ 1360 μ. Χρ. ἐβδομηκοντούτης τὴν ἡλικίαν.

Ὁ Σουλτάνος οὗτος ὑπῆρξε γενναῖος, εὐσπλαγγνος, φίλος καὶ προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ τῆς θρησκείας.

Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του ἦσαν ὠραιότατα καὶ ὁμοιάζε μὲν τῷ πατρί του Σουλτάν Ὀσμάν ὡς πρὸς τὴν σιμὴν ῥινά του καὶ τὰς μελαίνας ὀφρύς, ἀλλ' εἶχε τὴν κόμην ξανθὴν, τοὺς ὀφθαλμοὺς λαμπροὺς, τὸ μέτωπον εὐρύ, τὸ ἀνάστημα ὑψηλόν, τὸ στήθος πλατύ, τὸ σῶμα ῥωμαλέον, τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου ῥοδόλευκον καὶ δασεὶς τὸν πώγωνα καὶ τὸν μύστακα.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐδόθη πρώτην φορὰν καὶ ὁ τίτλος πασσᾶ εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἀλαεδδὶν καὶ τὸν υἱόν του Σουλεϊμάν, ἡ δὲ λέξις πασσᾶς συγκεκριμένη ἐκ δύο περσικῶν λέξεων *πάι* καὶ *σᾶχ* σημαίνει ποῦς τοῦ Σάχου ἢ τοῦ αὐτοκράτορος.

Διάδοχος τοῦ Σουλτάνου Ὀρχάν ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μουράτ ὁ Α'.

3^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΜΟΥΡΑΤ Ο Α'.

Βισιλεύσας 29 ἔτη.

('Ετος Ἐγείρας 761—790 ἢ 1360—1389 μ. Χρ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰπὶ τὰ ἑξῆς:
 Κατάκτησις τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας. — Ἀλώσις τῆς Ἀδριανουπόλεως. — Ἀλώσις τῆς Ἀγκύρας. — Νίκη κατὰ τῶν Σέρβων. — Ἡ πρώτη χρήσις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τοῦ γρά. — Ἐορταί τοῦ γάμου καὶ τῆς περιτομῆς. — Κατάκτησις τοῦ πλείστου μέρους τῆς Κερμιν. — Ἀγορά τῆς πόλεως Ἀμίδης (Δαρβεσίρ). — Ἐκστρατεία κατὰ τῆς Καραμανίας. — Νίκαι ἐν Ἰκονίῳ. — Ἐκστρατεία κατὰ τῆς Βουλγαρίας καὶ Σερβίας. — Μάχη τοῦ Κουσופεδίου. — Δολοφονία τοῦ Σουλτάνου Μουράτ.

Ὁ Σουλτάν Μουράτ ἀνκηρυχθεὶς διχόδοχος τοῦ πατρὸς του ἦν ἄξιος τοῦ θρόνου, διότι εἶχε πλεῖστας ἀρετάς. Εὐρίσκε δὲ λαὸν εὐπειθῆ, νόμους καθιερωθέντας καὶ πιστῶς ἐκτελουμένους, διοικητὰς ἀψωσιωμένους, στρατεύματα πολεμικώτατα, μεγάλην φήμην καὶ τὴν Εὐρώπην τρομάζουσιν τὸ μεγαλεῖον τῆς ὀθωμανικῆς φυλῆς.

Σκοπὸς κύριος τοῦ νέου Σουλτάνου ἦτο νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς κατακτήσεις τοῦ πατρὸς του καὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ, ἀλλὰ προὔτιμης πρῶτον νὰ ἐκπασχάσῃ τὰς ἐν Ἀσίᾳ κτήσεις του διότι ὁ ἡγεμὼν τῆς Καραμανίας, ὅστις μέχρι τινὸς ἔβλεπεν ἐν ἡσυχίᾳ τὰς προόδους τῶν ὀθωμανῶν, ἤρξατο ῥαδιουργῶν καὶ προσπαθῶν νὰ παρὰ κλώσῃ αὐτάς.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἡγεμὼν οὗτος παρεκίνησε, χάριν τῶν σκοπῶν του, τοὺς μεγάλους γαιοκτῆμονας τῆς Ἀγκύρας εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ, οὗτος ἐξεστράτευσεν ἀμέσως καὶ κατεκνήσας τοὺς ἐπαναστάτας ἐκυρίευσεν τὴν Ἀγκυραν τὴν ὅποιαν καὶ ἐδώρησεν ὡς τιμᾶριον εἰς ἓνα τῶν στρατηγῶν του.

Ἡ Ἀγκυρα, πρωτεύουσα τῆς ἀρχαίας Γαλατίας, ἦν διάσημος πόλις διὰ τὰ ἀρχαῖά της μνημεῖα καὶ πρὸ πάντων

διὰ τούτους ναύς τοῦ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος Αὐγούστου ἐπὶ τῶν στηλῶν τῶν ὁποίων ἦσαν ἐγγεγλυμμέναι αἱ πράξεις τοῦ αὐτοκράτορος τούτου· ἡ θέσις αὐτῆς ἦτο κεντρικωτάτη διὰ τὸ ἐμπόριον μεταξὺ Συρίας καὶ Ἀρμενίας ἀπ' ἐνός, Κιλικίας καὶ Θρακησίων ἀπ' ἑτέρου· αἱ βοσκαὶ τῆς, τὰ κτήνη καὶ τὰ διάφορα προϊόντα ἔφθονα καὶ καλλίστου γένους καὶ εἶδους· ἰδίᾳ δὲ τὸ μαλλίον τῶν αἰγῶν τῆς (ὄθωμνιστὶ τιφτικ), τὸ ὁποιον, λεπτὸν ὡς ἡ μέταξα, εἶναι ἐν χρήσει μέχρι σήμερον, ἂν καὶ ἡ κτηνοτροφία τοῦ εἶδους τούτου προώδευεν ἀρκούντως καὶ εἰς τὸ Εὐελεπὶ ἀκρωτήριον τῆς Ἀφρικῆς· ἡ Ἀγκυρα εἶχεν ὡσαύτως ἱματικωτάτας πηγὰς μεταλλικῶν ὑδάτων ὡς καὶ ἡ Προῦσα.

Εἰρηνεύσας οὕτως ὁ Σουλτάνος Μουράτ τὸ ἐν Ἀσίᾳ κράτος του καὶ διορίσας ὑπέρτατον μὲν δικαστὴν τῆς Προῦσης τὸν Καρὰ Χαλῆλ Ὑσενδερελή, τὸν δὲ Ἀχλασχαλὶν βεηλέρβεην, ἦτοι ἀνώτερον διοικητὴν τοῦ στρατοῦ, διήλθε τὸν Ἑλλήσποντον καὶ καθυπέταξε πάσας τὰς παραθαλασσίους πόλεις τῆς Θράκης, ἐν ᾧ ἀπ' ἑτέρου οἱ στρατηγοὶ του ἐκυρίευν τὸ προῦριον Κεσσάν καὶ τὸ Διδυμότειχον· τὴν τελευταίαν ταύτην πόλιν ἐκυρίευσεν ὁ στρατηγὸς Χατζῆ Ἰλδέκης.

Τὸ Διδυμότειχον, διέσημος πόλις τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἦτο ἀγαπητὴ κατοικία ἄλλοτε τῶν αὐτοκρατόρων Καντακουζηνοῦ καὶ τῆς συζύγου του Εἰρήνης. Εἶχε λαμπρὰ μνημεῖα καὶ ἐργοστάσια διαφόρων πηλίνων ἀγγείων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος Μουράτ συγκροτήσας πολεμικὸν συμβούλιον μετὰ τῶν στρατηγῶν Χατζῆ Ἰλδέκη καὶ Ἀχλασχαλὶν ἀπεφάσισε νὰ κυριεύσῃ τὴν Ἀδριανούπολιν, δευτερεύουσαν πόλιν τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

Μετὰ μικρὰν μάχην ὁ Ἀχλασχαλὶν ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν ταύτην.

Καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος Μουράτ καταστήσας κατ' ἀρχὰς πρωτεύουσαν τοῦ κράτους του τὸ Διδυμότειχον ἐνεπιστεύθη τὴν διοίκησιν αὐτῆς εἰς τὸν Ἀχλασχαλὶν· καὶ ἀπ' ἐνός μὲν

οὗτος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ στρατηγὸς Ἑβρενὸς ἐξηκολούθησαν κατακτώμενοι τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Θράκης, καὶ ὁ μὲν Αλασχαὶν ἐκυρίευσεν μετ' ὀλίγον τὴν Φιλιππούπολιν, ἐνθα εὗρεν ἀπείρους θησαυροὺς, ὁ δὲ Ἑβρενὸς κατέκτησε τὴν Γκιουμουλτζίναν καὶ τὸ Βαρδάρ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Βεροίας.

Ὁ Αλασχαὶν ἰδρυσεν ἐν Φιλιππούπολει πλείστα κτίρια ἐν οἷς καὶ τὴν μέχρι σήμερον σωζομένην λιθίνην γέφυραν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἑβρου, ὁ δὲ Ἑβρενὸς ἀνήγειρε πτωχοκομὴν καὶ ξενῶνας.

Ἐνεκα τῶν πολλῶν κατακινήσεων τοσοῦτον ἠϋξήσεν ὁ ἀριθμὸς τῶν αἰχμαλώτων ὥστε ἕκαστος αὐτῶν ἐπωλείτο ἀντὶ 125 ἀσπρων ἐξ ὧν τὸ ἐν πέμπτον ὥρίσθη πρώτην φορὰν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Μουράτ νὰ διδῇται εἰς τὸ δημόσιον θησαυροφυλάκιον.

Μόλις ἐπανελθὼν εἰς Προῦσαν ὁ Σουλτάν Μουράτ καὶ ἀναγγείλας μετὰ ὀριαμθευτικῆς γλώσσης τὴν ἄλωσιν τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ Φιλιππουπόλεως εἰς τοὺς ἡγεμόνας Περσίας, Ἀραβίας, Κερμιάν καὶ Καραμανίας, ἐπληροφόρηθη ὅτι ὁ φρούραρχος τῆς Φιλιππουπόλεως κατέφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν εἰς τὴν Σερβίαν τῆς ὁποίας βασιλεὺς ἦτο Οὐρόπης ὁ Ε', καὶ ὅτι κατὰ παρακίνησιν τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ τοῦ Ε' συνεμάχησαν κατὰ τῶν ὀθωμανῶν οἱ ἡγεμόνες Σερβίας, Οὐγγαρίας, Βλαχίας καὶ Βουλγαρίας.

Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ δράμῃ εἰς βοήθειαν τοῦ στρατηγοῦ Αλασχαὶν ζητούντος ἐπικουρίας, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσε, καθότι θέλων νὰ κυριεύσῃ τὰς Πηγὰς, φρούριον παρὰ τὴν Κύζικον, ἐβράχυνεν· ἔμαθεν ὁμοῦς ὅτι οὐχ ἦττον οἱ στρατηγοὶ τοῦ κατενίκησαν τοὺς συμμάχους.

Πράγματι οἱ συμμαχικοὶ στρατεῖ ἐντὸς δύο μόνον ἡμερῶν προεχώρησαν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἑβρου· οἱ δὲ ὀθωμανοὶ στρατηγοὶ Αλασχαὶν καὶ Χατζή Ἰλδίκης, βλέποντες ὅτι ὁ ἐχθρικός στρατὸς ἦν διπλάσιος τοῦ ἰδικοῦ των, ἀπεφάσισαν νὰ τὸν προσβάλλωσιν ἐξαίφνης καὶ διὰ νυκτός.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο· ὁ δὲ κρότος τῶν ὀθωμανικῶν σαλπίνγων καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν στρατιωτῶν τοσοῦτον ἐφόδισαν τὸν συμμαχικὸν στρατὸν ὥστε ἐτρέπη εἰς φυγὴν· οἱ πλεῖστοι τῶν στρατιωτῶν ἢ ἐφονεύθησαν ἢ ἐπνίγησαν πεσόντες ἐν τῷ ποταμῷ. Ἡ δὲ μικρὰ πεδιάς ὅπου συνεκροτήθη ἡ μάχη ὀνομάζεται μέχρι σήμερον *Σίρρ σιρτουρί*, ἥτοι ἡ ἐξαφάνις τῶν Σέρβων. Ἐγένετο ἡ μάχη αὕτη τῷ 1363 μετὰ Χριστόν.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐπεδόθη μετὰ ταῦτα εἰς διέφορα ὠφελίμα καὶ δημόσια ἔργα, ἔκτισε τεμένη, μοναστήρια, σχολεῖα καὶ λουτρῶνας ἐν Προύσῃ, Γενί-σεῖρ, Βιλετζίκ καὶ Ἀδριανουπόλει.

Τότε δὲ πρώτην φοράν εἰσῆχθη καὶ ὁ αὐτοκρατορικός Τουγρὰς τεθείς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνθήκης, ἣν ὁ Σουλτάνος Μουράτ εἶχε συνάψει μετὰ τῆς δημοκρατίας τῆς πόλεως Ῥαγούζης, κειμένης ἐν τῇ Ἀδριατικῇ θαλάσσῃ. Κατὰ τὴν συνθήκην ταύτην ἡ δημοκρατία ὑπεχρεώτο νὰ πληρώσῃ ἐτησίως τῷ Σουλτάνῳ 500 χρυσᾷ δουκάτα, ὡς ἀντάλλαγμα δὲ εἶχον τὴν ἄδειαν τὰ ἐμπορικὰ αὐτῆς πλοῖα νὰ περιπλέωσι τὰς ἀνατολικὰς θαλάσσας.

Ἀφοῦ δὲ ὁ Σουλτάν Μουράτ ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῶς ἐν Προύσῃ τὴν περιτομὴν τῶν τριῶν υἱῶν του Βαγιαζίτ, Ἰακούβ καὶ Σαουτζή ἀπῆλθεν εἰς Διδυμότειχον καὶ ἐκείθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, τὴν ὅποιαν καὶ ὥρισε πρωτεύουσαν τοῦ κράτους του, κατοικήσας ἐν μεγαλοπρεπεστάτοις ἀνακτόροις, τὰ ὅποια ὁ ἴδιος ὠκοδόμησεν.

Ἐντεῦθεν ἐπανάλαβε τὰς κατακτήσεις του καὶ αὐτὸς μὲν ἐκυρίευσεν τὴν Ἀπολλωνίαν, Πράκλειαν καὶ πάσας τὰς ἄλλας πόλεις ὅσαι εὑρίσκοντο μεταξὺ τῶν στομιῶν τοῦ Δουνάβειος καὶ τοῦ Βοσποροῦ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας, ἐκ δὲ τῶν στρατηγῶν του ὁ μὲν Τιμουρτάς ἐκυρίευσεν τὰς παρὰ τὸν Αἶμον πόλεις Ἰωαννούπολιν καὶ Ἰάμπολιν καὶ ἄλλας, ὁ δὲ Αἰλασχαὴν τὸ Σαμακόδιον καὶ Ἰχτιμάν.

Οἱ πόλεμοι οὗτοι διήρκεσαν πέντε ἔτη· μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐπανελθὼν εἰς Προῦσαν ἀνέδειξε μέγαν Βεζύρην τὸν στρατάρχην Καρὰ Χαλήλ Τζεντιρελή διὰ τὰς μεγάλας εἰς τὸ κράτος ὑπηρεσίας του.

Οὗτος ἐπὶ μὲν τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν συντελέσας εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ τάγματος τῶν Γενιτσάρων καὶ διατελέσας ἐπὶ τριάκοντα πέντε ἔτη διοικητὴς Προῦσης, ἐπὶ δὲ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ χρηματίσας στρατάρχης ἐπὶ δέκα ἔτη, ἐκράτησε τὸ ἀξίωμα τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐπὶ δέκα ὀκτώ εἰσέτι ἔτη καὶ ἀπέθανεν ἑκατοντούτης.

Τῷ 1381 οἱ πόλεμοι ἤρξαντο αὖθις μεταξύ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ καὶ τῶν Σέρβων καὶ Βουλγάρων· οἱ Ὀθωμανοὶ ἐκυρίευσαν τὴν βουλγαρικὴν πόλιν Κιςτεντίλ, κατὰ παραφθορὰν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, οἱ Σέρβοι ἰξεδιώχθησαν ἐκ τῆς Μακεδονίας, ἐκυριεύθησαν δὲ καὶ αἱ πόλεις Θεσσαλονίκη, Βιτώλια ἢ Μοναστήριον, Καβῆλλα, Σέρραι, Δράμα καὶ πολλαὶ ἄλλαι· ἡ δὲ Νύσσα, σερβικὴ πόλις περιέχουσα πλείους λαμπροὺς οἰκοδομὰς, ἐκυριεύθη μετὰ πολιορκίαν ἑκοσι πέντε ἡμερῶν.

Συνεπείχ τῶν νικῶν τούτων συνεκροτήθη εἰρήνη μετὰ τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος ὡς καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας καὶ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας· ἡ εἰρήνη διήρκεσεν ἕξ ἔτη κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὑποίων ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἀπῆλκυσε τῶν ἀγαθῶν τῆς ἡσυχίας καὶ ἐνησχολήθη εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς διοργανώσεως τοῦ στρατοῦ του, ὑποδικαίρσας αὐτὸν εἰς μεγάλα καὶ μικρὰ τάγματα καὶ ὀρίσας τὸ χρῶμα τῆς σημαίας ἐκάστου. Τὰ κυριώτερα χρώματα ἦσαν τὸ ἐρυθρὸν, τὸ βυσσινόχρουν καὶ τὸ πράσινον.

Ἀποβλέπων δὲ πάντοτε εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς χώρας αὐτοῦ ἐζήτησε τὴν θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Καρμιζάν, πλουσίας ἐπαρχίας ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ, καὶ ἔστειλε πρεσβείαν ἀποτελουμένην ἐκ τρισχιλίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μετὰ πλουσιῶν δώρων. Ἡ νύμφη φέρουσα ὡς προικὰ πλου-

σιώτατα ὡσχύτως δῶρα καὶ τὰς κλειδας τεσσάρων πό-
λεων, Ἐγριγὺς, Ταβσάνλῃ, Σιμάδ καὶ Κοτυαίου ἐνυμφεύθη
ἐν Προύσῃ πανηγυρικώτατα· παρέστησαν δὲ ἐν τῇ τελετῇ
τῶν γάμων οἱ πρέσβει. τῶν ἡγεμόνων Ἀιδίν, Καρχμανίας,
Κασταμονῆς καὶ Μεντεσὲ καὶ οἱ τῶν Σουλτάνων Ἀραβίας
καὶ Συρίας φέρο τοὺς ἅπαντες βρύτιμα δῶρα.

Ἄπαντα τὰ δῶρα ταῦτα διένειμεν ὁ Σουλτάνος Μουράτ
εἰς τοὺς διαφόρους σοφοὺς αὐλεμάρχας, σέχας καὶ τοὺς πρέ-
σβεις τῆς Αἰγύπτου.

Ταυτοχρόνως ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἡγόρασε παρὰ τοῦ
ἡγεμόνος τῆς Ἀμίδης ἐξ πόλεις ἦτοι Βεκσεχερί, Σειδισε-
χερί, Ἀκσεχέρ, Ἰσπάρτα, Ἰαλαβάτ καὶ Καρχαγίτς.

Τῷ 1386 ἐκυριεύθη ἐκ νέου ἡ Θεσσαλονίκη τὴν ὁποίαν
εἶχον ἀνακτῆσαι ἐν τῷ μεταξύ οἱ Βενετοὶ συμμαχοῦντες
μετὰ τῶν Βυζαντινῶν.

Ὁ νέος ἡγεμὼν τῆς Καρχμανίας βλέπων αὐξανομένην
τὴν δύναμιν τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ζηλοτυπῶν ἀπεράσισε νὰ
κηρύξῃ ἐπισήμως τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ·
πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐπιπεσὼν αἰφνιδίως ἐξεπόρθησε
πόλεις τινὰς· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Μουράτ συνήγαγεν ἀμέσως
στρατὸν ἀξιόμχρον καὶ αὐτοπροσώπως κινήσας ἐστρατοπέ-
δευσε πλησίον τοῦ Ἰκονίου. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Καρχμανίας πα-
θεθεὶς ἐζήτησεν εἰρήνην, ἀλλ' ὁ νέος μέγας Βεζύρης τοῦ
Σουλτάνου Μουράτ Ἀλῇ πασσᾶς ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν.

Γενομένης μάχης ἐνίκηθη κατὰ κράτος ὁ ἡγεμὼν τῆς
Καρχμανίας, ὁ δὲ Σουλτάνος Μουράτ μετὰ τὴν νίκην ἐπο-
λιόρκησε τὸ Ἰκόνιον. Ἐνῷ δὲ ἐξηκολούθει ἡ πολιορκία, ὁ
ἡγεμὼν τῆς Καρχμανίας ἐπεμφεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν
Ὀθωμανῶν τὴν ἰδίαν του σύζυγον Νεφιζὲ χανούμ, ἥτις
ἦτο θυγάτηρ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ ὅπως μεσιτεύσῃ· ὁ
Σουλτάνος εἰσέγκουσε τῶν παρακλήσεων τῆς θυγατρὸς του,
ἀλλ' ὑπὸ τὴν συμφωνίαν ὅπως ὁ ἡγεμὼν τῆς Καρχμανίας
Ἀλκεδδιν ἐλθὼν ὁ ἴδιος παρουσιασθῇ ἐνώπιόν του, ζητήσῃ
συγγνώμην καὶ ἀσπαθῇ τὴν χειρὰ του.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο, ὁ δὲ Ἀλαιοδδὶν ἔμεινε κύριος τοῦ Ἰκονίου καὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐπὶ πληρωμῇ φόρου τῷ Σουλτάνῳ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος ἐπανῆλθε νικηφόρος καὶ θριαμβεύων εἰς Προῦσαν· μετ' ὀλίγον ὁμοῦς ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐκ νέου κατὰ τῶν Σέρβων καὶ Βουλγάρων οἰτινες, εἰ καὶ ἔχοντες εἰρήνην μετ' αὐτοῦ, συχνάκις ἐβλαπτον τὰς ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ ὁθωμανικὰς κτήσεις.

Πρὶν ἢ ἐκστρατεύσῃ διήρσεε τὰς ἐν Ἀσίᾳ χώρας τοῦ εἰς πέντε ἐπαρχίας· ἐκάστης δ' αὐτῶν τὴν διοίκησιν ἐνεπίστευθη εἰς πέντε στρατηγούς· τὸ Κερμιάν εἰς τὸν Τιμουρτάς, τὸ Σιβριχισάκ εἰς ἑτερόν τινα Τιμουρτάς Σούμπαση, τὴν Ἀγκυραν εἰς τὸν Φιρούζ βέην, τὸ Ἀχσεχίρ εἰς τὸν Σούμπαση Κοζά βέην καὶ τὸ Ἰγερδέρ εἰς τὸν Σούμπαση Κουλού βέην.

Ταυτοχρόνως ἀπελθὼν εἰς Γενί-σεῖρ ἐτέλεσαν ἐκεῖ τοὺς γάμους αὐτοῦ τε καὶ τῶν δύο υἱῶν του Βαγιαζίτ καὶ Γιακούπ μετὰ τριῶν περιγρηπισσῶν τοῦ Βυζαντίου, καὶ ἐώρτασε καὶ τὴν περιτομὴν τριῶν ἐγγόνων του καὶ υἱῶν τοῦ Βαγιαζίτ ἐξ ἄλλης συζύγου.

Μετὰ τὰς ἐορτάς δὲ ταύτας διῆλθεν εἰς Θράκην μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀλῆ πασσᾶ. Οὗτος ἄγων 30,000 στρατοῦ διέβη τὸν Αἰμον πρὸς τιμωρίαν τοῦ Κράλη τῆς Βουλγαρίας Σισμάν, ὅστις καίτοι ἔχων εἰρήνην πλείστας διέπραττεν ἀπιστίας.

Ὁ Ἀλῆ πασσᾶς κυριεύσας τὴν Σούμλαν, παραδοθεὶσαν ἐκουσίως, καὶ τὸ Τύρνοβον ἐνέκλεισε τὸν ἐχθρὸν εἰς τὴν Νικόπολιν καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτήν. Ὁ Σισμάν μὴ δυνάμενος ἀντιστῆναι ἐπεκχλίσσατο τὴν εἰρήνην καὶ παραδοθεὶς τῷ Ἀλῆ πασσᾶ ἀπήχθη ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου Μουράτ ὅστις τῷ συνεχώρησε, πληρωθεὶς τοὺς καθυστερουμένους φόρους, καὶ ἀπαιτήσας τὴν παράδοσιν τῆς Σιλοστρίας. Ἀλλ' ὁ Σισμάν παραβᾶς καὶ πάλιν τὰς ὑποσχέσεις τοῦ ἐπικῆθη ἐπὶ τέλους κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ τῷ

1387 καὶ αἰχμαλωτισθεὶς ἐστάλη δέσμιος πρὸς τὸν Σουλτάνον Μουράτ ὅστις ἐφείσθη καὶ αὐτοῖς τῆς ζωῆς του.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Σερβίας Λάζαρος βλέπων ὅτι μετὰ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας τῶν Ὀθωμανῶν ἐκινδύνευε καὶ τὸ ἴδιον κράτος ἀπερχάσαι· νὰ ἐπιτεθῇ κατ' αὐτῶν καὶ πρὸς τοῦτο ἐκυρίευσεν τὸ φρούριον Σαρκόλ κείμενον ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Βουλγαρίας.

Καὶ ὁ μὲν Ἀλῆ πασᾶς πέμψας στρατὸν ἐπανεκτήσεν τὸ φρούριον τοῦτο, ὁ δὲ Σουλτάνος Μουράτ μετακλιθεὶς εἰς Ἀσίαν καὶ τοὺς υἱοὺς του Βαγιαζίτ καὶ Γιοκούπ, ἔχων δὲ στρατηγὸν ἐκτὸς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ καὶ τὸν Ἑβρενός βέην, τὸν ἀνδρεῖον στρατιώτην τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν, ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Σερβίας καὶ ἐστρατοπέδευσε μετὰ τινα χρόνον ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Κοσσουποδίου.

Καὶ οἱ μὲν Σέρβοι ἐνικήθησαν, ἀλλὰ Σέρβος τις ὀνόματι Μιλός Καμπιλοβίτς, ἀφοῦ παρουσιάσθη τρέχων ἐν τῷ ὀθωμανικῷ στρατοπέδῳ καὶ λέγων ὅτι εἶχε μυστικὸν τι νὰ ἀνακοινώσῃ, εἰσαχθεὶς εἰς τὴν σκηνὴν καὶ κύψας ἵνα φιλήσῃ τοὺς πόδας τοῦ Σουλτάνου ἐξήγαγεν αἶφνης ἐγγχειρίδιον καὶ ἐπλήγωσεν θανάσιμως αὐτὸν εἰς τὴν κοιλίαν. Πρὶν ἢ δὲ ὁ Σουλτάνος βάλῃ κραυγὴν, ὁ Μιλός δρομικῶς ἔφυγεν ἤδη καὶ περ' ὀλίγον θὰ διέφευγεν, ἀλλ' οἱ Γενίτσαροι προσθιάσαντες τὸν κατεκερμάτισαν.

Ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Κοσσουποδίου σώζονται τρεῖς μεγάλοι λίθοι ἀπέχοντες ἀπ' ἀλλήλων πεντήκοντα πήχεις καὶ ἐγερθέντες εἰς ἀνάμνησιν τῶν τριῶν ἀλμάτων τοῦ Μιλός ὅτε ἔφυγε ζητῶν τὴν σωτηρίαν του· μικρὸν δὲ τέμενος δεικνύει τὴν θέσιν ἐνθα ἐδόλορονήθη ὁ Σουλτάνος Μουράτ.

Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ μετεκομίσθη εἰς Προῦσαν καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἰδίου οἰκοδομηθέντι τεμένει.

Οὕτως ἔληξεν ὁ βίος τοῦ Σουλτάνου τούτου ὅστις ὁμολογεῖται ὡς μέγας ἡγεμὼν, διακριθεὶς ἐπὶ κεκαλλιέργημένῳ πνεύματι καὶ μεγάλῃ φιλανθρωπίᾳ.

Πρώτην ἤδη φοράν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κοσσυφοπεδίου οἱ Γενίτσαροι μετεχειρίσθησαν τηλεβόλα τὰ ὅποια νεωστὶ εἰχον ἐφευρεθῇ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ.

Τὸν Σουλτάνον Μουράτ διεδέξατο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βαγιαζίτ ἐπικληθεὶς Κεραυνὸς (Γιλδирίμ).

ΕΠΟΧΗ ΤΡΙΤΗ

Περιλαμβάνουσα 62 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 791—855 ἢ 1389—1451 μ. Χρ.)

Νίκαι καὶ κατακτήσεις.

Ἡ περίοδος αὕτη τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας περιλαμβάνει νέας νίκας καὶ κατακτήσεις τῶν Ὀθωμανῶν, ἡ ἰσχὺς τῶν ὀπλείων αὐξάνει καταπληκτικῶς. Στρατοὶ ἀναριθμητοὶ ἐμψυχούμενοι ἔτρεχον εἰς τὰς διαταγὰς τῶν Σουλτάνων. Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἔδραψε πλείστας νίκας ὀνομασθεῖς Γιλδிரίμ δηλαδὴ Κεραυνός, διότι ὡς κεραυνὸς ἐνέσκηπτε καὶ ἐκυρίευε διαφόρους χώρας καὶ πόλεις. Μόνος ὁ Τιμούρ Λέγκ δηλαδὴ ὁ χωλὸς ἢ Ταμερλάνος, αὐτοκράτωρ τῆς Μογγολίας, ἠδυνήθη νὰ ἐπισκιάσῃ τὴν δόξαν αὐτοῦ.

Οἱ διάδοχοι, ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν ὁ Α', Μωάμεθ ὁ Α' καὶ Μουράτ ὁ Β' ἐξηκολούθησαν τοὺς πολέμους, μεταξὺ δὲ τῶν διςσήμεων αὐτῶν καὶ ἀξίων ἀνταγωνιστῶν μνημονεύονται ὁ Οὐνιάδης, ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλβανίας, καὶ ὁ Ἰσκενδὲρ βέης (Γεώργιος Καστριώτης), πρίγκιψ τῆς Ἀλβανίας.

Ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ τοῦναντίον, διαρκούσης τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὑφίσταται εἰρήνη, καὶ αἱ διαφοραὶ κυβερνήσεις ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀνάπτυξιν τῶν οἰκείων χωρῶν, τὰ γράμματα προοδεύουσιν, οἱ δὲ λαοὶ ἄρχονται ἀναμιγνυόμενοι εἰς τὴν πολιτικὴν.

Εἰς τῶν ἐνδοξοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ εἶναι ὁ Γουλιέλμος Τέλλος ὅστις ἠλευθέρωσε τὴν πατρίδα του Ἑλβετίαν.

4ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΒΑΓΙΑΖΙΤ Ο Α'.

Βασιλεύσας 14 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 791—805 ἢ 1389—1402 μ. Χρ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάλλοντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς :
 Κατακτήσεις ἐν Βουλγαρίᾳ, Βοσνίᾳ καὶ Σερβίᾳ. — Μάχη τῆς Νικοπόλεως. — Κατακτήσεις ἐν Ἀσίᾳ. — Πρώτη πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — Ἐγκατάστασις ἱεροδικαστοῦ (καδὴ) καὶ ἀνέγερσις ὁθωμανικοῦ τεμένους ἐν Κωνσταντινουπόλει. — Νέαι κατακτήσεις ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἑλλάδι. — Ἐμφάνις τοῦ Ταμερλάνου. — Μάχη ἐν Ἀγκύρᾳ. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ.

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ γεννηθεὶς τῷ 1359 μ. Χρ. ἡ 761 Ἐγείρας ἦτο τριακονταετής, ὅτε διεδέξατο τὸν πατέρα του Σουλτάνου Μουράτ' ἕνεκα δὲ τῆς καταπληκτικῆς ἀνδρίας ἣν ἔδειξεν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κοσσυφοπεδίου ἔλαβεν ἐπαξίως τὸ ἐπώνυμον Κερκυνός. Ἀντιγορεύθη δὲ Σουλτάνος ἐν αὐτῷ τῷ πεδίῳ τῆς μάχης.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Γιακούπ διηύθυνεν ἀμέσως τὸν μὲν στρατηγὸν Γεζίτ βέην κατὰ τῆς Βοσνίας, τὸν δὲ Φερούζ' βέην κατὰ τῆς Βιδύνης, πόλεως τῆς Βουλγαρίας. Αὐτὸς δὲ ἀφοῦ κατέλαβε τὰ ἀργυρὰ μεταλλεῖα τοῦ Καρατόβου καὶ κτόκισε τὴν πόλιν τῶν Σκοπίων ἐξ ἀποίκων ὁθωμανῶν ἐπολέμησε κατὰ τῆς Σερβίας καὶ ἐπὶ τέλους ἠνάγκασε τὸν νέον αὐτῆς βασιλέα Στέφανον, υἱὸν τοῦ Λαζάρου, νὰ συνομολογήσῃ συνθήκην συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας.

Μετὰ ταῦτα διέχυσε τὸν στρατὸν του κατὰ τῶν Οὐγγρων καὶ Βλάχων, λαῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβεως. Ὁ πρίγκηψ τῶν Οὐγγρων Σιγισμούνδος λαβὼν βοήθειαν παρὰ τῶν χριστιανῶν βασιλέων καὶ πριγκήπων ἐσχημάτισε στρατὸν πολυάριθμον ἐκ Γάλλων, Ἱταλῶν, Γερμανῶν, Κροατῶν κλπ. καὶ ἐπροχώρησε μέχρι Νικοπόλεως διαβάς τὸν Δούναβιν τῷ 1394 καὶ πολιορκήσας τὴν Νικόπολιν κατεχομένην ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν.

Τρομερῶς δὲ μάχης συγκροτηθείσης τῷ 1396 οἱ μὲν συμμαχικοὶ στρατοὶ ἐνικήθησαν κατὰ κράτος, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐξακολουθῶν τὰς κατακτήσεις του καθυπέταξεν ἐν Ἀσίᾳ τὰς ἐπαρχίας Τοκάτ, Σιβιζ, Κασταμονῆς καὶ Σινώπης, ἐκυρίευσεν ὅλας τὰς ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου παραλίους πόλεις μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τὴν Ἀμισὸν ἢ Σαμψούντα καὶ ἐπροχώρησε μέχρι τοῦ στομίου τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου.

Διανοούμενος δὲ πάντοτε, ὡς καὶ οἱ προκάτοχοί του, τὴν ἄλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτῆς ἄγων 4,000 πεζοὺς καὶ 6,000 ἵππους· καὶ τὸν μὲν πρίγκιπα Ἀνδρόνικον, ὅστις ἦν πεφυλακισμένος ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῶν Βλαχερνῶν, ἠλευθέρωσε καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον, τὸν δὲ αὐτοκράτορα Ἰωάννην Παλαιολόγον ἐκθρονίσας ἐφυλάκισεν ὡς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ ἐν τινι πύργῳ κειμένῳ ἐπὶ τῆς Θρακικῆς παραλίας.

Οἱ φυλάττοντες δὲ τὸν πύργον τοῦτον βούλγαροι στρατιῶται συνετέλεσαν εἰς τὴν δραπετεύσιν τῶν αἰχμαλώτων, οἵτινες κατέρυγον εἰς Ἀσίαν ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ, ὅστις καὶ συγκατένευσε νὰ βοηθήσῃ τῷ αὐτοκράτορι Ἰωάννῃ, ἔὰν οὗτος ἤθελε στέρξει νὰ ὑπογράψῃ ἐνόρκως συμμαχίαν καὶ ἐπιμαχίαν ὑποχρεούμενος νὰ παρέχῃ καθ' ἕκαστον ἔαρ 12,000 πεζοὺς καὶ ἵππους. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐδέχθη τοὺς ὅρους τούτους, ὁ δὲ Σουλτάνος πέμψας κήρυκα εἰς Κωνσταντινουπόλιν ἠρώτησε τοὺς κατοίκους ποῖον ἤθελον ὡς αὐτοκράτορα τὸν Ἀνδρόνικον ἢ τὸν Παλαιολόγον. Οἱ κάτοικοι ἀπεφάνθησαν ὑπὲρ τοῦ Παλαιολόγου καὶ τότε ὁ Σουλτάνος πέμψας στρατὸν τὸν μὲν Ἀνδρόνικον ἐξεθρόνισεν ἀφῆσκε αὐτῷ τὴν διοίκησιν τῆς Σηλυβρίας, Ἡρακλείας, Ῥιζιδεστοῦ καὶ Θεσσαλονίκης, τὸν δὲ Ἰωάννην Παλαιολόγον ἀνεβίβασεν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος ἐκυρίευσεν τὴν Φιλαδέλφειαν, πλουσίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πόλιν, τὴν ὁποίαν μόνον κα-

ταίχον εἰσέτι αἱ βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες· εἰς τὴν ἐκπολιόρκησιν αὐτῆς συνετέλεσε δυνάμει τῆς συνθήκης καὶ συμμαχίας καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος.

Ἐν τῷ δὲ ὁ Σουλτάνος ἡτοιμάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς Εὐρώπην ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ἤρξατο νὰ ἀνεγείρῃ νέα ὀχυρώματα περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡμέσως δ' ἀπειλήσας αὐτὸν τὸν ἡνάγκασε νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἔργου.

Ἀποθανόντος τοῦ Ἰωάννου, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μανουὴλ, δραπετεύσας ἐκ Προύσας, ἐν ἣ εὕρισκετο παρὰ τῷ Σουλτάνῳ, μετέβη εἰς Κωνσταντινουπόλιν καὶ ἀνεκνήρυσθη αὐτοκράτωρ· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ὀργισθεὶς ἐπὶ τούτῳ ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς καδῆς ἐμελλε νὰ ἐδρεύῃ καὶ δικάζῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰς διαφορὰς τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τῷ διέταξε νὰ ὑπακούσῃ· ἐπειδὴ ὅμως ἡ διαταγὴ αὕτη δὲν ἐξετελέσθη, ὁ Σουλτάνος ἀπέκλεισε τὴν Κωνσταντινουπόλιν καὶ ἤρξατο πολιορκῶν αὐτήν. Ἡ πολιορκία διήρκεσεν ἐπτὰ ἔτη· ἀλλ' ἐπὶ τέλους βλέπων ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ὅτι ἐνεκα τῆς πείνης τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀντιστῇ συνεφώνησε μετὰ τοῦ ἀναψίου τοῦ Ἰωάννου (ὅστις ἦν βασιλεὺς τῆς Σηλυβρίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀνδρονίκου) νὰ τῷ παραδώσῃ τὴν πόλιν καὶ τὸν θρόνον.

Ὁ Ἰωάννης οὗτος ὑπεστηρίζετο ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ὅστις μάλιστα τὸν συνέστησεν ὡς αὐτοκράτορα εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οὕτω δὲ ὁ μὲν Μανουὴλ ἐγκατέλιπε τὸν θρόνον καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνενόχλητος μετέβη εἰς τὴν Πελοπόννητον, ὅπου περιώρισε τὸ βασίλειόν του, ὁ δὲ Ἰωάννης ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνήψε συνθήκην μετὰ τοῦ Σουλτάνου.

Οἱ κυριώτεροι ὅροι τῆς συνθήκης ταύτης ἦσαν συμμαχία καὶ ἐπιμαχία καὶ ταυτοχρόνως ὁ αὐτοκράτωρ ὑπεχρεώτο νὰ παραδεχθῇ καδῆν ἢ ἱεροδικατὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, νὰ δώσῃ τὴν ἀδειαν ἀνεγέρσεως ὀθωμανικοῦ τειμένους

καὶ νὰ πληρώνη φόρον μυρίων δουράτων ἦτοι 5,000 περι-
που λίρων κατ' ἔτος εἰς τὸν Σουλτάνον, ἐκτός δὲ τούτου
ὁ Σουλτάνος συνάκισε καὶ ἐν τινι προκατεῖω τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως Ὁθωμανούς. Ταπεινωθείσης δὲ τοιοιτοτρό-
πως τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἐπεδόθη ὁ Σουλτάνος
εἰς νέας κατακτήσεις καὶ ὁ μὲν στρατηγὸς αὐτοῦ Τιμουρ-
τὰς διέτρεχε τὴν Ἀσίαν ὑποτάττων χώρας καὶ πόλεις καὶ
ἔφθασε μέχρι Βαγδάτης, αὐτὸς δὲ ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς
Ἑλλάδος τῷ 1397 μ. Χρ.

Καὶ κατ' ἄρχας μὲν ἐκυρίευσεν τὰς κυριώτερας πόλεις τῆς
Θεσσαλίας: Λάρισσαν, Τρίκαλα, Δομοκὸν καὶ Φάρσαλα,
ἔπειτα δὲ διαβάς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν ὑπέταξε τὰς
Ἀθήνας καὶ ἄπασαν τὴν Στερεάν Ἑλλάδα διατάξας τοὺς
στρατηγοὺς του Γιακούπ καὶ Ἑβρενὸς νὰ ὑποτάξωσι καὶ
τὴν Πελοπόννησον. Οἱ δύο δ' αὗτοι ἐξετέλεσαν τὰς διατα-
γὰς τοῦ κυριάρχου τῶν ἐκπορθήσαντες τὰς κυριώτερας πό-
λεις τῆς Πελοποννήσου, Κορώνην, Μεθώνην καὶ τὸ Ἄργος.
Ἦδη δὲ τῷ 1400 μ. Χρ. ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ πανταχοῦ
νικηφόρος διέμενεν ἐν Προύσῃ διασκεδάζων καὶ ἐντροφῶν.

Ἐκτός τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐδεμία κτῆσις ἄλλη
ἀπέμεινεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῶν Βυζαντινῶν. Ἐπὶ τοῦ
ὀρχηκικοῦ μάλιστα Βοσπόρου ὁ Σουλτάνος εἶχεν ἀνεγείρει
φρούριον διατηρούμενον μέχρι σήμερον καὶ ὀνομασθὲν Γκιου-
ζετταὶ Ἰσάφ (ὠραῖον φρούριον) ἢ Ἀνατὸλ Ἰσάφ. Τοιαύτη
ἦτο ἡ κατὰστασις τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατερίας ὅτε ὁ
Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἀπεφάσισε νὰ κυριεύσῃ καὶ αὐτὴν τὴν
Κωνσταντινούπολιν· διεμήνυσε δὲ τοῦτο εἰς τὸν αὐτοκράτο-
ρα Ἰωάννην προσκαλῶν αὐτὸν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν πρω-
τεύουσαν καὶ νὰ λῆβῃ ἅντ' αὐτῆς οἰκονομικὰ ἔλλην ἐπαρ-
χίαν ἤθελεν. Ἀρνηθέντος τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ Σουλτάνος
ἠτοιμάζετο νὰ πολιορκήσῃ τὸ δεύτερον τὴν Κωνσταντινού-
πολιν, ὅτε αἱ πρόοδοι ἐν Ἀσίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Μογ-
γολίας καὶ μεγάλου κατακτητοῦ Τιμούρ Λέγκ (χωλοῦ) ἢ
Ταμερλάνου ἐκώλυσαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων του.

Ὁ Τιμούρ ἢ Ταμερλάνος, ἀνὴρ πολιμικώτατος καὶ προορισμὸν αὐτοῦ θεωρῶν τὴν κατὰκτησιν τῆς ὑψηλῆς, κατῳρθωσε νὰ ὑποτάξῃ ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἀσίαν καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν Ἰνδικήν· ἐκυρίευσεν δὲ 27 βασιλείαι καὶ 99 δυναστείας. Αἱ πρόοδοι αὐταὶ παρώξυναν τὸν Σουλτάνον Βαγιαζίτ ὅστις ἔγραψε μάλιστα ὕβριστικὴν ἐπιστολὴν διατάττων τῷ Τιμούρ νὰ παραστῇ ἐνώπιόν του καὶ νὰ ζητήσῃ εἰρήνην. Ὁ Τιμούρ ὅχι μόνον δὲν ὑπήκουσεν, ἀλλ' ἐξηκολούθει πολεμῶν καὶ κυριεύων ἕως ὅτου οἱ δύο στρατοὶ συνητηθήσαν παρὰ τὴν Ἀγκυραν τῷ 1402 μ. Χρ. Ἡ μάχη ὑπῆρξε φονικωτάτη ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ Ὀθωμανοὶ ὑπεχώρησαν. Ἀπαντες οἱ Γενίτσαροι ἐφρονεύθησαν προσπαθοῦντες νὰ σώσωσι τὸν κυριάρχην των ὅπερ ὅμως δὲν κατωρθώθη καὶ ὁ Σουλτάνος ἔπεσεν αἰχμάλωτος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Τιμούρ. Ὁ νικητὴς προσηνέχθη πρὸς τὸν αἰχμάλωτόν του μετὰ μεγάλων τιμῶν, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος τοσοῦτον ἐθλίβη ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ, ὥστε ἀπέθανεν ὑπὸ λύπης τῇ 9 μαρτίου 1403 μ. Χρ. 805 Ἑγείρας. Τὸ σῶμα αὐτοῦ μετηνέχθη εἰς Προῦσαν καὶ ἐτάφη ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μυστωλείῳ. Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ἀπέθανε καὶ ὁ Τιμούρ τὴν ἡλικίαν 71 ἐτῶν ἔφησας 36 υἱοὺς καὶ ἐγγόνους· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κατακτητοῦ τούτου διελύθη καὶ ἡ κοσμοκρατορία του διότι οἱ δι᾽δοχοὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὴν διατηρήσωσι.

ΜΕΣΟΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΩΝ ΗΓΕΜΟΝΟΠΑΙΔΩΝ

ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΣΑ

Διάρκεια αὐτῆς 11 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 805—816 ἢ 1402—1413 μ. Χρ.)

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἀφῆκεν ἕξ υἱοὺς τὸν Σουλεϊμάν, Μουσαῦ, Ἐρτογρούλ, Μωχάμεθ, Ἰσά καὶ Κασίμ· ἕξ αὐτῶν

ὁ μὲν Ἑρτογορούλ ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Τιμούρ ὅτε οὗτος πολιορκήσας ἐκυρίευσε τὴν Σεβάζστειαν, ὁ δὲ Κασίμ ἦν μικρὸς τὴν ἡλικίαν· οἱ δὲ λοιποὶ τέσσαρες Σουλταῖς, Μουσσά, Μωάμεθ καὶ Ἰσά δραπετεύσαντες ἔφυγον ἐκ τῆς μάχης τῆς Ἀγκύρας ἵνα μὴ συλληθῶσιν αἰχμάλωτοι, ἀφ' οὗ εἶδον τὴν γενομένην καταστροφὴν.

Ὁ Μουσσά συλληθρθεὶς ἐπανάχθη εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Τιμούρ, ὁ Σουλταῖς ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀλῆ πασᾶ καὶ τοῦ ἀγῶ τῶν Γενιτσάρων ἔρθασεν εἰς Προῦταν καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφ' οὗ πρότερον διέβη διὰ Κωνσταντινουπόλεως καὶ συνωμολόγησε μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος συμμαχίαν καὶ ἐπιμαχίαν, νυμφευθεὶς καὶ τὴν ἀνεψίαν αὐτοῦ.

Ὁ Μωάμεθ, δεκαοκταετῆς μόλις τὴν ἡλικίαν καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Βαγιαζίτ πασᾶ, ἀνδρειοτάτου στρατηγοῦ, κατώρθωσε νὰ ἐγκλεισθῇ ἐν τῷ προυρίῳ Ἀμμασίας. Ἐκεῖ δὲ ὑπερήσπισεν ἑαυτὸν μετὰ μεγίστης ἀνδρίας καὶ καρτερίας κατὰ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Τιμούρ. Μετ' ὀλίγον καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔδραμον εἰς βοήθειαν τοῦ Σουλτάνου ὥστε ἡδυνήθη οὕτω νὰ σχηματίσῃ στρατὸν ἀξιόμαχον καὶ νὰ ἐπανάκτῃ πολλὰς τῶν πατρικῶν χωρῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Τιμούρ κυριευθεισῶν.

Ὅκτὼ ἀνδραγαθήματα τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ ἀριθμοῦσιν οἱ ἱστορικοὶ γεγόμενα ἐντὸς ἐνὸς ἔτους.

1. Κατενίκησε τὸν Καραδεβλετσάχ, στρατηγὸν τοῦ Τιμούρ, καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν.

2. Κατενίκησε καὶ διεσκόρπισε τὸν Κοβάδ ὀγλοῦ, στρατηγὸν ὡσαύτως τοῦ Τιμούρ.

3. Κατετρόπως τὸν Ἰννόγλου, ἀρχηγὸν τῶν Τουρκομένων, ἄγοντα 20,000 ἄνδρας· ὅλοι οὗτοι ἐφονεύθησαν ἢ ἠχμαλωτίσθησαν, ἐνῶ ἐκ τῶν Ὀθωμανῶν ἐτραυματίσθησαν δύο μόνον.

4. Ἐτρεψεν εἰς φυγὴν κατανικήσας τὸν Γικοζλιέρ, ἀρχη-

γόν ὡσαύτως τῶν Τοιροκομένων, καὶ ἐλευθερώσας τὴν πολιορκουμένην ὑπ' αὐτῶν πόλιν Καραϊσάο.

5. Κατετρόπωσε τὸν Τουρκοκομὸν Κιοπέκ.

6. Ἀξιολογώτατον ἀνδραγχόημα τοῦ Μωάμεθ ὑπῆρξεν ἡ πολιορκία τῆς Σεβαστείας ὅπου εἶχεν ἐγκλεισθῇ ὁ ἀρχι-
λυστὴς Μεζίδ ὁ ἀνδρεῖος, ὅστις τέλος παρεδόθη τῷ Μωά-
μεθ καὶ κατετάχθη ὡς στρατηγὸς ἐν τῷ στρατῷ του, δια-
κριθεὶς κατόπιν εἰς πολλὰς μάχας.

7. Ὁ Μωάμεθ προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Τιμούρ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ στρατόπεδόν του καὶ προσποιηθεὶς ὅτι ὑπακούει, ἐπροχώρησε διὰ τῆς Ἀρμενίας καὶ ἐπατέθη κατὰ τοῦ μέ-
λανος Ἰσά, στρατηγοῦ τοῦ Τιμούρ, τὸν ὅποιον κατενίκησε.

8. Τελευταῖον κατόρθωμα τοῦ Μωάμεθ ὑπῆρξεν ἡ κα-
τατρόπωσις ὡσαύτως τοῦ Τατάρου Σκουτσῆ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Ὁ Ἰσά, υἱὸς ὡσαύτως, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, τοῦ Σουλ-
τάνου Βαγιαζίτ, κατέφυγεν εἰς Προῦσαν καὶ προσεπῆθαι νὰ
ἀνακηρυχθῇ Σουλτάνος τῆς Ἀνατολῆς. Μιμούμενος δὲ τὸν
ἀδελφόν του Σουλεϊμάν συνωμολόγησε συνθήκην μετὰ τοῦ
αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐνομφεύθη τὴν
θυγατέρα Ἰωάννου τοῦ Γουντερῆ. Ὁ Μωάμεθ μὴ ἀνεχόμε-
νος τὴν διαγωγὴν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰσά ἐξεστράτευσεν κατ'
αὐτοῦ καὶ τὸν ἐνίκησεν ἐν Ἀγκύρᾃ· ὁ Ἰσά κατέφυγεν εἰς
Βυρώπην, ἀλλ' ὑπέικων εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ ἀδελφοῦ
του Σουλεϊμάν ἐπέστρεψεν εἰς Ἀσίαν καὶ σχηματίσας στρα-
τὸν ἐπολέμησεν ἐκ νέου κατὰ τοῦ Μωάμεθ, ἀλλὰ καὶ πάλ-
ιν νικηθεὶς κατέφυγεν εἰς τὸ ὄρος Ταύρον καὶ ἐκεῖ ἀπέθα-
νε μετὰ τινα χρόνον.

Μετὰ τὸν Ἰσά ἀνερχομένη ὁ Σουλεϊμάν ἰσχυρότερος ἀντίπα-
λος τοῦ Μωάμεθ μεταβὰς ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς Προῦσαν
ταύτην κυριεύσας σχεδὸν ἀμαχητὶ προσεκήρυξεν ἐαυτὸν
Σουλτάνον. Πολλὰί μάχαι μεγάλαι καὶ μικραὶ συνεκροτή-
θησαν μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν Σουλεϊμάν καὶ Μωάμεθ ὡς
καὶ τῶν στρατηγῶν αὐτῶν· τὰ δὲ ἀποτελέσματα αὐτῶν

υπῆρξαν ἀνευ σπῆμασις, διότι ἄλλοτε μὲν ἐνῆκα ὁ εἰς, ἄλλοτε δὲ ὁ ἄλλος.

Ὁ Μουσσά, ὅστις διατέλει αἰχμάλωτος τοῦ Τιμούρ, ἠλευθερώθη λαβὼν καὶ τὸ λείψανον τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ, καὶ προσῆλθε τῷ ἀδελφῷ Μωάμεθ. Σχηματίσας δὲ στρατὸν ἐκ Βουλγάρων καὶ Σέρβων ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Σουλεϊμάν πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ νικηθεὶς ἀπεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος Αἶμον· σχηματίσας δὲ νέον στρατὸν ὥρμησεν ἐκείθεν καὶ ἐπολιόρησε τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ 1410 μ. Χρ. ἢ 813 Ἑγείρας.

Ὁ Σουλεϊμάν, ὅστις εὕρισκετο ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ὅχι μόνον δὲν ἠθέλησε νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν εἰδησιν τῆς ἀφίξεως τοῦ Μουσσά ἀλλὰ καὶ ἀπέκοψε τὴν γενειάδα τοῦ ἀγᾶ τῶν Γενιτσάρων, διότι οὗτος τὸν παρεκίνει ἀποτόμως εἰς ἀντίστασιν. Ἡ ὑβριστικωτάτη αὕτη πράξις παρώργισε τοὺς στρατιώτας, αἵτινες ἀνοίξαντες τὰς πύλας παρέδωκαν τὴν πόλιν τῷ Μουσσά. Ὁ δὲ Σουλτάνος φεύγων εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐφρονέυθη καὶ ὁδὸν ὑπὸ τινων στρατιωτῶν.

Ὁ ἡγεμονόπαις Σουλεϊμάν ἐπαινεῖται ὡς πρῶτος ὑποστηρίξας τοὺς ποιητὰς καὶ συντελέσας εἰς τὴν πρόοδον τῆς ποιήσεως παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς.

Ὁ Σουλτανόπαις Μουσσά, ὢν τὸν χαρακτῆρα ἐνεργητικὸς καὶ γενναῖος, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπαγέκτισε τὴν Θεσσαλονίκην καὶ πολλὰς παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν πόλεις καὶ μετὰ ταῦτα ἐπολιόρησε καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ ἐν Ἀσίᾳ σουλτανόπαιδος Μωάμεθ, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐλθὼν δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ μεγάλα πράγματα καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀσίαν, ἀλλ' ἀρῶν κτήρητις πολυκρίθμον στρατὸν καὶ ἐτακτοποίησε τὰ ἐν Ἀσίᾳ πράγματα, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Εἰρώπην διανοούμενος νὰ ἀνακηρυχθῇ αὐτὸς Σουλτάνος τῶν τε ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ ὀθωμανικῶν κτήσεων καὶ συγκεντρώσῃ οὕτω τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν ἐκ

νέου ἤτις ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ εἶχε κατατμηθῇ εἰς διάφορα μέρη.

Συνεννοούμενος δὲ κρυφίως καὶ μετὰ τῶν στρατηγῶν καὶ βέηδων τοῦ σουλτανόπουδος Μουσσᾶ καὶ πρὸ πάντων μετὰ τοῦ γέροντος Ἰβρηνὲς βέη ἐπροχώρησε μέχρι Φιλιππουπόλεως καταδιώκων τὸν ἀδελφόν του. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑποτομήσαν καὶ συνετέχθησαν αὐτῷ ἅπαντες σχεδὸν οἱ στρατηγοὶ καὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Μουσσᾶ, ἐμειναν δὲ μόνον πιστοὶ 7,000 Γενίτσαροι μετὰ τριῶν ἀξιωματικῶν, τοῦ Ἀζάπ βέη, Μιχαλογλου καὶ Σμαβνάνογλου.

Ὁ Μωάμεθ παρέταξε τὸν στρατὸν ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Τσαμουρλῇ ἐν Θράκῃ, ὃ δὲ Μουσσᾶ κατέλθεν ἀπὸ τοῦ Αἰμου διὰ τῆς διόδου τοῦ Ἰχτιμάν ἵνα συγκροτήσῃ ἀποφασιστικὴν μάχην. Ἐνῷ δὲ οἱ δύο στρατοὶ ἐμελλαν νὰ συγκρουσθῶσιν, ὁ Χασάν, ἀγῶς τῶν Γενιτάρων, ὅστις εἶχεν αὐτομολήσῃ πρὸς τὸν Μωάμεθ, ἐφώνησεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου πρὸς τοὺς Γενιτάρους τοῦ Μουσσᾶ προτρέπων αὐτοὺς νὰ προσέλθωσι παρ' αὐτῷ. Ἐγκαταλειφθεὶς δ' οὕτως ὁ Μουσσᾶ ἠθέλησε νὰ σωθῇ φεύγων εἰς Βλαχίαν, ἀλλὰ τῇ ἐπιούσῃ εὗρον τὸ πτώμα του ἐν τινι τέλματι, ὅπου εἶχεν ἀποθάνει πιθανῶς ἕνεκα κακουχιῶν.

Ταῦτα συνέβησαν τῷ 1413 μ. Χρ. ἢ 816 Ἑγείρας.

Ἐκ τῶν τριῶν πιστῶν τοῦ Μουσσᾶ στρατηγῶν ὁ μὲν Ἀζάπ βέης ἔφυγεν εἰς Βλαχίαν, ὁ Μιχαλογλου ἐστάλη εἰς τὴν εἰρηνὴν τοῦ Τοκάτ ἐν Ἀσίᾳ, ὁ δὲ Βεδ,εδδὴν Σμαβνάνογλους ὄχι μόνον δὲν ἐτιμωρήθη, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο σοφώτατος ἀνὴρ διωρίσθη καὶ πάλιν στρατάρχης μετὰ πολλῶν τιμῶν καὶ δώρων.

Οὕτω μέινας μόνος ὁ Μωάμεθ ἀνηγορεύθη Σουλτάνος τῶν Ὀθωμανῶν.

5ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΜΩΑΜΕΘ Ο Α΄

(ἐπικληθεὶς Τσελεμπή).

Βασιλεύσας 8 ἔτη.

[Ἔτος Ἐγείρας 816—824 ἢ 1413—1421 μ. Χρ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς :

Ἐπανάστασις τοῦ πρίγκιπος τῆς Καραμανίας καὶ τοῦ Ἱζουνεῖδ, πρίγκιπος τῆς Σμύρνης. — Ναυμαχία ἐν Μαρμαρᾷ μεταξύ Βενετῶν καὶ Ὀθωμανῶν. — Πόλεμος μετὰ τῇ Οὐγγαρίας. — Ὁ ψευδοπροφήτης Μουσταφᾶ ἡ Δεδὲ Σουλτάνος. — Μάχη ἐν Σέρραις. — Στάσις ὑπὲρ Μουσταφᾶ τινος ἀντιποιομένου τὸν θρόνον. — Ὑποταγή τῆς Σερβίας, Βοσνίας καὶ Βλαχίας. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ. — Πρόσδος τῶν ἐπιστημῶν καὶ γραμμάτων διαρκούσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἐπεκλήθη Τσελεμπής, τοῦτέστι χαρίεις, καὶ πράγματι ἦν ἄξιος τοῦ ἐπωνύμου τούτου. Πρὶν ἢ ἀνέλθῃ εἰς τὸν θρόνον διεκρίθη (ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω) ἐπὶ ἀνδρὶ καὶ πολεμικῇ δοξῇ ἦτο ὡραίος τὴν ὄψιν ἔχων ἐρυθρόλευκον τὴν χροίαν, μέλανας τοὺς ὀφθαλμούς, μελαίνας καὶ συνεχομένας τὰς ὀφρὺς, πύγωνα καὶ μύστακας πυκνοὺς καὶ μέλανας, μέτωπον πλατύ, στῆθος εὐρύ, ἐνεδύετο μετὰ κομψότητος καὶ φιλοκαλίας, ἦτο δὲ καὶ βίωμης σπανίας διακρινόμενος ὡς ἐπιτήδειος παλαιστής. Οἱ ἱστοριογράφοι Ὀθωμανοὶ τε καὶ ξένοι ἀνομολογοῦσι τὰς διαφόρους ἀρετὰς τοῦ Σουλτάνου τούτου, τὴν φιλελευθριάν του, προχόρητα, γενναιοψυχίαν, εὐλικρίνειαν καὶ πίστιν εἰς τὰς φιλίας καὶ συμμαχίας του. Ἡτο κάτοχος ὡσαύτως μεγάλῃς σχετικῶς παιδείας καὶ δι' ὅλων τούτων τῶν ἀρετῶν κατώρθωσε νὰ μονιμοποιήσῃ καὶ αὐτὸς τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν ὁποίαν διαφοροτρόπως εἶχον προσβάλλει οἱ Μογγόλοι καὶ Τάταροι. Ὀθωμανός τις μέλιστα ἱστοριογράφος, ὁμιλῶν περὶ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ, ἀποφαίνεται ὅτι οὗτος ἦν ἄλλος Νῦν σώτας ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τῶν Τατάρων τὴν κιβωτὸν τοῦ κινδυνεύοντος κράτους.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐδέχθη φιλοφρονέστατα τοὺς πρέσβεις τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ πέμψαντος αὐτοῦς καὶ χάριν συγχρητρίων καὶ ὅπως ἀνανεώσωσι τὴν συνθήκην τῆς συμμάχιας καὶ ἐπ' αὐτῆς. Τῆρῶν δὲ ἀκριβῶς τὸν λόγον τοῦ ἀπέδωκεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα πολλὰ προὔρια κείμενα ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου. τῆς Προποντίδος καὶ ἐν Μακεδονίᾳ, ἐν οἷς καὶ τὴν Θεσσαλονίκην. Ἀκολουθῶς ἐδιέξατο τὰ συγχρητρία τῶν πρέσβειων Οὐγγαρίας, Σερβίας, Βουλγαρίας, τοῦ δευκοῦ τῶν Ἰωαννίνων, τοῦ δεσπότη τοῦ τῆς Λακεδαιμόνος καὶ τοῦ ἄρχοντος τῆς Ἀχαΐας καὶ ὑπεσχέθη αὐτοῖς εἰρήνην καὶ φιλίαν. Τὸ αὐτὸ ἐπραξε καὶ μετὰ τῶν Βενετῶν καὶ Ῥαγούζαιων. Ἀποῦ δὲ οὕτως ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀδριανουπόλεως καὶ μετέβη εἰς Ἀσίαν ἵνα ὑποτάξῃ τοὺς ἐπαναστατήσαντας ἡγεμόνας τῆς Καρχαμανίας καὶ Σμύρνης.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Καρχαμανίας ἐπωφελοῦμενος τὰς ἐρίδας τῶν δύο ἀδελφῶν Σουλτάνων Μουσσᾶ καὶ Μωάμεθ εἶχεν ἐπαναστατήσει καὶ προχωρήσας ἐπολιόρκησε τὴν Προῦταν, μὴ δυνάμεις ὅμως νὰ κυριεύσῃ αὐτήν. Διότι ἐνῷ αὐτὸς μὲν προσεπῆθαι νὰ μεταγέτευσῃ τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Μπουνάρ μπασὶ ἐξ οὗ ὕδρευετο ἡ Προῦτα, ἵνα ἀναγκάσῃ τοὺς κατοίκους εἰς παράδοσιν καὶ παρεκωλύετο ὑπὸ τοῦ Ἀϊθαῶ πκασᾶ, ἐπεφάνη ἡ μεγαλοπρεπὴς συνοδὴ ἣτις ἔφερε τὸν νεκρὸν τοῦ σουλτανόπιδος Μουσσᾶ ἵνα κατετιθῇ ἐν τοῖς προγονικαῖς τάφοις. Ἐπὶ τῇ θέρῃ τῆς συνόδου ταύτης κατελήφθη ὑπὸ μεγάλου φόβου ὁ τε ἀντάρτης ἡγεμὼν καὶ οἱ τουρκοκῆνοι στρατιῶταί του καὶ ἔρυσαν ἡμέσως αἷτιον τῆς αἰφνιδίου φυγῆς ἀναφέρεται ἡ διαδόχισσα φήμη ὅτι κατόπιν τῆς ἐπικηδείου πομπῆς ἤρχετο μετὰ στρατοῦ καὶ ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ.

Ὅτε λοιπὸν ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ διέβη εἰς Ἀσίαν, μὴ εὐρών τὸν ἡγεμόνα τῆς Καρχαμανίας διηυθύνθη εἰς Πίργαμον καὶ ἀποῦ προέβρεψε τὸν ἕτερον ἀντάρτην Ἰζουνεῖδ, ἡγεμόνα τῆς Σμύρνης, νὰ παραδοθῇ καὶ δὲν εἰσέκουσθη.

ἐπαλιόρκεσε τὴν τε Πέργαμον καὶ τὸ Νύμφειον καὶ μετὰ τινὰς ἐφύδους ἐκυρίευσεν τὰ φρούρια ταῦτα. Ἐκεῖθεν ἐπολιόρκεσε τὴν Σμύρνην· τότε ἤλθον πρὸς αὐτὸν προσφέροντες εἰρήνην καὶ φιλίαν πλείστοι ἡγεμόνες Τουρκομάνοι τε καὶ Χριστιανοὶ ὥς καὶ οἱ τοῦ Κερμίκ, Μεντεσέ, Φωκαίας, Μιτυλήνης, Χίου καὶ Ἰωαννίνων· πάντας δὲ τούτους μετὰ πολλῶν τιμῶν ἐδέξατο.

Τὴν δεκάτην ἡμέραν τῆς πολιορκίας τῆς Σμύρνης ἐξήλθον τῆς πόλεως ἡ μήτηρ, ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα τοῦ Ἰζουναῖδ καὶ ἄρῳ προσέπεσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σουλτάνου ῥητήσαντο παρ' αὐτοῦ ἔλεος καὶ χάριν. Ὁ φιλόανθρωπος Σουλτάνος εἰσῆλκυσε τῆς παρρησίας καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. Τὰ τεῖχη καὶ οἱ πύργοι τῆς Σμύρνης καταδαρσίσθησαν· ὁ Ἰζουναῖδ, μεσιτεῖα τῆς μητρὸς του, ἔτυχεν ἀμνηστίας καὶ ὑπεσχέθη ἐνόρκως τὴν ὑποταγὴν του. Ὁ Σουλτάνος ἐμπιστευθεὶς τὴν διοίκησιν τῆς Σμύρνης εἰς Ἀλέξανδρον τὸν Σισμάν, υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Λαζάρου, παρεσκευάσθη νὰ ἐκστρατεύτῃ καὶ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Καρμυνίας.

Καὶ πρῶτον τῷ 1414 μ. Χρ. ἐκυρίευσεν διάφορα φρούρια τῆς Καρμυνίας, ἐν οἷς καὶ τὸ Ἰνόνιον, καὶ νικήσας τὴν ἀντάρτην ἡγεμόνα ἠνάγκασεν αὐτὸν εἰς εἰρήνην καὶ ὅρκους πανδύμους. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ ἄπιστος ἡγεμὼν παραβάντων τοὺς ὅρκους του ἐπεχείρησε καὶ αὐτῆς ἀνταρτικῆς κινήματα, ὃ δὲ μέγας Βεζύρης Βαγιαζίτ πασσᾶς ἐκστρατεύσας ἐνίκησεν αὐτὸν αἰχμαλωτίσας καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μουσταφᾶ βέβν. Ὁ αἰχμαλωτισθεὶς ἔχων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους ἀπήγγειλεν ὅρκον ἱερὸν ὑποταγῆς καὶ φιλίας, ὃ δὲ Σουλτάνος συνεχώρησεν αὐτῷ δωρησάμενος ὄχι μόνον τήκεπανον, σημαίαν, ἵππους καὶ καμήλους ἀλλὰ καὶ ὑποσχεθεὶς ὅτι θὰ ἀπέδιδεν εἰς τὸν ἡγεμόνα τὰ κυριευθέντα φρούρια. Μόλις ὅμως ὁ Μουσταφᾶ βέης ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοπέδου παρέβη ἀμέσως τοὺς ὅρκους καὶ ἤρπαγεν ἀγέλης ἵππων ἀνηκόντων τοῖς Ὀθωμανοῖς. Ἐτότε δὲ ὁ

Σουλτάνος ἐκστρατεύσας ἐκυρεύετο καὶ αὐθις τὸ Ἰκόνιον καὶ ὁ μὲν ἡγεμὼν τῆς Καραμανίας ἔφυγεν εἰς Κιλικίαν, ὁ δὲ υἱὸς του καὶ ἐπίσκοπος Μουσταφᾶ βέης ἡμνηστεύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ὑπογράψας εἰρήνην καὶ λαβὼν εἰς κατοχὴν του κατὰ συγκατάθεσιν τὸ Ἰκόνιον.

Τῷ 1416 συνέβη ναυμαχία μεταξὺ τοῦ ὀθωμανικοῦ καὶ βενετικοῦ στόλου πλησίον τῆς Καλλιπόλεως· ὀθωμανὸς μὲν ναύαρχος ἦν ὁ Ἰζαλί βέης, βενετὸς δὲ ὁ Λορεδάνος. Ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἐκπορθήσας τὰς νήσους Ἀνδρον, Πάρον, Μῆλον καὶ λοιπὰς Κυκλάδας, εἶχεν ἀναπλεύσει εἰς τὸν Ἑλλησποντον· ὁ δὲ ὀθωμανὸς ναύαρχος ἠτοιμάζετο νὰ προσβάλῃ καὶ τὴν νήσον Εὐβοίαν, ὅτε ἐφάνη εἰσερχόμενος εἰς τὸν Ἑλλησποντον καὶ ὁ βενετικὸς στόλος. Ὁ Λορεδάνος διεμήνυσεν εἰς τὸν ὀθωμανὸν ναύαρχον ὅτι δὲν ἤρχετο μὲ ἐχθρικοὺς σκοποὺς καὶ ἐζήτησε συνέντευξιν ἣτις ἐγένετο, καὶ ἀντηλλάχθησαν ὑποσχέσεις φιλίας· ἀλλὰ μετὰ τινες ἡμέρας οἱ Βενετοὶ γενόμενοι ἅπα τητικώτερι ἠνέγκασαν τοὺς ὀθωμανοὺς εἰς ναυμαχίαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὁπῆρξεν ἀμφίβολον.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ προσφερόμενος συνετῶς καὶ μετὰ διπλωματικῆς δεινότητος ἤρξατο μακρᾶς ἀλληλογραφίας μετὰ τῶν διαφόρων Ἀσιανῶν ἡγεμόνων, οἵτινες φιλονεικοῦντες πρὸς ἀλλήλους ἐπεζήτουν ἅπαντες τὴν φιλίαν αὐτοῦ, καὶ οὕτως οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἠδυνήθη νὰ βλάψῃ τὰς ἐν Ἀσίᾳ ὀθωμανικὰς χώρας καὶ νὰ διαταρᾷ τὴν ἡσυχίαν.

Τῷ αὐτῷ ἔτει οἱ ὀθωμανοὶ ἐξέστράτευσαν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας, διότι ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Σιγισμουῆδος διελθὼν τὸν Δούναβιν ἐπροχώρησε μέχρι Σοφίας. Πολλὰί μάχαι συνέβησαν μεταξὺ τῶν δύο στρατῶν εἰς διάφορα μέρη καὶ ἐπὶ τέλους ἐγένετο εἰρήνη. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Σουλτάνος ἔκτισε καὶ τὸ παρὰ τὸν Δούναβιν φρούριον Γιέρκιοι τὸ ὁποῖον κατὰ παραφθορὰν ὠνομάσθη κατόπιν Γιούργεβον διατηρούμενον μέχρι σήμερον.

Μετὰ ταῦτα διαβῆς εἰς Ἀσίαν καὶ συνομιλοῦντος σύμβασιν μετὰ τοῦ Ἰσφενδιάρ, δεσπότης τῆς Σινώπης, παρενοχλουμένου ἀκαταπαύστως ὑπὸ τῶν Τατάρων, ἔλαβεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του τὰς πόλεις Γάγγραν, Κασταμονὴν καὶ τὴν παρακειμένην μεταλλοῦχον χώραν καὶ πρὸς ἐξασφάλισίν του παρέλαβεν ὡς ὄμηρον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἰσφεν. διὰρ Κασσίμ βέην ἔνα ὑπηρετῇ διαρκῶς ἐν τῇ ὀθωμανικῇ διοικήσει. Ταυτοχρόνως ἐκυριεύθησαν καὶ αἱ πόλεις Ἀμισὸς ἢ Σαμψοῦς καὶ Τζανίκ. Ἐκεῖθεν ἐπιστρέφων εἰς Προῦσσαν συνήντησε καθ' ὁδὸν φυλὴν ταταρικήν τὴν ὑποαὶαν ἀπώκισεν εἰς Εὐρώπην πλησίον τῆς Φιλίππουπόλεως, ἐπὶ σκοπῷ ὅπως ἀπαλλάξῃ τὰς ἀσιατικὰς κτήσεις του ἀπὸ τοιούτων ἀνθρώπων οἵτινες οὐδέποτε ἡσυχάζον. Μέχρι σήμερον ὀνομάζεται Τατάρ Παζαρτζικ ἢ κομσόπολις τὴν ὑποαὶαν κατέκριναν αἱ Τάταροι οὗτοι· ὁ ἀρχηγὸς δ' αὐτῶν τότε ἐκαλεῖτο Μινέτ βέης.

Εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ Βεδρεδδὶν Σαμαχνάιγλους, εἰς τῶν πιστῶν θεραπόντων τοῦ σουλτανάτου Μουσταῶ, οὐ μόνον δὲν ἐτιμωρήθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ, ἀλλ' ὡς σφοδρὸς ἀνὴρ ἐτιμῆθη διὰ δώρων καὶ διετηρήθη ἐν τῇ θέσει τοῦ ἱεροδικαστοῦ καὶ στρατάρχου. Οὗτος διατρέβων ἐν Νικαίᾳ ἐσκέπητο νὰ διοργανώσῃ ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ εὐεργέτου του καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἠθέλησε νὰ δελεάσῃ τὸν λυόν διὰ νέας διδασκαλίας θρησκευτικῆς. Προσλαβὼν δὲ ὡς συνεργόν του, ἔνα μὴ φαίνεται ὁ ἴδιος, τουρκομάκνον τινα κινόν καὶ χυδαῖον ἄνθρωπον, ἀπεικέλευσεν αὐτὸν Βορεκλητζέ Μουσταφᾶ, τὸν διώρισε τοποτηρητὴν του καὶ τῷ περήγγειλε νὰ διαδώσῃ τὴν νέαν δόξαν θρησκείαν.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ διέταξε τὸν Σισμάν, διοικητὴν τῆς ἐπαρχίας Σαρουχάν, νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν αἰρετικῶν, ἀλλ' οὗτος ἀπέτυχε φρονευνθεὶς ἐν τῇ μάχῃ· τὴν αὐτὴν διαταγὴν ἔλαβε κατόπιν καὶ ὁ νέος διοικητὴς τοῦ Σαρουχάν, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀπέτυχε. Τότε ὁ Μουράτ ἐρέντης, ὁδοκετεὴς υἱὸς τοῦ Σουλτάνου, διορίσθη διοικητὴς Ἀμα-

σείας καὶ ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν γηραιὸν καὶ πολεμικώ-
τατον μέγαν Βαγιαζίτ πασσά ἐξεστράτευσεν μετὰ
πολλῆς δυνάμεως κατὰ τῶν αἰρετικῶν.

Ὁ Βορκελίτζι Μουσταφᾶς ὀνομασθεὶς καὶ Δεδὲ Σουλτάν,
ἄγων ὑπὲρ τὰς 10,000 μαχητῶν, συνεπλάκη μετὰ τοῦ
στρατοῦ τοῦ σουλτανόπαιδος Μουράτ καὶ μετὰ πεισματώ-
δεστάτην καὶ αἱματηρὰν μάχην κατενικήθη· συλληφθεὶς
δ' αἰχμάλωτος ἤχθη εἰς Ἐφίσον ὅπου προσεκλήθη νὰ ἀπαρ-
νηθῇ τὸ νέον δόγμα καὶ νὰ τύχη ἀμνηστίας καὶ συγγνώ-
μης. Ἀρνηθεὶς νὰ ὑπακούσῃ ἀπεκεφαλίσθη τὰ αὐτὰ δ' ἐπα-
θον καὶ οἱ συλληφθέντες ὁπαδοὶ του.

Οἱ ἐπιζήσαντες ὁπαδοὶ τῆς νέας αἰρέσεως, μικρὰν τοῦ
νὰ ἡσυχάσωσι, συνετάχθησαν μετὰ τοῦ Βεδρεδδίν Σιμαβνά-
νογλου, ὅστις μεταβὰς εἰς Μακεδονίαν ἐκήρυττε τὸ νέον
δόγμα καὶ πολλοὺς ἐπροσηλύτιζεν. Ὁ Σουλτάνος Μουράτ
μετὰ τοῦ Βαγιαζίτ πασσά διαβάντες εἰς Εὐρώπην συνήν-
τησαν τὸν Βεδρεδδίν πλησίον τῶν Σερρῶν ὅπου κατανική-
σαντες καὶ συλλαβόντες αὐτὸν αἰχμάλωτον τὸν ἀπηγγόνι-
σαν, καίτοι διεκρίνετο ὡς ἀνὴρ σοφός, νομομαθὴς καὶ με-
γιστὰν τῆς αὐτοκρατορίας. Τὴν τῆς καταδίκης ἀπόφασιν
ἡ φρεσὶν ἐξέδωκεν ὁ νομομαθὴς Πέρσης Μεδλανά Σαΐτ.

Μόλις κατεπτάλη ἡ θρησκευτικὴ αὕτη ἐπανάστασις,
ἀνερῆν ἑτέρα πολιτικὴν ἔχουσα χαρακτῆρα.

Μουσταφᾶς τις ἀνεφάνη λέγων ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Σουλτά-
νου Βαγιαζίτ καὶ ἀδελφὸν πρεσβύτερον τοῦ Σουλτάνου
Μωάμεθ, περὶ τοῦ ὁποίου εἶπεν ὅτι ἐφρονεῖται ἐν τῇ παρὰ
τὴν Ἀγκυραν μεγάλην μάχην μετὰ τοῦ Σουλτάνου Βαγια-
ζίτ καὶ τοῦ Τιμούρ, καὶ οὕτως τὸ πτώμα δὲν εἶχεν εὑρε-
θῇ. Ἐκ τῶν ιστοριογράφων ἄλλοι μὲν παραδέχονται ὅτι ὁ
Μουσταφᾶς οὗτος ἦτο πράγματι ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Βα-
γιαζίτ, ἄλλοι δὲ χαρακτηρίζουσιν αὐτὸν ὡς ἀγύρτην καὶ
ἀπατεῶνα. Ὅπως δὲ ποτε ὁ ἀντίζηλος οὗτος τοῦ θρόνου εὗρε
συμμάχους καὶ βοηθοὺς; ὅχι μόνον τὸν ἡγεμόνα τῆς Βλχα-
χίας, ἀλλὰ καὶ τὸν Γζουνεὶδ καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν στρατηγῶν

Τιμουρτάς καὶ Ἑβρεός. Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἐκστρατεύσας ἐνίκησε τὸν Μουσταφᾶ καὶ Ὑζουνεὶδ παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην· αἱ δὲ δύο ἀντίρται κατέφυγον εἰς τὴν πόλιν τῆς ὁποίας διοικητὴς ἦτο ὁ Δημήτριος Λάσκαρις Λεοντάριος.

Ὁ Σουλτάνος ἀπήτησε τὴν παράδοσιν τῶν φυγάδων ἀλλ' ὁ διοικητὴς ἤρνήθη νὰ πρᾶξῃ τοῦτο ἄνευ διαταγῆς τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ παραβιάσῃ τὴν ἐξουσίαν τοῦ αἵματος καὶ παραδώσῃ τοὺς φυγάδας, ὁ Σουλτάνος συγκατετέθη ὅπως ὑπεγράψῃ ὁ αὐτοκράτωρ ἑνοχον σύμβασιν δυνάμει τῆς ὁποίας ὑπεχρεῖτο νὰ περιορίσῃ ἐν τῇ φυλακῇ ἰσοδύναμους τὸν τε Μουσταφᾶ καὶ Ὑζουνεὶδ. Ἡ συνθήκη αὕτη ὑπεγράφη μέσον τοῦ διερμηνέως τοῦ αὐτοκράτορος, Θεοδώρου Κόρακος, ὅστις τοσαύτην εἶχεν ἀποκτήσει ἐπίρροην ὥστε καὶ συνεδρίπνει μετὰ τοῦ Σουλτάνου. Οἱ δύο φυγάδες ἐστάλησαν εἰς τὴν νῆσον Λήμνον καὶ ἐφυλάσσοντο αὐστηρῶς ἐν τῷ ἐκεῖ μοναστηρίῳ τῆς Θεοτόκου. Πρὸς τιμωρίαν δὲ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας τοῦ βοηθήσαντος τῷ Μουσταφᾶ, ὁ Σουλτάνος ὑπέταξε τὴν Βοσνίαν, Σερβίαν καὶ Βλαχίαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἐπισκέρθη ἐπὶ τοῦ Βισπόρου καὶ τὸν αὐτοκράτορα τῶν Βυζαντινῶν Μανουὴλ. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέμψεν πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ τὸν Δημήτριον Λεοντάριον καὶ Μανουὴλ Καντακουζηνόν μετὰ πολλῶν ἀρχόντων, στρατιωτῶν καὶ βασιλικῶν δώρων· οὗτοι ὑποδεχάμενοι αὐτὸν ἐκτὸς τῆς πόλεως προέπεμψαν μέχρι Διπλοκιονίου (Βεσίκ· τῆς) Ἐκεῖθεν ἐπεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ τριήρως πολυτελεστάτης, ἐνῶ ἐν ἐτέρᾳ εὐρίσκετο ὁ αὐτοκράτωρ Παλαιολόγος μετὰ τῶν υἱῶν του· αἱ δύο τριῆρεις ἐπλεον παραλλήλως ἢ μία πλησίον τῆς ἄλλης, οἱ δὲ δύο αὐτοκράτορες ἐχαιρετῶντο καὶ συνομίλουν φιλικώτατα· οὕτως ἐφίχοντο μέχρι Χρυσοπόλεως καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος Μωάμεθ ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν δειπνήσας ἐν πολυτελεστάτῃ σκηνῇ· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἐδείπνει ἐν τῇ τριήρει του παρὰ

τὴν παλαιὰν χαιρετῶν καὶ ἀντιχαιρετῶμενος ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεχωρίσθησαν καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ Σουλτάνος ἱππεύσας μετέβη εἰς Νικομήδειαν.

Κατὰ τὸ ἐπὶ ἔαρ 1421 μ. Χρ. ἢ 824 Ἐγείρας ὁ Σουλτάνος ἐπανῆλθε διὰ Καλλιπόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν. Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἄρξιν τοῦ παθῶν ὑπὸ ἡμιπληγίας ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ ἵππου· προδὼν δὲ τὸν θάνατόν του, παρήγγειλε τῷ μεγάλῳ Βεζύρη καὶ τισὶ πιστοῖς αὐτοῦ ὑπηρέταις νὰ ἀποκρύψωσι τὸν θάνατόν του μέχρι οὗ φθάσῃ ἐξ Ἀμασειᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Μουράτ ἐφέντης· τοῦτο καὶ ἐγένετο.

Δύω ἡμέρας μετὰ τὸ πάθος ὁ Σουλτάνος ἐτελεύτησεν.

Οἱ δύο Βεζύραι Βαγιαζίτ καὶ Ἰβραήμ πρὸς μὲν τὸν Μουράτ ἐφέντην ἔπεμψαν ἀγγελιαφόρον προσκαλοῦντες αὐτόν εἰς Ἀδριανούπολιν, συνειννοθéntες δὲ συνεκάλουν τακτικῶς τὸ συμβούλιον (διβάνιον) καὶ ἐξετέλουν τὰς ἐπιθέσεις τοῦ κράτους ὡς εἰ ἔζη ὁ Σουλτάνος· οὕτω δὲ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας διὰ δισφύων τεγνασμάτων ἀπέκρουσαν τὸν θάνατον αὐτοῦ ἕως οὗ ὁ Μουράτ ἐφέντης φθάσας εἰς Προῦσαν ἀνεκηρύχθη Σουλτάνος καὶ διέταξε τὴν ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς Προῦσαν μετακόμισιν τοῦ νεκροῦ ἐν μεγάλῃ πομπῇ.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ ὑπῆρξεν ἐνδοξὸς καὶ ἀρίστη Ἀρῶ ἐξησφάλισε τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐημερίαν τοῦ κράτους ἐν τε Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ, ἡσχολήθη εἰς ἀνεγέρσεις μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν καὶ εἰς τὴν ἐμψύχωσιν τῶν γραμμῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Ἀποτελείωσεν ἐν μὲν Προῦσῃ τὸ μέγα τέμενος ὅπερ ἤρξατο ἐπὶ τοῦ πάππου τοῦ Σουλτάνου Μουράτ καὶ ἐξηκολούθησε κτιζόμενον ἐπὶ τοῦ πατρὸς τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ, ἐν δὲ Ἀδριανουπόλει ὡσαύτως ἀπεπεράτωσε τὸ τέμενος ὅπερ εἶχον ἀρχίσει οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Σουλτάνου καὶ Μουσσά. Ἐκτὸς δ' αὐτῶν οἰκοδόμησε καὶ τὸ ἴδιόν του τέμενος ἐν Ἀδριανουπόλει ὀνόματι Γισσίλ ἱμαρέτ (πράσινον ἱδρυμα) δαπανήσας 40,000 δουκάτα.

Ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ ἤρξατο τὸ πρῶτον ἡ εἰς

Μέκκαν ἀποστολὴ πλουσίων δώρων κατ' ἔτος, ἔθιμον τε-
λούμενον μέχρι σήμερον. Πλείστοι ἄνδρες νομομαθεῖς, φι-
λόσοφοι, φιλόλογοι καὶ ποιηταὶ ὑπεστηρίχθησαν ὑπ' αὐτοῦ
καὶ ἐλάμπρυναν τὴν βασιλείαν του.

6^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤ Ο Β'.

Βασιλεύσας 30 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 824—854 ἢ 1421—1451 μ. Χρ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰπὶ τὰ ἑξῆς :
Ἀπελευθέρωσις τῶν ἐν Ἀθήνῃ κρατούμενων Μουσταφᾶ καὶ Γζου-
νεῖδ. — Πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — Ὑποταγὴ τῶν ἐν
Μικρᾷ Ἀσίᾳ τουρκικῶν κρατειδίων. — Πόλεμος μετὰ τῆς Οὐγ-
γαρίας. — Πολιορκία τῆς Θεσσαλονίκης. — Διάφοροι ἐκστρα-
τεῖαι. — Συμμαχία μετὰ τῆς Πολωνίας. — Ἐμφάνισις Οὐνιάδου
Καρβέν. — Πολιορκία τοῦ Βελιγραδίου. — Εἰρήνη ἐν Σκεζεδίνῳ.
— Θάνατος τοῦ Ἀλκεδδίν, πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου
Μουράτ. — Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου. — Μάχη ἐν Βάρνη.
— Ἐπάνοδος τοῦ Σουλτάνου. — Στασίς τῶν Γενιτάρων. — Ἐκ-
στρατεία εἰς Πελοπόννησον ἢ Μωρέαν. — Πόλεμος ἐν Ἀλβανίᾳ.
— Ἰσκηνδὶρ βέης. — Μάχη ἐν Κοσσυφοπεδίῳ. — Πολιορκία τῆς
Κρόϊας. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μοράτ. — Ἰσχύματα καὶ
πράξεις αὐτοῦ.

Δεκαοκταετῆς τὴν ἡλικίαν ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἀνῆλθε
τὸν θρόνον καὶ περιεζώσθη τὴν σπάθην ἐν Προύσῃ ὑπὸ τοῦ
μεγάλου σέχη τῆς Βουχάρας, γαμβροῦ τοῦ πάππου του
Σουλτάνου Βαγιαζίτ. Ἀπέστειλε δὲ πρέσβεις εἰς Ἀσίαν καὶ
Κωνσταντινούπολιν ἀναγγέλλων τὴν ἀνέκρησίν του, καὶ
συνωμολόγησε πενταετὴ ἀνκχωχὴν ὅπλων μετὰ τῆς Οὐγ-
γαρίας, ἐνῶντος δὲ εἰρήνην μετὰ τῆς Καραμανίας.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μανουὴλ ὁ
Παλαιολόγος, ἵνα φέρῃ ἀντιπερισπασμούς τῳ νέῳ Σουλτάνῳ,
διέταξε νὰ ἐλευθερωθῶσιν ὁ Μουσταφᾶς, υἱὸς δὴθεν τοῦ

Σουλτάνου Βαγιαζίτ, καὶ ὁ στρατηγὸς Τζουνεϊδ, οἵτινες ἐκρατοῦντο ἐν Ἀθήνῃ.

Ἀπελευθερωθεὶς ὁ Μουσταφᾶς ὑπέγραψε συνθήκην μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μαυουήλ, διὰ τῆς ὁποίας ὑπεχρεώτο νὰ ἀποδώτῃ εἰς αὐτόν, μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν, τὴν Καλλιπόλιν καὶ τὰς πόλεις Θράκης, Βιθυνίας καὶ Μαύρης Θηλάσης. Μετὰ ταῦτα ὁ Μουσταφᾶς καὶ ὁ Τζουνεϊδ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν βυζαντινὸν στρατηγὸν Δημήτριον Λεοντάριον δικυβύνησαν κατ' ἀρχάς κατὰ τῆς Καλλιπόλεως· καὶ ἡ μὲν πόλις παρεδόθη ἀμέσως, τὸ δὲ φρούριον ἀντίστη. Δημήτριος ὁ Λεοντάριος ἀνέλαβε τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου, οἱ δὲ ἀντίρτοι προχωροῦντες εἰς Μακεδονίαν εὗρον πολλοὺς ὁπαδοὺς καὶ τοὺς πλουσιωτέρους γαιοκτῆμονας καὶ κατάρτισαντες πολυκρίθμον στρατὸν ἐξεστράτευσαν κατὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Σουλτάν Μουράτ. Ὁ μέγας Βεζύρης Βαγιαζίτ πασᾶς ἄγων 30,000 ἄνδρας συνήνησε τοὺς ἐχθροὺς πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως· ἀλλὰ πρὶν ἢ συγκροτηθῇ ἡ μάχη ὁ Μουσταφᾶς ἐφώνησε πρὸς τοὺς στρατιώτας προτρέπων αὐτοὺς νὰ ἐνωθῶσι μετ' αὐτοῦ· παρ' ἐλπίδα πρᾶγματι εἰ στρατιώται σύμπαντες ἠνώθησαν μετὰ τοῦ Μουσταφᾶ, ὁ δὲ Βαγιαζίτ πασᾶς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Χαμζή βέης συνελήφθησαν καὶ ἐδεσμεύθησαν· καὶ ὁ μὲν Βαγιαζίτ πασᾶς ἀπεκεφαλίσθη, ὁ δὲ Χαμζή βέης ἡμνηστεύθη.

Μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Μουσταφᾶς καὶ ὁ Τζουνεϊδ ἐπροχώρησαν πρὸς τὴν Καλλιπόλιν τῆς ὁποίας τὸ φρούριον εἶχε παραδοθῇ ἐν τῷ μεταξὺ εἰς Δημήτριον τὸν Λεοντάριον. Ἀλλ' ὁ Μουσταφᾶς παραβαίνων τὰς ὑποσχέσεις του ἔλαβε ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ τῷ φρουρίου· ὁ δὲ Δημήτριος ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐπεμφε καὶ πάλιν πρεσβείαν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μαυουήλ αἰτούμενος τὴν συμμαχίαν του κατὰ τοῦ Μουσταφᾶ· ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέμεινε εἰς τὴν ἀπαίτησιν νὰ τῷ παραδο-

θῶσιν οἱ δύο νεώτεροι ἄδελφοὶ τοῦ Σουλτάνου· τοῦτο δὲν ἐγένετο, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐπέτυχε τὴν βοήθειαν τῶν Γενουησίων, ἀπαλλάξας αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ φόρου ὃν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπλήρωνον διὰ τὰ ἐκμεταλλεύονται τὰ μεταλλεῖα τῆς στυπητρικῆς τὰ ὅπρεια εὐρίσκοντο πλησίον τῆς Φωκαίας ἀπέναντι τῆς Μιτυλήνης.

Ὁ Μουσταφᾶς παρακινούμενος ὑπὸ τοῦ Τζουνεῖδ διήλθεν εἰς Ἀσίαν ὅπου ὁ Σουλτάνος Μουράτ παρεσκευάζετο νὰ τὸν πολεμήσῃ, ἔχων στρατηγοὺς τοὺς υἱοὺς τοῦ Τιμουρτάς, Ἀλῆν, Ὁμέρ καὶ Οὐρούτζ βέηδας, κατὰ συμβουλήν τῶν ὀπαίων ἀπληθεύρωσε καὶ τὸν Μιχάλογλου ὅστις ἐκρατεῖτο δέσμιος ἐν Τοκάτ, ὡς εἶδομεν προηγουμένως. Οἱ δύο στρατοὶ εὐρίσκοντο πλησίον ἀλλήλων παρὰ τὸν Ῥυνδακὸν ποταμόν· ὁ δὲ Μιχάλογλου, ὅστις ἀπῆλαυε μεγάλης ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης ἀπὸ μέρους τῶν ἱππέων (ἀκιντζιδων), οἵτινες ἦσαν μετὰ τοῦ Μουσταφᾶ, ἐφώνησε πρὸς αὐτοὺς ἐν καιρῷ νυκτὸς προσκαλὼν νὰ αὐτομολήσωσι πρὸς τὸν Σουλτάνον Μουράτ. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἱππέων ἅμα ἤκουσαν τὴν φωνὴν τοῦ Μιχάλογλου, τὸν ὅποιον ἐνόμιζον πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντα, ἡύτομόλησαν ἀμέσως. Ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Μουσταφᾶ οἱ ἀξῖοι ἢ πεζοὶ περὶ τὰς 5,000 προσεπάθησαν διὰ νυκτὸς νὰ περάσωσι τὸν ποταμόν, ἀλλ' ἅμα διήλθον, 2,000 Γενίτσαροι τοῦ Σουλτάνου Μουράτ ἐνεδρεύοντες ἐπέπισον κατ' αὐτῶν καὶ κατέσφαξαν ἅπαντας. Ταυτοχρόνως ὁ Γαβούς πασσᾶς διενόηθη νὰ προσελκύσῃ εἰς τὴν μερίδα τοῦ Σουλτάνου Μουράτ καὶ τὸν Τζουνεῖδ ὅστις ἦτο ἡ ψυχὴ τοῦ στρατοῦ τοῦ Μουσταφᾶ. Ἐπεμψε δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν Χαμζά βέην μετ' ἐπιστολῆς ἐν ᾗ τῷ ὑπέσχετο τὴν διοίκησιν τοῦ Ἀϊδινίου ἐὰν ἤθελε στέρξει νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸν Μουσταφᾶν. Ὁ Τζουνεῖδ ἐδέχθη τὴν πρότασιν καὶ διὰ νυκτὸς παραλαβὼν 70 στρατιώτας καὶ τὰ μᾶλλον βαρύνιμα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη ἀνεχώρησε διευθυνόμενος εἰς τὸ Ἀϊδίνιον. Τῇ πρώτῃ εἰ στρατιῶται, μαθόντες τὴν φυγὴν τοῦ Τζουνεῖδ, ἐκυριεύθησαν ὑπὸ μεγάλου φόβου καὶ ἐτράπησαν καὶ αὐτοὶ

εἰς φυγὴν διευθυνόμενοι εἰς Αἰμψακόν. Ὁ Μουσταφᾶς καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ διήλθεν εἰς Καλλιπόλιν καὶ προσεπλήθει γὰρ περισυναχάγγη τὸν διασκορπισθέντα στρατὸν. Ὁ Ἀδύρνος, ἔρχων τῶν Γενουηνσίων καὶ σύμμαχος τοῦ Σουλτάνου, ἐπρόσθεσε μὲ 20 πλεία, ἀπεβίβασε 2,000 στρατιώτας καὶ διεσκόπισεν ὁλοτελῶς τὸν στρατὸν τοῦ Μουσταφᾶ. Καὶ οὗτος μὲν ἔφυγεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἔλαβε πᾶν ὅ,τι πολύτιμον ἠδυνήθη ἐκ τοῦ θησαυροφυλακίου καὶ διηυθύνθη εἰς Βλαχίαν· ὁ δὲ Σουλτάνος διέβη μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς Καλλιπόλιν, διεσκόρπισε πάντας τοὺς ἐναπολειφθέντας στρατιώτας τοῦ Μουσταφᾶ, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀδύρνου καὶ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ ἐφθασεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἔτυχε λαμπρᾶς ὑποδοχῆς. Παραχωρήσας δὲ πλείστα δῶρα τῷ Ἀδύρνῳ καὶ φιλοφρονητικώτατα περιποιηθεὶς τὸν ἀπέλυσεν.

Ὁ Μουσταφᾶς καθ' ὁδὸν καταδιωκόμενος ἐδεσμεύθη ὑπὸ τῶν ἰδίων του συντρόφων καὶ ἀπαχθεὶς εἰς Ἀδριανούπολιν ἐφυλακίσθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἐν τινὶ πύργῳ τῆς πόλεως, ὅπου μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μανουὴλ ἰδὼν ἀποτυχῆσαι τὴν ἀνταρσίαν τοῦ Μουσταφᾶ, ἐπέμψεν πρέσβεις πρὸς τὸν Σουλτάνον Μουράτ ἵνα δικαιολογηθῇ διὰ τὴν διχωγὴν του· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος τοὺς μὲν πρέσβεις ἀπέπεμψεν, ἡτοιμάζετο δὲ νὰ πολιορκήσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οὕτω τῇ 10 ἰουνίου 1422 πρῶτος ἐφθασεν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Μιχάλογλους μετὰ 10,000 ἱππέων, μετὰ δέκα δὲ ἡμέρας ἐφθασε καὶ ὁ λοιπὸς ὀθωμανικὸς στρατός. Ὁ Σουλτάνος διέταξε τὴν κατασκευὴν πλείστων πολιορκητικῶν ἔργων, χαρακωμάτων καὶ ἄλλων διαφόρων μηχανημάτων. Ἡμέρα τῆς γενικῆς ἐφόδου ὠρίσθη ἡ 24 αὐγούστου ἡμέρα δευτέρα. Οἱ τε πολιορκεῦντες καὶ οἱ πολιορκούμενοι ἐδείξαν μεγίστην ἀνδρίαν. Ἐνῷ δὲ ἐμάχοντο, ἐσπέρας πλέον οὔσης, αἰφνης οἱ Ὀθωμανοὶ ἤρξαντο ἀνχωροῦντες μετὰ σπουδῆς παραιτούμενοι τῆς πολιορκίας.

Αίτιον τῆς αἰφνιδίου ταύτης ἀποχωρήσεως τοῦ Σουλτάνου ἐστὶν ὅτι οὗτος εἶχε μᾶλλον ὅτι ὁ νεώτερος ἀδελφός του Μουσταφᾶς, δεκατριετὴς τὴν ἡλικίαν, καὶ ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ οἰνοχόου Ἐλιᾶ, ἐπανεστάτησε καὶ κατέλαβε τὴν Νίκαιαν. Ὁ Σουλτάνος Μουράτ κανονίσας τὰ ἐν Εὐρώπῃ πράγματα διῆλθεν εἰς Ἀσίαν καὶ ὑποσχεθεὶς τὴν διοίκησιν τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὸν οἰνοχόον Ἐλιᾶ, ἐξησφάλισε τὴν παράδοσιν τοῦ Μουσταφᾶ. Πράγματι δὲ ὁ Ἐλιᾶ συλλαβὼν τὸν ἡγεμονόπαιδα παρέδωκε τῷ Σουλτάνῳ ἰδίαις χερσὶ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ Τζουνεῖδ, διοικητοῦ τοῦ Ἀιδίνου, ἐπαναστατήσαντος ἐκ νέου, καὶ κατανικήσας συνέλαβεν αὐτόν. Κατόπιν ἐνίκησε καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Κασταμονῆς Ἰσφενδιάρ ὅστις ἐπέτυχεν τὴν εἰρήνην παραδούς τῷ Σουλτάνῳ τὰ χαλκωρυχεῖα τῆς Κασταμονῆς καὶ ὑποσχεθεὶς αὐτῷ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα του. Ὁ Σουλτάνος μεταβὰς εἰς Ἀδριανούπολιν ἐτέλεσε πολυτελῶς τοὺς γάμους τοῦ ὑπανδρεύσας ταυτοχρόνως καὶ τρεῖς ἀδελφάς του.

Ὀλίγον μετὰ τοῦτο ἐπανελθὼν εἰς Ἀσίαν καθυπέταξε διάφορα μικρὰ κράτη καὶ ἐπρχίας ἀνεξαρτήτους ἐν οἷς καὶ τὴν Καρχαμανίαν· ἐξησφάλισε τὰ σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας του, καὶ τακτοποιήσας τὰς ἐν Ἀσίᾳ κτήσεις, διέβη εἰς Εὐρώπην.

Τελευτήσαντος τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τῇ 24 φεβρουαρίου 1424, ὁ Σουλτάνος Μουράτ συνήψε συνθήκην μετὰ τοῦ νέου αὐτοκράτορος Ἰωάννου ὑποσχεθέντος νὰ παραδῶσιν αὐτῷ πάσης τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ καὶ νὰ τῷ πληρώσῃ κατ' ἔτος φόρον 30,000 δουκάτων. Ταυτοχρόνως συνωμολόγηται συνθήκην καὶ μετὰ τῶν ἡγεμόνων Βλαχίας καὶ Σερβίας.

Τῷ 1428 ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας Σιγισμούνδου ὅστις εἶχεν ἀρπάσει

σερβικόν τι φρούριον· οὗτος κατενικήθη ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ συνωμολόγησεν ἐπὶ τέλους εἰρήνην.

Ἡ Θεσσαλονίκη, ἣτις εἶχεν ἀποδοθῆ τῷ αὐτοκράτορι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ, ἐπωλήθη εἰς τοὺς Βενετούς· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Μουράτ μὴ ἀναγνωρίζων τὴν πώλησιν ταύτην καὶ διεκδικῶν τὴν πόλιν ὡς προγονικὸν κτῆμα ἐξεστράτευσεν εἰς Μακεδονίαν τῷ 1430 μ. Χρ. καὶ αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐν Σέρραις, ὁ δὲ Χαμζὰ βέης στρατηγὸς διετάχθη νὰ πολιορκήσῃ τὴν Θεσσαλονίκην. Μετὰ δεκαπενθήμερον πολιορκίαν ἡ πόλις παραδόθη τοῖς Ὀθωμανοῖς, πλείστα δὲ ἀρχαιοτάτες μετηνέχθησαν εἰς Ἀδριανούπολιν.

Οἱ Βενετοὶ ἐκδικούμενοι τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης, διηυθύνθησαν μετὰ τοῦ στόλου των εἰς Ἑλλάσποντον καὶ ἐκυρίευσαν τὸ ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ὄχθης φρούριον.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐφθασεν εἰς Καλλίπολιν μετὰ μέρους τοῦ στρατοῦ καὶ ἀνενέωσεν εἰρήνην μετὰ τῶν Βενετῶν, τὸν δὲ στρατὸν ἐπεμψε νὰ κυριεύσῃ τὰ Ἰωάννινα.

Τῷ 1431 μ. Χρ. ἐκυριεύθησαν τὰ Ἰωάννινα καὶ κατόπιν αὐτῶν ἄπασα ἡ βόρειος Ἀλβανία καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς Κρόϊα.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συνέβησαν σεισμοὶ καὶ ἐπιδημίαι καὶ ἀπέθανον τρεῖς ἡγεμονόπαιδες, Ἰουσοφ, Μιχμούτ καὶ Ὁρχάν, οἱ μὲν πρῶτοι δύο ἀδελφοὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ, ὁ δὲ τρίτος υἱὸς τοῦ σουλτανόπαιδος Σουλεϊμάν, τρεῖς βεζύραι, ὁ Γιαβούρ πασσᾶς, ὁ Τζιράγ πασσᾶς καὶ ὁ Ἰβραήμ πασσᾶς, μέγας Βεζύρης, ὡς καὶ ὁ σέχης τῆς Βουχάρας. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐγεννήθη καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ ὁ Πορθητής. Τῷ 1432 μ. Χρ. ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Βλάδη Δρακούλη ἣ διαβόλου καὶ τὸν ἠνέγκασε νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐπικυριαρχίαν του. Κατόπιν ἐπολέμησεν ἐκ νέου κατὰ τοῦ Σιγισμουύνδου βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας, ἐξεπόρθησε διάφορα

φρούρια καὶ ἐπὶ τέλους συνωμολόγησεν εἰρήνην τῷ 1433 μ. Χ. κατὰ Ἰούνιον.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Σινάν πασσᾶς ἐκστρατεύσας ἐνίκησε καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Σερβίας Γεώργιον Βράνκοβιτς, ὅστις ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ συνθήκην παραδούς τὸ φρούριον Κρούποβατς ἢ Ἀλκτῆ-ισσάρ καὶ πέμψας τὴν ἀνήλικον θυγατέρα του εἰς γάμον πρὸς τὸν Σουλτάνον.

Συνεπεῖχ ἄνταρσίας ἐν Καρχμανίχ, ὁ Σουλτάνος διήλθε κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος εἰς Ἀσίαν, καὶ καθυπέταξεν ἐκ νέου τὴν χώραν ταύτην παραλαβὼν τὸν ἡγεμόνα καὶ διοικητὴν ὡς ἀξιωματικῶν ἐν τῷ στρατῷ του.

Τῷ 1438 συμμάχους ἔχων τοὺς ἡγεμόνας Βλαχίας καὶ Σερβίας Δρακούλην καὶ Βράνκοβιτς συνεστράτευσεν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας καὶ εἰσβαλὼν εἰς Τρανσυλβανίαν κατενίκησε τοὺς Οὐγγρούς συλλαβὼν 70,000 αἰχμαλώτους.

Διαχειμῶνας δ' ἐν Ἀδριανουπόλει, ὅπου ἐτέλεσε καὶ τοὺς γάμους του μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Σέρβου ἡγεμόνος, ἐξεστράτευσεν κατὰ τὸ ἔκρ κατὰ τοῦ νέου πενθεροῦ του, ἐξεπολιόρκησε καὶ κατέλαβε τὸ φρούριον Σεμενδρίαν, συνέλαβεν αἰχμαλώτον καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας Δρακούλην, τὸν ὅποιον ἀπηλευθέρωσε μετ' ὀλίγον ἐγκαταστήσας καὶ αὖθις ὡς ἡγεμόνα. Μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Σεμενδρίας, οἱ Ὀθωμανικοὶ στρατοὶ συνεπλόκησαν μετὰ τῶν Οὐγγρικῶν ἡ μάχη ὑπῆρξε δεινотάτη· οἱ Ὀθωμανοὶ ἐνίκησαν λαβόντες πλεῖστα λάφυρα καὶ ἱκανοὺς αἰχμαλώτους.

Τῷ 1439 ὁ Σουλτάνος συνῆψε διπλωματικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Πολωνίας, τῆς ὁποίας βασιλεὺς ἦτο ὁ Βραδίσλαος, ἵνα φέρῃ ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὰς τῆς Οὐγγαρίας προθέσεις. Μετὰ τοῦτο ἐπολιόρκησε τὸ Βελιγράδιον, ἀποκλείσας αὐτὸ πανταχόθεν. Ἡ πολιορκία διήρκει ἤδη ἑξ μῆνας ὅτε ὁ πρεσβευτὴς τοῦ Βραδίσλαου, ὁ πολωνὸς Λεντζίνιανς, ἐλλοὼν ἐζήτησε τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας ἐν ὀνόματι τῆς συμμαχίας Ὀθωμανῶν καὶ Πολωνῶν. Ὁ Σουλτάνος ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' εἰσέβαλε καὶ αὖθις εἰς

Τρανσυλθανίαν καὶ ἐπολιορκήσας τὴν Ἑρμανούπολιν. Τότε ἀνεφάνη ὁ Ἰωάννης Οὐνιάδης Κορβέν ἐπικληθεὶς Γιάγκος ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, βοεβόδας καὶ στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς Τρανσυλθανίας, ὅστις ἐπεσπάσατο τὸν θυμασμόν τῶν Ὀθωμανῶν ἕνεκα τῆς ἐξόχου πολεμικῆς ἀνδρίας του. Ὁ Ματζίτ βέης, ὁθωμανὸς στρατηγός, πολιορκῶν τὴν Ἑρμανούπολιν ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Οὐνιάδου τῷ 1442 μ. Χρ., τὰ αὐτὰ δὲ ἔπαθε κατόπιν καὶ ὁ Σιχαβεδδὶν πασσάς. Τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος 1443 μ. Χρ. ὁ Οὐνιάδης καταρτίσας συμμαχικὸν στρατὸν ἐξ Οὐγγρων, Πολωνῶν, Σέρβων, Βλάχων καὶ Γερμανῶν ἤρξατο τῆς μακρᾶς κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐκστρατείας ἣτις διήρκεσε πέντε ἔτη καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας ἐπέτυχε πολλὰς νίκας καὶ ἐκυρίευτε διαφόρους πόλεις καὶ φρούρια. Ἐπὶ τέλους συνωμολογήθη δεκατετὴς εἰρήνη τῇ 12 ἰουλίου 1444 ἐν τῇ πόλει Σιεξεδίνφ. Ἐπὶ τῇ βῆσει τῆς εἰρήνης ταύτης ἡ Βλαχία καὶ ἡ Σερβία ἐτίθησαν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Οὐγγαρίας καὶ οἱ δύο ἡγεμόνες αὐτῶν Βράνκοβιτς καὶ Δρακούλης ἀνέλαβον τὴν διοίκησιν τῶν ἐπικρατειῶν των.

Ὁλίγον μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μουράτ Ἀλκεδδὶν τὸ συμβάν τοῦτο κατελύπησε τὸν Σουλτάνον εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε παρητήθη οἰκειοθελῶς τοῦ θρόνου ἀναδείξας διάδοχον τὸν δεκαεταρᾶν υἱὸν του Μωάμεθ καὶ καταρτίσας συμβούλιον ἐκ τῶν μᾶλλον πιστῶν καὶ πεφωτισμένων στρατιωτῶν καὶ δικαστῶν, αὐτὸς δὲ ἀπεσύρθη εἰς τὸ ἐν Μαγνησίᾳ ἀνάκτορόν του, ὅπερ ἦτο ἐκτισμένον ἐν τερπνοτάτῃ θέσει, καὶ διῆγε τὸν βίον ἡσυχῶς καὶ εἰρηνικῶς.

Μόλις ὅμως παρῆλθεν ὀλίγος χρόνος, ὁ Οὐνιάδης, παραβιάζων τὴν συνθήκην, περισυνήγαγε καὶ αὐθις τοὺς διαφόρους συμμάχους του καὶ ἐκστρατεύσας ἐληλύθει τὴν Βουλγαρίαν τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησε. Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐγκατέλειπεν ἀμέσως τὸ ἡσυχαστήριόν του καὶ ἄγων 40,000 στρατιωτῶν διέβη τὸν Βόσπορον ἐπὶ

γενουησιακῶν πλοίων καὶ ὥρμησεν εἰς συνάντησιν τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι πλησίον τῆς Βέρνης. Ὡς ἐμβλημα δὲ τῆς ἀπιστίας τοῦ Οὐνιάδῃ διέταξε νὰ ἐμπνηθῇ πρὸ τῆς ἰδίας του σκηνῆς μακρὰ λόγχη ἐπὶ τῆς αἰχμῆς τῆς ὁποίας ἐκυμάτιζε τὸ ἔγγραφον τῆς ὑπὸ τοῦ Οὐνιάδου πεπραδιασθείσης δεκαετοῦς εἰρήνης. Ἡ μάχη ὑπῆρξε φρικωδεστάτη καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ἐνίκων οἱ συμμαχικοὶ στρατοὶ καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ διεσκορπίζοντο, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας Βραδίσλαος ὀρμήσας εἰς τὰ πρόσω ἔπεσε τοῦ ἵππου του, γηραιὸς δὲ τις Γενίτσαρος κόψας τὴν κεφαλὴν του ἐνέπηξεν αὐτὴν εἰς λόγχην καὶ τὴν ἐπεδείκνυεν εἰς τοὺς πολεμοῦντας Ὀθωμανοὺς τε καὶ Χριστιανούς. Ὁ Οὐνιάδης ἰδὼν τὸν βασιλεῖα νεκρὸν ἐτράπη εἰς φυγὴν μετὰ τῶν Βλάχων· τότε ἐφορμήσαντες οἱ Ὀθωμανοὶ κατεκερμάτισαν τοὺς φεύγοντας καὶ οὕτως ἡ νίκη ἀπέβη ὀριστικῶς ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου. Πλείστοι εὐγενεῖς ἐκ τῶν συμμάχων ἔπεσον ἐν τῇ μάχῃ, ἐν οἷς δύο ἐπίσκοποι καὶ εἰς καρδινάλιος. Ὁ Σουλτάνος λαβὼν ὑπὸ τὴν κατοχὴν του τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον μετὰ πολλῶν καὶ πλουσίων λαφύρων ἀπεχώρησε καὶ πάλιν εἰς τὰ ἐν Μαγνησίᾳ ἀνέκτορα. Ἀλλὰ καὶ τὴν φορὰν ταύτην δὲν ἡδυνήθη νὰ ἡσυχάσῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον. Οἱ Γενίτσαροι δυσαραστηθέντες ἕνεκα τῆς μισθοδοσίας τῶν ἐνέπησαν τὴν ἀγορὰν τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἐστρατοπέδευσαν ἔξω τοῦ προουρίου ἀπειλοῦντες τοὺς πέντας. Ὁ μέγας Βεζύρης Χαλλήλ πασᾶς ᾗξῃσε τὴν μισθοδοσίαν αὐτῶν καὶ ἡμῖς ἄσπρον καὶ ταυτοχρόνως διεμήνυσε τῷ Σουλτάνῳ τὰ γινόμενα ἱκετεύων αὐτὸν νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐξουσίαν· ἀμέσως δ' ἐκεῖνος ἐπανῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, πέμψας εἰς Μαγνησίαν ὡς διοικητὴν τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον Μωῦμεθ, ὅστις ὁμῶς ἐμνησικέκκησε κατὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου διότι δις λαβὼν τὴν διοίκησιν τῆς αὐτοκρατορίας, δις ἐστηρήθη αὐτῆς.

Ὁ Σουλτάνος ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐκράτησεν αὐτὴν μέχρι τέλους τοῦ βίου του. Καὶ πρῶτον μὲν καθήσυχασε

τοὺς Γενιτσαίρους· κατόπιν ἀπεφάσισε νὰ κατακτήσῃ τὴν Πελοπόννησον ἢ Μωρέαν τῷ 1445 μ. Χρ.

Τὴν Πελοπόννησον κατεῖχε τότε ὁ μετὰ ταῦτα τελευταῖος αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος ὁ Παλιολόγος, ὅστις χάριν ἐξασφαλίσεως εἶχεν ἀνιγείρει τείχος ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, τοῦ χωρίζοντος τὴν χώραν ταύτην ἀπὸ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ὁ Σουλτάνος ἄγων 60,000 στρατοῦ ἔρθεσιν εἰς Σέρρας καὶ ἐκίθην διηυθύνθη διὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος εἰς Πελοπόννησον. Ἐν Θήβαις συνηνώθη μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ δούξ τῶν Ἀθηναίων Νέρης. Φθῆσας δὲ πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ἀπέριψε μὲν τὰς περὶ εἰρήνης προτάσεις τοῦ Κωνσταντίνου, ἠτοίμασε δὲ τὰ τηλεβόλῃ του καὶ λοιπὰς πολιορκητικὰς μηχανάς. Ἐπὶ ἡμέρας διήρκεσεν ἡ γενικὴ ἔφοδος καὶ ἐπὶ τέλους τῇ 3 δεκεμβρίου 1446 κατέπεσε μέρος τοῦ τείχους καὶ μετ' ὀλίγον ἅπαντα τὰ τείχη τοῦ Ἰσθμοῦ κατεστράφησαν ἐκ θιμάλων ὥς καὶ ἡ Κόρινθος· τὰ αὐτὰ ἔπαθον καὶ αἱ Πάτραι· ἐπὶ τέλους ὁ Σουλτάνος Μουράτ συγκατένευσε νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Θωμᾶν ἡγεμόνας τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τῷ πληρώσωσιν ἐτησίως φόρον.

Τῷ 1447 ὁ Σουλτάνος ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἀλβανίας, τῆς ὁποίας ἡγεμὼν ἦτο τότε ὁ Ἰσκενδὲρ βέης. Οὗτος, υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Καστριώτου, ἡγεμόνος τῶν Μογλενῶν, εἶχε παραδοθῇ ὡς ὄμηρος τῷ Σουλτάνῳ ὅτε κατεκτήθη ἡ Ἠπειρος καὶ ἀνετράφη μετὰ τῆς δεούσης ἐπιμελείας ἐν τοῖς ἀνγκυρότοις· ἀπῆλθε τῆς εὐνοίας καὶ ἀγάπης τοῦ Σουλτάνου καὶ ἔδειξε μεγίστην πολεμικὴν ἀνδρίαν καὶ ἰκανότητα ἐν τῇ μάχῃ τῆς Βέρνης καὶ ἐπεκλήθη Ἰσκενδὲρ βέης. Ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς του ἠτήσατο τὴν θέσιν καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ, ἀλλ' ἀρνηθέντος τοῦ Σουλτάνου ἐδραπέτευσεν καὶ ἐγένετο ἐχθρὸς αὐτοῦ, διεγείρων ταραχὰς ἐν Ἀλβανίᾳ.

Ἐντὺ δὲ ὁ Σουλτάνος διανοεῖτο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐ-

τοῦ, ὁ Οὐνιάδης συγκροτήσας στρατὸν ἐξ 24,000 ἀνδρῶν καλῶς ἐξησκημένων εἰσέβαλεν εἰς Σερβίαν καὶ ἐκείθεν κατῆλθεν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Κοσσουφοπεδίου. Ὁ Σουλτάνος καίτοι ἄγων 150,000 ἄνδρας ἐπέμψε πρέσβεις τῷ Οὐνιάδῃ προτείνων εἰρήνην, ἀλλ' ἐκεῖνος ἠρνήθη. Τῇ 17 ὁκτωβρίου 1448 οἱ δύο ἐχθρικοὶ στρατοὶ συνεπλάκησαν ἐν τῇ εἰρημένῃ πεδιάδι, ἐνῷ ὁ Οὐνιάδης ὤφειλε νὰ ἀναμείνη καὶ τὸν Ἰσκενδὲρ βέην μέλλοντα νὰ προσέλθῃ εἰς βοήθειαν· ἡ μάχη διήρκεσε πεισματώδης ἐπὶ δύο ἡμέρας, ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ μὲν Βλάχοι στρατιῶται ἠ' τομάχησαν εἰς τὸν Σουλτάνον, ὁ δὲ Οὐνιάδης ἐτόρπη εἰς φυγὴν. Ταῦτα συνέβησαν τῇ 19 ὁκτωβρίου 1448· ἡ ἡττα αὕτη τοῦ Οὐνιάδου ἐπεσκέασε κατὰ πολὺ τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν πολεμικὴν του φήμην. Ὁ Ἰσκενδὲρ βέης ἐξηκολούθει τὰ πολεμικὰ κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἔργα ἐν Ἀλβανίᾳ· ἐκυρίευσεν τὴν πρωτεύουσαν Κροΐαν καὶ ἐπανειλημμένως ἐνέκησε τοὺς στρατηγούς τοῦ Σουλτάνου, ὥστε ἠναγκάσθη αὐτός ὁ ἴδιος νὰ ἐκστρατεύσῃ τῷ 1449. Τῷ 1450 ἀπὸ ἐκυρίευσεν τὸ Στέτιγαδ καὶ τὴν Δέβραν, δύο φρούρια τῆς Ἀλβανίας, ἐπολιόρκησε καὶ τὴν Κροΐαν, πλησίον τῆς ὑποίας εὗρίσκετο ὁ Ἰσκενδὲρ βέης ἐστρατοπεδευμένος· ἡ πολιορκία διήρκεσεν ἐπὶ τινὰς μῆνας ἄνευ ἀποτελέσματος· ὁ δὲ Σουλτάνος Μουράτ ἀσθενήσας ἔλυσε αὐτὴν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν.

Τότε ἀποθανόντος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πολλῶν ἐριζόντων περὶ τῆς διαδοχῆς αὐτοῦ, ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐπεμβάς ὑπεστήριξε καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐτέλεσε πολυτελῶς καὶ τοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ του Μωάμεθ.

Τῷ 1451 ἐνῷ συνεποσίαζε μετὰ φίλων ἀπέθανεν ὑπὸ ἀποπληξίας ἄγων τὸ τεσσαρκαστὸν ἔνατον ἔτος τῆς ἡλικίας.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου τούτου ἐστὶν ἐκ τῶν ἐνδο-

ξοτέρων τῆς ὀθωμανικῆς δυναστείας. Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἦν τίμιος καὶ φιλόνηθρωπος. Καίτοι δὲ ἀενάως πολεμῶν ἐμερίμνησε δεόντως καὶ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τοῦ κράτους του.

Κατεσκεύασεν ὁδοὺς ἐν τε Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ, ὥρυξε διώρυγας, ὠκοδόμησεν ὑδραγωγεῖα καὶ γεφύρας. Τὸ ἐν Ἀδριανουπόλει τέμενος ὀνόματι *Οὗτς Σεφερ.Με.* ἦτοι μετὰ τριῶν ἀναβαθρῶν, ὠκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τούτου καὶ εἶναι ἀριστούργημα κομψῆς καὶ ὡραίας ἀρχιτεκτονικῆς.

Περίεβαλε τὴν ὀθωμανικὴν ἀρχὴν μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς δύξεως καὶ μεγαλοπρεπείας· τὰ στρατιωτικὰ καὶ ἐσωτερικὰ τοῦ κράτους διωργανίσθησαν καταλλήλως ὑπ' αὐτοῦ· πρῶτος δ' οὗτος διεκανόνισε τὸ ὑπουργεῖον τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ κατέστησεν αὐτὸν σχεδὸν ἀπόλυτον ἀρχοντα μετὰ τὸν Σουλτάνον.

Ἐπ' αὐτοῦ ἐκαλλιεργήθησαν ὡσαύτως καὶ τὰ γράμματα καὶ ἤχησαν πλείστοι θεολόγοι, φιλόλογοι, φιλόσοφοι καὶ ποιηταί.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἀποθανὼν ἓνα μόνον ἔχθρὸν τοῦ κράτους εἶχε, τὸν Ἰσκενδὲρ βέην.

Ὁ νέος Σουλτάνος Μωάμεθ, προωρισμένος νὰ τελέσῃ μεγάλα ἔργα, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1451 μ. Χρ. ἔτος Ἐγείρας 855.

ΕΠΟΧΗ ΠΕΜΠΤΗ

(Έτος Έγείρας 855—926 ἢ 1451—1520 μ. Χρ)

ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Β΄.

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Χαρακτήρ τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι τὸ μᾶλλον ἀξιόσημειωτον γεγονός τῆς ὀθωμανικῆς δυναστείας καὶ θεωρεῖται ὡς μέγα συμβάν τῆς παγκοσμίου ἱστορίας.

Ἀπὸ τοῦ γεγονότος τούτου ἄρχεται ἡ νεωτέρα ἱστορία. Τότε οἱ Χριστιανοὶ λόγιοι καὶ σοφοὶ τῆς Ἀνατολῆς ἀπῆλθον εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, καὶ προεκάλεσαν τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τὴν προστασίαν πρὸ πάντων τῆς οἰκογενείας τῶν Μεδίκων.

Ἡ ἀναγέννησις τῆς κλασικῆς φιλολογίας καὶ ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἀνδρῶν τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἐπήνεγκον τὴν μεγάλην πολιτικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἐν Γαλλίᾳ ἐπανάστασιν.

Ὁ αἰὼν καθ' ὃν ἐάλω ἡ Κωνσταντινούπολις ἐστὶ πλήρης καὶ ἄλλων πρωτακούστων καὶ πρωτοφανῶν γεγονότων. Ἀνακαλύπτεται ἡ Ἀμερικὴ καὶ κατὰ συνέπειαν ἄρχονται νέαι ναυτικαὶ ἐπιχειρήσεις καὶ ἐμπορικαὶ ἐκδρομαὶ διαφόρων εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν. Διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος διευκολύνεται ἡ μετὰ τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν συγκοινωνία. Ἐφευρίσκεται καὶ ἡ τυπογραφικὴ τέχνη δι' ἧς ἀναπτύσσονται αἱ ἐπιστῆμαι καὶ πληθύνονται αἱ ὠφελίμοι γνώσεις.

Ἡ ὀθωμανικὴ δυναστεία ἐξακολουθεῖ ἐπιδιώκουσα δόξαν καὶ κατακτήσεις. Οἱ διάδοχοι τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ συμπληροῦσι τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου τούτου κατακτητοῦ, καὶ τοσοῦτον προοδεύουσιν ὥστε ἀπειλοῦσι καὶ αὐτὴν τὴν δυτικὴν Εὐρώπην.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ ὁ Α' προστίθεται εἰς τὰς ὀθωμανικὰς κτήσεις τὴν Συρίαν, Παλαιστίνην καὶ Αἴγυπτον.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη ἀποκαλεῖται ὀρθῶς ἐποχὴ τοῦ πολέμου.

Πόλεμοι ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τῶν βασιλείων Καρόλου Ε' καὶ Λουδοβίκου ΙΑ'. Πόλεμοι ἐν Ἀγγλίᾳ. Πόλεμοι ἐν Οὐγγαρίᾳ. Πόλεμοι ἐν Ἰσπανίᾳ. Πόλεμοι ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ.

Εἰσάγονται εἰς Ἀνατολὴν τὸ πρῶτον προϊόντα τῆς Ἀμερικῆς· ζαχαροκλάμον, καφές, καπνός, κτλ. κτλ.

7^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΜΩΑΜΕΘ Ο Β' Ο ΠΟΡΩΗΤΗΣ.

Βασιλεύσας 31 ἐτη.

(Ἔτος Ἑγίρας 855—886 ἢ 1451—1481 μ. Χρ.)

Τὰ κυριώτερα συμβήντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου. — Κατάστασις τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. — Ἀνέγερσις τοῦ ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ παραλίᾳ τοῦ Βοσπόρου φρουρίου Μπογάζ-κεσέν. — Οὐρβανὸς ὁ χύτης τηλεβόλων. — Πολιορκία καὶ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — Θάνατος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου. — Ἐκστρατεία τοῦ στρατηγοῦ Τουρχάν εἰς Ἑλλάδα καὶ Σερβίαν. — Ὑποταγὴ τῆς Σερβίας. — Πολιορκία τοῦ Βελιγραδίου. — Θάνατος τοῦ Οὐνιάδου. — Διοργάνωσις τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. — Ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδος. — Φράγκος Ἀκαϊνός λησὴς ἡγεμὼν τῶν Ἀθηνῶν. — Πόλεμος ἐν Ἀλβανίᾳ. — Ἄλωσις Σινώπης, Ἀμάστριδος καὶ Τραπεζοῦντος. — Οἰκογένεια τῶν Κομνηνῶν. — Ἐκστρατεία κατὰ τοῦ Δρακουλή ἢ Διαβόλου, ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας· δολοφονία αὐτοῦ. — Ἄλωσις τῆς Μυτιλήνης. — Πόλεμος κατὰ τῶν Βενετῶν. — Νέα ἐπανστάσις ἐν Ἀλβανίᾳ ἀρχηγοῦντος τοῦ Ἰσκενδέρ βέη. — Θάνατος αὐτοῦ. — Ἄλωσις τῆς Νεγροπόντης ἢ Εὐβοίας. — Κατάκτησις τῆς Καραμανίας. — Οἱ φόροι τῶν λευκῶν καὶ μελανῶν προβάτων. — Νίκη τοῦ Καραϊλῆ κατὰ τοῦ Οὐζούν Χασσάν. — Μάχη ἐν Οὐτλουκμπελῇ. — Θάνατος τοῦ Μουσταφᾶ, υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ. — Πόλεμος ἐν Μολδαυίᾳ. — Κατάκτησις τῆς Κριμαίας. — Ἄλωσις τοῦ Σκουτάρεως τῆς Ἰλλυρίας. — Εἰρήνη μετὰ τῶν Βενετῶν. — Πολιορκία τῆς Ρόδου. — Νέα σχέδια κατακτήσεων. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ. — Ὁ Δῆμι καὶ ὁ Βαγιαζίτ. — Στάσις τῶν Γενιτσάρων. — Ἀφίξις καὶ ἐνθρόνισις τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ.

Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, τῇ 5 φεβρουαρίου 1451, ἔλαβε τὴν εἰδησιν ἐν Μαγνησίᾳ παρ' ἀγ-

γελιαφόρου τοῦ μεγάλου Βεζύρου Χαλήλ πασᾶ ὁ πρίγκιψ Μωάμεθ, καὶ ἀμέσως ἀναβὰς ὀρθοῦ καὶ ταχύποδος ἵππου καὶ ἀνακράξας «ὁ ἀγαπῶν με ἀκολουθεῖτω μοι» ἔφθασε μετὰ πολλῆς συνοδίας ἐντὸς δύο ἡμερῶν εἰς Καλλιπόλιν καὶ ἐκεῖθεν διηυθύνθη εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπευφημούμενος καθ' ὁδόν. Ἡ γενομένη αὐτῷ ὑποδοχὴ ὑπῆρξε λαμπροτάτη· ἅπαντες οἱ βεζύροι, οὐλεμάδες, σέχαι καὶ λοιποὶ ἀνώτατοι λειτουργοὶ ἐξῆλθον πεζῇ εἰς μακρὰν ἀπόστασιν πρὸς προὔπαντήσιν του.

Τῇ 10 φεβρουαρίου 1451 ἐνεθρονίσθη ὁ νέος Σουλτάνος· ὁ Χαλήλ πασᾶς καίτοι ὑποψιαζόμενος δυσμένειαν, ἐτήρησε τὴν θέσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ὁ δὲ Ἰσάκ πασᾶς διωρίσθη διοικητὴς τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ χωρῶν διαταχθεὶς νὰ παραλάβῃ καὶ τὸν νεκρὸν τοῦ Σουλτάνου Μουράτ καὶ θάψῃ αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς ἐν Προύσῃ, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Μετὰ ταῦτα ἐδέξατο ὁ νέος Σουλτάνος διαφόρους πρεσβείας διαφόρων κρατῶν, αἵτινα τῷ συνέχαιρον ἐπὶ τῇ ἀναβάσει εἰς τὸν θρόνον· καὶ εἰς μὲν τούς πρέσβεις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνου Δραγάση ἡ Παλαιολόγου ὑπεσχέθη φιλίαν καὶ ἀγάπην ὥς καὶ δῶρον ἐτήσιον 300,000 ἀσπρων, μετὰ δὲ τῶν πρεσβείων τοῦ Οὐνιάδου συνωμολόγησε τριετὴ ἀνακωχὴν.

Ὁ ὑποτελὴς φόρος ἡγεμῶν τῆς Καραμανίας προσεπάθησε νὰ κηρυχθῇ ἀνεξάρτητος καὶ πρὸς τοῦτο προέβη εἰς τινα πολεμικὰ κινήματα, ἀλλὰ νικηθεὶς ἐζήτησεν εἰρήνην προτείνας καὶ τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον τῷ νέῳ Σουλτάνῳ, ὅστις παρεδέξατο.

Ἐπιστρέφων ἐκ τῆς ἐκστρατείας ταύτης ὁ Σουλτάνος ἱκανοποίησεν ἐν Προύσῃ τὴν αἷτησιν τῶν Γενιτσάρων ζητησάντων δῶρα διὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασίν του· τὸ ἔθιμον τοῦτο καθιερωθὲν ἔκτοτε περιεῖχεν ἀφορμὰς εἰς δυσαρκεσίας τῶν Γενιτσάρων ὡσάκις ἀνηγορεύετο νέος Σουλτάνος· ὁ Σουλτάνος ὅμως ὑποκρύπτων τὴν ἀγανάκτησιν του τὸν μὲν ἀρχηγὸν τῶν Γενιτσάρων ἰδίαις χερσὶν ἐκαστί-

γωσε μετὰ τινας ἡμέρας καὶ ἔπαυσε τῆς θέσεως διορίσας ἀντ' αὐτοῦ τὸν Μουσταφᾶ βέην, ἀνέμιξε δ' ἐν τῷ σώματι τούτῳ 7,000 κυνοφύλακας ἐκ τοῦ τάγματος τῶν κυνηγῶν ἵνα διασπᾶσιν τὴν ἐνότητα τῶν Γενιτσάρων.

Ὁ Σουλτάνος μόνον ἐπιθυμίαν ἀκράτητον καὶ ζωηρὰν εἶχε τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πρὸς τοῦτο νυχθημερόν διενεοίτο· πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀφ' ἐνὸς μὲν ἔπαυσε πληρώνων τὸ ἐκ 300,000 ἄσπρων ὑποσχεθὲν δῶρον, ἀφ' ἑτέρου δὲ διέταξε τὴν ἀνέγερσιν φρουρίου ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου.

Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος εἰς μάτην διὰ πρέσβειων αἰτησάμενος τὴν ἀναστολὴν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ φρουρίου καὶ μὴ εἰσακουσθεὶς προσεπάθησε νὰ προσελκύσῃ συμμάχους καὶ ὑπέγραψε μετὰ τοῦ Πάπα τῆς Ῥώμης Νικολάου τοῦ Ε' συνθήκην· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ ἐγίνετο λόγος καὶ περὶ τοῦ δογματικοῦ σχίσματος τῶν ὁρθοδόξων καὶ δυτικῶν, ὁ λαὸς δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ καὶ οὕτως ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία ἀφῆθη εἰς τὰς ἰδίας αὐτῆς ἐλαχίστας δυνάμεις.

Ἐν τούτοις αἱ ἐργασίαι τοῦ φρουρίου ἐξηκολούθουν· ἐργάζοντο νυχθημερόν 6,000 ἐργάται καὶ ἐπεστᾶται αὐτὸς ὁ ἴδιος Σουλτάνος μετὰ τοῦ βεζύρου του· τὸ φρούριον ἀνηγέρθη τέλος μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου καὶ ὀνομάσθη *Μπογαζ-κασσέρ* ἥτοι λαίμοκόπτης διότι ἔκειτο ἐν τῷ λάφυργι τοῦ πορθμοῦ καὶ ἐκ τῆς θέσεως ἐκείνης ἡδυνάτο τις νὰ ἀνακόπῃ τὴν κἀθοδον ἢ ἀνοδον τῶν πλοίων, διατηρεῖται δὲ μέχρι σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ῥοῦμελι-Ἰσάφ*· φρούραρχος διωρίσθη ὁ Φιρούζ ἀγᾶς ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του 400 Γενιτσάρους. Μετὰ ταῦτα τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1452 ὁ Σουλτάνος ἀπῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἵνα παρασκευάσῃ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Οὐγγρὸς τις τὸ ὄνομα Οὐρβανός, ἱκανὸς εἰς τὴν κατασκευὴν τηλεβόλων, εἶχε προσέλθει τότε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν

τοῦ Σουλτάνου ὅστις τῷ προσήνεγκε πολλὰ δῶρα καὶ ὤρι-
σεν αὐτῷ ἀδροτάτην μισθοδοσίαν, κατὰ διαταγὴν δὲ τοῦ
νέου κυρίου τοῦ ἔχουσε τεράστιον καὶ παμμέγεθες τηλεβόλον
χάριν τῆς μελετωμένης πολιορκίας. Τὸ τηλεβόλον τοῦτο
ἐστὶ τὸ μέγιστον ἐξ ὧν ἀναφέρει ἡ ἱστορία· ἑκατὸν βόες
μόλις ἔσυρον αὐτό, ἐπτακόσιοι δὲ ἄνδρες ἐτάχθησαν διὰ τὸν
χειρισμόν του· αἱ λίθιναι αὐτοῦ σφαῖραι εἶχον περιφέρειαν
δώδεκα σπιθαμῶν καὶ βάρος 1200 λιτρῶν· κατὰ τὴν πρῶ-
την δοκιμὴν αὐτοῦ γενομένην ἐκτὸς τῆς Ἀδριανουπόλεως,
ἡ σφαῖρα ἔπεσεν εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς μίλου καὶ ἐβυθίσθη
ἐν τῇ γῇ εἰς βάθος μιᾶς ὀργυιᾶς.

Τοσοῦτον ζῶηρά ἦν ἡ ἐπιθυμία τοῦ Σουλτάνου τοῦ νὰ
κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὥστε ἡμέραν καὶ νύκτα
μετῃμυρισμένος διέτρεχε τὰς ἀδοὺς τῆς Ἀδριανουπόλεως
καὶ ἐβολιδουσκοῦναι τὰ πνεύματα τῶν Γεντισχάων καὶ τοῦ
λαοῦ. Νύκτα τινὰ προσεσχέλεσε τὸν μέγαν Βεζύρην Χελήλ
πασσάν καὶ εἶπεν αὐτῷ: «Θέλω τὴν Κωνσταντινούπολιν»·
ὁ μέγας Βεζύρης διχθεβαιώσας αὐτὸν ὅτι ἐξ ἀπαντος ἡ
ἐπιθυμία του θὰ ἐξεπληροῦτο, ἀπῆλλε χαίρων διότι μᾶλλον
δυσμένεις ἀνέμενε λόγους.

Ἐν τῷ μεταξύ στόλος ὀθωμανικὸς ἐξ 150 πλοίων διέ-
πλεεν ἐν τῇ θαλάσῃ τοῦ Μαρμαρᾶ, πολυάριθμος δὲ στρα-
τός κατεπλημμύρει τὰς μετὰ τὴν Ἀδριανουπόλεως καὶ Κων-
σταντινουπόλεως πεδιάδας· ἔβριθον αἱ ζωοτροφίαι καὶ τὰ
πολεμεφόδια· μέγας δὲ ἦτο ὁ ἐνθουσιασμός τῶν στρατιω-
τῶν. Ἐνῶ ἐγίνοντο αἱ μεγάλαι αὗται προπαρασκευαὶ ἡ
λαὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἦν διηρημένος, καὶ μᾶλλον
προσέχων εἰς θρησκευτικὰς συζητήσεις περὶ ἄρσεως τοῦ
μεταξὺ τῆς ὀρθοδόξου καὶ δυτικῆς Ἐκκλησίας σχίσματος,
οὐδὲνως ἐμερίμνα διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως. Ὁ αὐ-
τοκράτωρ Κωνσταντῖνος βλέπων τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν
ἀνανδρίαν τῶν περὶ αὐτόν, εἰδείκνυσεν ὑπεράνθρωπον δρα-
στηριότητα καὶ ἦν σχεδὸν πανταχοῦ παρών, ἄλλοτε ἐπι-
στατῶν εἰς τὰ τεῖχη καὶ εἰς τὰ ὀχυρώματα, καὶ ἄλλοτε

συσκεπτόμενος περί τοῦ σχηματισμοῦ στρατοῦ. Μόλις δὲ ἔδουθήη νὰ περισυλλέξῃ 5,000 στρατιώτας, 2,000 ξένους καὶ 500 Γενουηνοὺς· οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶχον ἀρχηγόν τὸν Ἰωάννην Λόγγον Ἰουστινιάνην. Οἱ λοιποὶ κάτοικοι ἤρνήθησαν συνδρομὴν εἰς τὸν αὐτοκράτορά των παρασυρόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Νοταρᾶ κηρύττοντος, ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ ἰδῶσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν Σουλτάνον ἢ τὸν Καρδινάλιον καὶ διὰ τούτου ὑπηνίστατο τὰς προσπάθειάς αἰτίνες καταβάλλοντο ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου, ἵνα ἐπιτύχῃ τὴν βοήθειαν τῶν εὐρωπαϊκῶν χριστιανικῶν κρατῶν διὰ τῆς ἄρσεως τοῦ ὀρθόδοξου σχίσματος.

Κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1453 μετῴκηθη τὸ μέγα πολιορκητικὸν τηλεβόλον, περὶ οὗ εἵπομεν, ἐξ Ἀδριανουπόλεως πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἡ δὲ μεταφορὰ αὕτη διήρκεσε δύο μῆνας κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων ὁ Καρατζῆ βέης, ὅστις εἶχε τὴν διεύθυνσιν τοῦ τηλεβόλου τούτου, ἐκυρίευσεν πολλὰς πόλεις καὶ κώμας περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν Μεσημβρίαν, Ἀγχιάλον, Βιζύνην, τοὺς Ἐπιβάτας, τὸν Ἅγιον Στέφανον, ἐξαιρέσει τῆς Σηλυβρίας.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξηκολούθουν αἱ ὀρθόδοξοι διαίρέσεις· εἶχεν ἔλθει ἐκ Ρώμης ὁ καρδινάλιος Ἰσίδωρος καὶ ὑπεγράφη ἡ ἔνωσις τῶν δύο ἐκκλησιῶν· ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ κληρὸς τῆς αὐτῆς ἦσαν σύμφωνοι· ἀλλ' ὁ σφόδρος μοναχὸς Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, ἐξόριστος ὢν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Παντοκράτορος, κατηράτο τὸ ἐνωτικὸν ἔγγραφον καὶ περῶζεν διὰ τῶν μοναχῶν καὶ τῶν καλογορευτῶν τὸν λαόν· ἡ μεγάλη Τεσσαρακοστὴ διήλθε τοιοῦτοτρόπως ἐν μίσῳ διχονοιῶν καὶ ἐρίδων· οἱ ναοὶ ἅπαντες σχεδὸν ἦσαν ἐγκαταλειμμένοι καὶ οἱ ἱερεῖς ἤρνούντο νὰ τελῶσι τὴν λειτουργίαν.

Τῇ παρασκευῇ τῆς Διακαινησίμου, 6 ἀπριλίου 1453, ὁ Σουλτάνος περιέζωσε τὴν πόλιν διὰ ξηρᾶς καὶ μέχρι τοῦ

λιμένος διὰ θαλάσσης· τὸ μέγα τηλεβόλον ἐτοποθετήθη πρὸ τῆς πύλης τοῦ Ῥωμανοῦ, ἥτις ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον ὀνομάζεται Τὸπ-καποῦ ἡ πύλη τοῦ Ἐηλεβόλου.

Ὁ σέχης Ἀκσεμσεδδὴν διήγειρε περισσότερον τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ στρατοῦ ἀνακαλύψας παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον τὸν τάφον τοῦ Ἐγιούπ, ὅστις θεωρεῖται ὡς σημαιοφόρος τοῦ προφήτου Μωάμεθ καὶ εἶχεν ἀποθάνει κατὰ τὴν τρίτην πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως γενομένην ὑπὸ τῶν Ἀράβων τῷ 672 μ. Χρ. ἡ 52 Ἐγείρας. Βραδύτερον ὑποδομήθη καὶ τέμενος παρὰ τὸν τάφον τοῦτον, ὅστις μετὰ τὴν ἀλωαὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγένετο ἱερὸν προσκύνημα τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἐν αὐτῷ περιζώννυνται τὴν σπάθην οἱ νέοι Σουλτάνοι.

Τὸ μέγα τηλεβόλον ἐπυροβόλει μόνον ἐπτάκις τῆς ἡμέρας, διότι ἀπρητοῦντο διω εἶραι ἀκριβῶς διὰ τὴν γόμωσιν του· ἐκτὸς δ' αὐτοῦ ὑπῆρχον καὶ δύο μικρότερα ἐκπέμποντα σφαίρας βάρους ἑκατὸν πεντήκοντα λιτρῶν. Ἀλλὰ τὴν δεκάτην ἡμέραν, ἀφοῦ ἱκανὸν μέρος τῶν πρώτων τειχῶν εἶχε καταπέσει, τὸ τηλεβόλον διεβράχη, ὃ δὲ χύτης αὐτοῦ Οὐρβανὸς κατεκερματίσθη καὶ διάφορα τεμάχια τοῦ σώματος τοῦ ἀνατιναχθέντα ἐκ τῆς ἐκρήξεως ὑπεράνω τῶν τειχῶν ἔπεσαν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἱπποδρομίου.

Πρεσβευτὴς τις τοῦ Οὐνιάδου Οὐγγρος ἑλθὼν τότε εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Σουλτάνου ἐνα ἀναγγεῖλῃ αὐτῷ ὅτι ὁ κύριός του δὲν ἠδύνατο νὰ τηρήσῃ ἐπὶ πλέον τὴν τριετὴ ἀνακωχήν, συνετέλεισεν εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ μεγάλου τηλεβόλου καὶ ἐδίδαξε τὸν χειρισμὸν του εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας τοῦτον ὀθωμανοὺς πυροβολητάς. Σέρβοι δέ, ἐρχάται μεταλλείων ἄλλοτε καὶ κατὰ συνέπειαν ἔμπειροι εἰς τὴν τέχνην, ἔσκαψαν διαφόρους ὑπονόμους καὶ δι' αὐτῶν οἱ στρατιῶται διήρχοντο κάτωθεν τοῦ πρώτου τείχους καὶ ἔδλαπτον σπουδαίως τοὺς πολιορκουμένους. Κατεσκευάσθησαν ὡσαύτως τέσσαρες κινητοὶ πύργοι ἐπὶ τροχῶν κεκαλυμμένοι διὰ τριπλοῦ βοείου δέρματος καὶ δι' αὐτῶν οἱ πολιορκ-

κοῦντες ἐπολέμουν ἄνευ κινδύνου καὶ προσέβαλλον ἀποτελεσματικῶς τοὺς πολιορκουμένους.

Ἄπας ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ὁ συνελθὼν πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνίστατο ἐκ 250,000 ἀνδρῶν ἤτοι 100,000 ἱππέων καὶ 150,000 πεζῶν· ὁ δὲ Σουλτάνος ἵστατο ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῶν ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ 15,000 ἐκλεκτοῦς Γενιτσχάρου. Ὁ δὲ στόλος συνίστατο ἐκ 400 ἱστιοφόρων πλοίων διαφόρου μεγέθους καὶ κατασκευῆς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου Βαλτάογλου.

Ἐν τούτοις οἱ πολιορκούμενοι ἀνθίσταντο ἰσχυρῶς καὶ διὰ τῶν τηλεβόλων των, τὰ ὅποια διηύθυνε Γερμανὸς τις, ὁ Ἰωάννης Γράντης, ἀπεμάκρυναν ἐν μιᾷ νυκτὶ τοὺς πολιορκητικοὺς κινητοὺς πύργους τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἐπιδιώρωθαι τὰ βήγματα τῶν τειχῶν.

Τῇ 15 ἀπριλίου ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἐξορμήσας ἐκ ταῦ ἀνω Βοσπόρου ἠγκυροβόλησε πλησίον τοῦ Διπλοκιονίου (Βεσίκ τῆς)· μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας ἐφθασαν πρὸ τοῦ λιμένος πέντε πλοῖα, ἐν βυζαντινὸν καὶ τέσσαρα γενοῦνησια φέροντα τροφὰς εἰς τοὺς πολιορκουμένους. Ἐκατὸν πεντήκοντα ὀθωμανικὰ πλοῖα παραταχθέντα προσεπάθησαν νὰ παρακωλύσωσι τὴν εἴσοδον τούτων εἰς τὸν λιμένα καὶ γενομένης ναυμαχίας πολλοὶ ἐκατέρωθεν ἐφανεύθησαν· πνεύσαντος δ' εὐνοϊκοῦ ἀνέμου τὰ πολεμούμενα πλοῖα εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα ὅστις προσφυλάττετο διὰ μακρὰς καὶ παχυτάτης σιδηρᾶς ἀλύσσου ἣτις ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ ἰχθυοπωλείου τοῦ Γαλατὰ μέχρι τοῦ ἰχθυοπωλείου τῆς Πόλεως (σήμερον Μπαλουκ παζάρ).

Πρὸς ἐπιτυχεστέραν τῆς πολιορκίας ἐκβαῖν ὁ Σουλτάνος συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ μεταφέρει διὰ ξηρᾶς τὰ πλοῖά του ἐντὸς τοῦ λιμένος· καὶ πράγματι τοῦτο κατωρθώθη. Κατασκευάσθη ὁμαλὸς δρόμος ἀπὸ Διπλοκιονίου μέχρι Πικριδίων (σήμερον Χάσκιοι), τὰ πλοῖα ἐτέθησαν ἐπὶ ξυλίνων δοκῶν ἠλειμμένων μὲ ἔλαιον καὶ λίπος, ἀνεπιτάχθησαν καὶ τὰ

ιστία, ἵνα ὥθῃ τὰ πλοῖα καὶ ὁ ἄνεμος, καὶ οὕτως ἐντὸς μιᾶς νυκτὸς διεβιβάσθησαν ἐντὸς τοῦ λιμένος ἐβδομηκόντα πλοῖα καὶ ἠγκυροβόλησαν πρὸ τοῦ σημερινοῦ Βαλατά καὶ Ἀϊθάν-σεραίου πρὸς μεγάλην ἐκπληξιν καὶ ἀπερίγραπτον τρόμον τῶν πολιορκουμένων.

Ὁ Σουλτάνος ἐγεφύρωσε μετὰ ταῦτα τὸν λιμένα καὶ ἐπὶ τῆς γεφύρας ἔστησε τηλεβόλα· ἀπόπειρα πρὸς ἐμπρησμόν τοῦ τε ὀθωμανικοῦ στόλου καὶ τῆς γεφύρας ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Βενετοῦ Ἰακώβου Κόκκου ἀλλ' ἀπέτυχεν.

Ἐπὶ ἐπτά ἐβδομάδας διήρκει ἡδὴ διὰ ξηρᾶς ἡ πολιορκία, ἥρξατο δὲ γενομένη καὶ διὰ θλασσης, ἡ δὲ ἄλωσις τῆς Πόλεως ἐθεωρεῖτο πλέον λίαν προσεχῆς.

Ἐν τούτοις ὁ Σουλτάνος ἀπέστειλε τὸν γαμβρόν του Ἰσφενδιάρογλου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ἵνα προτείνῃ αὐτῷ τὴν οἰκιοθελὴν παρὰδοσιν τῆς πόλεως καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀποχώρησιν ἐκείνων ἐκ τῶν πολιορκουμένων ὅσοι δὲν ἤθελον νὰ μείνωσιν ἐν τῇ πόλει, ἀλλ' ὁ Κωνσταντῖνος συγκροτήσας πολεμικὸν συμβούλιον καὶ λαθὼν τὴν γνώμην τῶν μεγιστάνων ἔδωκεν εἰς τοὺς ὀθωμανοὺς πρεσβευτὰς ἀρνητικὴν ἀπάντησιν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος τῇ 24 μαΐου διεκήρυξεν εἰς τὸν στρατὸν ὅτι τῇ 29 θὰ ἐγίνετο ἡ γενικὴ ἐφοδος· ἡ εἰδησις αὕτη ἐνέπληξε χαρᾶς τοὺς στρατιώτας, οἵτινες ἐτέλεσαν μεγάλην φωτοχυσίαν ἔχοντες ἐπὶ τῷ προσεχεῖ ὀριζήσῳ, ἀλλ' ἀνεξυπύρηνσε σινδύμα καὶ τὴν ἀνδρίαν τῶν πολιορκουμένων οἵτινες, πρωτοστατούντων τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ Ἰουστινιάνη καὶ ἄλλων στρατηγῶν, ἔλαβον τὰ τελευταῖα ἀπελπιστικὰ μέτρα εἰς ἀντίστασιν ἄνευ ὅμως μεγάλων ἐλπίδων, διότι ὁ Ἰουστινιάνης καίτοι μεγάλους ἀγῶνας καταβάλλων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ τεῖχη ἐντὸς ὀλίγων μόνον ἡμερῶν.

Ἐπίστη τέλος ἡ 28 μαΐου προτεραία τῆς γενικῆς ἐφόδου· ὁ αὐτοκράτωρ ἐτοιμαζόμενος μετέβη εἰς τὸν ναὸν καὶ ἐκοινώνησε τῶν ἀρχάντων μυστηρίων, τὸ αὐτὸ δὲ ἐπραξαν

καὶ πλείστοι τῶν αὐλικῶν· κατόπιν διὰ δροχῶν ἐφιππος τὰ παρχίτζ τείχη ἤτῃσται συγγνώμην παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐκ ποτε εἶχε πικρᾶναι ἢ βλάψει τινά.

Παρελθόντος τοῦ μεσονυκτίου καὶ ὑποφωσκούσης ἤδη τῆς 29 μαΐου ἤρξατο ἡ προσβολὴ τῶν ὀθωμανῶν· εἰναι ἀπεριγράπτου ἡ ἐφοδος αὕτη· ἐπὶ δύο ὥρας οἱ ὀθωμανοὶ οὐδεμίαν πύλιν εἶχον κἀμει, ὅτε ὁ Ἰουστινιανὸς τραυματισθεὶς ἀπεχώρησεν εἰς Γαλατὰν διὰ πλοίου καίτοι παρκαλούμενος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος νὰ μείνῃ· ἡ φυγὴ αὕτη ἀπεθάρρυνε τοὺς πλείους τῶν στρατιωτῶν αἵτινες ἤρξαντο φεύγοντες.

Ἐν τούτοις ὁ αὐτοκράτωρ ἐμάχετο πλησίον τῆς πύλης τοῦ Ῥωμανοῦ, καθ' ἧς οἱ ὀθωμανοὶ διηύθυναν μέγα μέρος τῆς προσβολῆς, ὅτε διεδόθη ἡ φήμη ὅτι οἱ πολιορκοῦντες εἶχον ἤδη εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν.

Μεταξὺ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ὑπῆρχε καὶ μία ὑπόγειος, ὀνομαζομένη τότε Κερκόπορτζ, ἣτις εἶχεν ἐμφραχθῆ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ κατὰ τὸν ἐναντίον τῶν Λατίνων πόλεμον, ἕνεκα προφητείας· τινὸς καθ' ἣν ἡ Κωνσταντινούπολις ἐπέπρωτο νὰ κυριευθῇ διὰ τῆς πύλης ταύτης. Τῇ 28 μαΐου ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος διέταξε νὰ ἀνοιχθῇ ἡ πύλη αὕτη καὶ ἄνδρες τινὲς νὰ ἐξαρμῆσωσιν ἀπροσδοκῆτως κατὰ τῶν ὀθωμανῶν. Τοῦ κινήματος ἀποτυχόντος ἡ πύλη ἔμεινεν ἀνοικτὴ καὶ δι' αὐτῆς εἰσῆλθον τὸ πρῶτον πεντήκοντα ὀθωμανοὶ καὶ κατόπιν καὶ ἄλλοι προσβαλόντες αἰφνης τοὺς πολιορκουμένους ἐκ τῶν γύτων.

Ἡ εἰδήσις αὕτη ἐπέβαλε πανικὸν φόβον καὶ οἱ κάτοικοι ἤρξαντο φεύγοντες· ἄλλοι μὲν προσεπύθουν νὰ εἰσελθῶσιν εἰς γενοσηναϊκὰ καὶ ἄλλα πλοῖα, ἄλλοι δὲ κατέφυγον εἰς τὸν ναὸν ἱετευόντες καὶ προσευχόμενοι.

Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος κατὰ τὴν συμπλοκὴν ἐφανεύθη ὑπὸ δύο στρατιωτῶν. Οἱ δὲ ὀθωμανοὶ ἤρξαντο πανταχόθεν εἰσβάλλοντες εἰς τὴν πόλιν.

Ὁ Σουλτάνος εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς περὶ μεσημβρίαν καὶ διηυθύνθη κατ' εὐθείαν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας· προσευχθεῖς δ' ἐν αὐτῷ, ἠρώτησε κατόπιν περὶ τοῦ αὐτοκράτορος, ἔμαθε δὲ ὅτι ἐφονεύθη ἐν τῷ πολέμῳ· ὁ νεκρὸς τοῦ αὐτοκράτορος ἐτάφη κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου.

Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀλώσεως, ὁ Σουλτάνος ἀπέπεμψε τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου εἰς διαφόρα μέρη τοῦ κράτους, αὐτὸς δὲ ἐνησχολήθη ἔκτοτε εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν, διακόσμησιν καὶ συνόκησιν τῆς πόλεως.

Οὕτω λοιπὸν διέταξε τὴν ἐκλογὴν νέου πατριάρχου· τοιοῦτος δὲ ἐξελέγη Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, γεννημένος δεκάτῳ διὰ μεγάλων τιμῶν καὶ εὐεργεσιῶν.

Ὁ πατριάρχης ἔλαβε παρὰ τοῦ Σουλτάνου πολὺτιμον ῥάβδον κατὰ τὸ ἔθος τῶν Βυζαντινῶν καὶ κατὰ διοικήσιν του συνώδευσαν αὐτὸν πάντες οἱ ὀθωμανοὶ ἀξιωματικοὶ μέχρι τοῦ ναοῦ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ὁρισθέντος εἰς διαμονὴν τοῦ πατριάρχου.

Καθησυχάσας οὕτω τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει χριστιανούς ὑπηκόους ὁ Σουλτάνος, μετέβη τῇ 1 ἰουνίου καὶ εἰς Γαλατᾶν· διέταξε τὴν καταγραφὴν τῶν οἰκιῶν, τῶν κατοιکیων καὶ τῶν περιουσιῶν αὐτῶν παρέχων διήρητον προθεσμίαν εἰς τοὺς φυγόντας, ἵνα ἐπανακρίπτοντες ἀνακτήσωσι τὰς ἰδιοκτησίας τῶν ληγούσας δὲ τῆς προθεσμίας ἐκέλευσε νὰ δημεύωνται αἱ περιουσίαι τῶν μὴ ἐπανακομψάντων. Τὰ τεῖχη τοῦ Γαλατᾶ κατεδαφίσθησαν, τὰ δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπεσκευάσθησαν.

Μετὰ ταῦτα ἐκοινοποίησε δι' ἐπιστολῶν τὴν ἀπίσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸν Σάχην τῆς Περσίας, τὸν Σουλτάνον τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸν Σερβίην τῆς Μενκας καὶ ἐδέξατο τοὺς πρέσβεις τῶν γειτόνων χριστιανικῶν κρατῶν ἔλθόντας ἵνα αὐτῷ συγχαρῶσιν· ἠρώτησε δὲ καὶ τοὺς ὑπὸ τῆς Σερβίας, τῶν Γενοσησίων καὶ Ραγούζαιων πληρωνομένους ἐτήσιους φόρους.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Πατριάρχης βέλῃ ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς

Πελοποννήσου ἵνα βοηθήσῃ τοὺς δύο ἡγεμόνας αὐτῆς Δημήτριον καὶ Θωμάν, ἀδελφοὺς καὶ Παλαιολόγους τὴν καταγωγὴν, ἐναντίον τῶν ὁποίων εἶχον στασιάζει οἱ μισθοφόροι Ἀλβανοὶ σκοποὶν ἔχοντες νὰ ἀρπάσωσι τὴν ἀρχὴν· ὁ ὀθωμανὸς στρατηγὸς ὅχι μόνον κατέβαλε τὴν ἀνταρσίαν ἀλλὰ καὶ συνέξστράτευσε μετὰ τῶν Παλαιολόγων κατὰ τῶν Ἀλβανῶν διασκορπίσας αὐτούς. Ὁρμήθη δὲ εἰς τὴν βοήθειαν ταύτην ὁ Σουλτάνος διότι εἶχε πρὸ καιροῦ ἀναγνωρίσει τοὺς δύο ἀδελφοὺς ὡς ἡγεμόνας ἀνεξαρτήτους ἀλλ' ὑποτελεῖς φόρου καὶ ὑποσχεθῇ αὐτοῖς πλήρη ἀσφάλειαν τῆς ἐξουσίας. Κατὰ τὴν φερόν δὲ ταύτην ἀνετίεσε τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην διὰ λίαν φιλοφρόνων ἐπιστολῶν.

Ἀρχομένου τοῦ ἔτους τοῦ 1454 ὁ Σουλτάνος ἐξίστρατευσεν κατὰ τῆς Σερβίας διανοούμενος τὴν πλήρη αὐτῆς κατὰκτησιν καὶ ἐκυρίευσεν μετὰ βραχείαν πολιορκίαν τὰ φρούρια Νοβομόντε καὶ Ὁστροβιτς. Ἀφελὺς δὲ τὸν στρατηγὸν Φεροῦζ βέην μετὰ 32,000 ἀνδρῶν ἐπέστρεψεν εἰς Ἀδριανούπολιν· ὁ στρατηγὸς οὗτος συμπλακεῖς εἰς μάχην μετὰ τῶν Σέρβων καὶ Οὐγγρων, τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦν ὁ Οὐνιάδης, ἐνίκηθη, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ἐπανελθὼν ἐκ νέου τὸν μὲν Οὐνιάδην ἠνάγκασεν νὰ ἀποχωρήσῃ εἰς τὰς χώρας του, μετὰ δὲ τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας συνωμολόγησεν εἰρήνην λαβὼν ἐτήσιον φόρον 30,000 δουκῶν. Ταυτοχρόνως ἐγένετο εἰρήνη καὶ μετὰ τῶν Βενετῶν, οἵτινες ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα νὰ ἐμπορεύωνται ἐλευθέρως ἐν ταῖς ὀθωμανικαῖς χώραις καὶ νὰ διατηρῶσι πρεσβείας ἐν Κωνσταντινουπόλει πληρώνοντες, ὡς καὶ πρότερον, τὸν ἐτήσιον φόρον.

Τῇ 18 ἀπριλίου 1455 ὁ Σουλτάνος ἐπανέκρινεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν καὶ διέταξε τὸν ἐξωραϊσμόν τῆς νέας τοῦ πρωτεύουσας· ἀνέδειξε δὲ μέγαν Βεζύρην τὸν Μαχμούτ πασσάν, ὅστις παιδίσθεν ἀνατραφεὶς ἐν ταῖς ἀνακτόροις ἡγαπήτο ὑπὸ τοῦ κυρίου του.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1455 ὁ Ἰσά βέης, φρούραρχος τῶν

σερβικῶν μεθορίων, ἐκίνησεν ἐκ νέου κατὰ τῆς Σερβίας· τοῦτω ἠκολούθησε κατόπιν καὶ αὐτὸς ὁ Σουλτάνος· ἐκυριεύθησαν πλείστα δὲ ἀξιόλογα σερβικὰ φρούρια καὶ κατόπιν ὁ Σουλτάνος ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου Χαμζᾶ πασᾶ περιέπλευσε τὰς σποράδας νήσους πρὸς ἀπαίτησιν τῶν ἐτασίων φόρων· καὶ οἱ μὲν ἡγεμόνες τῆς Λέσβου καὶ Ἀήμου ἐπλήρωσαν αὐτόν, οἱ Χίοι ὁμῶς καὶ οἱ Ρόδου ἠρνήθησαν καὶ προσεπάθησε μὲν ὁ Χαμζᾶ πασσ, νὰ τοὺς ἐξαναγκάσῃ διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε μέγιστα πράγματα· περιορισθεὶς νὰ ἐκπορθήσῃ τὰ περὶ χλια χωρία τῶν νήσων καὶ μὴ δυνηθεὶς οὐδὲν νὰ πράξῃ κατὰ τῶν ἰσχυροτήτων αὐτῶν φρουρίων.

Τὸν Χαμζᾶ πασσὰν ἐπανελθόντα ἀπράκτον εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπέπληξεν ὁ Σουλτάνος καὶ ἀντικαταστήσας αὐτὸν διὰ τοῦ Γιουνίς πασσᾶ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Χίου τῇ 30 ἰουνίου 1455.

Ὁ στόλος καταληρθεὶς ὑπὸ τρικυμίας παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Τροίας ἐξώθεν τοῦ Ἑλλησπόντου διεσκορπίσθη καὶ δέκα τριήρεις ἀπώλοντο· ἔνεκα δὲ τούτου ὁ νέος ναύαρχος περιορίσθη νὰ ἐκπορθήσῃ τὴν Φώκαιαν.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1456 ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Αἴνου διὰ ξηρᾶς, ἐνῶ ὁ ναύαρχος Γιουνίς πασσᾶς διηυθύνθη εἰς τὸ αὐτὸ μέρος μετὰ δέκα πλοίων· ἡ Αἴνος ἐκυριεύθη, ὥς καὶ αἱ πλησίον αὐτῆς κείμεναι νῆσοι Θάσος, Σαρκεθᾶκη καὶ Ἰμβρος.

Κατόπιν ὁ στόλος διετάχθη νὰ κινηθῇ κατὰ τῆς Χίου, ἀλλ' οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἔτυχον εἰρήνης· δόντες ὄψον 30 χιλ. δουκῶν ἐφ' ἅπαξ καὶ ὑποσχεθέντες ἐτήσιον φόρον ἐκ 10,000 δουκῶν.

Ἐκυριεύθη ὁμῶς ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν ἡ νῆσος Ἀἴμος· ἐκδιωχθέντος τοῦ ἡγεμόνος Γατελουσίου κατ' αἴτησιν τῶν κατοίκων καὶ διορισθέντος διοικητοῦ αὐτῆς τοῦ πρώην ναυάρχου Χαμζᾶ πασσᾶ.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1456 ὁ Σουλτάνος προπαρεσκευάσθη νὰ πολιορκήσῃ τὸ Βελιγράδιον, πρωτεύουσαν τῆς Σερβίας, καὶ νὰ κατακτήσῃ ὀριστικῶς τὴν ἐπικράτειαν ταύτην. Πρὸς τοῦτο ἐξεστράτευσεν ἄγων 150,000 ἀνδρῶν καὶ 300 τηλεβόλα. Ταυταχρόνως δὲ καὶ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἀναπλεύσας τὸν Δούναβιν ἠγκυροβόλησε πρὸ τοῦ Βελιγραδίου ἀποτελούμενος ἐκ διακοσίων τριήρων.

Ὁ Οὐνιάδης τιθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς 60,000 ἀνδρῶν διαφόρου ἐθνικότητος, τοὺς ἑποικοὺς ἐπερψαν εἰ χριστιανοὶ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης κατὰ πρεσβυήν τοῦ Πάπα Ρώμης Καλλίστου τοῦ Γ', καὶ συναγαγόντων καὶ αὐτοὺς σπυλον ἐκ 200 ὡσαύτως τριήρων ἀποτελούμενον ἐπέπεσε κατὰ τῶν ὀθωμανῶν διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης.

Τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα ἀποτυχόντα ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσωσιν τὸ αὐτὸ δὲ ἐπραξέ καὶ ὁ στόλος. Δύω δὲ ἐβδομάδας μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Οὐνιάδης ἀπέθανεν.

Ἐπανελθὼν εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἐτέλεσε μεγαλυπρεπῶς τὴν περιτομὴν τῶν υἱῶν τοῦ Βαγιαζίτ καὶ Μουσταφᾶ, διανείμους καὶ λαβὼν ταυτοχρόνως πλουσιώτατα δῶρα.

Κατόπιν ἠσχολήθη εἰς τὴν περισύλλεξιν τῶν διαφόρων νόμων τοῦ Κράτους καὶ τὴν κωδικοποίησιν αὐτῶν ὑπὸ τὸν τίτλον *Κανουνναμέ* ἥτοι θεμελιώδους νόμος καὶ διεκανόνισε τὰς διαφόρους τάξεις τῶν ὑπαλλήλων τῆς αὐτοκρατορίας· πρῶτον ἤρχετο ὁ μέγας Βεζύρης καὶ μετ' αὐτὸν οἱ ἐπίλοιποι.

Μετὰ ταῦτα ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Σερβίας διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης· ὁ μέγας Βεζύρης Μαχμούτ πασσᾶς ἐκυρίευσεν τότε πλείστα φρούρια. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀποθανόντος καὶ τοῦ Γεωργίου δεσπότης τῆς Σερβίας, ἡ ἡγεμονία περὶ ἦλθεν εἰς τὸν υἱόν αὐτοῦ Λάζαρον ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀπέθανεν μετ' οὐ πολὺ, ἡ δὲ σύζυγός του Ἑλένη προσεπάθησε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν βοήθειαν τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης ὑποσχόμενῃ νὰ παραδώσῃ τὴν Σερβίαν ὡς τιμᾶριον

τῷ Πάπα· ἄλλ' ἐπειδὴ ἔζη εἰσέτι ἡ Οὐγάτηρ τοῦ Γεωργίου Μάρω, χήρα τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Β', ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἀναμιχθεὶς ἤγειρεν ἀξιώσεις ἀπικτιῶν τὸν ὀρόνον τῆς Σερβίας ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Καὶ εἰς μὲν τὴν Μάρω ὥρισεν ὡς κατοικίαν τὸ Ἰάσσοβον πλησίον τοῦ Ὄρους Ἀθῶνος, αὐτὸς δὲ ἐπολιόρκησε τὴν Ἑλένην ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Σεμένδρας, ὅπερ ἐκυρίευσε, καὶ εἰς αὐτὴν μὲν ἐπέτρεψεν ἔλευθέραν ἐκδοῦν, τοὺς δὲ λοιποὺς κατοικοὺς 200,000 περίπου ἀπήγαγε· καὶ οὕτω τῇ 3 νοεμβρίου 1450 διὰ τῆς ἀλώσεως ταύτης ἡ Σερβία ἐγένετο καθαρῶς ὀθωμανικὴ ἐπαρχία.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἀλβανίας Ἰσκανδέρ βέης ἐξηκολούθει ἐν ταῦτοις πάντοτε πολεμῶν κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ πάντοτε τυχόν ἐπιτυχάνων ὁ Σουλτάνος διανοούμενος νὰ κατεκτήσῃ ὀριστικῶς καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔχων ἀνάγκην ἡσυχίας ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ Ἰσκανδέρ βέη συνωμολόγησε μετ' αὐτοῦ εἰρήνην.

Ἐν Πελοποννήσῳ οἱ δύο ἀδελφοὶ Παλαιολόγοι Δημήτριος καὶ Θωμᾶς ἐξηκολούθουν ἐρίζοντες περὶ τῆς κυριαρχίας τῆς χώρας καὶ πρὸ πάντων ὁ Θωμᾶς πολλὰς διαπραγμάτων ἀντισεισγίας. Ὁ Σουλτάνος εἶχεν ἐκστρατεῦσαι τῇ 15 μαΐου 1458 καὶ κυριεύσας τὴν Κόρινθον, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἄφ' ἑκὸν ἵσχυρόν φρούρην, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐκυρίευσε πλείστα φρούρια αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τέλους συνωμολόγησεν εἰρήνην, δι' ἧς τὸ μὲν ἥμισυ τῆς χώρας ἔλαβεν ὑπὸ τὴν ὀριστικὴν κατοχὴν του, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ ἀρῆκεν εἰς τοὺς δύο ἀδελφοὺς Παλαιολόγους ὑποχρεωθέντας εἰς βαρυτάτους φόρους.

Μετὰ ταῦτα διανούθη πρὸς ἄλωσιν τῶν Ἀθηνῶν ἄλλὰ μαθὼν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὅτι ὁ Θωμᾶς Παλαιολόγος καὶ αὐθις ἐπαναστατήσας ἐτάραττε τῆς χώραν ἐπανῆλθεν εἰς Πελοπόννησον καὶ κατέλυσε τὴν ἀρχὴν τῶν Παλαιολόγων, ὑπαγαγὼν εἰς τὴν κατοχὴν του ὀλόκληρον τὴν χώραν· οὕτως ὁ μὲν Θωμᾶς κατέφυγεν εἰς Ἱταλίαν, ὁ δὲ Δημήτριος ἐξώρισθαι εἰς Ἀνῶν.

Ἐν ταύτοις αἱ Ἀθήναι ἐκυριεύθησαν καὶ οὕτω τῷ 1460 ἅπανα ἡ Στερεὴ Ἑλλάς καὶ ἡ Πελοπόννησος ἐγένοντο ὁθωμανικαὶ γῆραι ἐκτὸς παραλίω τινῶν φρουρίων ἅτινα κατεῖχον εἰσέτι οἱ Βενετοί.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἔστρεψε μετὰ ταῦτα τὴν προσοχὴν κατὰ τῆς ἡγεμονίας τῆς Τραπεζοῦντος, ἣν εἶχεν ἡ οἰκαγένεια τῶν Κομνηνῶν, ἐχόντων αὐτοκρατορικὴν βυζαντινὴν καταγωγὴν· ἤρξατο δὲ παρασκευαζόμενος χωρὶς νὰ δηλώσῃ τὸν κύριόν του σκοπόν, διότι ἐντὸς τῆς ἡγεμονίας τῆς Τραπεζοῦντος ὑπῆρχε καὶ ἡ τῆς Σινώπης, ἣν εἶχον οἱ Τουρκομάνοι, τῶν Γενουησίων κατεχόντων τὴν Ἀμαστριν, ἐμπορικώτατον τότε καὶ σπουδαιώτατον λιμένα. Ὁ στόλος ἐτήχθη ὑπὸ τῆς διαταγῆς τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μαχμούτ πασᾶ, ἀποτελούμενος ἐξ 150 πλοίων, τὸν δὲ διὰ ξηρᾶς στρατὸν διευθύνει αὐτὸς ὁ Σουλτάνος. Καὶ πρῶτον μὲν ἐκυριεύθη ἡ Ἀμαστρις σχεδὸν ἀμαχῆτι· ὁ Σουλτάνος ἀρῆκε τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν κατοίκων ἐν τῇ πόλει, τὰ δὲ $\frac{2}{3}$ ἀπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατόπιν ἐκυριεύθη καὶ ἡ Σινώπη. Ὁ Οὐζούν Χασάν, πρόχλιψ Τουρκομάνος καὶ σύμμαχος τῶν Κομνηνῶν, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντέστη τῷ Σουλτάνῳ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους νικηθεὶς συνεμάχησε μετ' αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ στόλος ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ στρατὸς ἤλθον πρὸ τῆς Τραπεζοῦντος· ὁ αὐτοκράτωρ αὐτῆς Δαβίδ ὁ Κομνηνὸς παρέδωκεν ἀμέσως τὴν πόλιν λαβὼν ὥς διαμονὴν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του τὰς Σέρρας, ὅπου καὶ διευθύνθη διὰ Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας Βλάδης Δρακούλης μαθὼν ὅτι ὁ Σουλτάν Μωάμεθ ἠτοίμαζετο νὰ πολεμήσῃ κατ' αὐτοῦ προέτεινεν εἰρήνην καὶ ὑποταγὴν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον συμμαχήσας μετὰ τῶν Οὐγγρων παρεβίασε τὴν συνθήκην· ὁ Σουλτάνος ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις· συλλαβὼν τούτους ὁ Δρακούλης τοὺς ἀνεσκόλασεν.

Ὁ ὁθωμανικὸς στόλος ἀμέσως ἀνῆλθε τὸν Δούναβιον μέ-

χει τῆς Βιδύνης καὶ ἀπεβίβασεν εἰς Βλαχίαν τὸν στρατὸν, ὅστις ἐξ 150,000 ἀνδρῶν ἀποτελούμενος διηυθύνετο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου. Αἱ πόλεις Βραίλα καὶ Κιλία ἀπετεφρώθησαν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν· ὁ Δρακούλης ἄγων καὶ αὐτὸς πολυῤῥιθμον στρατὸν προσέβαλε τοὺς Ὀθωμανοὺς διὰ νυκτὸς καὶ ὁρμήτας παρ' ὀλίγον εἰσῆρχετο εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου, ἀλλ' ἐκωλύθη ὑπὸ τῶν Γενιτάρων· οἱ Ὀθωμανοὶ παρετάχθησαν ἀμέσως εἰς μάχην καὶ κατενίκησαν τὸν Δρακούλην· οὗτος, κατέρυγεν εἰς Οὐγγαρίαν καὶ ἐκεῖ ἐφυλακίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Μαθθίου Κορβέν, υἱοῦ τοῦ Οὐνιάδου.

Ὁ Σουλτάνος ὑποτάξας οὕτω τὴν Βλαχίαν διώρισε ἡγεμόνα αὐτῆς τὸν ἀγαπητόν του Καδούλ, ἀδελφόν τοῦ Δρακούλη, ὅστις κατορθώσας νὰ δραπετεύσῃ μετ' ὀλίγον χρόνον ἐπανῆλθεν εἰς Βλαχίαν καὶ διοργάνιζε ταρχάς, ἀλλ' ἐδολοφονήθη ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τινος δούλου του.

Ταῦτα συνέβησαν τῷ 1462 μ. Χ. Τῷ 1463 ὁ Σουλτάνος ἐπεχείρησε τρεῖς πολέμους, τὸν πρῶτον κατὰ τῶν Βενετῶν, τὸν δεύτερον κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Καραμανίας καὶ τὸν τρίτον κατὰ τῆς Βοσνίας.

Κατ' ἀρχάς ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς διοικούμενος ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ὁ δὲ στόλος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μιχμούτ πασσαῖ, διηυθύνθησαν κατὰ τῆς Μυτιλήνης· ἡ νῆσος αὕτη ἀνήκειν εἰς τινὰ Γενουσησίαν οἰκογένειαν, τοὺς Κατελοῦζους, δωρηθεῖσα αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Παλαιολόγων· ἡγεμὼν δὲ τῆς νήσου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦν ὁ Νικόλαος· ὁ Σουλτάνος ἔρθεσε μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς Ἀδραμύτιον ἀπέναντι τῆς Μυτιλήνης ὅπως ἐκείθεν διαβιβάσθῃ εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον διὰ τῶν πλοίων του εἰς τὴν νῆσον.

Ἐπὶ 27 ἡμέρας ἀφοῦ ὁ στόλος ἐβομβαρδοβόλησε τὸ φρούριον καὶ κατέρριψε τὰ τείχη, ὁ ἡγεμὼν προέτεινε νὰ παραδώσῃ τὴν νῆσον ἅπασαν τῷ Σουλτάνῳ ἐὰν οὗτος ἐφείδeto τῆς ζωῆς του· ἡ παρὰδοσις ἐγένετο ἀμέσως· 500 Γενίτσαροι ἐτάχθησαν ὡς φρουροὶ τῆς νήσου· ὁ δὲ ἡγεμὼν

Νικόλαος μετὰ τοῦ ἀδελφεοῦ του ἀπεστάλησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1462 ὁ Σουλτάνος ἡσχολήθη εἰς τὴν ἰδρύσιν καὶ ἀποκατάστασιν πολλῶν δημοσίων ἔργων καὶ οἰκοδομῶν ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἄλλαις πόλεσι τῆς αὐτοκρατορίας. Ἀνενέωτε καὶ ὠχύρωσε τὸν ἀρχαῖον τῶν Βυζαντινῶν λιμένα κείμενον πλησίον τοῦ *Γενί καπού* ἢ Βλάχκας καὶ ὀνομαζόμενον ἔκτοτε *Καδριγὰ λιμὰν* ἦτοι λιμένα τῶν τριήρων, εἰ καὶ σήμερον δὲν σώζεται πλέον. Ἀνήγειρε φρούρια δύο ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν καὶ ἀσιατικὴν παραλίαν. Ὁχύρωσε τὴν πόλιν τῶν Σκοπίων, ἐπεσκεύασε τὰ ἐν Ἀδριανουπόλει ἀνάκτορα καὶ ἐκκοδόμησεν ἐπὶ τινος τῶν ἐπὶ τὰ λόφων τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ φερώνυμον αὐτῷ τέμενος *Σουλτὰν Μεχμέτ ἢ Φατίχ τζαμιὶ* ὅπερ σώζεται μέχρι σήμερον.

Ἡ Βενετικὴ δημοκρατία παρῶς τὴν φιλοδοξίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ πολεμήσῃ αὐτὴν διὰ παντὸς τρόπου. Πρὸς τοῦτο ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βοσνίας ὅστις ἦν σύμμεχος τῶν Βενετῶν. Ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ πλείττα φρούρια ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν, παρεδόθη δὲ αἰχμάλωτος καὶ ὁ ἡγεμὼν Στέφανος μετὰ τοῦ υἱοῦ του. Οὕτω δὲ ἡ Βοσνία ἐγένετο τουρκικὴ ἐπαρχία.

Οἱ Βενετοὶ βλέποντες τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον διὰ τὰς ἐν Ἀνατολῇ κτήσεις των, εἰσέβαλον εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ παρακινήσαντες εἰς ἀνταρσίαν τοὺς Ἕλληνας προσεπάθουν νὰ ἀποδιώξωσι τοὺς ὀθωμανοὺς, ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ Ἰσὰ πασσᾶς υἱὸς τοῦ Ἐβρενοῦ καὶ Ὁμέρ πασσᾶς υἱὸς τοῦ Τουρχάν ἐλθόντες μετὰ στρατοῦ ἀπεδίωξαν τοὺς Βενετούς, διαρπάζοντες πολλὰς κατὰ τὴν παραλίαν κτήσεις των. Ἐν τούτοις δὲν ἔληξαν αἱ μεταξὺ Βενετῶν καὶ ὀθωμανῶν ἐχθροπραξίαι· τὸν νυντίον ἐπανεληθήθησαν ζωηρότεραι καὶ διήρκεσαν δέκα καὶ ἕξ ὁλόκληρα ἔτη.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1465 ὁ Βενετὸς ναύαρχος Ὀρπάτος

Ίουστινιάνης ἀποβὰς μετὰ στρατοῦ εἰς Μυτιλήνην ἐπολιορ-
κῆσε τὸ φρούριον αὐτῆς ἐπὶ ἑξ' ἐβδομαδαῖς, καὶ ἤνταγκάστη
μὲν ὑπὸ τοῦ Μαχμοῦτ πασᾶ, τοῦ μεγάλου Βεζύρου, νὰ λύσῃ
τὴν πολιορκίαν, ἀλλὰ πρκαλαδῶν ὅσους Ἕλληνας ἠδύνατο
μετέφερεν αὐτοὺς εἰς Εὐβοίαν, καὶ ἐκ νέου ἐπανελθὼν εἰς
Μυτιλήνην καὶ ἀποβὰς εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἁγίου Θεοδώ-
ρου παρῆλθε καὶ αὐτῆς πολλοὺς οὕς ἀπεβίβασεν ὡσαύτως
εἰς Εὐβοίαν.

Εἴπομεν καὶ ἀλλαχοῦ ὅτι οἱ ἡγεμόνες τῆς Καραμανίας,
εἰ καὶ πολλὰκις ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν, περιορισθέν-
τες καὶ γενόμενοι ὑποτελεῖς φόρου, ἐδράκτοντο ὁμῶς τῆς
πρώτης περιστάσεως ἵνα ἐπαναστατήσωσι καὶ ἀνακτήσωσι
τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Τοιοῦτον κίνημα συνέβη καὶ ἐπὶ
τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ προσητοῦ, ἀλλὰ τὴν φορὰν
ταύτην κατελύθη ἐντελῶς ἡ Καραμανικὴ ἡγεμονία μετα-
βληθεῖσα εἰς ἐπαρχίαν ὀθωμανικὴν.

Ὁ ἡγεμὼν Ἰβραήμ βέης ἀποθανὼν ἀρῆκεν ὅλα τὰ ἀρχ-
οῦ καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰσάκ βέην, γεννηθέντα
ἐκ τινος δούλης, καὶ πρρεγνώριεν οὕτω τὰ δικαιώματα ἑξ'
ἄλλων υἱῶν. Πρὸ Ἀχμέτ, Καραμάν, Κασίμ, Ἀλκεδδίν, Σου-
λεϊμάν καὶ Νούρ σοφὴ γεννηθέντων ἐκ τῆς νομίμου συζύγου
τοῦ καὶ ἀδελφῆς τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ. Οἱ πρίγκιπες οὗ-
τοι μὴ ἀνεχόμενοι τὸ ἀδίκημα ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ ἀδελ-
φοῦ των Ἰσάκ βέη ἐπικαλεσθέντες καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ
θεοῦ των Σουλτάνου Μωάμεθ· ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰσάκ βέης
ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ Οὐζούν Χασάν, ἡγεμόνος
τῶν Τουρκμενίων· καὶ ὁ μὲν Οὐζούν Χασάν ἐλθὼν καὶ
μᾶλλον βλάψας ἢ ὠρελήσας τὴν χώραν τοῦ Ἰσάκ βέη ἀνε-
χώρησεν, ὁ δὲ Σουλτάνος Μωάμεθ διέταξε τὸν διοικητὴν
τῆς Ἀτταλείας νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Καραμανίαν καὶ πολε-
μήσῃ τὸν Ἰσάκ βέην· γενομένης δὲ μάχης οὗτος ἐνίκηθη
καταρυχὼν εἰς Κιλικίαν. Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος διανοούμενος
μᾶλλον νὰ καθυπατάξῃ τὴν χώραν, προῦρασίσθη ὅτι δῆ-
θεν οἱ ἀνεψιοὶ του ἐξήτησαν τὴν συμπαρίαν τοῦ Οὐζούν

αὐτῶν Βενετῶν καὶ τῷ 1466 ἐξεστράτευσεν ὁ Ἰ-
 ὑσας τὴν πρωτεύουσιν Ἰακόνιον καὶ ἄλλα προῦρια
 τείλας πᾶντας τοὺς χειρῶν κατὰς καὶ τεχνίτας τῶν
 οὐτῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

μὲν ἡγεμῶν Ἰσάκ βέης κατέρυγεν εἰς τὴν χώραν
 ἢ Χασάν, διοικητῆς δὲ τῆς Καραμανίης, γενομέ-
 νος ἐπιτοχίας, διωρίσθη ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Σουλ-
 τάνου Μουσταφᾶ ἐφέντης.

Ὁ Ἰσκανδέρ βέης ἐν τούτοις λύσας τὴν τριετή εἰρήνην,
 ἣν εἶχε συνομολογήσει μετὰ τοῦ Σουλτάνου, ἤρξατο ἐνο-
 χλῶν τοὺς Ὀθωμανούς. Ὁ Σουλτάνος ἐπεμφεν ἀμέσως τὸν
 Σεμρέτ βέην μετὰ 14,000 ἱππέων νικηθέντος δ' αὐτοῦ, ἐ-
 πέμφθησαν δύο ἄλλοι στρατηγοὶ ἔχοντες περισσότερον στρα-
 τόν, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἐνικήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰσκανδέρ βέη.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ μαθὼν τὰς ἀποτυχίας ταύτας
 ἐξεστράτευσεν ὁ ἴδιος ἄγων 100,000 ἄνδρας· καὶ ἐπολιορ-
 κησε μὲν τὴν Κρούαν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ λύσῃ τὴν πολιορ-
 κίαν περιορισθεὶς εἰς τὴν ἐκπόρθησιν δύο φρουρίων, τοῦ Ἐλ-
 δασσάν καὶ τοῦ Τσιουρλοῦ.

Ὁ Ἰσκανδέρ βέης νικήσας καὶ αὖθις τοὺς Ὀθωμανούς
 στρατηγούς Βαλαβὴν καὶ Ἰονούς, συνέλαβεν αἰχμάλωτον
 τὸν Ἰονούς καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Χηζήρ· ἐνθ' δὲ ἡττιμάζετο νὰ
 προσβάλῃ καὶ αὐτὸν τὸν Σουλτάνον ἐτελεύτησεν ἐν τῇ πόλει
 Αἰσῶ ἄγων τὸ 63 ἔτος τῆς ἡλικίας του τῇ 14 Ἰανουα-
 ρίου 1461, ἔχωνισθεὶς ἐνδόξως ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη καὶ θαυμα-
 σθεὶς καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἦσυχσας οὕτως ὁ Σουλτάνος ὑπέταξε σχεδὸν ἅνεν μύ-
 χης τὴν Ἑρζεγοβίνην, μετὰ τοῦτο δὲ ἐπανελθὼν εἰς Κων-
 σταντινούπολιν ἡσχυλήθη εἰς ναυπήγησιν στόλου καὶ εἰς
 τὴν οἰκοδομὴν τῶν νέων ἀνικτόρων ἐν ᾗ θέσει ἄλλοτε ἀνι-
 σφούντο τὰ ἀνίκτορα τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων.

Οἱ Βενετοὶ ἐξηκολούθουν οὐχ ἥττον παραβλάπτοντες
 διὰ τοῦ στόλου των τὰ ὀθωμανικὰ πκράλιν τοῦ ἀρχιπε-
 λάγους καὶ διὰ τοῦτο ὁ Σουλτάνος ἀπεφάσισε νὰ ἐκπάρῃ-

ση ἀντὶ πάσης οὐσίας τὴν νῆσον Εὐβοίαν, ἥτις ἀπετέλει τὸ κέντρον τῶν ἐν τῇ Αἰγαίῳ πελάγει βενετικῶν κτήσεων. Τιμῆσας δ' ἐκ νέου διὰ τῆς εὐνοίας του τὸν πρῶτον μέγαν Βεζύρην Μεχμέτ πασσᾶν, διώρισεν αὐτὸν ναύαρχον· καὶ οὗτος μὲν ἔχων 300 πλοῖα καὶ 70,000 ἄνδρας διηυθύνθη κατὰ τῆς Εὐβοίας, ὃ δὲ Σουλτάνος μετὰ στρατοῦ ἰσχυρήμου ἀπῆλθε δ' ἂν ἔρξας καὶ ἐστρατοπέδευσε ἐν ταῖς παραλίοις τῆς Ἀττικῆς ἀπέναντι τῆς εἰρημένης νήσου.

Καὶ ὁ μὲν βενετὸς ναύαρχος Νικόλαος Κανάλης, καίτοι ἔχων 35 πλοῖα, παρέμεινε ἐν τῇ Σαρωνικῇ κόλπῳ πλησίον τῆς Σαλαμίνος μὴ τολμῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν εὐβοϊκὸν πορθμόν, οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ γεφυρώσαντες τὸ στενὸν διὰ τῶν πλοίων διεβίβασαν ὅλον τὸν στρατὸν ἐπὶ τῆς νήσου.

Ὁ διοικητὴς αὐτῆς Παῦλος Ἐπίτζας καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν βενετικῶν στρατευμάτων Λουδοβίκος Κέλλος, καίτοι ἱκανοὶ ἄνδρες, οὐδὲν ἀξιόλογον ἠδύναντο νὰ πράξωσι, διότι αὐδεμίαν βοήθειαν ἐλάμβανον διὰ θαλάσσης. Πέντε φοβεράς ἐφόδους ἐποιήσιντο οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ ἐκατέρωθεν πλεῖστοι ἄνδρες ἀπωλέσθησαν· ἐπὶ τέλους ἡ φρουρὰ παρεδόθη συμποστούμενη εἰς 6 000 ἄνδρας.

Οὕτω δὲ ὑπετάχθη εἰς τὸ σκῆπτρον τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ καὶ ἡ Εὐβοία, ἡ μεγάλη καὶ ὀνομαστὴ αὕτη νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ διὰ τῆς ἐκπορθήσεως αὐτῆς ἀπασαι αἱ νῆσοι τοῦ εἰρημένου πελάγους περιήλθον ὅλγιον κατ' ὅλγιον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἐν Ἀσίᾳ ὁ Οὐζούν Χασάν προστατεύων τὸν ὑπ' αὐτοῦ φιλοξενούμενον ἑκπτωτον ἡγεμόνα τῆς Καραμανίας Ἰσάκ βέην ἠνώχλει παντοιοτρόπως τοὺς Ὀθωμανοὺς· ὁ μέγας βεζύρης Μεχμέτ πασσᾶς λαβὼν διαταγὴν νὰ καθησυχάσῃ τὰς ταραττομένας χώρας καὶ νὰ καταδιώξῃ τοὺς ἐχθροὺς οὐδὲν κατώρθωσι· φύσει δὲ πλεονέκτης ἐνίκηθη καὶ ὑπὸ τοῦ Οὐγούζ βέην, τουργομάκου, πλησίον τῶν στενῶν τοῦ ὄρους Ταύρου τῆς Κιλικίας.

Ὁ Σουλτάνος μὴ ἀνεχόμενος πλέον τὴν ἐπιζήμιον δια-

γωνίαν τοῦ μεγάλου τούτου Βεζύρου καθήρσεν αὐτὸν ἀντικαταστήσαι· διὰ τοῦ Ἰσάκ πασσᾶ, τέως διοικητοῦ Βοσνίας, εἰς ὃν ἀνέθηκε τὴν φροντίδα τοῦ νᾶ τιμωρήσῃ τὸν Οὐζούν Χασάν καὶ τοὺς ὁπαδοὺς του. Οὗτος πρᾶγματι ἐκστρατεύσας ἐκυρίευτε πολλὰ φρούρια ἐν οἷς καὶ τὸ "Ακ —σεράι καὶ κατὰ δικταγὴν τοῦ Σουλτάνου μετώκισε τοὺς κατοικοῦντας αὐτοῖς ἐν Κωνσταντινούπολιν ἐν τῇ καὶ σήμερον εἰσέτι ὀνομαζομένη συνοικίᾳ "Ακ-σεράι.

Μετά τινα καιρὸν ὅμως ὁ Οὐζούν Χασάν ἄγων πολυάριθμον στρατὸν εἰσῆλκεν ἐκ νέου εἰς τὰς ὀθωμανικὰς χώρας· οὗτος ἀνατράφεις ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Τιμούρ Λέγγη καὶ γυμνασθεὶς παιδιόθεν εἰς τὰ πολεμικά, ἀνδρωθεὶς δὲ καὶ κηρυχθεὶς ἡγεμὼν τῆς τουρκομανικῆς φυλῆς τοῦ Λευκοῦ κριοῦ κατέλυσε τῷ 1406 τὴν ἀντίζηλον αὐτῷ ἡγεμονίαν τοῦ Μέλανος κριοῦ καὶ κατέκτησε τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Χορασάν. Περιφρονῶν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Σουλτάνον τῷ ἀπέστειλε προκλητικὴν καὶ αὐθάδη ἐπιστολήν.

Τὸ πρῶτον ἐπατέθη κατὰ τῆς πόλεως Τακὰτ καὶ κυριεύσας εἰς ἐφόδου αὐτὴν ἐπυρρόλησε καταβασανίσας τοὺς κατοικοῦντας, οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτοῦ Ὁμέρ βέης, Γιουσούφ καὶ ὁ ἡγεμονόπαις τῆς Καραμανίας Πίρ Ἀχμέτ ἐπὶ ὁρθεὺς τὰ φρούρια τῆς Καραμανίας.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ἰσάκ πασσᾶς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ ἐφέντης διετέλουν ἐν Ἰκονίᾳ στερούμενοι στρατοῦ· ὁ Σουλτάνος τότε κατέφυγεν εἰς τὴν ἰκανότητα τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μαχμούτ πασσᾶ καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ τὸ ἀξίωμα· ταυτοχρόνως δὲ ἔγραψεν ἰδιόχειρον ἐπιστολήν τῷ υἱῷ του Μουσταφᾶ ἐφέντῃ, ἀναδεικνύων αὐτὸν στρατάρχην καὶ αὐστηρῶς ἐντέλλόμενος τὴν ἄμεσον κατατρόπωσιν καὶ τιμωρίαν τοῦ Οὐζούν Χασάν.

Πρᾶγματι ὁ ἡγεμονόπαις Μουσταφᾶς τεθείς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀφικομένου στρατοῦ συνεπλάκη εἰς μάχην πλοῦσον τῆς λίμνης Κορσιλή καὶ κατατρόπωσε τοὺς ἐχθροὺς συλλαβὼν αἰχμάλωτους τὸν στρατηγὸν Γιουσούφ

καὶ πλείστους ἄλλους ἀξιωματικούς τοῦ Οὐζοῦν Χασάν, τοὺς ἰποῖους ἐπέμφε πρὸς τὸν πατέρα του μετ' αὐτογράφου ἐπιστολῆς.

Περὶ τὰ τέλη μαρτίου τοῦ 1473 ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ Οὐζοῦν Χασάν αὐτοπροσώπως ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ, συνοδούμενος ὑπὸ τῶν ἱκανωτέρων στρατηγῶν του· ἀφικόμενος δὲ εἰς Σεβάστειν συνήντησε καὶ τοὺς δύω υἱοὺς του Μουσταφᾶν καὶ Βαγιαζίτ, ἐξ ὧν ὁ μὲν ἐκυβέρνηα, ὡς εἶδομεν, τὴν Καραμανίαν, ὁ δὲ τὴν Ἀράσειαν.

Ἡ πρώτη μάχη ἐγένετο πλησίον τῆς Σεβαστείας, ἀλλ' οἱ ὀθωμανοὶ ἐνίκησαν ἕνεκα τῆς ἀπειρίας τοῦ στρατηγοῦ Μουράτ πασᾶ. Τρεῖς ἐπισημότατοι στρατηγοὶ τῶν Ὀθωμανῶν, ὁ Ὀμέρ βέης, υἱὸς τοῦ Τουρχάν, ὁ Χατζῆ βέης, τεφερδάρης τῆς Ρούμελης, καὶ ὁ σοφὸς Ἀχμέτ Τσελεμπῆ ἡχημαλωτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Οὐζοῦν Χασάν. Ταχέως ὁμῶς ὁ Σουλτάνος ἱκανοποιήθη, διότι τῇ 26 ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1473 συγκροτήσας νέαν μάχην μετὰ τοῦ Οὐζοῦν Χασάν κατενίκησεν αὐτόν, ὁ υἱὸς τοῦ Οὐζοῦν Χασάν ἔπεσε μαχόμενος, αὐτὸς δὲ ὁ Οὐζοῦν Χασάν ἐτράπη εἰς φυγὴν καταλιπὼν εἰς χεῖρας τῶν ὀθωμανῶν τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς ἀποσκευάς. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τῆς μὲν δεξιᾶς πτέρυγος ἀρχηγὸς ἦτο ὁ ἡγεμονόπαις Βαγιαζίτ, τῆς δὲ ἀριστερᾶς ὁ ἑτερος ἡγεμονόπαις Μουσταφᾶς.

Ὁ Σουλτάνος διέμεινε τρεῖς ἡμέρας ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἵνα ἡσυχάσῃ ἀπὸ τῶν μυχθῶν καὶ κόπων τῆς ἐκστρατείας, καὶ ἀπέστειλε γράμματα περὶ τῆς νίκης εἰς τὸν υἱὸν του Δ' ἐμ. δικαικτὴν τῆς Κασταμονῆς καὶ εἰς πλείστους ἡγεμόνας τῆς Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου.

Κατὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Σουλτάνου εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐτελεύτησεν ὁ μέγας Βεζύρης Μαχμούτ πασᾶς, ἀρίστην καταλιπὼν μνήμην καὶ ὡς ἐμπειρὸς στρατηγὸς καὶ ναύαρχος καὶ ὡς πολυμαθέστατος, προστατεύσας τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ ἰδρύσας πλείστα δημόσια καταστήματα, τεμένη, σχολὰς, ξενῶνας, νοσοκομεῖα κτλ.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διάδοχος αὐτοῦ διορίσθη ὁ Ἀχμέτ Κεδί πασᾶς, ὅστις διετάχθη νὰ ἀποπερατώσῃ τὸν κατὰ τῆς Καραμανίας πόλεμον μετὰ τοῦ ἡγεμονόπαιδος Μουσταφᾶ, διότι φρούριά τινα παράλια τῆς Κιλικίας ἀνθίστατο εἰσέτι εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ στόλος τῶν Βενετῶν καὶ ἄλλων χριστιανικῶν κρατῶν κατέπλευσεν εἰς τὰ παράλια τῆς Κιλικίας διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἰχθυοὺς τοῦ Σουλτάνου καὶ ἐξεπύρηνθη τὸ φρούριον τῆς Ἀιταλείας, παραβιάζας καὶ τὰ παράλια τῆς Ἰωνίας ὡς καὶ τινὰς νήσους.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἐξεπλήρωσε τὴν ἀνατεθεισάν αὐτῷ ἐντολὴν ἐκπορθήσας ἅπαντα τὰ ἀνθιστάμενα εἰσέτι φρούρια τῆς Καραμανίας, Σελεύκειαν, Ἑρμενάν, Μιαν καὶ Δεβελή Καραϊσάρ· ὁ δὲ ἡγεμονόπαις Μουσταφᾶς ἀσθενήσας ἐν τῷ μεταξύ ἀπέθανε πλησίον τῆς Νίγδης ἐνῶ ἐπανέκαμπεν εἰς Ἰκόνιον. Ἡ διοίκησις τῆς Καραμανίας ἀνετέθη εἰς τὸν τέως διοικητὴν Κασταμονῆς ἡγεμονόπαιδα Ἀζέμ, ἄγοντα μόλις τὸ δέκατον ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας ἀλλὰ πεποικισμένον διὰ πλείστων σωματικῶν καὶ ἡθικῶν προτερημάτων.

Ἀπὸ τοῦ 1470 ἔτους ἤδη οἱ στρατηγοὶ τῆς ὑρωπαῖκῆς Τουρκίας ἢ Ρούμελης εἰσιβαλλόν διηνεκῶς εἰς Οὐγγαρίαν ἐκπορθούντες διάφορα φρούρια τῆς Κροατίας, Καρινόλης, Καρινθίας καὶ Στυρίας.

Τῷ 1475 ὁ διοικητὴς τῆς Ρούμελης Σουλεϊμάν πασᾶς, ἀφοῦ μάτην ἐπολιορκᾶσε τὴν εἰς τοὺς Βενετούς ἀνήκουσαν ἐν Ἀλβανίᾳ ὀχυρωτάτην πόλιν Σκόδραν, διετάχθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Μολδοβυαν ἄγων 100,000 ἄνδρες· ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας Στέφανος συγκρατήσας μάχην ἐνίκησε μὲν τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ ἀνέκτησε τὰ ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος φρούρια, ἀπώλεσεν ὅμως καὶ αὐτὸς πλείστους στρατιώτας.

Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος 1475 ἐγένετο ἀπόπειρα πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης μεταξύ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς Βενετικῆς δημοκρατίας, ἀλλ' οὐδὲν κατωρθώθη, διότι αἱ Βενετοὶ δὲν παρεδέξαντο τὰς ἀπαιτήσεις αὐτοῦ.

Ταυτοχρόνως ὁ ὠθωμανικὸς στόλος ἐκ 300 πλοίων ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀχμέτ πασᾶ ἐξέπλευσεν εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν ἵνα ἐκπορθήσῃ διάφορα φρούρια κατεχόμενα ὑπὸ τῶν Γενουηνσίων, οἵτινες μετῆρχοντο ἄπην σχεδὸν τὸ ἐμπόριον τῶν μερῶν ἐκείνων.

Τῇ 1 ἰουνίου ὁ στόλος ἠγκυροβόλησε πρὸ τῆς Θεοδοσίας (Καρφά) ὀχυρᾶς περκαλίας πόλεως, ἥτις ἦτο ὁ κεντρικώτερος καὶ πλουσιώτερος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν Γενουηνσίων· οἱ κάτοικοι ἀντέστησαν μόνον τρεῖς ἡμέρας καὶ μετὰ ταῦτα παρεδόθησαν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ νικητοῦ.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν ταύτην παρεδόθησαν ἀμυχῇτὶ ἡ Ταυαῖς καὶ ἄλλα φρούρια· οὕτω δὲ ἄπασα σχεδὸν ἡ Ταυρική χερσονήσος ὑπέταγῃ εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ διοικητῆς αὐτῆς διωρίσθη ὁ Μεναλί Γικράι, ἀπόγονος τοῦ Τζιγκίς χάν.

Ὁ κατὰ τῆς Μολδαβίας πόλεμος ἐκηρύχθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ὅστις αὐτοπροσώπως ἐκστρατεύσας ἐνίκησε τὸν ἡγεμόνα Στέφανον πλησίον τῆς Λευκῆς κοιλάδος (Ροσβίνι βλαχιστί, καὶ Ἀράτς δεινιζέ τουρκιστί), ἐκυρίευσεν τὸ φρούριον Ἰγκιρμάν καὶ ἐξηκολούθησεν ἐκπαρθῶν διαφόρους πόλεις. Ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ Ἀλῆ βέης καὶ Ἰσκενδέρ Μιχάλογλους διέτρεχον τὴν Οὐγγαρίαν ἄλλοτε νικῶμενοι καὶ ἄλλοτε νικῶντες· τελευταίαν δὲ νίκην κατήγαγεν ὁ μέγας Βεζύρης Κεδὶ Ἀχμέτ πασᾶ· αἰχμαλωτίσας πλείστους κατοίκους.

Οἱ Βενετοὶ βλέποντες ὅτι ὁ Φερδινάνδος, βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, μεταβαλὼν πολιτικὴν εἶχε συνουσιολογήσει συνθήκην συμμαχίας μετὰ τοῦ Σουλτάνου, ἐπεμύψαν καὶ αὐτοὶ πρέσβεις αἰτούμενοι τὴν εἰρήνην· ὁ ὠθωμανὸς αὐτοκράτωρ ἀπήτησε τὴν ὑπ' αὐτῶν κατεχομένην Κρόϊαν καὶ ὕψας νήσους καὶ πόλεις εἶχον κυριεύσει ἀνηκούσας πρότερον εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς, 100,000 δουκῶν καὶ ἐνιαύσιον φόρον ἐκ 10,000 δουκῶν· ὁ πρεσβευτὴς Μαλισιέρης μὴ ἔχων τὴν ἄδειαν νὰ ὑποσχεθῇ καὶ τὸν ἐνιαύσιον φόρον ἀπῆλλεν ἄπρα-

κτος· ὅτε δὲ μετὰ τινα καιρὸν ἐπανελθὼν καὶ ἐντυχὼν τῷ Σουλτάνῳ ἐν Σοφίᾳ ἐδήλωσεν αὐτῷ ὅτι ἡ δημοκρατία παρεδέχετο τοὺς ὅρους τοῦ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅτι ἦτο πολὺ ἀργά καὶ ὅτι τῶρα ὤφειλον νὰ τῷ παραδώσωσι τὴν ὑπ' αὐτῶν κατεχομένην Σκῶδραν.

Ἀποτυχουσὼν οὕτω τῶν διαπραγματεύσεων, ὁ Σουλτάνος ἐξεστράτευσεν εἰς Ἀλβανίαν πρὸς ἄλωσιν τῆς Κροΐας καὶ Σκῶδρας· καὶ τὴν μὲν πρώτην μετὰ τινα ἀντίστασιν ἐκυρίευσεν ὥς καὶ τὴν Λισσὸν καὶ ἄλλα τινὰ φρούρια, πρὸ τῆς Σκῶδρας ὅμως εὗρεν ἀνήκουστοι ἀντίστασιν καὶ μετὰ πλείστας ἐφόδους ἠναγκάσθη νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ ἐπανέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἀλλ' εὗρεν ἐκεῖ πρεσβευτὴν τῶν Βενετῶν ὅστις συνωμολόγησε συνθήκην παραδεχόμενος σὺν ταῖς προηγουμέναις ἀπαιτήσεσι καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Σκῶδρας, ἥτις τοιοῦτοτρόπως παρεδόθη εἰς τοὺς Ὀθωμανούς.

Ἡ εἰρήνη αὕτη ὑπεγράφη τῇ 26 ἰανουαρίου 1479. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀπέθανε καὶ ὁ Οὐζοῦν Χασάν, ἐπερατώθησαν δὲ καὶ τὰ νέα τεῖχη καὶ αἱ ἐπισκευαὶ τῶν τεichῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πρεσβευτῆς τοῦ Σουλτάνου ἐστάλη καὶ εἰς Βενετίαν ἵνα ἐπικυρώσῃ τὴν γενομένην συνθήκην, γενόμενος δεκτὸς διὰ μεγίστων τιμῶν καὶ λαβῶν πλουσιώτατα δῶρα.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1479 ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἐκ 40000 ἀποτελούμενος εἰσέβαλεν εἰς Τρανσυλβανίαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ὁκτωβρίου· δώδεκα πιασάδες ἐν οἷς ἦσαν οἱ δύο ἀδελφοὶ Μιχάλογλου Ἀλῆ καὶ Ἰσκανδερ βεης διηύθυνον τὸν στρατὸν τοῦτον, ὅστις ὅμως ἐνεκα τῆς διαφωνίας καὶ ἔριδος τῶν πολλῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἐνίκηθη ὑπὸ τῶν Οὐγγρων τῇ 13 ὁκτωβρίου. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ εἰσελάσαντες ἐκ νέου εἰς Τρανσυλβανίαν ἐπέτυχον διαφόρους νίκας καὶ ἐξεπώρθησαν διάφορα φρούρια.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ μὲν ὀθωμανικὸς στόλος ἐξεπώρθησε τὸ πρὸς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν φρούριον Μούτα,

ὁ ἡγεμονόπαις Βαγιαζίτ ἐκυρίευσεν τὸ ἐν Ἀρμενίᾳ ἰσχυρόν φρούριον Γουρούλ, ὃ δὲ Σουλτάνος Μωῆσιθ ἀνήγειρε φρούριον ἐν τῇ νήσῳ Ἰμβρῷ. Ταυτοχρόνως ἐρεθιζόμενος ὑπὸ τῶν Βενετῶν ἐκυρίευσεν τὰς νήσους Ζάκυνθον καὶ Λευκάδα· ἐπειδὴ δὲ ὁ ἡγεμὼν αὐτῶν Λεονάρδος κατέφυγεν εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν, διετάχθη ὁ Ἀχμέτ Κεδούκ πασῶς, ἀναδειχθεὶς καὶ αὐθις μέγας Βεζύρης, νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ κυριεύσῃ τὰς πόλεις Βρεντίασιν, Ὑδρουντα (Ὅτραντον) καὶ Τύραντα. Τῇ 27 ἰουλίου ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἐπιβάνων 100 πλοίων ἀπέβη εἰς τὴν Ἀπουλίαν καὶ μετὰ 14 ἡμέρας ἐκυρίευσεν τὸ Ὅτραντον καὶ ἀπήγαγεν τοὺς διασωθέντας ἐκ τῶν κατοίκων.

Ἄλλος δὲ ὀθωμανικὸς στόλος ἐξ ἑξήκοντα πλοίων ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Μεσίχ πασῶς κατέπλευσεν πρὸς πολιορκίαν τῆς Ρόδου ἧτις εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν ἱπποτῶν τοῦ τάγματος Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλὴμ· οἱ κατὰ κειρὸν μεγάλοι ταξιάρχαι τοῦ τάγματος οὐδέποτε ὑπῆκουον εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Πορθητοῦ, πολλάκις διατάξαντος αὐτοῖς νὰ τῷ πληρώσωσιν ἐτήσιον φόρον ἥρκεσθην δὲ νὰ στέλλωσιν ἐνίοτε πρὸς αὐτὸν ὡς δῶρον καὶ οὐχὶ ὡς φόρον ὑποχρεωτικόν. Ἔνεκα δὲ τούτου ὁ Σουλτάνος ἀπεράσισε νὰ πολιορκήσῃ συστηματικῶς καὶ διὰ πολυαρθμοῦ στρατοῦ τὴν νήσον. Μέγας ταξιάρχης ἦτο Πέτρος ὁ Ἀλβαντίου, ὅστις ἀκούσας τὰς προπαρασκευὰς τῶν ὀθωμανῶν, ἀνήγειρε τρεῖς ἰσχυρὰ φρούρια παρὰ τὴν ὁχλασσαν καὶ ἡτοιμάζετο εἰς ἀντίστασιν προσκαλέσας εἰς βοήθειαν πάντας τοὺς εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης ἐδραιωμένους ἱπποτάς τοῦ τάγματος, καὶ ταυτοχρόνως συνῆψε συμμαχίαν μετὰ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Βέη τῆς Τούνης.

Ὁ Μεσίχ πασῶς ἀπεπειράθη ἀποβάσεις τινὰς ἀλλὰ μὴ τυγνὼν τοῦ σκοποῦ ἐπέστρεψεν ἄπρακτος εἰς Κωνσταντινῶν. Κατὰ τὸ ἑπὶ δὲ ἔτος 1480 τῇ 23 μαΐου μέγας ὀθωμανικὸς στόλος ἐξ 160 πλοίων κατέπλευσεν ἐκ νέου εἰς Ρόδον.

Πολλοὶ ἦδη εἶχαν γίνοι ἐροδαὶ ἀπὸ μέρους τῶν ὀθωμαν

νῶν ἄλλ' ἄνευ πρακτικοῦ ἀποτελέσματος, διότι κρατερὰν ἀντίστασιν ἀντέταττον καὶ οἱ πολιορκούμενοι. Τῇ 28 Ἰουλίου ὁ Μεσίχ πασσᾶς διέταξε γενικὴν ἐφοδὸν· οἱ τε πολιορκοῦντες καὶ οἱ πολιορκούμενοι ἐπολέμησαν γενναίως, ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ ὀθωμανοὶ διὰ τῶν τηλεβόλων τῶν καταρρίψαντες εἰς πολλὰ μέρη τὸ τεῖχος κατώρθωσαν διὰ κλιμάκων νὰ ἀνέλθωσιν εἰς τὰς ἐπάλξεις καὶ νὰ στήσωσι τὴν σημαίαν των, καὶ οὕτως ἐκυριεύθη καὶ ἡ Ῥόδος.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1481 διαταχθὲν ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου διὰ νέαν ἐκστρατεῖαν εἰς Ἀσίαν πιθανόν κατὰ τῆς Αἰγύπτου· οὐδεὶς ὅμως ἐγνώριζε κατὰ τίνας ἐμελέτα τὴν ἐπιδρομὴν· ἀλλ' ἐνῷ εἶχε προχωρήσει μέχρι τοῦ Χουνγκιὰρ τσαίρι (αὐτοκρατορικοῦ λειμῶνος) κειμένου μεταξὺ Χρυσοπόλεως καὶ Λυθύσσης, πάσχων ἤδη ἀπὸ καιροῦ, ἐτελεύτησε τῇ 3 μαΐου ἔχων τὸ πεντηκιστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ βασιλεύσας τριάνοντα ἔτη.

Δικαίως οἱ ἱστορικοὶ ἀπονέμουσιν αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ Πορθητοῦ, διότι κατέκτησεν ὅχι μόνον δύο αὐτοκράτορας, τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Τραπεζοῦντος, ἀλλὰ καὶ δέκα τέσσαρα βασιλῆα μικρὰ καὶ μεγάλὰ καὶ δικασίας πόλεις.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ δὲν ἦτο μόνον μέγας πορθητὴς καὶ πολεμιστὴς στρατηγικώτατος, ἀλλ' ἐκέκτητο καὶ πλείστας ἐπιστημονικὰς γνώσεις καὶ ἦτο ποιητὴς διακεκριμένος.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ τὰ γράμματα προώδευσαν εἰς μέγαν βαθμόν, πλείστοι δὲ φιλόσοφοι, ποιηταὶ καὶ ἀρχιτέκτονες εὗρον παρ' αὐτῷ προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν.

8^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΒΑΓΙΑΖΤΤ Ο Β'.

Βασιλεύσας 34 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 886—918 ἢ 1481—1512 μ. Χρ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς :

Δῶρον τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήτους πληρωθὲν τοῖς Γενιττάρους.
 — Πόλεμος κινήσεις ὑπὸ τοῦ ἡγεμονόπαιδος Δξέμ. — Ἀτυχή-
 ματα καὶ θάνατος τοῦ Δξέμ. — Πόλεμος κατὰ τῆς Οὐγγαρίας.
 — Ὑποταγή τῆς Ἑρζεβίνης. — Ἀλωπι, τῆς Κιλίας καὶ Ἀ-
 κερμάν ἐν Μοιδαυία. — Νίκη τῶν Αἰγυπτίων ἐν Ἀδάνοις. —
 — Συνθήκη μεταξὺ Ὑψηλῆς Πύλης καὶ Αἰγύπτου. — Ἐπίττα
 τοῦ Βιλάχ. — Πρώται σχέσεις μετὰ τῆς Ῥωσσίας. — Συμμαχία
 μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Ἰωάννου Ἀλβέρτου. — Νίκη
 τοῦ Λεπάντου. — Πόλεμοι κατὰ τῶν Βενετῶν. — Πολιορκία τοῦ
 Ναυαρίνου. — Εἰρήνη μετὰ τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῶν Βενετῶν. —
 Στάσις τῶν τοῦ Σουλτάνου υἱῶν Κορκουδ, Ἀχμέτ καὶ Σελίμ.
 — Παραιτήσις τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τοῦ
 Σελίμ. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ πασπας ὁ δὲ Καραμάνις ἠθέ-
 λησε νὰ τηρήσῃ μυστικὸν τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου Μωά-
 μεθ ἕως οὐ εἰδοποιούμενος ὁ πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ Βαγια-
 ζίτ ἐφέντης, διοικητὴς Ἀμασειας, φθάσῃ εἰς Κων/πολιν.

Πρὸς τοῦτο δὲ ἄφ' ἐνὸς μὲν διέταξεν ἵνα ὁ νεκρὸς τοῦ
 Σουλτάνου ὥσει ζῶντος τεθῇ ἐντός φορείου καὶ ἀποσταλῇ
 εἰς τὴν πρωτεύουσαν μετὰ τῆς συνήθους συνοδείας, ἄφ' ἐτέ-
 ρου δὲ ἐπεμψεν ἀγγελιαφόρον εἰς Ἀμάσειαν προσκαλὼν τὸν
 ἡγεμονόπαιδα Βαγιαζίτ. Ἴνα δὲ προλάβῃ πᾶσαν ταρχὴν
 τοῦ στρατοῦ κατέλαβε πάντα τὰ πλοῖα καὶ ἐκώλυσε τὴν
 συγκοινωνίαν μεταξὺ Κωνσταντινο-πόλεως καὶ ἀσιατικῆς
 παραλίας ὅπου κατεσκήνου ὁ στρατός· διαδουλέντος ὁμως
 τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου οἱ Γενιττάροι ἐστασίασαν καὶ
 εἰσελθόντες εἰς Χρυσόπολιν ἐφόνευσαν τὸν μέγαν Βεζύρην.

Ὁ Ἰσάκ πασπας ἀνέλαθεν ἀμέσως τὴν διοίκησιν τῶν
 πραγμάτων καὶ κατενόησας τὴν στάσιν ἀνεκήρυξε τὸν ἡγε-

μονόπαιδζ Κορκούδ, παιδίον ὄντι, καὶ υἱόν τοῦ ἀναιμενο-
μένου Σουλτάνου Βαγιαζίτ, τοποτηρητὴν τοῦ θρόνου μέχρι
τῆς ἐλευσέως τοῦ πατρὸς του.

Οὗτος ἀναχωρήσας ἐξ Ἀμωσείας ἔφθασε μετὰ ἑνέα ἡμέ-
ρας εἰς Χρυσόπολιν, ὅπου ὑπεδέχοντο αὐτόν, καὶ ἐκεῖθεν
διαπλεύσας τὸν πορθμὸν εἰσῆλθε πενθηρορῶν εἰς Κωνσταν-
τινούπολιν.

Ἄμα τῇ ἀφίξει του αἱ ἀρχαγαὶ τῶν Γεμιστάρων προσελ-
θόντες ᾗτήσαντο συγγνώμην διὰ τὴν ἐν Χρυσόπολει διαγω-
γὴν των, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ διὰ τὴν ἀνάρρησιν δώρου
ἁμφοτέραι αἱ αἰτήσεις των εἰσκούσθησαν.

Τῇ ἐπαύριον τῆς ἀφίξεως 21 Μαΐου 1481 ἐγένετο πομ-
πωδέστατα ἡ κηδεία τοῦ πορθητοῦ· αὐτὸς ὁ Σουλτάνος
ἔλαβεν ἐπ' ὤμων μετὰ τῶν Βεζυρῶν τὸ φέρετρον καὶ ἔφερεν
αὐτὸ εἰς τὸ φερώνυμον τέμενος ὅπου καὶ ἐτάφη· ἀφθονα
δὲ διενεμήθησαν ἐλέη· ἐγένοντο δὲ μετὰ τοῦτο νέαι χαρμό-
συνοι τελεταὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ.

Μέγας Βεζύρης ἀνηγορεύθη ὁ Ἰσάκ πασάς, ὅστις ᾗξα-
το λαμβάνων ἀμέσως μέτρα κατὰ τοῦ ἡγεμονόπαιδος Δζέμ
ἁπειλούντος νὰ καταλάβῃ τὴν ἀρχήν. Οὗτος ἄμα μαθὼν
τὴν τελευταίαν τοῦ πατρὸς του συνήθροισεν ὅσον ἡδυνήθη
στρατὸν καὶ διηυθύνθη πρὸς ἄλωσιν τῆς Προύσης· ὁ Σουλ-
τάνος Βαγιαζίτ μετέβη εἰς Χρυσόπολιν ὅπου διέταξε νὰ
συναθροισθῇ ἅπας ὁ στρατός, ἐπεμψε δὲ κατὰ τοῦ ἀνι-
φου του τὸν Ἀγιάς πασά·ν· μέχρης γενομένης ὁ μὲν Ἀγιάς
πασάς νικηθεὶς συνελήφθη αἰχμάλωτος, ὁ δὲ ἡγεμονό-
παις Δζέμ εἰσῆλθεν εἰς Προῦσαν καὶ ἀνηγορεύθη Σουλτά-
νος. Δέκα ἡμέρας μετὰ τοῦτο μαθὼν ὅτι ὁ Σουλτάνος Βα-
γιαζίτ διευθύνετο πρὸς τὴν ἀνάστροφιν κατ' αὐτοῦ ἐπεμψε πρεσβείαν
αἰτούμενος τὴν διανομὴν τῆς αὐτοκρατορίας εἰς Ἀσιατικὴν
καὶ Εὐρωπαϊκὴν, ἐξ ὧν τὴν πρώτην ὑπὲρ ἑαυτοῦ.

Ἡ πρεσβεία αὕτη συνίστατο ἐκ δύο μολλὰδων καὶ τῆς
Σουλτάνας Σελτζούκ Χατοῦν, θυγατρὸς Μωάμεθ τοῦ Α',
θείας τοῦ πορθητοῦ καὶ μεγάλης θείας τῶν ἐξ ὀρίων τωάδελ-

φών· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἀπήντησεν ἀρνητικῶς εἰς τοὺς πρὸςθεεις.

Ὁ ἡγεμονόπαις Δζέμ αὐτοπροσώπως διοικῶν τὸν στρατὸν ἐνίκηθη πλησίον τοῦ Γενί-σεϊρ, ἀφ' οὗ ἐπολέμησε μετὰ καρτερίας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας· ὁ στρατὸς τοῦ διεσχορπίσθη, αὐτὸς δὲ ἔνθεν ἀποσκευῶν καὶ μετ' ὀλίγων ὀπκιδίων ἔφυγεν εἰς Ἰκόνιον· ἐκεῖ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἀναπαυθεὶς, παρέλαβε τὴν μητέρα του, τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς θησαυροὺς του καὶ διηυθύνθη εἰς Συρίαν καὶ Αἴγυπτον· καθ' ὁδὸν ἀπαντες οἱ τουρκοκύριοι ἡγεμόνες ἐφιλοξένουν αὐτόν· διαμείνας δύο περίπου μῆνας ἐν Δαμασκῷ, ἐπεσκέψατο τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἐκεῖθεν ἔρχασεν εἰς Κάϊρον, ὅπου πάντες οἱ μεγιστάνες, πλὴν τοῦ Σουλτάνου, ἐξῆλθον εἰς προϋπάντησιν καὶ ὑποδοχὴν αὐτοῦ· ὁ Σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου Καϊτβέκ ἐδεξιώσατο αὐτόν ὡς πατὴρ καὶ τῷ ὠρίσε κατοικίαν τὰ ἀνάκτορα.

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ Ἀπουλλάχ διώρισε διοικητὴν Καρχαμανίης εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Δζέμ, τὸν δὲ Ἀχμέτ Κεδιὰ παστὰν, πρῶτον μέγαν Βεζύρην τοῦ Πορθητοῦ, διέταξε νὰ καταδιώξῃ τὸν φυγάδα. Αὐτὸς δὲ ἐπέστρεφεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν· μετ' ὀλίγον ἔμως ἀνακαλέσας τὸν Ἀχμέτ Κεδιὰ πασσὰν, ὅστις, ὡς ὑπερήφανος καὶ πολεμικώτατος, ἦτο ἐπίφοβος, περιώρισε αὐτόν ἐν φυλακῇ, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀπένειμε καὶ αὖθις αὐτῷ τὴν προτέραν εὐνοίαν καὶ τὸν ἐπέμψε κατὰ τοῦ τελευταίου ἡγεμόνος τῆς Καρχαμανίης Κασίμ βέην, ὅστις ἔξη πρὸςφυγὸς ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Οὐζούν Χασάν καὶ προσεπέθκει τότε νὰ ἀνακητήσῃ τὴν ἀπολεισθεῖσαν ἀρχήν, ἀλλ' ἐνίκηθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Ἀχμέτ Κεδιὰ πασσὰ καὶ κατεδιώχθη.

Ἐν τούτοις ὁ ἡγεμονόπαις Δζέμ ἀπελθὼν ἐξ Αἰγύπτου εἰς προσκύντησιν τῶν ἀρίων πόλεων Μένκας καὶ Μεδίνης καὶ διαμείνας ἐν αὐταῖς περὶ τοὺς δύο μῆνας ἐπανῆλθεν εἰς Κάϊρον. Ἐκεῖ δὲ λαβὼν ἐγγράφους προσκλήσεις καὶ ὑποσχέσεις βοηθείας παρὰ τε τοῦ Κασίμ βέην, ἐκπτώτου ἡγεμό-

νος τῆς Καρμανίας, καὶ παρὰ πολλῶν Ὀθωμανῶν, ἐν οἷς ἦτο καὶ ὁ σατράπης τῆς Ἀγκύρας Μ. χμὲτ πασσᾶς, ἦλθεν εἰς Χαλέπιον ὅπου καὶ συνήνησε τοὺς ἄνω φίλους.

Διόροφοι συμπλοκαὶ ἔλαβον χώραν ἀκολουθῶς μεταξὺ τῶν στρατῶν τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ καὶ τοῦ Δ' ἔμ. μέχρις οὗ οὗτος κατανικηθεὶς κατέφυγεν εἰς τὴν Πατραίαν Κιλικίαν. Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ πέμψας πρέσβεις προέτεινεν αὐτῷ σπουδαίαν ἐπιγορήγησιν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐφρυσχάσῃ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλ' ὁ Δ' ἔμ. μὴ παραδεχόμενος ἀπῆλθε τὴν ἀνεξέρτητον διοίκησιν χωρῶν τινῶν μόνον τῆς Ἀσίας· οὐδενὸς δὲ συμβιβασμοῦ ἐπιτευχθέντος ὁ στρατηγὸς Ἑρσέκ Ἀχμὲτ πασσᾶς εἰσῆλθεν εἰς Κιλικίαν πρὸς καταδιώξιν καὶ σύλληψιν τοῦ Δ' ἔμ., ὅστις προτρονόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ φίλου του Κασίμ βέης ἤτήσατο καὶ ἔλαβε τὴν φιλοξενίαν καὶ προστασίαν τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου· ἐγένετο δὲ δεκτός ἐν τῇ νήσῳ ἐν μεγίσταις τιμαῖς καὶ ἔλαβεν ὡς κατοικίαν τὰ ἀνέκτορα.

Τῇ 31 αὐγούστου 1482 ὁ μὲν ἡγεμονόπαις Δ' ἔμ. ἐπιβὰς πλοίου ἀπέπλευσε μετὰ τινῶν ἀκολουθῶν εἰς Γαλλίαν, ὁ δὲ ἱππότης Βλανεφόρτ, ἀνεφίς τοῦ Μεγάλου Ταξιάρχου, διηυθύνετο ὡς πρέσβυς εἰς Ἀσίαν πρὸς εὐρεσιν τοῦ Ἀχμὲτ Κεδίκ πασσᾶ καὶ Μεσίχ πασσᾶ, οἵτινες εἶχον ἐντολὴν παρὰ τοῦ Σουλτάνου νὰ συνομολογήσωσιν εἰρήνην μετὰ τοῦ τάγματος· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Ἀχμὲτ πασσᾶς ἀπῆλθε τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ Δ' ἔμ., ἀλλὰ τῶν ἱπποτῶν μὴ παραδεχθέντων, ἐγένετο συνθήκη, ἧς αἱ κυριώτεραι συμφωνίαι ἦσαν αἱ ἑξῆς· νὰ ἐπικρατῇ εἰρήνη διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης καθ' ὅλον τὸν βίον τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ· νὰ ὑπάρχῃ ἐλευθερία ἐμπορικὴ καὶ νὰ ἀποδίδωνται οἱ μέχρι τότε αἰχμαλωτισθέντες.

Ὁ Δ' ἔμ. διέτριψε δέκα τρία ἔτη ἐν Εὐρώπῃ περιπαγόμενος ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ φρουρίου εἰς φρούριον, διόφορα δὲ εἰσι τὰ ἐπεισόδια τῆς περιπλανησεώς του ταύτης. Καὶ πρῶτον μὲν ἐκράτησαν αὐτὸν ἐν Νικαίᾳ τῆς Γαλλίας·

εὐρόντες δὲ ὡς πύργον τὴν ἑνσκηψιν τοῦ λόγου, τὸν ὠδήγησαν εἰς πόλεις ἐνδοτέρως, εἰς Σαμπιερά, Πουή καὶ Ρουσιλόν. Μετὰ ἐπταετῇ δὲ διαμονὴν ἐν Γαλλίᾳ παρεδόθη κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως Κάρολου τοῦ II' τῷ πάπῃ τῆς Ῥώμης Ἰννοκεντίῳ, ὅστις τὸν ὑπεδέξατο τῇ 13 μαΐου 1489 μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν καὶ τῷ ὑπεσχέθη τὴν ἐλευθερίαν καὶ ὑποστήριξιν ἐὰν ἔστεργε τὴν ἐξομότην, ἀλλ' ὁ ἡγεμονόπαις ὑπερήφάνως ἠρνήθη τοιαύτας προτάσεις. Ἀποθανόντος τοῦ Ἰννοκεντίου ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Βοργίας, ὀνομαστός διὰ τὰς διαφόρους ἀναισχυρήτας του, ἐδηλητηρίασε τὸν ἡγεμονόπαιδα Δξίμ ἀποφάνοντα τῇ 24 φεβρουαρίου 1495 ἐν Νεαπόλει ὅπου τὸν εἶχε παραλάβει ἐκ Ῥώμης ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Κάρολος. Ὁ νεκρὸς τοῦ Δξίμ παρεδόθη εἰς πρεσβεῖαν τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ καὶ ἐτάφη ἐν Προύσῃ. Ἡ αἰχμαλωτία τοῦ ἡγεμονόπαιδος Δξίμ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ τῆς ὀθωμανικῆς αυτοκρατορίας, καὶ ἐνεκὰ τούτου ἅπαντες οἱ ἱστορικοὶ διὰ μακρῶν περιέγραψαν τὰ διάφορα αὐτῆς ἐπεισόδια.

Προετάξαμεν τὰ ἐπεισόδια τοῦ ἡγεμονόπαιδος Δξίμ παντὸς ἄλλου γεγονότος τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ συμπεριλάβωμεν κατωτέρω κατὰ σειρὰν τὰς ἐπίλοιπα συμβάντα τοῦ μέρους τούτου τῆς ὀθωμαν. ἱστορίας.

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἦτο τριακονταετής τὴν ἡλικίαν ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του, μέχρι δὲ τότε καὶ ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἐχρημάτισεν ἀλληλοδιαδόχως διοικητὴς τῆς Κερμανίας καὶ Ἀμασίας· διαρκούσης τῆς διοικήσεώς του ἡσχολεῖτο μᾶλλον εἰς τὰ γράμματα ἢ εἰς τὰ πολεμικὰ ἔργα. Ἠγάπα ὑπερβαλλόντως τὴν εἰρήνην, τὰ γράμματα, τὴν ποίησιν καὶ φιλολογίαν καὶ τότε μόνον ἀπεδύετο εἰς πόλεμον ὅτε ἠναγκάζετο πρὸς τοῦτο· ὁ πατήρ του ὁ Παρθητὴς βασιλεύσας 30 ἔτη διήνυσεν αὐτὰ πολεμῶν διηκεῶς, οὗτος δὲ ἰσχύριμα ἔτη βασιλεύσας διῆλθε τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα εἰρηνικώτερον.

Διετήρησε τοὺς θεσμοὺς τοῦ πατρὸς του, συμπληρώσας αὐτοὺς, κατήργησε κεινοτομίας τινὰς τὰς ὑποίας εἶχεν εἰσαγάγει ὁ πρῶτον μέγας Βεζίρης Μεχμέτ πασῶς ὁ ἐκ Καρμακινίας μετατρέψας τιμὰρὰ τινὰ εἰς δημοσίαν κτήματα.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἔφερε τὴν αὐτὴν ἐνδυμασίαν τοῦ πατρὸς καὶ εἶχε τὸ αὐτὸ μεγαλοπρεπὲς βέδισμα, τὸ ῥωμαλέον τοῦ σώματος καὶ τὴν γρυπῶδη ῥίνα· εἶχε δὲ μέλανας τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὰς ὀφρὺς καὶ τὸν πῶγωνα· ἦτο λιτὸς τὴν διαίταν καὶ ἀπεκλήθη ὑπὸ τινων ἱστοριογράφων Σοφὸς ἐνεκα τοῦ ἔρωτός του πρὸς τὴν φιλολογίαν καὶ λοιπὰς ἐπιστήμας, ὡς καὶ πρὸς τὴν εἰρήνην, ἡσυχίαν καὶ ἀπλότητά.

Τὰ πρῶτα ἔργα τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἦσαν ἡ ἐξακολούθησις τοῦ κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας πολέμου· καὶ τὴν μὲν Ἰταλίαν οἱ Ὀθωμανοὶ ἐξεκένωσαν μετὰ τινὰ χρόνον τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1481 καὶ παρέδωκαν τὰς κυριευθείσας πόλεις εἰς τὸν δούκα τῆς Καλαβρίας συνομολογήσαντες καὶ συνθήκην μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπολεως· οἱ δὲ στρατηγοὶ Ἰσκειδέρ καὶ Γιακούπ πασάδες ἐξεπύρρουν διάφορα φρούρια τῆς Οὐγγαρίας, Δαλματίας καὶ Βοσνίας καὶ τῇ 3 Νοεμβρίου 1481 ἐνίκηθον πλὴσίον τοῦ Τεμεσβάρ ὁ οὐγγρικός στρατός, ἀρχηγοῦντος τοῦ Παύλου Κενίς, ὅστις ὅμως διαβὰς κατόπιν τὸν Δαύναβιν ἀπέζημιώθη διὰ τινων ἐπιτυχῶν πολεμικῶν ἔργων.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀνενεώθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἡ μετὰ τῶν Βαγουζαίων συνθήκη οἱ πρέσβεις αὐτῶν ἔτυχον εὐμενεστάτης ὑποδοχῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτυχόντες μέλιστα τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἔτησιου φόρου κατὰ 3,000 δουκάτα.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1482 Ἰανουαρίου 16 ἐτροποποιήθη καὶ ἡ συνθήκη μετὰ τῶν Βενετῶν, εἰς τοὺς ὑποίους ἐχαρίσθη μὲν ὁ ἐξ 100,000 δουκάτων ὑπὸ τοῦ πορθητοῦ ἐπιβλήθεις φόρος, ἐπεβλήθη δὲ μόνον ἡ ἀπότισις τῶν ἀρειλόμενων 50,000 δουκάτων ἐκ τελωνιακῶν δικαιωμάτων, καὶ ὠρίσθη εἰς τέσσαρα τοῖς ἑκατὸν τὸ ἐπὶ τῶν εἰσχομένων

ἐμπορευμάτων τελωνιακὸν τέλος· ὁ Σουλτάνος ὑπεσχέθη προσέτι εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Βενετῶν νὰ ἐπανορθώσῃ τὰς προξενηθείσας αὐτοῖς βλάβους, τηρήσῃ τὰ σύνορα τῶν κτήσεων αὐτῶν καὶ ἐλευθερώσῃ τοὺς μέχρι τοῦδε συλληφθέντας αἰχμαλώτους.

Τῇ 18 νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1482 ὁ Σουλτάνος προσκαλέσας εἰς δεῖπνον ὅλους τοὺς Βεζύρας ἐδωρήσατο αὐτοῖς πολυτελεῖς κλῦνδus (ἐπιχιτῶνικ), μόνον δὲ τῷ Ἀχμέτ Κεδίκ πασσᾶ ἐδωρήσατο μέλανα, ὅστις καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέθινεν.

Ὁ Ἀχμέτ Κεδίκ πασσᾶς ἦτο ὑψηλόφρονος καὶ ἀκλῆπτου χαρακτήρης, καὶ πλείστα πολεμικὰ ἔργα ἔφευεν εἰς αἴσιον πέρας ἐπὶ τοῦ πορθητοῦ καὶ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ.

Μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ Βεηλέρβης τῆς Ἀνατολῆς Δαούτ πασσᾶς, αὐτινος ἡ μνήμη ἐνδόξως διετηρήθη παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς· ἐκτὸς τῶν ἄλλων αὐτοῦ προσόντων ἦτο καὶ λίαν φιλόκωπος, οἰκδομήσας τὸ μέχρι σήμερον τηροῦν τὸ ὄνομά του προάστειον, τέμενος, σχολεῖον καὶ μαγειρεῖον τῶν πτωχῶν· ἡ δὲ πεδιάς, τοῦ Δαούτ πασσᾶ λεγομένη, πρῶτην φορὰν ἐπὶ τοῦ μεγάλου τούτου Βεζύρει ἐχρησίμειυσεν ὡς τόπος συνελθούσεως αὐτοῦ εἰς Ρούμειαν ἐκστρατεύοντος στρατοῦ.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1483 ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ προπεμπόμενος ὑπὸ πάντων τῶν μεγιστάνων διηυθύνθη μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς Φιλιππούπολιν ὅπου ἐπισκεύασε καὶ ὠχύρωσε φρούριχ τινα, ἐκείθεν δ' ἐπορεύθη εἰς Σοφίαν καὶ κατόπιν ἀπέλυσε τὸν στρατόν. Κυνηγήσας ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν, ἐώρτασε τὰς ἐορτὰς τοῦ Βαϊραμίου ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Βεηλέρβης τῆς Βοσνίας κατέκτησε τὴν Ἑρζεγοβίην καὶ ἐπειδὴ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως αὐτῆς Στεφάνου Κύσσοβιτς κατέφυγεν εἰς Ῥαγούζαν οἱ Ῥαγούζαιοι πρὸς ἐξίλασμόν ἐπεμψαν πρέσβεις αἰτούμενοι συγγνώμην καὶ αὐ-

ἔχσαντες τὸν ἐτησίως πληροῦμενον ὑπ' αὐτῶν φόρον. Ταῦτοχροῶνως συνωμολογήθη καὶ πενταετής συνθήκη μετὰ τοῦ Μπαθίου Κορβίνου τῆς Οὐγγαρίας.

Τῇ 1 μαΐου 1484 ἐπέμπεθη ὁ στρατὸς διὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως κατὰ τῆς Μολδονίας· τὸ δὲ βερενικοβλικὸν μετεκομίσθη διὰ Μαρῆς Θαλάσσης εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως.

Ἐν Ἀδριανουπόλει τότε κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἤρξατο ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ὁμοῦ ὕψους αἰτῶ τεμένους· ἐκτὸς δ' αὐτοῦ ἀνηγέθησαν καὶ σχολαί, μαγειρεῖα ὑπὲρ τῶν πτωχῶν· ἡ δὲ ξυλλήνη ἀγορὰ ἀποτερωθεῖσα ἀνωκοδομήθη λιθόκτιστος.

Τῇ 27 ἰουνίου ὁ Σουλτάνος μετὰ τοῦ στρατοῦ διέβη τὸν Δουνάβιν πλησίον τοῦ Ἰσάκταζ, ὅπου ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας προσεκύνησεν αὐτὸν προσφέρον τὸν φόρον καὶ προσέτι 20,000 στρατιώτας πρὸς ἐπικουρίαν. Τῇ 6 ἰουλίου ἐπολιόρησε τὴν Κιλίαν, φρούριον, καὶ τῇ 15 ἐκυρίευσεν αὐτήν· μετὰ τοῦτο ἐπολιόρησε καὶ ἐκυρίεψε καὶ τὸ φρούριον Ἀκερμην.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1485 ἦλθον εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Σουλτάνου πρέσβεις τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Αἰγύπτου· οἱ μὲν πρέσβεις τῆς Ἰνδικῆς φέροντες ὡς δῶρον ἐλέφαντας καὶ ἄλλα ἄγρια θηρία, ἀρώματα, χρυσόν, ἦλθον ἵνα συγχρωσῶσιν αὐτῷ ἐπὶ τῇ εἰς τὸν Ὀρόνον ἀναβῆσαι του· οἱ τῆς Οὐγγαρίας, ἵνα ἐπικυρώσωσι τὴν γενομένην πενταετῇ συνθήκην, οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου ἵνα αἰτήσωνται συγγνώμην διὰ τὴν πρὸς τὸν Δῆμ. χρηρηγηθεῖσαν φιλοξενίαν.

Ὁ Σουλτάνος ἐπλήρωσε τιμῶν καὶ δώρων τοὺς πρέσβεις τῆς Ἰνδικῆς καὶ Οὐγγαρίας οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς τῆς Αἰγύπτου, διότι διανοεῖτο νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πατρὸς ἥτοι νὰ κατακτήσῃ τὴν χώραν ταύτην.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἔλαβε καὶ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἰακούβ χάν, ἡγεμὸνος τῶν Τουρκομένων καὶ υἱοῦ τοῦ Οὐζούν Χασάν. εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἣν εἶχε πέμψει αὐτῷ ἀγγέλ-

λων τὴν ἄλωσην τῆς Κιλίης καὶ τοῦ Ἀνεριμαν Ἀναγέρο-
μεν δὲ τοῦτο διότι ἀμφοτέραι αἱ ἐπιστολαὶ ὁμολογοῦνται
ὡς ἀριστουργήματα τῆς περσικῆς ῥητορικῆς· καὶ τὴν μὲν
τοῦ Σουλτάνου εἶχε γράψαι ὁ ἰδιαίτερός του γραμματεὺς
Σιδὶ Μεχμέτ, τὴν δὲ τοῦ Ἰνκούβ χάν ὁ σοφὸς καλλιγράφος
καὶ ἱστοριογράφος Ἰδρίς, ὅστις μάλιστα τότεν ἐθαυμάσθη
ἐπὶ τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὥστε προσεκλήθη κατόπιν εἰς
Κωνσταντινουπόλιν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἔτυχε μεγίστης
εὐνοίας.

Καίτοι φίλος τῆς εἰρήνης ὁ Σουλτάνος εἶχεν ὅμως πολ-
λὰς ἀφορμὰς ἵνα κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Σουλτάνου
τῆς Αἰγύπτου. Ἐκτός τῆς δυσαρρεσκείας ἣτις ὑπῆρχεν ἀπὸ
τῆς βασιλείας εἰσέει τοῦ Παρθητοῦ, ἐκτός τῆς διαγωγῆς
τῶν Αἰγυπτίων πρὸς τὸν Δζέμ, ὁ αἰγυπτιακὸς στρατὸς εἶ-
χε καταλάβει διὰ τῆς βίης καὶ ἄνευ αἰτίου πολλὰ φρούρια
πλησίον τῆς Γαρσού καὶ τῶν Ἀδάνων καὶ ἠνώχλει τοὺς
ὀθωμανοὺς ἐμπόρους καὶ προσκυνητὰς οἵτινες μετέβαινον
εἰς Μέναν.

Ὁ διοικητὴς Καρχαμνίας Καρχαγιόζ πασσᾶς διαταχθεὶς
ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ ἀνα-
κτήσῃ τὰ φρούρια, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν κήρυξιν τοῦ πο-
λέμου, ὅστις ἀρξάμενος τῷ 1485 διήρκεσε μέχρι τοῦ 1491.
Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Καρχαγιόζ πασσᾶς ἀνέκτησε τέσσαρα
ἐκ τῶν καταληφθέντων φρουρίων, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα αὐτὸς
τε καὶ οἱ ἄλλοι ὀθωμανοὶ στρατηγοί, ὁ Ἐρσέκ Ἀχμέτ πασ-
σᾶς καὶ ὁ Ἰακούπ πασσᾶς, ἀπέτυχον εἰς τὰς μάχας. Ἐνε-
κεν τοῦτου ἠναγκάσθη νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτὸς ὁ μέγας Βε-
ζύρης Δαούτ πασσᾶς, ὅστις νικήσας καὶ ἀπώθησας τοὺς
Αἰγυπτίους ἐπανῆλθεν ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινουπόλιν.

Τῷ 1489 ἐκ νέου ἐξεστράτευσαν οἱ ὀθωμανοὶ ὑπὸ τὴν
ἀρχηγίαν τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ καὶ τοῦ Ἐρσέκ Ἀχμέτ πασσᾶ
κατὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλὰ τῇ 1 ἀπριλίου ἐνίκηθησαν ἄν
καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν ἀπώλεσαν καίτοι νικηταὶ πλείστους
ἀνδρας φονευθέντας ἢ αἰχμαλωτισθέντας.

Αἱ ἀποτυχίαι αὗται ἠνέγκασαν εἰς ἐκστρατείαν αὐτὸν τὸν ἴδιον Σουλτάνον· ἐνῶ δὲ ἡτοιμάζετο νὰ διαβῇ τὴν Ἀσίαν ἤλθον πρέσβεις τοῦ ἡγεμόνος τῆς Τύνιδος ἰκετεύοντες ὑπὲρ συνομολογήσεως συνθήκης μετὰ τῆς Αἰγύπτου· ὑποδεχόμενος δ' αὐτοὺς εὐμένως ἔστερξεν εἰς τὴν εἰρήνην καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανεγύρισε τὴν περιτομὴν τῶν ἐγγόνων του καὶ τὸν γάμον τῶν τριῶν θυγατέρων του.

Ἀποθανόντος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Οὐγγαρίας Ματθίου Κορβίνου ἡ γῶρα αὕτη κατεσπαράσσεται ὑπὸ ἐπαναστάσεων καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ Σουλτάνος διανοήθη νὰ κυριεύσῃ τὸ Βελιγράδιον, πρωτεύουσαν τῆς Σερβίας, ἀνακτιλεῖσαν ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τῶν Σέρβων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προέτινε τῷ δεσπότῃ τῆς Σερβίας Οὐίλκν νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὸ Βελιγράδιον, τὸ Ἀλκτζάτσαρ καὶ τὸ Σβορνίκιον καὶ ἄντ' αὐτῶν νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ ὁ Σουλτάνος ὡς μέλλοντα ἡγεμόνα τῆς Οὐγγαρίας, τῆς ὑποίας ὁ θρόνος ἐχρέουεν. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ ἀπάντησις τοῦ Οὐίλκν ἦν ἀμφίβουλος διετάχθη ὁ μὲν στρατὸς νὰ διευθυνῇ κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς Οὐγγαρίας, ὁ δὲ στόλος συγκεείμενος ἐκ 300 πλοίων ν' ἀναμείνῃ ἐν ταῖς ἁλυσιν αἰσ παραλίαις τὴν ἔλευσιν τοῦ Σουλτάνου.

Ἀφ' ἐνός ὁ μὲν στόλος κατέλαβε φρούριά τινα τῆς Βοσνίας, ὁ δὲ Σουλτάνος ἀφ' ἐτέρου ἀναχωρήσας ἐξ Ἀδριανουπόλεως διηυθύνθη τὸ πρῶτον εἰς Σοφίαν καὶ ἐκαίθη εἰς Μοναστήριον (Βιτώλιν) καὶ Περλεπέ. Μετὰ βραχείην δὲ διαιμονήν οὗτος μὲν ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἄλλ' ὁ στρατὸς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἰακίου πρὸς εἰσόδον εἰς συνεχεῖς ἐκδρομὰς κατὰ τῆς Σερβίας, Οὐγγαρίας καὶ Αὐστρίας. Ὁ πόλεμος οὗτος διήρκεισε τρία ὀλόκληρα ἔτη ἀπὸ τοῦ 1493 μέχρι τοῦ 1496 καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο πλείσταί φονικαὶ καὶ αἵματῆραι συνεκροτήθησαν μάχαι ἀποθνήσκουσι ἄλλοτε μὲν ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν ἄλλοτε δὲ ὑπὲρ τῶν ἐναντιῶν. Τέλος συνωμολογήθη τριετὴς ἀνακωχὴ δυνάμει τῆς ὑποίας ἔμειναν ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν ὀθωμανῶν πολλὰ φρούρια τῆς Βοσνίας.

Κατὰ μᾶρτιον τοῦ 1497 ὁ μέγας Βεζύρης Δαούτ πασσᾶς οἰκειοθελῶς παρητήθη διασώσας τὴν εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου μέχρι τέλους καὶ λαβὼν ἐτησίαν σύνταξιν 300,000 ἄσπρων· διὰδοχος αὐτοῦ ἐγένετο ὁ Ἐρσέκ Ἀχμέτ πασσᾶς, γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον παυθεὶς οὗτος ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Ἰβραὴμ πασσᾶ, υἱοῦ τοῦ Χαλήλ πασσᾶ, μεγάλου Βεζύρου τοῦ Πορθητοῦ.

Ἰωάννης ὁ Ἀλβέρτος, ἡγεμὼν τῆς Πολωνίας, ἐπορθαλμίων τὴν Μολδαυίαν ἐξήτει πρόφραξιν ὅπως λύσῃ τὴν ὑπερσταμένην μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐσχίστην καὶ ἐνεκα τούτου προέβαινεν εἰς συνεχεῖς ἐκδρομὰς· ὁ Βελῆ βέης, διοικητὴς τῆς Σιλιστρίας, διαταχθεὶς νῆ ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτοῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Πολωνίαν, συνεκρότησε πλείστους μάχας καὶ κατενίκησεν ἐπανειλημμένως τοὺς Πολωνούς.

Τῷ 1492, Ἰβάν ὁ Γ', τσάρος τῆς Ρωσίας, προέτεινε διὰ τοῦ φίλου του χάνου τῆς Ταυρικῆς Μεγλί Γκιράι συνθήκην φιλίας τῷ Σουλτάνῳ· οὗτος δ' ἀπήντησε τῷ χάνῃ τὰ ἐξῆς : « Ἐάν ὁ Μονάρχης τῆς Μόσχας ἦναι ἀδελφός σου ὅς ἦναι καὶ ἰδικός μου ἀδελφός »· Τῷ δὲ 1495 ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ πρῶτος ῥώσος πρεσβευτὴς Μιχαήλ Πλέστσεϊβ φέρων συστατικὰς ἐπιστολάς τοῦ χάνου τῆς Ταυρικῆς καὶ αἰτούμενος ἀσφάλειαν ἐν ταῖς ὀθωμανικαῖς χώραις ὑπὲρ τῶν ῥώσων ἐμπόρων· ἐπειδὴ δὲ ὁ πρεσβευτὴς αὗτος παρυσιασθεὶς τῷ Σουλτάνῳ δὲν συνεμορφώθη τῇ ἐπιμοταξίᾳ τῆς αὐτῆς, ἀπεπέμφθη ἄπρακτος καὶ μετὰ τέσσαρχ ἔτη ἕτερος πρεσβευτὴς, ὁ Ἀλέξιος Γολοκβαστόφ, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν συνοδευόμενος ὑπὸ ῥώσων ἐμπόρων καὶ τὴν αὐτὴν αἴτησιν ὑποβάλλων· ὁ Σουλτάνος ἐδέξατο τοῦτον μετ' εὐμενείας καὶ συγκατένευσεν εἰς τὰ αἰτούμενα· ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης χρονολογοῦνται αἱ πρῶται διπλωματικαὶ σχέσεις μεταξὺ Ὀθωμανῶν καὶ Ῥώσων.

Ἐκτὸς τῶν μετὰ τῆς Ρωσίας συναφθεῖσων σχέσεων, τοιαῦται συνήφθησαν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ καὶ

μετὰ πλείστων ἄλλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, συντελέσασαι λίαν εἰς τὸ νῦν καταδειχθῇ ἡ μεγίστη ἰσχύς τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους· ἐξ ἰταλικῶν κράτη εἶχον συγχρόνως ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν καὶ εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου· ὁ πάπας, ἡ Φλωρεντία, ἡ Πίσσα, τὰ Μεδισόλανσ, ἡ Νεάπολις καὶ ἡ ἰσχυρὰ Βενετία· οἱ πρέσβεις ἀπάντων τῶν κρατῶν τούτων εἶχον μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα προσκυνήσωσι τὸν Σουλτάνον.

Ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία ἐκραταιοῦτο ὅλον ἐν καὶ ἰσχυροποιεῖτο· ἐπὶ αἱ τοῦ Σουλτάνου Βαγάζιτ διηθύνον ἐπὶ ἐκ τῶν εὐφραυτέρων καὶ πλουσιωτέρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνατολῆς· αἱ δὲ θυγατέρες αὐτοῦ εἶχον νυμφευθῇ ἰσχυροὺς ἡγεμόνας, τὸν τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸν μέλλοντα διδάσχον τοῦ περσικοῦ θρόνου ἑγγονον τοῦ Οὐζούν Χασάν ὡς καὶ τοὺς διασημετέριους τῶν ὀθωμανῶν ὑπουργῶν καὶ στρατηγῶν.

Τὸ αὐτοκρατορικὸν διδάνειον (συμβούλιον) συνήρχετο ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου τετράκις τῆς ἐβδομάδος, κατὰ δευτέραν, τρίτην, σάββατον καὶ κυριακὴν· ἡ παρασκευὴ ἦν καθιερωμένη διὰ τὰς ἐν τοῖς τεμένεσι προσευχάς, ἡ δὲ τετάρτη καὶ πέμπτη εἰς ἀνάπαυσιν.

Τὰ στρατιωτικὰ ἔκμαζον ὡσάύτως· ὁ μὲν στρατὸς συνέκειτο ἐν καιρῷ εἰρήνης ἐξ ἐξήκοντα καὶ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν παντός ὅπλου, ὁ δὲ στόλος ἐκ διακοσίων ἐξήκοντα μεγάλων καὶ μικρῶν πλοίων ἦν ἑτοιμος εἰς ἀπόπλυν ἐν πάσῃ στιγμῇ. Ἦνθουν ὡσάύτως καὶ τὰ οἰκονομικά· αἱ δὲ ἐτήσιοι προσδοαὶ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ἀνέρχοντο εἰς τρία ἑκατομμύρια δουκάτων.

Ἡ μετὰ τῶν Βενετῶν εἰρήνη δὲν διετηρήθη ἐπὶ πολὺ ἕνεκα πρό πάντων τῶν προτροπῶν τὰς ὑποίας ὑπέβαλλον τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ οἱ πρέσβεις τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Οὕτω δὲ κατὰ μῆνα ἰουνίου τοῦ 1499 ὁ Σουλτάνος ὤρμησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν μὲν Μουσταφᾶ πασᾶν, βεηλέβεην Ρούμελης, διέταξε νὰ διευθυνθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ κατὰ τοῦ φρουρίου Νχυπάκτου, τὸν δὲ Δαούτ

πασσῶν, ἀρχιναύαρχον, νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στόλον κατὰ τοῦ αὐτοῦ φρουρίου. Ἐναντίαι ἄνθρωποι ἠνέγκασαν τὸν στόλον νὰ μὲν ἠγκυροβολημένος πρὸ τῆς νήσου Οἰνούσσης ἢ Σαπιέν-
τζας· ὅτε δὲ πνευσάντων οὐρίων ἀνέμων ἠθέλησαν οἱ Ὀ-
θωμανοὶ νὰ ἐξέλθωσιν εὐρέθησαν ἐνώπιον τοῦ βενετικοῦ
στόλου συγκειμένου ἐξ 150 πλοίων καὶ κωλύοντος αὐτούς.
Τοῦ μὲν ὀθωμανικοῦ στόλου ναύαρχοι ἦσαν ὁ Δαυὶτ πασ-
σᾶς, ὁ Κεράλ Ρεῖζ καὶ ὁ Μποράκ Ρεῖζ, τοῦ δὲ βενετικοῦ ὁ
Γριμάνης, ὁ Λορεδάνος καὶ ὁ Ἀλβάν Ἀντωνίος· τῇ 28
ἰουλίου γενομένης ναυμαχίας οἱ Βενετοὶ ἐνίκηθησαν, ὁ δὲ
ὀθωμανικὸς στόλος προχωρήσας κατέλαβε τὴν Νιούπκτον,
ἣτις διὰ τὴν θέσιν της ἐθεωρεῖτο ὁ προμαχὼν τῶν ἐν Πε-
λοποννήσῳ παραλίῳν βενετικῶν κτήσεων· ὁ Σουλτάνος
ὅστις ἦν παρὼν μετὰ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Κο-
ρινθιακοῦ κόλπου διέταξε τὴν ἀνέγερσιν πλησίον τῆς Ναυ-
πύκτου καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου πέντε φρουρίων
καὶ τὴν νυπηγήσιν τεσσαράκοντα πλοίων ὁμοίων τοῖς βε-
νετικοῖς, ἵνα κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ἐπιχειρήσῃ τὴν ἄλωσιν
τῆς Μεθώνης καὶ Κερώνης, ἰσχυρῶν ὡσαύτως φρουρῶν ἐν
τῇ πελοποννησιακῇ παραλίῳ, ἀνηκόντων ταῖς Βενετοῖς·
μετὰ ταῦτα αὐτὸς μὲν ἐπέστρεψε διὰ ξηρᾶς εἰς Κωνσταν-
τινούπολιν, ὁ δὲ στόλος ἔμεινεν ἵνα διαχειμάσῃ παρὰ τὴν
Κόρινθον.

Καθ' ἣν ἡμέραν ὁ Σουλτάνος εἰσῆρχετο εἰς Ἀδριανούπο-
λιν ἐτελεύτησεν ὁ μέγας Βεζύρης· Ἰβράῆμ πασσᾶς διατη-
ρήσας τὸ ἀξίωμα μέχρι θανάτου· ἀντ' αὐτοῦ δὲ διωρίσθη ὁ
Μεσίχ πασσᾶς ὁ ἄλλοτε πολιορκήσας τὴν Ρόδον.

Ὁ Ἰσκενδὲρ πασσᾶς κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον διέτρεχε
τὴν Βοσνίαν νικῶν ἐπανελημμένους τοὺς Βενετούς. Οὗτος
ὥς καὶ ὁ Ἀλῆ πασσᾶς Μιχάλογλους, ἀμφότεροι διοικηταὶ
τῶν ἀκιντζιδων (ἱππέων), ὁ Βελῆ βέης καὶ ὁ Ἀλῆ πασσᾶς
ἐπὶ τριάντα ἔτη ἐξηκολούθησαν ἐπιτιθέμενοι κατὰ τῆς
Λυστρίας, Οὐγγαρίας, Τρανσυλθανίας, Βοσνίας, Σερβίας καὶ
Πολωνίας πολλάκις νικῆσαντες.

Οἱ Βενετοὶ μικρόν ὕστερον ἀνεκκυφίσθησαν κυριεύσαντες τὴν Κεφαλληνίαν καὶ Πρέβεζαν ἀνηκούσας μέχρι τότε τοῖς Ὀθωμανοῖς

Τῷ ἐπὶ ὧντι ὁμοῦς ἔτει ὁ Σουλτάνος ἐκστρατεύσας ἐκ νέου εἰς Πελοπόννησον ἐπολιόρκησε διὰ τε ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης τὴν Μεθώνην, Κορώνην καὶ τὴν Πύλον ἢ Νευκρίονα καὶ ἐκυρίευσεν τὴν μὲν Μεθώνην τῇ 10 αὐγούστου τὴν δὲ Κορώνην τῇ 20 καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας καὶ τὴν Πύλον.

Εἰσελθὼν τῇ 10 αὐγούστου καὶ ἡμέρᾳ παρασκευῇ εἰς τὴν Μεθώνην ἵνα τελῇ τὸ προσκύνημα ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ καὶ βλέπων τὸ ὕψος τῶν τειχῶν καὶ τὸ βάθος τῆς τάφρου ἀνέκραξεν ἅ Ὁ Θεὸς ἔδωκέ μοι τὴν πόλιν ταύτην διὰ τῆς ἀνδρίας τοῦ βεηλέρβει μου Σινάκ πασσᾶ καὶ τῶν γενιτσάρων μου· ὁ δὲ γενίσταρος ὁ ἀναβὰς πρῶτος εἰς τὸ τεῖχος ἔλαβεν ὡς ἀμοιβὴν μίαν τῶν πλουσιωτέρων ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους· ὁ δὲ τότε Νισαντζή Γαζή βέης, γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας καὶ δεινὸς περὶ τὸ γράφειν, συνέταξε τὰς περὶ τῶν ἀλώσεων τούτων ἀγγελτηρίους ἐπιστολάς πεμφθείσας εἰς πάντας τοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου, εἰς τοὺς δικικητὰς τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν καὶ εἰς τοὺς βασιλεῖς Ἰσπανίας, Γαλλίας, Πολωνίας καὶ Οὐγγαρίας.

Τὰς νίκας ταύτας βλέποντες οἱ χριστιανοὶ ἡγεμόνες τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἀπεφάσισαν νὰ συνασπισθῶσι κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν· οὕτω δὲ τῇ δευτέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ ἔτους 1501 ὑπεγράφη ἐν Ρώμῃ συμμαχία τοῦ πάπα, τῆς Βενετίας, τῆς Γαλλίας, Οὐγγαρίας καὶ Ἰσπανίας. Καὶ διὰ ξηρᾶς μὲν οἱ συμμαχικοὶ στρατοὶ εὐδὲν σχεδὸν κατώρθωσαν, μόνον δὲ διὰ θαλάσσης συνενωθέντες ὁ γαλλικὸς, ἰσπανικὸς καὶ βενετικὸς στόλος ἐπολιόρκησαν κατ' ἀρχᾶς τὴν Μυτιλήνην ἐπὶ εἰκοσιν ἡμέρας. Ἀγανακτήσας ὁ Σουλτάνος ἐπὶ τῇ ἐπιδρομῇ ταύτῃ ἐπεμφεν εἰς ἐπικουρίαν τῆς νήσου τὸν Ἑρσέκ Ἀχμέτ πασσᾶν καὶ Σινάκ πασσᾶν, ἀλλ' ἄμα ὡς ἔφθασαν· οὗτοι οἱ χριστιανοὶ ναύαρχοι μὴ ἀναμένοντες τὴν

ἐπικουρίαν τοῦ ταξιδάρχου τῆς Ῥόδου ἐρχομένου μετὰ 29 πλοίων, ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπέπλευσαν· φοβερὰ τρικυμία καταλαβοῦσα τὰ γαλλικὰ πλοία πλησίον τῶν Κυθήρων κατέθραυσε σχεδὸν ἅπαντα, ὀλίγων μόνον ναυτῶν διασωθέντων· νέος δὲ γαλλικὸς στόλος συνενωθεὶς μετὰ τοῦ βενετικοῦ ἐκυρίευσεν τὴν νῆσον Λευκάδα.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1501 ἐκραγείσης πυρκαϊᾶς ἐν Γαλατᾷ Κωνσταντινουπόλεως ἀνετινέχθη ἡ πυριτεδικποθήκη, ἐφανεύθησαν δὲ ὑπὸ τῶν ἐκσφενδονισθέντων λίθων ὁ μέγας Βεζύρης καὶ ὁ δικαστὴς τῆς πόλεως (μουρτῆς) παρόντες καὶ ἀγωνιζόμενοι πρὸς κατάσβεσιν τοῦ πυρός, μέγας δὲ Βεζύρης διαώρισθη ὁ Ἀλῆ πασας.

Ὁ Σουλτάνος φύσει εἰρηνικοῦ χαρακτῆρος ἔθηκε τέρας εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ πολέμους κλείσας συνθήκην μετὰ τῶν Βενετῶν ὑπογραφείσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 14 δεκεμβρίου 1502 ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τοῦ πρέσβειος τῆς Βενετίας Ζαχαρίου Φρίσκου. Κυριώτατοι ἔροι τῆς συνθήκης ἦν ἡ παρέδοσις τῆς Λευκάδος τοῖς Ὀθωμανοῖς καὶ ἡ πληρωμὴ τοῖς ἰδίαις 34,000 δουκῶν.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξεργάγησαν σπουδαίαι ταραχαὶ ἐν Καρμανίᾳ, ἀλλ' ὁ πρῶν μέγας Βεζύρης Μεσίχ πασας ἐπανερχόμενος ἐκ Μέννης καὶ οἱ ἡγεμονόπαιδες Ἀχμέτ, διοικητὴς Ἀρμασίης, Σεχινσάχ, διοικητὴς Καρμανίας καὶ Μεχμέτ, διοικητὴς Γενί-σεῖρ, κατετρόπωσαν τοὺς ἀντάρτας καταδιώξαντες αὐτοὺς πέραν τῆς Ταρσοῦ εἰς Χαλέπιον.

Ταυτοχρόνως ὁ Σουλτάνος ὑπεδέξατο ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς ἀκρόασιν τὸν πρεσβευτὴν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Περσίας πρὸ πολλοῦ χρόνου ἀφικόμενον καὶ μὴ γενόμενον δεκτόν. Δῶρα τοῦ πρεσβευτοῦ τούτου ἦσαν τέμπλες, κήμηλοι, δρομάδες, τέσσαρα Κοράνια καὶ μία παγκόσμιος ἰσθρία.

Τῷ 1503 τῇ μεσιτείᾳ τῶν Βενετῶν συνωμολογήθη συνθήκη εἰρήνης καὶ μετὰ τῆς Οὐγγαρίας, τῆς ὑποίας ὁ βασιλεὺς Βλαδίσλαος περιέλαβεν ἐν τῇ συνθήκῃ ὡς κτήσεις αὐτοῦ τὴν Οὐγγρίαν, Βοεμίαν, Δαλματίαν, Κροατίαν, Σλαβω-

νίαν, Μοραβίαν, Σιλεσίαν, Λουπατίαν, Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν· αἱ δὲ δύο τελευταῖαι αὐταὶ ὤφειλον κατὰ τὴν συνθήκην νὰ πληρώσωσι φόρον τῇ τε Τουρκίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ.

Τὸ πρῶτον συμβᾶν μετὰ τὴν συντομολόγησιν τῶν συνθηκῶν τούτων ἦν ἡ κατατρόπωσις τοῦ ἰσχυροῦ πειρατοῦ Καρατουρρούς, ὅστις ἐλυμαίνετο τὰς νήσους καὶ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ κατὰ τοῦ ὁποῖου ἐγένετο ἀνάγκη νὰ σταλῇ στόλος ἐκ δέκα πλοίων.

Δεύτερον συμβᾶν εἶναι ἡ ἀναχώρησις εἰς Αἴγυπτον τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου Κορκούδ. Οὗτος δυσαρστηθεὶς κατὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀλῆ πασᾶ καὶ μισούμενος τὸ παράδειγμα τοῦ θεῖου του Δζέμ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι ἐπιθυμῇ νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ἁγίας πόλεις Μέκκαν καὶ Μεδινάν. Τῇ 20 μαΐου 1509 ὁ ἡγεμονόπαις οὗτος εἰσῆλθεν ἐν μεγάλῃ πομπῇ εἰς Κάιρον καὶ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, ὅστις ἔταξεν αὐτῷ καὶ τῇ συνοδίᾳ του ὡς ἡμερήσιον σιτηρέσιον πεντακκόσια πρόβατα, πέντε χιλιάδας λίτρας ζακχάρεως, πεντήκοντα τρία μύδια ὀρύζης, 2,000 ὄρνιθας, 2,000 χήνας, 5,000 λίτρας μέλιτος καὶ τρία βαλλάντια χρυσοῦ· ἐκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ θρόνου πλησίον του καὶ τῷ ἀπένευμε πλείστας τιμὰς, δὲν συγκατένευσεν ἑμῶς νὰ τῷ παράσχῃ βοήθειαν καὶ συμμαχίαν κατὰ τοῦ πατρὸς του Σουλτάνου Βαγιαζίτ. Τοῦτο κατανοήσας ὁ Κορκούδ ἔγραψε τῷ μεγάλῳ Βεζύρῳ παρακαλῶν αὐτὸν νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ πατρὶ καὶ τόχῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἰδρὺν τῆς διοικήσεώς του ἐν Κιλικίᾳ· ἡ αἰτήσις του ἐγένετο δεκτὴ καὶ οὕτως ἐπανῆλθεν· ὁ ἡγεμονόπαις οὗτος διεκρίνετο, ὥς καὶ ὁ θεὸς του Δζέμ, ἐπὶ βαθύταις γνώσεσιν, ἦν ἄριστος ποιητής, φιλόλογος, φιλόσοφος καὶ μουσικός· ὢν ἐντρίβης τοῦ νόμου συνέγραψε πολλὰ περὶ διαφόρων ἀμνησίων ζητημάτων καὶ ἠγαπήτο διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν σοφῶν καὶ νομομαθῶν τῆς ἐποχῆς του.

Τῇ 14 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1509 ἐγένετο φο-

θερώτατος σεισμός ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰστρέψας ἐκ θεμελίων ἑκατὸν ἐννέα τεμένη, χιλίας ἐδομηκόντα οἰκίας, πάντα τὰ χερσαῖα διπλᾶ τείχη τῆς πόλεως, μέρος τῶν θαλασσίων, τοὺς ἐπτὰ πύργους καὶ τὸν περίβολον ὡς καὶ τὸν πύργον τοῦ Λεάνδρου· πολλὰί χιλιάδες ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδῶν ἀπώλοντο ὑπὸ τὰ ἐρείπια. Ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἡμέρας ἐσειετο ἡ γῆ καὶ ὄχι μόνον ἡ Κωνσταντινουπόλις ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πόλεις ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ ἐβλάβεσαν ὡς καὶ τὸ Διδυμότειχον, ἡ Καλλιπόλις καὶ λοιπαί· ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἡ θάλασσα ὑψώθη τοσοῦτον ὥστε ἐχύνετο ἐντὸς τῆς πόλεως, πολλὰ ὁδραγωγεῖα ἀνετράπησαν καὶ προάστεια ἡρημιώθησαν.

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἐπηκολούθησεν ὁ σεισμός μετὰ σφοδρᾶς καταιγίδος, ὃ δὲ ποταμὸς Τόνζας ἐπλημμύρησε· τότε δὲ συγκλήσας ὁ αὐτακράτωρ συμβούλιον βεζυρῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ εἶπεν αὐτοῖς· «Ἐνεκα τῶν σκληροτήτων καὶ καταπίσεων τὰς ὑποίας ἐπιβάλλετε εἰς τοὺς λαοὺς, οἱ στεναγμοὶ αὐτῶν ἀνέβησαν μέχρι οὐρανοῦ καὶ προεκάλεσαν τὴν ὀργὴν τοῦ συνέλθετε καὶ ἔστε ἡπιοὶ καὶ προσηνεῖς ἐν τῷ μέλλοντι». Ταυτοχρόνως δὲ διέταξε νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν τειχῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τρισχίλιοι οἰκοδόμοι καὶ ἄλλοι τόσοι βοηθοὶ αὐτῶν συνηθροίσθησαν καὶ ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς 29 μαρτίου μέχρι τῆς 1 ἰουνίου 1510 ἀνωκοδομήθησαν οὐ μόνον τὰ τείχη τῆς Πόλεως καὶ τοῦ Γαλατᾶ ἀλλὰ καὶ τὰ προάστεια καὶ οἱ ἐπτὰ πύργοι καὶ ὁ πύργος τοῦ Λεάνδρου καὶ τὰ νέα ἀνάκτορα καὶ αἱ γέφυραι τοῦ μικροῦ καὶ μεγάλου Ταεκμετζε καὶ τὰ τείχη τῆς Σηλυβρίας.

Μέγα συμπόσιον προσηνέχθη ἐν τῇ περιστάσει τῆς ἀνοικοδομήσεως καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οἱ πτωχοὶ ἔτρωγον καὶ ἔπινον ἐντὸς ἀργυρῶν ἀγγείων· τασαύτη ἦν ἡ εὐδαιμονία καὶ ὁ πλοῦτος τῆς αὐτοκρατορίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος ποθὼν πάντοτε τὴν εἰρήνην

ἐνήργησε τὴν ἀνανέωσιν τῶν συνθηκῶν μετὰ τῆς Βενετίας, Οὐγγαρίας καὶ Πολωνίας καὶ συνάμα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας τοῦ κράτους διένειμε τὴν διοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν εἰς τοὺς υἱοὺς του· εἰ υἱοὶ αὐτοῦ Σαχινσάχ, Κορκουδ, Ἀχμέτ καὶ Σελίμ ἐκυβέρνην τὰς ἐπαρχίας τῆς Καρμανίας, τοῦ Τεκκέ, τῆς Ἀμασείας καὶ τῆς Τραπεζούντος· τῷ δὲ Σουλεϊμάν, ἐγγόνῳ τοῦ Σουλτάνου καὶ υἱῷ τοῦ Σελίμ, ἐδόθη ἡ διοίκησις τοῦ Μπουλῦ πλησίον τῆς Προύσης, ἀλλ' ὁ Ἀχμέτ δυσανεστῆθεις ἔγραψε πρὸς τὸν πατέρα του παραπονούμενος διότι τὸ Μπουλῦ ἔκειτο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Ἀμασείας, ἣν αὐτὸς ἐκυβέρνηα, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐνέδωκε καὶ διώρισε τὸν Σουλεϊμάν διοικητὴν τῆς Θεοδοσίας ἐν τῷ μυῶν τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Τοῦτο ἐξήρεθις τὸν ἡγεμονόπαιδα Σελίμ, ὅστις μεταβὰς εἰς Εὐρώπην εἰσῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ ἐπεχείρησεν ἀντίστασιν, ἀλλ' ἐνίκηθη κατὰ κράτος πλησίον τῆς Τσορλού διαφυγὼν μόλις χάρις εἰς τὴν ὠκυποδίαν τοῦ μέλανος ἵππου ὅστις ὠνομάζετο Καρμπουλούτ (μέλαν νῆφος).

Ἐν ταῦτοις ὁ ἡγεμονόπαις Κορκουδ μαθὼν τὴν ἥτταν τοῦ Σελίμ καὶ ταυτοχρόνως προσβληθεὶς ὑπὸ ἀνταρτικῶν τινων ληστρικῶν συμμοριῶν τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦν ὁ δερβίσης Σεϊτάν κουλού (δούλος τοῦ διαβόλου) ἔλαβε καὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας Σαρουχάν καὶ ἀπνησχολήθη νὰ καταδιώξῃ τὸν Σεϊτάν κουλού καὶ τοὺς ὁπαδοὺς του.

Ὁ δερβίσης οὗτος ἐκαλεῖτο ἰδίως Σάχ κουλού (δούλος τοῦ Σάχου), διότι κτέστη ὁπαδὸς τῶν Σιτῶν ἢ ὁπαδῶν τοῦ Ἀλῆ, ὀρσικομανῶν ὁπαδῶν τοῦ Σάχου τῆς Περσίας Ἰσμαήλ· εἰ δὲ Ὀθωμανοὶ θεωροῦντες αὐτὸν ὡς ἐπικινδυνὸν ἀντάρτην ἀπεκάλεισαν Σεϊτάν κουλού.

Ὁ βεηλέρβης τῆς Ἀνατολῆς Καρνγκιόζ πασσᾶς διατάχθη νὰ καταδιώξῃ καὶ αὐτὸς τοὺς ἀντάρτας ταύτους, ἀλλ' ἐνίκηθη φονευθεὶς ἐν τῇ μάχῃ. Τότε ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ Σάχ κουλού αὐτὸς ὁ μέγας Βεζύρς καὶ δοθείσης μάχης κατ' αὐγουστον τοῦ 1511 ἐφονεύθη ἐν αὐτῇ ὁ Σάχ κουλού

καὶ ὁ στρατὸς τοῦ διεσκορπίσθη· μετ' ὀλίγον δὲ ἀπέθανε καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασᾶς.

Οὗτος διέπρεψε καὶ ἐπὶ ἀνδρίᾳ καὶ ἐπὶ μεγαλοφυίᾳ· ἦν φίλος καὶ προστάτης τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων· φιλοδόμησεν ἐν Κωνσταντινουπόλει δύο τεμένη καὶ μίαν ἀκαδημίαν· καθ' ἑκάστον δὲ μῆνα προσκαλὼν τοὺς λογίους συνεζήτει καὶ διένεμεν αὐτοῖς ἀργύρια· πλείστα συγγράμματα ἀνερώθησαν αὐτῷ ἐν οἷς καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους γραφείσα ὑπὸ τοῦ Πέρσου Ἰδρί.

Ὁ Σουλτάνος φιλόσταργος πατὴρ καὶ εὖσαι φιλόανθρωπος εἶχε συγχωρήσει τὰ ἔτοπα κινήματα τοῦ Σελίμ καὶ διώρισεν αὐτὸν διοικητὴν τῆς Σεμενδρας ἐν Σερβίᾳ· ἐπειδὴ δὲ ὁ ἡγεμονόπουις Ἀχμέτ ἤρξατο συνταράττειν τὰς ἀσιατικὰς χώρας, ὁ Σελίμ προσεκλήθη εἰς Κωνσταντινουπόλιν καὶ ἐκεῖθεν ἔμελλε νὰ ἀποσταλῇ εἰς Ἀσίαν ἵνα καθυσυχάσῃ τὴν χώραν.

Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος γέρον ἦδη καὶ πάσχων, ἐπιθυμῶν δὲ τὴν εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν παρητήθη τοῦ θρόνου ὑπὲρ τοῦ Σελίμ καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν γενέθλιόν του πόλιν Διδυμότειχον ἵνα ἐκεῖ ἐγκαταβιῶσῃ, ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἐτελεύτησεν ὀπὸ τῆς ἀσθενείας.

Τὸν πατέρα ἀναχωροῦντα συνώδευσεν ὁ νέος Σουλτάνος Σελίμ μέχρι τῆς πόλης τῆς Ἀδριανουπόλεως (Ἐδρινέ καπούσου), ἠσπᾶσατο μετὰ δακρύων τὴν χεὶρά του καὶ ἤκουσε μετὰ προσοχῆς τὰς πατρικὰς του ἐντολὰς καὶ νοουθεσίας.

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἦν παχύσαρκος τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐξεκόνιζε μᾶλλον τὴν μελαγχολίαν. Διεκρίθη ὡς ἀγαθὸς ἡγεμὼν καὶ φιλοσταργότατος πατὴρ· ἀπεστρέφετο τοὺς πολέμους καὶ κατ' ἀνάγκην μόνον ἐπεχείρει τοιοῦτους. Ἠγάπηε τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἐλάτρευε τὰς ἀρχαιότητας καὶ ἦν δεινότατος εἰς τὴν ἀστρονομίαν καὶ θεολογίαν· ἐτῆρει αὐστηρὰν διαίταν καὶ ἦν ἐχθρὸς τῆς οἰνοποσίας καὶ τῶν ἡδονῶν.

Πρῶτος αὐτὸς ἐγκατέλειπε τὸ μέγαι τῆς ἀναρρήσεώς του

εἰθισμένον χρυσοῦν κρένος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ προετίμησεν ὑψηλὸν κυλινδρικὸν κάλυμμα ὅπερ διατηρήθη μετὰ ταῦτα.

Ἦν φιλελεήμων καὶ ἐδωκένησεν εἰς ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν σπουδαῖα ποσά ἀνελθόντα ὀλικῶς εἰς 8,000,000 ἀσπρων. Ἐπεμπε δὲ κατ' ἔτος εἰς Μένκων 14,000 δρακμάτων.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἠκοδόμησε τὸ ὁμώνυμόν του τέμενος (Σουλτάν Βαγιζιτ Τζαμισί) ὅπερ ἀπεπερατώθη ἐντὸς δέκα ἐτῶν καὶ ἀποκαλεῖται ὑπὸ τῶν ὠθωμανῶν συγγραφείων ὁμφαλὸς τῆς πρωτεύουσας· ἐπροίκισε δ' αὐτὸ διὰ πλουσίων προσόδων ἐν Ἀδριανουπόλει ὡσαύτως ἀνήγειρεν ἑτερον ὁμώνυμόν του τέμενος ὡς καὶ πτωχοκομειον, νοσοκομειον καὶ λουτρῶνα· ἠκοδόμησεν ὡσαύτως καὶ πολλὰς μεγάλας γεφύρας ἐν Ἀσίᾳ.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Βαγιζιτ διέπρεψαν ἐξήκοντα δίκτυμοι ἄνδρες διακρινόμενοι ἐπὶ φιλολογίᾳ, φιλοσοφίᾳ, ποιήσει, ἀστρονομίᾳ καὶ ἄλλαις ἐπιστήμασι· πάντες αὗτοι ὑπεστηρίζοντο ὑπ' αὐτοῦ· τοσαύτη δ' ἦν ἡ πρὸς τοιοῦτους ἄνδρας ἀγάπη του, ὥστε ὑπεστήριξεν, ἡθικῶς τε καὶ χρηματικῶς, καὶ πολλοὺς ἄλλους διατρέχοντας ἐντὸς τῆς αὐτοκρατορίας του.

9^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΕΛΙΜ Ο Α'

(Ο ΑΚΑΜΠΤΟΣ).

Βασιλεύσας 8 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 918—926 ἢ 1512—1520 μ. Χρ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς :

Ἑσωτερικὰ γεγονότα. — Ὑποδοχὴ τῶν πρέσβειων τῶν ὑποτελῶν κρατῶν. — Πόλεμος μετὰ τῆς Περσίας. — Μάχη ἐν Ἰσαδιδράν. — Ἀλωσις τοῦ Τυμπίτζ. — Κατάκτησις τῆς Αἰγύπτου. — Νίκη ἐν Δαβίχ. — Νίκη ἐν Καίρῳ κατὰ τῶν Μαμελούκων. — Κατάληψις τῶν δικαιωμάτων τῶν Ἀθασσιδῶν. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.

Εἰ καὶ οἱ ἱστορικοὶ διαφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Σουλτάνου Σελίμ, δυνάμειθα ὁμως νὰ ἐξαγάγωμεν θε-

τικόν συμπέρασμα ὅτι ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς διεκρίθη ἐπὶ πολλοῖς προτερήμασιν.

Ἦν ὑψηλοῦ ἀναστήματος, εὐσαρκὸς ἀλλὰ βραχυσκελὴς· εἶχε τὸ πρόσωπον στρογγύλον καὶ ἐρυθρόν, μεγάλους καὶ μέλανας τοὺς ὀφθαλμούς, μελαίνας καὶ δασυτάτας τὰς βλεφαρίδας, μέλανα καὶ δασύτατον ὠσχύτως τὸν μύστακα καὶ οὕτως ἐφαίνετο ὡς δασυχαίτης λέων· παρὰ τὴν μέγρε τότε ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν αὐτὸς ἐξύριζε τὸ γένειον καὶ ἔφερεν ἐπὶ κεφαλῇ, ἀντὶ κυλινδροειδοῦς καλύμματος, σφαιροειδές, κατὰ μήμησιν, ὡς ἔλεγε, τοῦ στέμματος τοῦ Πέρσου βασιλέως Χοσρόου ἀκμάσαντος ἐν πολλῷ προγενεστέρῳ ἔποχῃ. Ὡνομάσθη δὲ τὸ κάλυμμα τοῦτο Σελιμί.

Στρατηγὸς ἱκανὸς καὶ πολεμικώτατος ὁ Σουλτάνος Σελίμ πρωτίστην αὐτοῦ φροντίδα καὶ μέριμναν ἐθεώρει τὴν ἐσωτερικὴν πρὸ πάντων εὐταξίαν τοῦ κράτους καὶ συχνάκις μετρημφισμένος διέτρεχε τὰς ἀγοράς καὶ λοιπὰ μέρη τῆς πρωτευούσης ἵνα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως κρίνῃ ἐὰν οἱ ὑπουργοὶ τοῦ διηθύνον καλῶς τὰ τῆς αὐτοκρατορίας πράγματ᾽· ἕνα δὲ παρετήρει τὴν ἐλαχίστην ἑλλειψιν ἐτιμῶρει αὐστηρότατα τοὺς ἐνόχους καὶ πρὸ πάντων ἐθεώρει ὑπεύθυνον τὸν μέγαν Βεζύρην· ἦτο ὀξύθυμος ἐκ φύσεως καὶ αὐστηρότατος ὥστε ἐπωνομάσθη ἄκαμπτος· τοσοῦτος δ' ἦν ὁ τρόμος τῶν μεγάλων Βεζυρῶν καὶ τηλικούτον οὗτοι διέτρεχον κίνδυνον ὥστε ὅταν τις ἤθελε νὰ καταρασθῇ τινα τῇ ἡγετο νὰ γείνῃ μέγας Βεζύρης τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.

Ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς ἡγάπα, ἐλάτρευε καὶ ὑπεστήριζε τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας, διήρχετο δὲ τὰς μὲν νύκτας ἀναγινώσκων ἢ γράφων τὰς δ' ἡμέρας ἢ κυνηγῶν ἢ ἀσκούμενος εἰς τὰ ὄπλα· ἦτο λιτὸς τὴν διαίταν καὶ ἀπέφευγε τὰς ἡδονὰς καὶ κραυπῆλας· διώριζε τοὺς λογίους καὶ εὐπαιδεύτους εἰς σπουδαίας θέσεις τοῦ κράτους.

Ἀναγορευθεὶς Σουλτάνος τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας προσεπύχθησε νὰ ἀποφύγῃ τὴν πληρωμὴν τοῦ δώρου τῶν Γενιτσάρων καὶ καταργήσῃ οὕτω τὸ ἔθιμον τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ τέ-

λους ἐνέδωκε πρὸς ἀποφυγὴν νέων περιπλοκῶν καὶ ᾗξῃσε μάλιστα κατὰ τι τὸ σύνθηες ποσὸν ὥστε ἕκαστος γενίτσαρος ἔλαβεν ἀνὰ πεντήκοντα δρουμάτα.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς διανομῆς ταύτης τῶν δώρων τὸ δημόσιον ταμείον εἶχε σχεδὸν κενωθῇ, ἐπεβλήθη ἑκτακτος φόρος εἰς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς αὐτοκρατορίας ἀνεξαίρετως, προσετέθη τελωνειακὸς δασμὸς ἑκτακτος ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων τῶν Ῥαγούζαϊων, μεθ' ὧν ἀνεωθήσαν αἱ περὶ εἰρήνης συνθήκαι, ὡς καὶ αἱ μετὰ τοῦ Βογδάνου ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας, ὑποτελοῦς τῇ Πύλῃ.

Κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τὰ ἄρρενα μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας ἦσαν τὰ ἑξῆς. Πέντε ἑγγονοὶ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ καὶ ἀνεψιοὶ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ, ὁ Μαχμέτ, ὁ Ὀσμάν, ὁ Μουσσαῦς, ὁ Ὀρχάν καὶ ὁ Ἐρὶν, υἱοὶ τῶν ἀποθανόντων ἤδη ἡγεμονοπαίδων Σεχινσάχ, Ἀλαεδδὶν καὶ Μαχμουτ· ὁ Κορκουδ ἦν ἄτεκνος· ὁ Ἀχμέτ ἔχων καὶ τέσσαρας υἱοὺς τὸν Ἀλαεδδὶν, Μουράτ, Σουλεϊμάν καὶ Ὀσμάν, καὶ ὁ Σουλεϊμάν υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Σελίμ· ὥστε ἐκτὸς τοῦ Σουλτάνου Σελίμ ὑπῆρχον δώδεκα ἡγεμονόπαιδες τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας.

Ὁ Σουλτάνος τοὺς μὲν ἀδελφοὺς Ἀχμέτ καὶ Κορκουδ διетήρησεν ὡς διοικητὰς Ἀμασείας καὶ Σαρουχάν, προσηρτήσας μάλιστα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀχμέτ καὶ τὴν νῆσον Μυτιλήνην, τὸν δὲ ἴδιον υἱὸν Σουλεϊμάν προσεκέλεσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· κατὰ ἰούλιον ἡμῶς τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1512 ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχμέτ Ἀλαεδδὶν κατὰ λαβῶν αἵρνης τὴν Προῦσαν, συνανίσει καὶ τοῦ πατρὸς, ἐξήγειρε τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ ἠνάγκασε τὸν Σουλτάνον νὰ ἐκστρατεύσῃ· οὕτω λοιπὸν ἡ μὲν διοίκησις τῆς πρωτεύουσας καὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἐν γένει ἀνετέθη εἰς τὸν ἡγεμονόπαιδα Σουλεϊμάν, ὁ δὲ Σουλτάνος ἀφ' οὗ διέταξε τὸν στόλον νὰ ἐπιτηρῇ τὰ ἀσιατικὰ παράλια, ἵνα μηδεὶς τῶν ἀνεψιῶν ἢ ἀδελφῶν διαφύγῃ εἰς Εὐρώπην, ὡς ὁ Δξέμ, διῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς Ἀσίαν, διεσκορπίσει τοὺς ἀντάρ-

τας καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν παύσας τῆς θείσεώς του τὸν μέγαν Βεζύρην Μουσταφᾶ πασᾶν, ὅστις συν-ενοεῖτο μετὰ τοῦ ἡγεμονόπαιδος Ἀχμέτ, καὶ διορίσας αὐτ' αὐτοῦ τὸν Ἑρσέκ Ἀχμέτ πασᾶν, τετάρτην ἔδην φορὰν ἀναλαμβάνοντα τὸ ἀξίωμα τοῦτο.

Κατὰ νοέμβριον τοῦ 1512 ἀπέθανον ἀλληλοδιεδοχῶς οἱ πέντε ἀνεψιοὶ τοῦ Σουλτάνου, οἱ αἱ ἀποθανόντων ἀδελφῶν του, περὶ ὧν εἶπομεν ἀνωτέρω, καὶ ἐτάφησαν ἐν Προύσῃ.

Ὁ Κορκουδὸς διήγεν εἰρηνικῶς μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ θελήσας καὶ οὗτος νὰ διεγείρῃ ἀνταρσίαν προεκάλεσεν ἐκστρατεῖαν τοῦ Σουλτάνου ὅστις αἶφνης, ἀφικόμενος εἰς Μαγνησίαν, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ φύγῃ ἐσπευσμένως μεθ' ἑνὸς μόνου ὁπαδοῦ πιστοτάτου τοῦ Πιαλῆ μετὰ τοῦ ὁποίου ἀφ' οὗ ἐμείνε κεκρυμμένος ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἐν τινι σπηλαίῳ κατέφυγε μετημφισμένος εἰς Τεκκέ, ἵνα ἐκείθεν μεταβῇ εἰς Εὐρώπην· ἀλλὰ τουρκοκράται τινὲς ἰδόντες τὸ πλοῦσιον ἐρίππιον τοῦ Κορκουδὸς καὶ ὑποπτευθέντες κατήγγειλαν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ὑποδιοικητὴν Κασσίμ βέην, ὅστις συλλαβὼν τὸν τε ἡγεμονόπαιδα καὶ τὸν Πιαλῆ καὶ εἰδοποιήσας περὶ τούτου τὸν Σουλτάνον εὕρισκόμενον ἐν Προύσῃ διετάχθη νὰ τοὺς πέμψῃ περ' αὐτῶ. Ὁ Κορκουδὸς πλησιάζας εἰς Προῦσαν ἀπέβηκεν ἀφ' οὗ προσηγουμένως ἔγραψε τῷ Σουλτάνῳ περιπαθέστατον ἐλεγείον κινῆσαν τὰ δάκρυα αὐτοῦ· ὁ δὲ πιστὸς Πιαλῆ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ βίου του ἐγένετο φύλαξ τοῦ τάφου τοῦ Κορκουδὸς θρηνῶν τὸν θάνατον τοῦ κυρίου του· τοσαύτη ἦν ἡ ἀφοσίωσις τοῦ πιστοῦ τούτου θεράποντος.

Μετὰ τινὰ χρόνον ὁ Ἀχμέτ καὶ αὖθις διήγειρεν ἀνταρσίαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Σουλτάνου Σελίμ, καὶ τὴν μὲν πρώτην φορὰν ἐνίκησεν, ἀλλὰ τῇ 24 ἀπριλίου 1513 δευτέρας μεγάλης μάχης πλησίον τοῦ Γενί-σείρ, ἐνίκηθη, καὶ πεσὼν, ἐνῷ ἔφευγε, μετὰ τοῦ ἵππου ἐντὸς ῥύακος τινος συνελήφθη αἰχμάλωτος καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανε πέμψας τῷ Σουλτάνῳ ὡς δῶρον καὶ ἐνθύμιον πολυτιμώτατον δακτύλιον.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος ἐπεκτέψατο τὰ φρούρια τοῦ

Ἑλλησπόντου, ἐξέδραμε μέχρι τοῦ Ἁγίου Ὄρους (Ἀθῶνος) ὅπου ἐξενίσθη μεγαλοπρεπῶς ὑπὸ τῶν Βεζυράων καὶ ἐκαίθεν δι' Ἀδριανουπόλεως ἐπ' ἀνέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ὑπεδέξατο τοὺς πρέσβεις Μολδαβίας, Βλαχίας, Οὐγγαρίας καὶ Βενετίας, καὶ οἱ μὲν τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας ὑπέβαλον τὰ δῶρα καὶ τοὺς φόρους τῶν ὧς ὑποτελεῖς, οἱ δὲ τῆς Οὐγγαρίας καὶ Βενετίας ἀνενέωσαν τὰς συνθήκας καὶ ἔλαβον πολυτιμώτατα δῶρα. Μετ' αὐτοὺς ἦλθε καὶ πρεσβευτὴς τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου κομίζων πλούσια δῶρα καὶ ἐντυχὼν τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ ἐν Ἀδριανουπόλει.

Μετὰ τινα χρόνον καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσίας Βασιλεὺς ἐπεμψεν ἀλληλοδιαδόχως πρεσβευτὰς πρὸς ἀνανέωσιν τῆς φιλίας καὶ τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν αἰτούμενος ταυτοχρόνως ἵνα ὁ Σουλτάνος τιμωρήσῃ τοὺς Πολωνοὺς, Λιθουανοὺς καὶ Ἰαρτάρους βλάπτοντας τὰς Ῥωσικὰς γειτονικὰς χώρας, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἔσπερξε μὲν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς φιλίας καὶ τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν πέμψας τῷ Βασιλεῖφι φιλοφρονησάτην ἐπιστολὴν ἀπέφυγεν ὁμῶς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς περὶ τιμωρίας αἰτήσεως.

Ὁ Σουλτάνος διατέλει δυσηρεστημένος κατὰ τοῦ Σέχου τῆς Περσίας Ἰσμαήλ ὅστις ὄχι μόνον πρέσχευεν ἄνυλον εἰς τοὺς τρεῖς υἱοὺς τοῦ Ἀχμέτ καὶ ἀνεψιοὺς τοῦ Σουλτάνου, τοῦ τετάρτου Ἀλκεδδὶν ἀποθνήσκοντος ἐν Κάϊρῳ ὑπὸ λοιμοῦ, ἀλλ' οὐδὲ καὶ πρεσβευτὴν ἐπεμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα συγχαρῇ αὐτῷ διὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάδοσιν, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου μεγαλοπρεπῆ πρεσβείαν ἀπέστειλεν εἰς Κάϊρον μετὰ πλουσιωτάτων δώρων αἰτούμενος τὴν συμμαχίαν τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου κατὰ τοῦ ὀθωμανοῦ αὐτοκράτορος.

Ἀποφασισθείσης τῆς κατὰ τοῦ Σέχου ἐκστρατείας, τάχος συναθροίσας τῶν στρατευμάτων ὤρισθη τὸ Γενίσιρ ἐν Ἀσίᾳ, ὁ δὲ Σουλτάνος Σελίμ ἀφού προσεγκάλεσεν εἰς τὴν πρωτεύουσιν τὸν υἱόν του Σουλεϊμάν διοικητὴν τῆς Μαγνησίας καὶ τῷ ἐνεπιστεύσατο τὴν διοίκησιν τῆς αὐτοκρατορίας προσεκύνησε τὸν τάρον τοῦ Ἑγίουπ, διέειπε πολλὰ ἰέναι

εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ τῇ 25 Ἀπριλίου 1514 διεξεπεραιώθη εἰς Χρυσόπολιν καὶ ἐκείθεν εἰς Γενί-σεῖρ. Ἐκείθεν ἔπεμψε πρὸς τὸν Σάχην προκλητικωτάτην ἐπιστολὴν εἰς ἣν ἀπήντησεν ἐκεῖνος μετριοφρόνως προτρέπων εἰς εἰρήνην καὶ ἀποδίδων μᾶλλον τὸ ὑβριστικὸν ὕψος εἰς τὸν γραμματέα τοῦ Σουλτάνου μεμεθυμένον, ὥς ἔλεγεν, ὑπὸ ὁπίου καὶ χάριν αὐτοῦ ἔστειλε καὶ ὅλην περιέχουσαν ἐκ τοῦ ναρκωτικοῦ τούτου.

Οἱ στρατοὶ τοῦ Σουλτάνου προὔχωρου ὅλονεν χωρὶς νὰ ἀπαντήσωσι τὸν ἔχθρον, οἱ δὲ Γενίτσαροι ἤρξαντο γαγγύζοντες καὶ θέλοντες νὰ ἐπιστρέψωσιν. Ἐν Σεβαστείᾳ ἐγένετο ἐξέτασις τοῦ στρατοῦ καὶ εὗρέθησαν 140 χιλιάδες ἄνδρες πεζοὶ καὶ ἱππεῖς, 60,000 κάμηλοι φέρουσαι τὰς ζωοτροφίας καὶ 5,000 κάπηλοι· ἀλλ' ὁ περσικὸς στρατὸς οὐδαμοῦ ἐφαίνετο, ἔνεκα δὲ τούτου ὁ Σουλτάνος ἔπεμψε τῷ Σάχῃ Ἰσμαήλ δύο εἰσέτι ἐπιστολάς προκαλῶν καὶ ἀποδίδων αὐτῷ δειλίαν καὶ φόβον· ὁ Μουράτ, υἱὸς τοῦ Ἀχμέτ καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Σουλτάνου εὐρισκόμενος, ὥς εἶπομεν, παρὰ τῷ Σάχῃ Ἰσμαήλ, διέταξε τὴν θανάτωσιν τοῦ κομίσαντος τὰς ἐπιστολάς ταύτας πρεσβευτοῦ.

Ἡ χώρα δι' ἧς προὔχωρει ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἤρξατο νὰ ἀποβαίνειν ἔρημος, αἱ ζωοτροφίαι ἐσπάνιζον, οἱ δὲ Γενίτσαροι ἐγένοντο ἀπειλητικώτεροι, ἀλλὰ κατεπραύνθησαν διὰ δώρων καὶ διετάρχθη οὕτως ὁ στρατὸς νὰ διευθυνθῇ ἐξ Ἑρζιγκιάν εἰς Ταυρίδα, πρωτεύουσιν τῆς Περσίας καὶ ἀπέχουσαν τεσσαράκοντα σταθμοῦς.

Τότε ὁ Σουλτάνος ἔπεμψε νέαν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Σάχην προκαλῶν καὶ ὀνομάζων αὐτὸν δειλὸν καὶ συμβουλευὼν νὰ ἐνδυσθῇ ὡς τοιοῦτος γυναικεῖα φορέματα· τοιαῦτα δὲ ἔπεμψε μετὰ τῆς ἐπιστολῆς· ἀλλὰ καὶ πάλιν περσικοῦ στρατοῦ μὴ ἐμφανιζομένου, οἱ Γενίτσαροι ἐδήλωσαν ῥητῶς ὅτι ἤρνοντο νὰ προχωρήσωσι· καὶ τὸν μὲν ἀρχηγὸν αὐτῶν ὁ Σουλτάνος ἐθανάτωσεν ἀμέσως, ὁμολήσας δὲ ὑπεροπτικῶς καὶ σκληρῶς πρὸς τοὺς λοιποὺς καὶ δηλώσας ὅτι εἶδιδε τὴν ἀδειανεῖς τοὺς θέλοντας νὰ ἐπιστρέψωσιν, αὐτὸς δὲ ἐν ἀνάγκῃ

κη καὶ μόνος θὰ ἔμενε, διήγειρε τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τῶν καὶ οὕτω πάντες ἐδῆλωσαν ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τῷ ἀκολουθήσωσι.

Τῇ 23 αὐγούστου ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Τσαλδιδράν ὅτε ἀνηγγέλθη ὅτι οὐχὶ μακρὰν εὐρίσκετο καὶ ὁ Σάχης Ἰσμαήλ μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ.

Γενομένου πολεμικοῦ συμβουλίου οἱ μὲν βεζύραι προέτειναν νὰ ἀνχμείνωσιν εἰκοσι τέσσαρας ὥρας ἵνα ἀναπαυθῇ ὁ στρατὸς, μόνος δὲ ὁ τεφερδάρης ἐπέμενε νὰ συναφθῇ ἀμέσως μάχη, διότι ὑπῆρχε φόβος μὴ οἱ ἵπποις (ἀκιντζίδες) ὄντες κρύφα τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἀλῆ αὐτομολήσωσι τὴν γνώμην ταύτην παρεδέξατο μετ' ἐπαίνων ὁ Σουλτάνος καὶ ἀμέσως διέταξε τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ· ταύτην βλέπων ἕκ τινος ὑψώματος ὁ Σάχης καὶ κατανοῶν τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ὀθωμανῶν, ἐστέναζεν ἐκ βαθίων, παραταχθεὶς σὺχ ἤττον καὶ αὐτὸς εἰς μάχην· ἡ κυριωτέρα ἑλλειψὶς αὐτοῦ ἦτο ὅτι ἐστερεῖτο πεζικοῦ καὶ πρὸ πάντων πυροβολικοῦ· συγκροτηθείσης τῆς μάχης οἱ Πέρσαι ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος καὶ διεσκορπίσθησαν· αὐτὸς δὲ ὁ Σάχης ἐτραυματίσθη καὶ πεσὼν ἀπὸ τοῦ ἵππου θὰ συνελαμβάνετο αἰχμάλωτος ἐάν ὁ φίλος αὐτοῦ Μιρζά Ἀλῆς δὲν ἐκήρυττεν αὐτὸν Σάχην ἵνα δώσῃ καὶρὸν τῷ Ἰσμαήλ νὰ φύγῃ, ὅστις οὕτω διεσώθη χάρις τῷ Ἀλῆ καὶ ἱπποκόμῳ τινὶ Χιζρ καλουμένῳ, ὁ ὁποῖος τῷ παρεχώρησε τὸν ἴδιον ἵππον, μείνας ἄνευ τοιοῦτου, συλληφθεὶς δὲ καὶ φρονευθεὶς ὑπὲρ τοῦ κυρίου του.

Ὁ Σάχης κατέφυγεν εἰς Ταυρίδα καὶ ἐκείθεν εἰς Δεργεσίν· οἱ Ὀθωμανοὶ ἐκυρίευσαν τὸ περσικὸν στρατόπεδον εὐρόντες ἀπείρους θησαυροὺς.

Τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1514 ὁ Σουλτάνος εἰσῆλθε μετὰ θριάμβου εἰς Ταυρίδα γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τῶν δερβίσιων, ὧν ἀρχηγὸς ἦν ἀπόγονός τις τοῦ Τιμούρ, καὶ ὑπὸ τῶν κατοίκων ἀπάντων· τῇ δὲ ἐπιούσῃ, παρασκευῇ, ἐτέλεσε τὸ προσκύνημα ἐν τῷ τεμένει τοῦ ἄλλοτε ἀχμάνσαντος Σουλτάνου Γιακούπ, περιῆλθε τὰ ἀνάκτορα τοῦ ἰδίου καὶ τὸν

κῆπὸν τοῦ ὀνομαζόμενον «οἱ ὀκτὼ παράδεισοι», ἔπεμψε διὰ πεζοπόρου ἐπιστολὰς ἀγγελτηρίους τῆς νίκης εἰς τὸν σὺν Σουλεϊμάν, τὸν Σουλτάνον τῆς Αἰγύπτου, τὸν Χάνην τῆς Ταυρικῆς καὶ τὸν δούκα τῆς Βενετίας, ἐξελέξατο καὶ παρέλαβεν ἐκ τῶν κατοίκων χιλίους τῶν ἐπιτηδαιοτάτων τεχνιτῶν καὶ μετὰ ἑπταήμερον διαμνην ἀνεχώρησεν ἐκ Ταυρίδος ἐλλείψει ζωοτροφῶν καὶ διηυθύνθη εἰς τὴν χώραν Καραμπά ἵνα διαχειμάσῃ· ἀλλ' οἱ Γενίτσαροι ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ σπασιάσαντες, ἔπεισαν αὐτὸν νὰ ὀπισθοδρομήσῃ· ὁ μέγας Βεζύρης ὅμως Μουσταφᾶ πασσᾶς θεωρηθεὶς ἐνοχος τῆς στάσεως ἐπαύθη καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ συντοῦ τερτερδάρη Πιρὶ πασσᾶ. Κατὰ τὴν ἐπὶ ἐκκλινῶν ὁ Σουλτάνος ὑπέταξε πᾶσαν τὴν χώραν τοῦ Ἑβζιγκιάν, μεσοῦντος δὲ νοεμβρίου ἀφίκετο εἰς Ἀμᾶσειαν, ὅπου καὶ διεχείμασε.

Κατὰ δὲ τὸ ἔαρ προέβη εἰς πηλιορκίαν τοῦ Κουμάς, ἰσχυροῦ φρουρίου παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου· μετὰ καρτερικωτάτην ἀντίστασιν τῶν Περσῶν τὸ φρούριον ἐξῆλθε καὶ ἡ περίξ χώρα αὐτοῦ περιέχουσα πλουσιώτατα μεταλλεῖα περιήλθεν εἰς κατοχὴν τῶν Ὀθωμανῶν. Μετὰ τοῦτο ὁ Σουλτάνος διηυθύνθη κατὰ τοῦ ἡγεμόνος Σουλκαδὶ Ἀλαε-δεβλέτ ὅστις κατεῖχε χώρας τινὰς παρὰ τὴν Καισάρειαν ἐν Καραμανίχ καὶ ἤρνηθη νὰ συμμαχήσῃ κατὰ τοῦ Σάχου Ἰσμαήλ· τῇ 12 ἰουνίου 1515 ἐνίκηθη κατὰ κράτος καὶ οὗτος καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον.

Ὁ Σουλτάνος ἐπανεκάμφε κατ' αὐγούστον εἰς Κωνσταντινούπολιν, καταλιπὼν ἐν Ἀσίᾳ τὸν ἱστοριογράφον Ἰδρίς καὶ τὸν Μπαϊκλῆ Μεχμέτ ἵνα συμπληρώσωσι τὴν κατάκτησιν τῆς Μεσοποταμίας καὶ τοῦ Κουρδιστάν καὶ διευθετήσωσι κατόπιν διοικητικῶς τὰ τῆς χώρας.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πρωτεύουσιν ἡσχολήθη εἰς τὴν διευθέτησιν τοῦ σώματος τῶν Γενιτάρων τῶν ὁποίων ἡ πειθαρχία εἶχε λίαν χαλαρωθῆ τελευταίον, καὶ πρὸς τοῦτο ἐτροποποίησε τοὺς διορισμούς τῶν ἀρχηγῶν ὥστε οὗτοι νὰ μὴ ἐκλέγωνται ἱεραρχικῶς ὡς τὸ πρότερον, ἀλλ' ἐκ τύχης

καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Σουλτάνου· οὕτω δὲ ὑπεκινήθη ἡ φιλοδοξία τῶν στρατιωτῶν ὅλων καὶ ἅπαντες προσεπάθουν νὰ φαίνωνται ἀρεστοὶ καὶ εὐπειθεῖς, διότι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἠδύνατο νὰ διορισθῇ ἀρχηγὸς ἐν ἔχτειρ τὴν εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου. Διευθετήσαν οὕτω τὸ σῶμα τῶν Γενιτσάρων καὶ βλέπων ὅτι ὁ στόλος τῆς αὐτοκρατορίας ἦν ἀσθενέστατος καὶ οὐδὲ κἂν ναύσταθμος ὑπῆρχε, συνεινοήθη κρύφα μετὰ τοῦ Πιρὶ πασσᾶ εὐνοουμένου αὐτοῦ καὶ θεωρῶντος τὴν ναυπήγησιν στόλου ὡς κατὰλλήλου μέσου προς ἐκφοβισμόν τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ ἀνανέωσιν τῶν συνθηκῶν· τῇ δὲ ἐπαύριον τῆς συνεινότησεως ὁ Σουλτάνος προεδρεύων τοῦ διβανίου καὶ προσποιούμενος ἀγανάκτησιν ἐπέπληξε σφοδρῶς τὸν Πιρὶ πασσᾶν καὶ τοὺς λοιποὺς βεζύρας διατάξας ὅπως οὗτοι ἅπαντες ἀμέσως καὶ ἐξ ἰδίων χρημάτων καταρτίσωσι στόλον ἐκ 500 πλοίων, κατασκευάσωσι δὲ καὶ ναύσταθμον. Τὴν διαταγὴν ἀμέσως ἐκτελοῦντες οἱ βεζύροι καὶ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ Πιρὶ πασσᾶ ἐξέλεξαν ὡς κατὰλληλον θέσιν διὰ ναύσταθμον τὴν ἐντε καὶ σήμερον ἐπὶ τῇ σκοπῇ τούτῳ χρησιμεύουσιν.

Ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ οἱ Βυζαντινοὶ εἶχον τὸ ὀπλοποιεῖόν των, μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν ἐγένετο ἐκεῖ κοινὸν κοιμητήριον· τότε δὲ ἀνασχέψαντες καὶ συσσωρεύσαντες τὰ ὅσα ἔθαψαν αὐτὰ ἄνω τῆς θέσεως ἐκείνης, ὅπου καὶ νῦν ὑπάρχει τὸ κοιμητήριον τοῦ Κασήμ πασσᾶ λεγόμενον· ἤρξατο δὲ μετὰ ταῦτα ἡ ἀνέγερσις τοῦ ναυστάθμου καὶ ἡ ναυπήγησις τῶν πλοίων· ἅμα δὲ ἐπληροφόρησαν ταῦτα αἱ εὐρωπαϊκαὶ χριστιανικαὶ δυνάμεις ἔσπευσαν ἅπασαι σχεδὸν νὰ ἀνανέωσωσι τὰς περὶ εἰρήνης συνθήκας, καὶ ἐξεπληρώθη οὕτως ἡ πρόρρησις τοῦ Πιρὶ πασσᾶ.

Τότε ἐξαράχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλη πυρκαϊκὴ ἐνεκα τῆς ὁποίας ὁ Σουλτάνος μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν.

Ἐν τῇ μεταξὺ τούτῳ οἱ ὀθωμανοὶ στρατηγοὶ ὁ Μπεϊκλὴ Μιχμέτ καὶ ὁ ἱστοριογράφος Ἰδρίς ἄλλοτε πολεμοῦντες καὶ ἄλλοτε διπλωματικῶς φερόμενοι κατάρθωσαν νὰ καθυπο-

τάξωσιν ἅπασαν τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Κουρδικήν, ἐκτὸς τῆς Βαγδάτης, κυριεύσαντες τὰ ἰσχυρὰ φρούρια τῆς Διαρβεκίρ (*Αμίδα), Μαρδίν, Οὐρφάς (*Εδεσσα), Ρόκα καὶ Μοσσούλ· οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες καὶ ἐσωτερικῶς μετὰ πολλῆς τῆς ἀγγινοίας διαρργανώσαντες τὴν κατὰκτηθεῖσαν χώραν ἠτήσαντο παρὰ τοῦ Σουλτάνου τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν σχεδιασθεισῶν διατάξεων· τὴν ἐπικύρωσιν ταύτην ἐπέμψεν ὁ Σουλτάνος δωρησάμενος τῇ Ἰδρίς 25,000 δουκάτων καὶ 500 ἐσθῆτας τιμητικὰς· ταῦτα δὲ πάντα οὗτος διένειμεν εἰς τοὺς πολυχρίθμους ἄρχοντας τοῦ Κουρδιστάν.

Δέκα ἐννέα ἐπαρχίαι ἀπετέλουν τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὸ Κουρδιστάν· ἐξ αὐτῶν ἔνδεκα μόνον ἀφωμοιώθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, αἱ δὲ λοιπαὶ οὕτως ἐκηρύχθησαν αὐτόνομοι ὑπὸ ἐντοπίους ἄρχοντας Κούρδους διαδεχομένους ἀλλήλους κληρονομικῶς καὶ ἄλλων προνομίων ἀπολαύοντας.

Οὕτω δὲ τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ ἐμονίμο ποιήθησαν τὰ ἐν Ἀσίᾳ ὅρια τῆς αὐτοκρατορίας, διότι εἶχον προχωρήσει μέχρι φυσικῶν συνόρων δηλαδὴ τῶν ποταμῶν Τίγριδος καὶ Εὐφράτου.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ διερχόμενος τὸν χειμῶνα ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ μαθὼν ὅτι ὁ Σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου ἦται· μάχετο ὅπως συμμαχῶν μετὰ τοῦ Σάχου τῆς Περσίας παρὰ κωλύσῃ τὴν πορείαν τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ πέραν τοῦ Εὐφράτου ἀπεφάσισε τῷ 1516 μ. Χ. νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Αἰγύπτου· συνετέλεσε δὲ εἰς τοῦτο καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ὀθωμανικοῦ λαοῦ ἵνα δυνήται νὰ ἔχῃ ἐλευθερίαν ὁδὸν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἁγίων πόλεων Μέκκας καὶ Μεδιναῶς. Ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ πασσαῆς, ἀνὴρ βέκτης καὶ εὐπαίδευτος, προέτεινεν ἵνα κατ' ἀρχάς πεμφθῇ πρεσβεΐα πρὸς τὸν Σουλτάνον τῆς Αἰγύπτου Κανζιού Γαβρί συμφῶνως τῷ ῥητῷ τοῦ Κορανίου «Ἐν τιμωροῦμεν πρὶν ἢ πέμψωμεν κήρυκα»· πρέσβεις δὲ τοιοῦτοι διωρίσθησαν ὁ Καρατζᾶ πασσαῆς καὶ ὁ σοφὸς στρατοδίκης (καζασκέρης) τῆς Ρούμε-

λης ἀναχωρήσαντες ἀμέσως· σὺν αὐτοῖς δὲ διέβη εἰς Χρυσόπολιν καὶ ὁ Σουλτάνος μετὰ τοῦ στρατοῦ, ἐμπιστευθεὶς τὴν διοίκησιν τῆς Ἀδριανουπόλεως τῷ υἱῷ Σουλταϊνῶν, τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ Περὶ πασσᾶ καὶ τὴν τῆς Προύσης τῷ Ἐρσέκ Ἀχμέτ πασσᾶ, καὶ προχωρήσας εἰς Ἰκόνιον.

Ὁ Σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου ἄγων 50,000 στρατοῦ ἐδέξατο ἐν Χαλεπίῳ τοὺς ὀθωμανοὺς πρέσβεις καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς ἐφυλάκισεν, εἶτα δὲ μαθὼν τὴν προσέγγισιν τοῦ Σουλτάνου Σελίμ ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐπιφορτίσας ἵνα προτείνωσι τῷ κυρίῳ τῶν εἰρήνῃν μετὰ τοῦ Σάχου τῆς Περσίας.

Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν καὶ διηυθύνθη εἰς Χαλέπιον· νέα πρεσβεία τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου εὗρε αὐτὸν κατ' ὁδόν, ἰδὼν δὲ τὴν πολυτέλειαν τοῦ πρεσβευτοῦ καὶ τῶν ἀκολουθῶν του ἠγανάκτησεν ἐπὶ τούτῳ ἀπορήσας πῶς ὁ τῆς Αἰγύπτου ἡγεμὼν δὲν εὗρε νομομαθῆ τινα καταλληλότερον.

Τῇ 24 αὐγούστου 1516 οἱ δύο ἐχθρικοὶ στρατοὶ εὗρέθησαν παρὰ τὸ Χαλέπιον πλησίον ἀλλήλων ἐν τῷ λειμῶνι τοῦ Δαβίκ· ἡ μάχη διήρκεσεν ὀλίγον καθότι οἱ Αἰγύπτιοι καὶ πυροβολικοὺ ἐστεροῦντο καὶ ἀπαιροὶ ἦσαν πρὸς τὸ παλεμῆν, τραπέντες ἀμέσως εἰς φυγὴν καὶ διασκορπισθέντες· ὁ δὲ ὀγδοηκοντούτης αὐτῶν Σουλτάνος ἀπέθανεν ὑπὸ τῶν κόπων. Οἱ Ὀθωμανοὶ εὗρον ἐν τῷ κυριευθέντι ὑπ' αὐτῶν στρατοπέδῳ τῶν Αἰγυπτίων ἀπείρους θησαυροὺς εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον· μετὰ τινὰς δὲ ἡμέρας προχωρήσαντες ἐκυρίευσαν καὶ τὸ Χαλέπιον ὅπου εὗρον ἀφθονωτέρους θησαυροὺς ἀνερχομένους εἰς 1,000,000 δουκάτων καὶ βαρυτίμους διημέρας. Ὁ Σουλτάνος Σελίμ διώρισε διοικητὴν Χαλεπίου τὸν Καρχιζᾶ πασσᾶν· ἐνῷ δὲ ἐτέλει τὸ προσκύνημα ἐν τῷ τεμένει ὁ ἱερέης ὅστις ἐμνημόνευε τοῦ ὀνόματός του ἀνέφερε μεταξὺ τῶν ἄλλων τίτλων καὶ τὸν τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ ὑπέρτερου τῶν ἁγίων πόλεων Μέκκας καὶ Μεδινᾶς· τοσοῦτο δ' ὑψοχωρίσθη ὁ Σουλτάνος ἐπὶ τούτῳ ὥστε ἀποβαλὼν τὸν ἴδιον ἐπενδύτην ἄξις χιτῶν δουκά-

των περιέβαλε δι' αὐτοῦ τὸν εἰρημένον ἰμάμην. Ἐπιστολαὶ δ' ἐπέμψθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀδριανούπολιν καὶ εἰς τοὺς εὐρωπαϊοὺς ἡγεμόνας ἀγγέλλουσαι τὰ τῆς νίκης ταυτοχρόνως ἐκυριεύθησαν καὶ πᾶσαι αἱ γειτνιάζουσαι τοῦ Χαλεπίου πόλεις.

Διαμείνας ἡμέρας τινὰς ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἐν Χαλεπίῳ προὐχώρησε καὶ εἰσῆλθε κατὰ Σεπτέμβριον εἰς Δαμασκὸν ἔνθα διέτριψε τέσσαρας ὅλους μῆνας περιερχόμενος καὶ θαυμάζων τὴν περιφημὴν ταύτην πόλιν, ἐνῷ ἄρ' ἑτέρου οἱ στρατηγοὶ του ὑπέταττον ἀλληλοδιαδόχως τὰς λαιπὰς πόλεις τῆς Συρίας ἐν αἷς καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ἐν τούτοις οἱ Μωμελοῦκοι (οὕτως ὠνομαζέτο ἡ ἐν Αἰγύπτῳ ἐπικρατοῦσα φυλὴ) προέβησαν ἐν Καίρῳ εἰς ἐκλογὴν νέου Σουλτάνου· ἀλλὰ δικιρεθέντες εἰς δύο κόμματα ἐξελέχοντο οἱ μὲν τὸν Σειτ Μωάμεθ, ἀνήλικον υἱὸν τοῦ ἀποθανόντος, οἱ δὲ τὸν Τουμάν βέην, ἄνδρα ἀνδρείον καὶ ἐνδρετον· ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυεν ὁ τελευταῖος οὗτος.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἀπεφάσισε νὰ προχωρήτῃ μέχρις Αἰγύπτου· πρὸ τούτου ὅμως ἐπέμψε πρέσβεις πρὸς τὸν Τουμάν βέην προτείνων εἰρήνην· ἐάν οὗτος ᾔθελεν ἀναγνωρίσει τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν· καὶ ὁ μὲν ἡγεμὼν ὑπεδέξατο τοὺς πρέσβεις φιλοφρόνως, ἀρνηθεὶς οὐχ ᾔπτεον τὴν πρότασιν, ὁ δὲ Ἀλάν βέης, αἰγύπτιος στρατηγός, ἀπεκεράλυσεν αὐτοὺς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἡγεμόνος του καὶ οὕτως ὁ πόλεμος κατεστῆ ἀναπόφευκτος. Καὶ ὁ μὲν μέγας Βεζύρης Σινάν πασᾶς ἐνίκησε τοὺς Αἰγυπτίους παρὰ τὴν Γάζαν, ὁ δὲ Σουλτάνος Σελίμ ἀφ' οὗ μετὰ τινων ἀκολουθῶν ἐπισκέψατο τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ προσεκύνησε πρὸ τοῦ τάφου τοῦ Ἀβραάμ, συνηνώθη κατόπιν μετὰ τοῦ στρατοῦ καὶ ἀνέλαβε τὴν πρὸς Αἴγυπτον ἄγρουσαν διὰ τῆς ἐρήμου· μετὰ δέκα δὲ ἡμερῶν πορείαν κατεσχένωσε πλησίον τοῦ Καίρου.

Γενομένης μάχης μετὰ τινος ἡμέρας ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἐκυριεύθη τὸ Κάϊρον μετὰ καρτερικὴν ἀντίστασιν· ἀλλ' ὁ πόλεμος ἐξηκολούθησεν ὅτι μὲν ὑπὲρ

τῶν Ὀθωμανῶν ὅτε δὲ ὑπὲρ τῶν Αἰγυπτίων ἕως οὐ τοῦ Μαν βένης προδοθεὶς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων του παρεδόθη τῷ Σουλτάνῳ καὶ οὕτως ἡ Αἴγυπτος ἐκηρύχθη ὀθωμανικὴ ἐπαρχία.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ διέμεινεν ἐν Κοίρῳ ἐπὶ ἓνα μῆνα περιερχόμενος τὰς λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ λοιπὰ μνημεῖα τῆς πλουσίας ταύτης πόλεως· τελέσας δὲ τῇ πρώτῃ παρασκευῇ μετὰ τὴν ἀλωσιν τὸ προσκύνημα τσαούτην ταπεινότητα καὶ συντριβὴν καρδίας ἔδειξε πρὸς τὸ παριστάμενον πλῆθος ὥστε γονυκλινήσας ἐπὶ τῶν λίθων καὶ ἀσκεπῆς τὴν κεφαλὴν κατέβρεξε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ ἔδαφος.

Περὶ τὰς ἀρχὰς ἰουνίου 1517 εἰσῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἓνα ἴδιον τὰ ἀξιοθέατα τῆς πόλεως ταύτης καὶ ταυτοχρόνως ἐπισκεφθῆ καὶ τὸν στόλον του ὃν εἶχεν ὀδηγήσει εἰς τὸν λιμένα τοῦτον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ Πρίντσιπας· ἐπανελθὼν εἰς Κάϊρον καὶ πρὶν ἢ ἐπιστρέψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν διοργάνωσε τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐτήσιου δώρου (Σουρρέ) εἰς τὰς ἁγίας πόλεις μετὰ τῆς δεούσης ἐπισημότητος προσθέσας καὶ τὰ ποσὰ ἅτινα ἔστελλον κατ' ἔτος οἱ ἡγεμόνες τῆς Αἰγύπτου καὶ οἱ τῶν λοιπῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας ὅσοι τῶς εἶχον ὑποταχθῇ αὐτῷ· ταυτοχρόνως δὲ παρέστη καὶ εἰς τὸ ἐτήσιον ἀνάγμμα τῆς διώρυγος τοῦ Νείλου δι' ἧς τὰ ἀυξάνοντα ὕδατα τοῦ ποταμοῦ κατέρχονται καὶ ποτίζουσι τοὺς ἀγρούς.

Ἐσκόπευε δὲ νὰ παρατείνῃ τὴν ἐκστρατείαν καὶ νὰ προχωρήσῃ πέραν τῶν καταρακτῶν τοῦ Νείλου, ἀλλ' οἱ γογγυσμοὶ τῶν στρατιωτῶν ἐπεισαν αὐτὸν νὰ ἐπανακάμῃ κατὰ σιπτεμβρίου φέρων μετ' ἑαυτοῦ πλείστους θησαυρούς εἰς χρυσόν καὶ ἄργυρον οὓς ἐκόμίζον χίλιαι κάμηλοι. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του περιεβλήθη καὶ ἅπαντα τὰ δικαιώματα τοῦ Καλὶφου τῶν δύο πόλεων Μέκκας καὶ Μεδίνας καὶ παρέλαβε μετ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν τελευταῖον ἀπόγονον τῶν ἀδασιδῶν καλιφῶν Μωχμέτ τὸν δωδέκατον.

Ἐν Συρίᾳ διέμεινεν ἄρκοῦντα χρόνον ἵνα διοργανώσῃ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν καὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης· ἐδέξατο

ἐκεῖ τὴν ὁμολογίαν πίστεως πλείστων ἀραβικῶν φυλῶν τῆς ἐρήμου καὶ ἐπεκύρωσεν εἰς τοὺς μοναχοὺς τοῦ ὄρους Σινᾶ τὸ περὶ ἀτελείας ἔγγραφοι τοῦ προφῆτου Μωάμεθ ὅπερ οὗτος εἶχε χορηγήσει αὐτοῖς καὶ τὸ ὅποιον ἔφερε τὸ σχῆμα τῆς παλάμης τοῦ ἀντὶ ὑπογραφῆς.

Οὐδόλως δὲ λησμονῶν καὶ τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς αὐτοκρατορίας εἶχε δεχθῆ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εὐρισκόμενος, δύο πρέσβεις τῆς βενετικῆς δημοκρατίας, οἵτινες ἡσπάζοντο τὸ ἔνδυμά του εἰς σημεῖον ὑπερτάτου σεβασμοῦ ἀπὸ μέρους των, καὶ μερίστης συγκκταθῶσεως ἐκ μέρους αὐτοῦ· ἐξ αὐτῶν ὁ μὲν Ἀλοΐσιος Μοτσαενόγος κατ' ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἔπλευσε μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ ἄλλος Βαρθαλομαῖος Κονταρίνης τὸν συνώδευσε διὰ ξηρᾶς· τῇ 17 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου 1517 μ. Χρ. ὑπεγράφη ἡ ἀνανεώθεις μετὰ τῶν Βενετῶν συνθήκη δι' ἧς προτετίθετο εἰς τὴν Πύλην ὁ φόρος ὃν οἱ Βενετοὶ ἐπλήρωνον μέχρι τοῦδε διὰ τὴν κατοχὴν τῆς Κύπρου εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Αἰγύπτου.

Διατρίψας δύο μῆνας ἐν Δικμασκή ὁ Σουλτάνος διέταξε τὴν οἰκοδόμησιν τεμένους καὶ πτωχοκομείου καὶ ἐπροικισθῆσεν αὐτὰ διὰ πλουσιῶν εἰσδημημάτων· μετὰ τοῦτο διηυθύνθη εἰς Χαλέπιον ὅπου διατρίψας ὡσαύτως δύο μῆνας ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐνθα ἔφθασε μετὰ δῖμηνον πορείαν· ἀναπαυθεὶς ἐκεῖ ἐπὶ δέκα ἡμέρας μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν· ἐπαινέσας δὲ τὸν υἱὸν Σουλεϊμάν διὰ τὴν πιστὴν διοίκησιν τῆς πόλεως ταύτης, ἐπεμψεν αὐτὸν ὡς διοικητὴν τῆς ἐπαρχίας Σιρραχᾶν αὐξήσας τὸν μισθὸν του κατὰ 500,000 ἄσπρων.

Τῷ αὐτῷ ἔτει κατέστησε Χάνην τῆς Ταυρικῆς τὸν ἐξ ἀγγιστείας συγγενῆ του Μεχμέτ Γκιράν καὶ τῷ ἀπέστειλε τὸ δῖπλωμα διὰ τοῦ ὁποίου οὗτος καθίστατο ὑποτελὴς τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ἐπὶ δύο ἔτη ἀνεπαύθη ὁ Σουλτάνος καὶ οὐδαμῶς ἐπεχείρησε νέαν ἐκστρατείαν ἀσχοληθεὶς εἰς τὴν συμπλήρωσιν

τοῦ στόλου ἵνα δυνηθῇ ἐπιτυχῶς νὰ πολιορκήσῃ τὴν Ρόδον, ἀλλὰ τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1520 ἀναχωρῶν ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς Κωνσταντινούπολιν προσεβλήθη ὑπὸ κακοήθους οἰδημάτος ἐπὶ τῆς ῥάχews· σταματήσας δὲ ἐν τῇ χωρίῳ Ὁγρᾶσκιὸι πλησίον τοῦ Γαργίου ἐνοσηλεύθη ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας, ἀλλ' ἀτυχῶς οἱ τέσσαρες αὐτοῦ ἰατροὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὴν θεραπεύσωσι καὶ οὕτως ἐτελεύτησε τῇ 29 Σεπτεμβρίου κλείσας σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα καὶ παραδούς τὸ πνεῦμα, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Χασαντζάν πιστὸς αὐτοῦ θεράπων ἀναγινώσκων τὸ Κοράνιον ἀπήγγειλε τὸν στίχον: «ὁ λόγος τοῦ Παντοδυνάμου ἐστὶν ἡ πω ἡρία».

Ὁ Χασαντζάν ἐτήρησε μυστικὸν τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου καὶ προσεκάλεισεν ἀμέσως εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν μέγαν Βεζύρην Πιρί πασσάν καὶ δύο ἄλλους ὑπουργούς· ὁ Πιρί πασσάν ἰδὼν τὸν νεκρὸν ἔκλυσε· διὰ διαφορῶν δὲ στρατηγημάτων ἐτηρήθη μυστικὸς ὁ θάνατος μέχρι τῆς ἀφίξεως εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ διαδόχου τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν.

Οὕτω λοιπὸν ἐτελεύτησε τὸν βίον πεντηκοντούτης περὶπου τὴν ἡλικίαν ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἄξιος ἰδιαιτέρας ἱστορικῆς μνείας ὡς μέγας πορθητὴς καὶ ταυτοχρόνως, ὡς ἐν ἀρχῇ εἵπομεν, ὡς φίλος καὶ προστάτης τῶν ἐπιστημῶν· εἰ καὶ ὀξύθυμος σφόδρα τὸν χαρκτηῖρα, ἔτρεφεν ὅμως ἀπειρίριστον σέβας εἰς τοὺς εὐπαιδεύτους καὶ ἤκουε τὰς συμβουλὰς αὐτῶν.

Ἐτάφη ἐν τῇ ὁμωνύμῳ του τεμένει Σελιμιέ τοῦ ὁποίου τὰ θεμέλια εἶχε καταθέσει, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποπερατώσῃ ἐνεκα τοῦ αἰφνιδίου τοῦ θανάτου. Τοῦτο ἀπεπεράτωσε μετὰ ταῦτα ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν.

ΕΠΟΧΗ ΕΚΤΗ

Περιλαμβάνουσα 149 ἔτη.

ΙΟ^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ Ο Α΄

Ο ΜΕΤΑΛΟΠΡΕΠΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ.

(Έτος Έγείρας 916—1078 ἢ 1520—1669 μ. Χρ.)

Ἀκμὴ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη χαρακτηρίζεται ἰδιαιτέρως διότι διαρκούσης αὐτῆς ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία ἔφθασεν εἰς τὸν ὑπατον κίλοφωνα τῆς δόξης καὶ ἐσχύος. Ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν ἐγένετο μέγας κατακτητὴς καὶ ἐνδοξος νομοθέτης. Οἱ ἱππότες τῆς Ρόδου καίτοι νικηθέντες ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀπολέσαντες τὰς κτήσεις των ὁμολογοῦσιν ὅτι ὑπῆρξε δίκαιος καὶ γενναῖός τιν.

Διάσημοι ἡγεμόνες καὶ ἄνδρες ἐγένοντο σύγχρονοι αὐτοῦ· Φραγκίσκος ὁ Α' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, Κάρολος ὁ Ε' αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, Ἐρρίκος ὁ II' βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, Χιρρεδδίν ὁ Βαρθερούσσης, ἀνδρεῖος καὶ ἔξοχος ναυτικός, καὶ ὁ μορρωτὴς νέος χριστιανικῆς αἱρέσεως Λούθηρος.

Ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν λίαν ἐπέξετάθη τὸ ὀθωμανικὸν κράτος, ἐπὶ δὲ τοῦ ἰδίου ἐθεμελιώθη καὶ ἡ μετὰ τῆς Γαλλίας συμμαχία.

Ἀνατολὴ καὶ Δύσις βαίνουνσι περὶ ἀλλήλους κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, τὰ πολεμικὰ ἔργα πολλαπλασιάζονται, αἱ δὲ ἐπιστῆμαι προοδεύουσιν ὁλονέν καὶ ἀνακκλύπτονται τὸ θερμόμετρον, βερμήμετρον, τὸ τηλεσκόπιον καὶ τὸ μικροσκόπιον.

ΙΟ^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΟΥΛΕΙΜΑΝ Ο Α'

Ο ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ.

Βασιλεύσας 16 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 926—972 ἢ 1520—1566 μ. Χρ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

Ἐνθρόνισις τοῦ Σουλτάνου. — Πρῶται πράξεις αὐτοῦ. — Στάσις τοῦ Ἀζεμπερλή Γκαζελη διοικητοῦ τῆς Συρίας. — Ἐχθροπραξίαι μετὰ τῆς Οὐγαρίας. — Συνθηκολόγησις τοῦ Βελιγραδίου. — Πολιορκία τῆς Ρόδου. Ὁ Μέγας Βεζύρης Ἰβραὶμ πασσάς. — Στάσις Κασιμ πασσά διοικητοῦ Αἰγύπτου. — Ταραχαὶ ἐν Βλαχία. — Κινήματα τῶν Γεντασάρων. — Ἐκστρατεία κατὰ τῆς Περσίας. — Συμμαχία τῆς Γαλλίας μετὰ τοῦ ὀθωμαν. κράτους. — Φραγκίσκος καὶ Σουλεϊμάν. — Μάχη τοῦ Μοχάτς ἐν Οὐγγαρία. — Ταραχαὶ ἐν Ἀσία. — Κινήματα τῶν Δερβιστῶν Ἀπόλλ ἡ Καλενδέρ. — Ὑποταγή τῆς Ἀλματίας καὶ Κροατίας. — Ἰωάννης Ζαπόλιος καὶ Φερδινάνδος ὁ τῆς Αὐστρίας. — Μάχη ἐν Τοκαή. — Ἐννάτη ἐκστρατεία εἰς Οὐγγαρίαν. — Ταραχαὶ ἐν Ἀσία. — Πολιορκία τῆς Βούδης. — Πολιορκία τῆς Βιέννης. — Πολιορκία τοῦ Γκούρς. — Συνθήκη μετὰ τῆς Αὐστρίας. — Συνθηκολόγησις τῆς Βαγδάτης. — Χαϊρεδδὶν ὁ Βαρβαρόσσης. — Ἄλωσις ὑπὸ τῶν Βενετῶν τοῦ Ὀμπροβατς καὶ τῆς Σκαρδόνας. — Ἄλωσις τῆς Δουβίτσας καὶ Νύτσης ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν. — Εἰρήνη Ὀθωμανῶν καὶ Βενετῶν. — Νίκη ἐν Ἐππέξ τῶν ὀθωμανῶν κατὰ τῶν Οὐγγρων. — Θάνατος Ἰωάννου Ζαπολίου βασιλέως τῆς Πολωνίας. — Καταστροφή τοῦ Ἰσπανικοῦ στόλου παρὰ τὴν Ἀλγερίαν. — Ἄλωσις τῆς ἐν Σαβοΐα Νικαίας. — Εἰρήνη τοῦ Κρεσπῆ. — Θάνατος τοῦ Βαρβαρόσσης. — Ἐκστρατεία τοῦ Ζρίνη. — Συνθήκη εἰρήνης. — Πόλεμος ἐν Ἀσία μετὰ τοῦ Πέρτου ἡγεμόνος Ἐλκαζεμπιρζά. — Μάχη ἐν Στζεγεδίν. — Πολιορκία τοῦ Ἐρζάου. — Συμμαχία τοῦ ὀθωμανικοῦ καὶ Γαλλικοῦ στρατοῦ διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Κορσικῆς. — Θάνατος τοῦ Μουσταφᾶ, πρωτόκου υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν. — Εἰρήνη μετὰ τῆς Αὐστρίας. — Ταραχαὶ ἐν Μολδαβία. — Ναυτικαὶ ἐκστρατείαι. — Πολιορκία τῆς Μελίτης. — Νίκη ἐν Κροατία. — Μεχμέτ ὁ Σοκολῆς ἀναγορεύεται Μέγας Βεζύρης. — Πολιορκία τοῦ Στζεγέθ. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν. — Καταστήματα οἰκοδομηθέντα ὑπ' αὐτοῦ.

Εἰκοσιπενταετῆς τὴν ἡλικίαν ἀνῆλθε τὸν θρόνον ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν· ὕψηλόν ἀναστήματος εἶχεν εὐρύ καὶ προ-

έχον τὸ μέτωπον, σημεῖον τῆς μεγάλης αὐτοῦ περινοίας, καὶ μελάνχρουν τὸ πρόσωπον δεικνύον τὴν χολερικὴν του κρᾶσιν· ἦτο σεμνοπρεπὴς καὶ συνάμα μεγαλοπρεπὴς τὴν στάσιν, ἔφερε δὲ τὴν κίθαριν μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν τροποποιήσας τὸ σχῆμα αὐτῆς ἀπὸ σφαιρειδοῦς εἰς πολὺπτυχον. Ἐκέκτετο πλείστας καὶ μεγάλας διανοητικὰς καὶ ψυχικὰς ἀρετάς, πλήρῃ ἐνέργειαν καὶ μεγάλην εὐτολμίαν· οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἡμέλει τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους του· ἐν ἑκάστῳ δὲ ἔργῳ του διέλαμπεν ὁ μέγας ἀνὴρ, ὁ μέγας ἡγεμὼν, καὶ ὁ τέλειος μουσουλμάνος· διενόεῖτο ἀείποτε μεγάλα ἔργα, καὶ ἐξετέλει αὐτὰ ταχέως καὶ εὐσταθῶς· ἦν ζηλωτὴς τῆς θρησκείας, μέγας προστατῆς τῆς δικαιοσύνης, αὐστηρὸς τιμωρὸς τῶν ἀδικούντων, φίλος καὶ στηρικτὴς τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

Ἀφικόμενον ἐκ Μαγνησίας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπεδέξατο αὐτὸν ὁ μέγας Βεζύρης Πιρὶ πασᾶς καὶ οἱ λοιποὶ λειτουργοὶ τοῦ κράτους. Καὶ πρῶτον μὲν ἐξελθὼν ἐκ τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως προὑπήντησε τὸν νεκρὸν τοῦ πατρὸς του φέρον πένθιμα ἐνδύματα καὶ δακρύων· τὸ φέρετρον ἐβάσταζον οἱ Βεζύραι, ὁ Σουλτάνος παρηκολούθει πεζὺς, ὁ δὲ νεκρὸς ἐτάφη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἔκτου τῶν ἐπτά λόφων ἔνθα ὁ ἀποβιώσας εἶχεν ἀρχίσει οἰκοδομῶν τὸ ἴδιον τέμενος.

Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀναρρῆσεως εἰς τὸν θρόνον ἀμείσως κατεδείχθησαν αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ, ἡ μεγάλη του δικαιοσύνη καὶ φιλανθρωπία· ἀγγέλλων τοῖς διαφόροις διοικηταῖς τὴν ἀνάβασίν του διέταξεν αὐτοῖς αὐστηρῶς νὰ προστατεύωσι τὰ δίκαια τῶν ὑπηκόων ἀπάντων ἀνεξαιρέτως.

Μετὰ ταῦτα διένειμε τοῖς Γενιτσάροις τὸ διὰ τὴν ἀνάβασιν δῶρον ἐλαττώσας αὐτὸ κατὰ ἓν τρίτον τοῦ ποσοῦ ὑπερῃδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς του καὶ αὐξήσας κατὰ τι τὸν μηνιαῖον μισθὸν ἅπαντος τοῦ στρατοῦ.

Ἐπέτρεψεν εἰς πολλοὺς Αἰγυπτίους, οἵτινες προλαβόντως εἶχον ἀριχθῆ ἔξ Αἰγύπτου, νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς πατρίδας των καὶ ἀπέδωκεν εἰς τοὺς Πέρσας ἐμπόρους τὰ κατα-

σχεθέντα ἐμπορεύματά των δούς αὐτοῖς τὴν ἄδειαν νὰ ἐμπορεύωνται ἐλευθέρως ἐντὸς τοῦ κράτους.

Εἰς μόνος, ὁ διοικητὴς τῆς Συρίας Ἀζεμπερλὴ Γκαζελλή, ἄλθανός τὸ γένος, προτιθέμενος ἀντίστασιν κατέλαβε τὴν Δαμασκὸν καὶ ἄγων 15,000 ἵππεις ἡτοιμάζετο νὰ διευθυνθῇ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀφ' οὗ ἐκυρίευε τὴν Βηρυτὸν καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Συρίας· ἀλλ' ὁ Βεζύρης Φερχάτ πασσᾶς ἐκστρατεύσας κατενίκησεν αὐτὸν πλησίον τῆς Δαμασκοῦ τῇ 27 Ἰανουαρίου 1521 καὶ συλλαβὼν αἰχμάλωτον κατεδίκασεν εἰς θάνατον.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1521 ἐπανελήφθησαν αἱ μετὰ τῆς Οὐγγαρίας ἐχθροπραξίαι. Ὁ πρεσβευτὴς τοῦ Σουλτάνου Βερχάμ τσαούσης ἀπελθὼν ἵνα ζητήσῃ παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας τὸν ἐτήσιον φόρον ἐξυβρίσθη καὶ ἐφρονέθη· ἡ ἄδικος αὕτη καὶ ἱερὸσυλος πράξις ἐκίνησε τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν τοῦ Σουλτάνου ὅστις ἀπεφάσισεν αὐτοπροσώπως νὰ ἐκστρατεύσῃ. Καὶ πρῶτον μὲν οἱ στρατηγοὶ καὶ διοικηταὶ τῆς Σεμένδριας καὶ Βερσοβανίης κατέλαβον τέσσαρα φρούρια καὶ ταύτοχρόνως ὁ Ἀχμέτ πασσᾶς Βελιέρβιης τῆς Ρούμелиης προχώρησεν ὡσαύτως μετὰ 15,000 πεζῶν καὶ 100 τηλεβύλων, ὁ δὲ Σουλτάνος ἀφ' οὗ διέταξε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς οἰκδομῆς τοῦ πατρικοῦ του τεμένους καὶ προσεκύνησε τοὺς τάφους τοῦ πατρός, τοῦ πάππου του Βαγιαζίτ τοῦ Β' καὶ τοῦ προπάππου Μωάμεθ τοῦ πορθητοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Σοφίαν ἄγων πολυάριθμον στρατόν· τρ. σχ(λ)ικαὶ μόνον κάμηλοι ἔφερον τὰ πολεμιεφόδια· καὶ ὁ μὲν Μωάμεθ Μιχάλογλους ἀρχηγὸς τῶν ἱππέων διηυθύνθη εἰς Τρανσυλθανίαν, ὁ μὲν Βεζύρης Πιρὶ πασσᾶς εἰς Βελιγρᾶδιον, ὁ δὲ Σουλτάνος εἰς Σαβίλ, ὑπὲρ φρούριον, ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος καίμενον, ἐπαλιόρκει ἤδη ὁ Ἀχμέτ πασσᾶς. Τῇ 8 ἰουλίου 1521 τὸ φρούριον ἐκυριεύθη, ὁ δὲ Σουλτάνος εἰσελθὼν διέταξε τὴν ἀνέγερσιν ὀχυρωμάτων ἰσχυροτέρων καὶ ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας ἔμεινεν ἐκεῖ ὑπὸ τὴν σκηνὴν του ἵνα ἐπιβλέπῃ τὴν ἐκτέλεισιν τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων.

Γνωσθέντος ὅτι ὁ Πιρὶ πασσᾶς εἶχε κυριεύσει τὸ Σεμλῖνον, ὁ Σουλτάνος διηυθύνθη πρὸς τὴν Σερβίαν καὶ τῇ 27 ἰουλίου ἐστρατοπέδευσε ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Βελιγραδίου, ὅπερ μετὰ εἰκοσιν ἐφόδους ἐκυριεύθη τῇ 27 Αὐγούστου ὑπονομιευθέντος τοῦ μεγαλειτέρου πύργου τὸν ὅποιον οἱ μὲν Οὐγγροὶ ἀπεκάλουν μιλιουδεϊκτὴν διότι εἶχε μῆκος μιλίου, οἱ δὲ Ὁθωμανοί, πύργον ἄνευ φόβου (κορμαζ-κουλέ)· ἡ φρουρά ἐπυνθηκολόγησε, μέρος δὲ τῶν κατοίκων μετακίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰς τινα θέσιν παρὰ τὸν Βόσπορον, ἥτις ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον καλεῖται Βελιγράδιον. Σὺν τῷ Βελιγραδίῳ ὁ Σουλτάνος ἐκυρίευσε καὶ ἐπτά ἄλλα φρούρια παρακείμενα καὶ ἐν ἅπασιν τούτοις ἐγκατέστησε φρουράς ἐκ Γενιτσάρων.

Μετὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην νίκην ὁ Σουλτάνος ἐπανάκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ὅμως μεγάλην ἡσθλὴν θλίψιν διότι ἤμυχ τῇ ἀφίξει του ἀπέθανον ἐξ εὐλογίας τρία του τέκνα, ὁ ἐννεαετής Μαχμούτ, ὁ διετής Μουράτ, καὶ μία θυγάτηρ· τὴν θλίψιν αὐτοῦ ἐμετρίασαν αἱ θερμαὶ τῶν ὑπηκόων ὑποδοχαὶ καὶ ἀνευφημίαι ἐπὶ τῇ νίκῃ καὶ τὰ συγχαρητήρια ἅτινα ἔσπευδον νὰ υποβάλλωσιν εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου του οἱ πρέσβεις τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων· καὶ εἰς μὲν τοὺς Ραγούζαιους ἐχορηγήθη πλήρης ἐλευθερία ἐμπορίου καὶ ἡ ἄδεια τοῦ νὰ ἀγορεύωσιν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τὸν ἀναγκάσιον σίτον, μετὰ δὲ τῶν Βενετῶν ἀνενεώθη συνθήκη περιέχουσα τριᾶκοντα ἄρθρα διὰ τῆς ὁποίας παρεχωροῦντο τοῖς Βενετοῖς πρεσβευταὶς καὶ ἐμποροῖς διάφορα προνόμια, καὶ φόρος ὠρίζετο εἰς 10,500 δουκάτα κατ' ἔτος ἤτοι 10,000 διὰ τὴν κατοχὴν τῆς Κύπρου καὶ 500 διὰ τὴν τῆς Ζακύνθου.

Ὁ χειμὼν τοῦ 1521 διήλθεν ἐν προπαρασκευαίᾳ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου, διότι ὁ Σουλτάνος εἶχεν ἀποφασίσῃ τὴν ἄλωσιν τῆς νήσου Ρόδου, ἥτις ἀνήκουσα εἰς τοὺς ἱππότας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἔφραττε τὴν εἰς Αἴγυπτον ὁδὸν καὶ παρεκώλυε τὰς μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας συγκοινωνίας. Κατὰ ἰούλιον 1522 λοιπὸν ὁ μὲν στόλος ἐκ 300 πλοίων συγκείμενος ἀπέπλευσεν, ὁ δὲ

Σουλτάνος αὐτοπροσώπως ἄγων 100, 000 στρατοῦ διέβη εἰς Ἀσίαν καὶ διηυθύνθη εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Ρόδου πα-
ραλίαν· πρὸ ταύτων ὅμως ἐπεμψεν ἐπιστολὴν τῷ ταξίαρχῃ
τῆς νήσου προσκαλὼν αὐτὸν εἰς παρόδοσιν αὐτῆς καὶ ὑπο-
σχόμενος ἀσφάλειαν καὶ ἐλευθερίαν ζωῆς καὶ περιουσίας.

Ἡ πολιορκία τῆς Ρόδου ἤρξατο περὶ τὰ τέλη Ιουλίου
1522· τῇ 28 ὁ Σουλτάνος ἀπέβη μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς
τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἀπέναντι κειμένης Μαρμαρῖδος καὶ παρέ-
ταξε τὸν στρατὸν· τὸ πυροβολικὸν συνέκειτο ἐκ τηλεβό-
λων ἑκατὸν τῶν ὑποίων τρία ἦσαν μέγιστα, ἐκπέμποντα
μεγάλα λιθίνους σφαίρας· ἡ πολιορκία διήρκασε μέχρι τῆς
21 δεκεμβρίου 1522 μετὰ πλείστας ἐφόδους καὶ ἀντίστα-
σιν τῶν πολιορκουμένων· ἐπὶ τέλους ὁ μέγας ταξίαρχος
μετὰ πύλλας πρεσβείας ἐπέτυχε τὴν συνθηκολόγησιν καὶ
παρέδωκε τὸ φρούριον τῷ Σουλτάνῳ ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐξέλ-
θωσιν ἐλεύθεροι καὶ ἀνεπιχλήτοι ἅπαντες οἱ ἱππῶται ἐν-
τὸς ὧδεκα ἡμερῶν· καίτοι θριαμβεύων ὁ Σουλτάνος ἐ-
δείχθη γενναῖόφρων καὶ μεγαλόψυχος, ὑποδεξάμενος τῇ
26 δεκεμβρίου τὸν μέγαν ταξίαρχον μετὰ τιμῶν καὶ φι-
λοφροσύνης, παραμυθήσας αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἡττῇ καὶ ὑποσχε-
θεὶς ἐκ νέου τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐξόδου. Βλέπων δὲ τοὺς ἱπ-
πῶτας ἀνχωροῦντας τῇ 1 Ἰανουαρίου 1523 διὰ Μελίτην
συνεκινήθη μέχρι δακρύων καὶ εἶπεν ὅτι ἐλυπείτο ὥς ἐκβα-
λὼν τοὺς γέροντας τούτους ἐκ τῶν ἀνακτόρων τῶν.

Σὺν τῇ Ρόδῳ ἐκυριαβήσαν καὶ αἱ παρακείμεναι νῆσοι
Λέρος, Κῶς, Καλυμνος, Νισυρος, Τήλος, Χάλκη, Λειμονία
καὶ Σύμη.

Καταλιπὼν φρουρὰν ὁ Σουλτάνος καὶ διατάξας τὴν ἐπι-
σκευὴν τῶν, διηκρούσας τῆς πολιορκίας, κρημνισθέντων ὁ-
χυρωμάτων τῆς Ρόδου ἐπανεκάμψεν εἰς Κωνσταντινοῦπολιν
κατὰ φεβρουάριον 1523, ὅπου ἔμαθεν ἄρ' ἐνὸς μὲν τὸν θά-
νατον τοῦ υἱοῦ Ἀππουλλάχ, ἄρ' ἐτέρου δὲ καὶ τὴν γέννη-
σιν ἐτέρου υἱοῦ ὀνομασθέντος Μαχμούτ.

Τῇ 27 ἰουνίου 1523 ὁ μέγας Βεζύρης Πιρὶ πασᾶς ἐτέ-

θη ὑπὸ σύνταξιν 200,000 ἄσπρων κατ' ἔτος καὶ διέδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς. στενὸς καὶ λίαν ἀγαπητὸς φίλος τοῦ Σουλτάνου· ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς ἐκ Πάργης τῆς Ἑπείρου καταχόμενος εἶχε συλληφθῆ ὑπὸ πειρατῶν καὶ ἐπωλήθη ὑπ' αὐτῶν εἰς τινα ὀθωμανίδα ἐν Μαγνησίᾳ, ἣτις βλέπουσα τὴν ὀζύνοισιν καὶ λοιπὰ αὐτοῦ προτερήματα τὸν ἐξεπαίδευσεν. Ὁ Σουλτάνος, διοικητὴς ὢν τῆς Μαγνησίας ἐπὶ τοῦ πατρὸς του, συνήντησεν ἐκ τύχης τὸν Ἰβραὴμ καὶ τοσοῦτον ἐγνητεύθη ἕνεκα τῶν προτερημάτων αὐτοῦ ὥστε τὸν προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του· ἐκτιμῶν δὲ αὐτὸν καὶ βαθυτάτην καὶ ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην τρέφων εἰς τε τὸν εἰλικρινῆ χαρακτῆρα καὶ λοιπὰς ἀρετὰς του, τὸν ἀνηγόρευσε μέγαν Βεζύρην. Πράγματι δὲ ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς συνετέλεσεν εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς βασιλείας τοῦ κυρίου καὶ φίλου του.

Ἄλλ' ὁ διορισμὸς οὗτος δυσηρέστησε τὸν Βεζύρην Ἀχμέτ πασσᾶν, ὅστις κατὰ τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν ἐδικαιούτο νὰ ἀναδειχθῇ μέγας Βεζύρης· ὑποκρύπτων δὲ τὴν δυσἀρέσκειαν ἤτήσαστο καὶ ἔλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Αἰγύπτου, ἀλλ' ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκεῖ ἄφριξιν του κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1524 προδίδων τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κυρίου του ἀνηγόρευσε ἐαυτὸν Σουλτάνον τῆς Αἰγύπτου· δὲν διήρκεσεν ὅμως ἐπὶ πολὺ ἡ παράνομος βασιλεία του, διότι νικηθεὶς κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ Σουλτάνου κατεδικάσθη καὶ δικάως εἰς θάνατον· διοικητὴς δὲ τῆς Αἰγύπτου διωρίσθη ὁ Γκιουζελτζέ Κασσίμ πασσᾶς, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου φέρει εἰσέτι τὸ παρά τὸν νύσταθμον γνωστὸν πρόστειον.

Τῇ 24 μαΐου 1524 ὁ Σουλτάνος ἐτέλεσε τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς του μετὰ τοῦ περιληρμένου του μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασσᾶ· πρωτοφανὴς ὑπῆρξεν ἡ πομπὴ καὶ αἱ ἐορταὶ κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην διαρκέσασαν 15 ἡμέρας· αὐτὸς ὁ Σουλτάνος αὐτοπροσώπως συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν, οὐλεμάδων, ποιητῶν καὶ ἄλλων εὐπαιδευτῶν παρέστη πολλὰκις ἐν ταῖς τελεταῖς προκαλῶν φιλοσοφικὰς συ-

ζητήσεις καὶ συνευχούμενος. Ἀπερίγραπτα ἦσαν τὰ δῶρα τὰ ὅποια ἔλαβον καὶ ἔδωκαν οἱ νεόνυμφοι ἅπας ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει στρατὸς ἐφιλοξενήθη καὶ ἔλαβε δῶρα. Ἡ πλεῖστα τοῦ Ἱπποδρομίου ("Ατ-μεϊδάν) ἐν ἧ ἐκείντο τὰ νέα ἀνάκτορα τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐβρίθον παντοειδοῦς κόσμου ὅστις ἐσύχναζεν εἰς διέφορα καὶ ποικίλα θεάματα χορευτῶν, ἵππων τρεχόντων, τοξοτῶν καὶ ἄλλων. Πλεῖστοι ποιηταὶ ἔγραψαν ἐπιθλαμίους, ἐν οἷς διεκρίθη καὶ ἐπηνέθη ὁ τοῦ Χικλὶ τότε ἐγεννήθη καὶ υἱὸς τῷ Σουλτάνῳ ὀνομασθεὶς Σελίμ.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἀπολαύων τασαύτης ἐμπιστοσύνης ἦν δεύτερος μετὰ τὸν Σουλτάνον, διατάττων ὡς αὐτὸς καὶ ὑπὸ πάντων ὑπακουόμενος. Τῇ 30 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1524 ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου εἰς Αἴγυπτον διὰ θαλάσσης ἵνα ἐξετάσῃ διαφωνίας τινὰς ὀφισταμένας μετὰ τοῦ διοικητοῦ Κασσίμ πασσᾶ καὶ τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς χώρας Μωάμεθ βέη. Πλεῖστοι ἐπίσημοι ἄνδρες ἐτάχθησαν ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Σουλτάνος παρέχων μοναδικὸν παράδειγμα προέπεμψε τὸν Ἰβραὶμ πασσᾶν μέχρι τῶν Πριγκηπονήσων, ἐνθα τὸν ἀπεχειρέτισε συγινηθεὶς μέχρι δακρύων.

Ὁ φέρων τὸν Ἰβραὶμ πασσᾶν στολίσκος προσορμισθεὶς εἰς Χίον, ὅπου οἱ κύριοι αὐτῆς Γενουήνσιοι προσήνεγκον τῷ ἐπιστήμῳ ξένῳ πλείστας τιμὰς, καὶ εἰς Ρόδον, δὲν ἡδυνήθη ἔνεκα τρικυμιῶν νὰ προχωρήσῃ μέχρις Ἀλεξανδρείας, διὸ καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Μαρμαρίδος· ἐκεῖθεν ὁ μέγας Βεζύρης ἀπεφάσισε νὰ διευθυνθῇ διὰ ξηρᾶς· ἀφικόμενος εἰς Αἰοδιίκειαν συνήντησε τὸν ἐπιμελητὴν τῆς Αἰγύπτου Μωάμεθ βέην, μεταβαίνοντα εἰς Κωνσταντινουπόλιν, τὸν ὅποιον καὶ ἐπεμψεν αὐθις εἰς Κάζιρον. Ἐν Δαμασκῷ εὗρεν ἀναμένοντα καὶ τὸν διοικητὴν τῆς Αἰγύπτου Κασσίμ πασσᾶν· τὰς ἀποδιδομένας αὐτῷ ἐνόχους πράξεις ἔκρινεν ἐπιεικῶς ὁ μέγας Βεζύρης.

Ἡ εἰσοδος τοῦ Ἰβραὶμ πασσᾶ εἰς Κάζιρον τῇ 14 μαρ-

τιου 1525 ὑπῆρξε μεγαλοπρεπεστάτη καὶ ἀνταξία Σουλτάνου. Πεντακισχίλιοι Γενίτσαροι καὶ Μαμελοῦκοι πολυτελῶς ἐνδεδυμένοι προέπεμπον αὐτόν. Μόνον τὰ φάλαρα τοῦ ἵππου του, δῶρον τοῦ Σουλτάνου, ἦσαν ἀξίας 15,000 δουκάτων. Διέμεινεν ἐν Καίρῳ τρεῖς μῆνας διευθετήσας τὰ πάντα δικαίως. Κήρυκες δημόσιοι περιέτρεχον τὰς πόλεις τῆς Αἰγύπτου προσκαλοῦντες τοὺς ἔχοντας παράπονα κατὰ τῶν διοικητῶν νὰ τὰ ὑποβῇλωσι τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ· αἱ δὲ διὰ χρεὴν πεφυλακισμένοι ἅπαντες ἀπηλευθερώθησαν, τὰ δὲ ὀρφανὰ καὶ στερούμενα προστάτου ἐμελλον νὰ διατρέφονται δαπάναις τοῦ κράτους. Ἀφαιρουμένων δὲ τῶν διὰ τὴν χώραν ἀναγκάων δαπανῶν εὐρέθησαν εἰς 80,000 δουκάτων τὰ εἰς Κωνσταντινούπολιν μέλλοντα πέμπεσθαι κατ' ἔτος.

Ὁ μέγας Βεζύρης, λαβὼν ἐπιστολὴν τοῦ Σουλτάνου προσκαλοῦντος αὐτόν ὡς τάχιστα εἰς Κωνσταντινούπολιν, διώρισε διοικητὴν τῆς Αἰγύπτου τὸν Βεηλέζεβην Συρίας Σουλεϊμάν πασσᾶν· ἀνεχώρησε τῇ 14 ἰουνίου καὶ τῇ 7 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1525 ἀρίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν γενόμενος δεκτὸς εἰς τετράωρον ἀπόστασιν ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν οἵτινες τῷ προσήνεγκον ἐκ μέρους τοῦ Σουλτάνου καὶ ἕτερον ἵππον τοῦ ὁποίου τὰ φάλαρα ἐτιμῶντο ἀντὶ 200,000 δουκάτων.

Ἐπὶ δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀριξίν του ἐγεννήθη τῷ Σουλτάνῳ καὶ τέταρτος υἱός, καὶ τοῦτο ἐπηύξησε τὴν χαρὰν ἀπάντων.

Ἡ φιλία καὶ σχέσις τοῦ μεγάλου Βεζύρου μετὰ τοῦ Σουλτάνου ἐκραταιούτο ὁλονέν, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ ὅσον ἐκ τῶν λοιπῶν τριῶν Βεζυρῶν, ὁ μὲν Φερχάτ θανατωθεὶς, ὡς εἵπομεν, δὲν εἶχεν ἀντικατασταθῇ, ὁ Μουσταζὰ πασσᾶς ἦν ὑπέργηρος καὶ διετέλει σχεδὸν πάντοτε κλινήρης, ὁ δὲ Ἀγιζ πασσᾶς, ἀλβανὸς τὸ γένος, ἦτο μόνον πολεμικὸς ἐνῷ τοῦναντίον ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραὴμ πασσᾶς καὶ ἀνδρίαν μεγάλην ἐκέντητο, καὶ παιδείαν καὶ ἄλλας ἀρετάς· δὲν ὑπάρ-

χει παράδειγμα τσαούτης φιλικῆς μεταξύ Σουλτάνου καὶ μεγάλου Βεζύρου· ὄχι μόνον πολλάκις συνεδεῖπνον, ἀλλὰ καὶ κατεκλίνοντο ἐφ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ δωματίῳ. Σχεδὸν καθ' ἑκάστην πρῶτην ὁ Σουλτάνος ἔπεμπεν αὐτῷ γράμματα, τὰς δὲ ἐσπέρας συνδιελέγετο μετ' αὐτοῦ ἐπιχαρίτως καὶ εἰκειότατα πλείστα διδασκόμενος, διότι ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς οὐ μόνον συνδιελέγετο μετὰ χάριτος, ἀλλὰ καὶ πολυμαθέτατος ὢν ὠμίλει καὶ ἔγραφεν εὐκολώτατα, ἐκτός τῆς ὀθωμανικῆς, καὶ τὴν ἑλληνικὴν, περσικὴν καὶ ἰταλικὴν ἀνεγίνωσκε πύκνότε τὴν ἱστορίαν ἀρεσκόμενος εἰς τὰς βιογραφίας τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Ἀννίβα καὶ ἀσχολούμενος ταυτοχρόνως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς παγκοσμίου γεωγραφίας.

Μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὁ Σουλτάνος ἀπῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν ἵνα διαχειμάσῃ, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ λάθρα εἰς Κωνσταντινούπολιν, διότι οἱ Γενίτσαροι ἤρξαντο ἀτακτοῦντες· ὅμα ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 25 μαΐου 1525 κατέλυσεν εἰς τὸ περίπτερον τῶν γλυκίων ὑδάτων (Κεάτ-γανέ) καὶ τῇ ἐπιούσῃ εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπάταξε διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς τρεῖς ἐκ τῶν ἀνυπακούων Γενιτάρων· οἱ λοιποὶ πεισθέντες ἀμέσως εἰς τοὺς πόδας του ἠτήσατο συγγνώμην, ἧς καὶ ἔτυχον, ἐτιμωρήθησαν δὲ μόνον οἱ ἀρχηγοί.

Λίαν δικαίως ὁ Σουλτάνος προσνήχθη καὶ πρὸς τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρόν του Φερχάτ πασσάν· οὗτος διοικητὴς ὢν τῆς Συρίας καὶ ἐκκέντιον τῶν διαταγῶν καὶ τῆς θελήσεως τοῦ κυρίου του πλείστας διαπραχτῶν ἀδικίας καὶ καταπιέζων τὸν λαόν, ἐμελλε τιμωρηθῆναι· ἀλλὰ μετετέθη εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Σεμενδρας, τῇ μεσολαβῆσαι τῆς συζύγου του, καὶ ἔλαβε μάλιστα καὶ μισθὸν ἐτήσιον 700,000 ἄσπρων· ὁ Σουλτάνος τοῦτο ποιήσας ἠλπίζεν ὅτι θὰ συνετίζετο· ἀλλ' εἰς μᾶτην, διότι καὶ ἐν τῇ νέᾳ του διοικήσει τὰ αὐτὰ καὶ χειρῶν διαπραχόμενος, κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Τὸ αὐστηρὸν τοῦτο παράδειγμα ἐπωφάνισε καὶ ἄλλους πολλοὺς διοικητάς.

Ὅτε Σουλτάνος καὶ ὁ μέγας Βεζύρης διανοούμενοι νὰ ἐπιδωθῶσιν εἰς ἐκστρατεῖαν ἵνα ἀπασχολήσωσι τὸν ἀπρακτοῦντα στρατὸν ἀπεφάσισαν νὰ ἐκστρατεύωσι κατὰ τῆς Περσίας. Πρὸς τοῦτο ἐπέμφθη τῷ Σάχη τῆς Περσίας Ἰαμάτ, υἱὸς τοῦ Σάχου Ἰσμαήλ ἀποθανόντος, ἐπιστολὴ σουλτανικὴ προσκαλοῦσα αὐτὸν εἰς ὑποταγὴν· οὗτος ὅμως οὐ μόνον δὲν ἀπήντησεν, ἀλλὰ μάλιστα ἐπεκαλέσθη τὴν συμμαχίαν τῶν Οὐγγρων καὶ Γερμανῶν. Τοῦτο παρεκίνησε τὸν Σουλτάνον νὰ ἐκστρατεύσῃ πρῶτον κατὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν τούτων προτρέπομενος μάλιστα καὶ ὑπὸ τοῦ βισιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου, ὁ ὅποιος συνέδεεν ὅλον ἐν φιλικῇ σχέσει μετὰ τῆς Πύλης. Οὕτω λοιπὸν ὁ χειμὼν τοῦ 1526 διήλθεν ἐν μεγάλαις καὶ σπουδαίαις προπαρασκευαῖς, πλοῖα ἐναυπηγήθησαν, τηλεβόλα πλείστα προητοιμάσθησαν καὶ ἀπανταχοῦ τοῦ κράτους οἱ στρατοὶ προπαρασκευάζοντο.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κατὰ τῆς Οὐγγαρίας ἐκστρατείας συνέβησαν ἐπισιόδιά τινα ἐν Βλαχίᾳ· ὁ Μωάμεθ βέης σουλταβίων καὶ πέμψας εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν ἐπταετὴ υἱὸν τοῦ τελευταίου ἡγεμόνος, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν συγγενῶν, ἐκήρυξε τὴν Βλαχίαν ἐπαρχίαν ὀθωμανικὴν καὶ διωρίσθη διοικητὴς αὐτῆς. Ἀλλ' οἱ βογιάροι (οἱ εὐγενεῖς) ἀνακηρύξαντες ἡγεμόνα τῶν μοναχῶν τινα ὀνόματι Ραδούλ ἀντετάχθησαν μὲν κατὰ τοῦ ὀθωμανοῦ διοικητοῦ, κατετροπώθησαν ὅμως.

Τῇ βοηθείᾳ τοῦ πολωνοῦ κόμητος Ἰωάννου Ζαπολίου βογιάρη ἐξελέξαντο ἕτερον ἡγεμόνα, ὃν πρὸς στιγμὴν ἀνεγνώρισε καὶ ἡ Πύλη· ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐφανεύθη μετ' ὀλίγον· ὁ Ζαπόλιος ἐκ νέου πέμψας ἐπικουρίαν ἐγκαθίδρυσεν τρίτον ἡγεμόνα ὀνόματι ὠσάκτωρ Ραδούλ, ἀλλὰ καὶ οὗτος νικηθεὶς ἐν πέντε μάχαις ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ βέη, ἔτυχεν μὲν καὶ αὐθις τῆς βοηθείας τοῦ Ζαπολίου, προετράπη ὅμως ὑπ' αὐτοῦ νὰ συνδιαλλαγῇ μετὰ τῆς Πύλης ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Ραδούλ ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν λάθρα.

Ὁ Μωάμεθ βέης ἀνηγόρευσε μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Ρα-

δούλ ἡγεμόνα ὀνόματι Βλάχον, ἀλλὰ καὶ οὗτος διαφωνήσας πρὸς τοὺς βογιάρους ἐδραπέτευσε· τότε ὁ Σουλτάνος ἀνηγόρευσε ἐκ νέου ἡγεμόνα τὸν Ραδοὺλ ὑποχρεωθέντα νὰ πληρώσῃ ἐτήσιον φόρον 14,000 δουκῶν· ὁ δὲ Βλάχος μεταβὰς καὶ οὗτος εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τοῦ υἱοῦ διέμειναν ἐκεῖ λαμβάνοντες ἡμερησίαν σύνταξιν ὁ μὲν πατήρ ἐκ πεντήκοντα ὁ δὲ υἱὸς ἐξ ἑκατὸν ἄσπρων.

Ἐπελθούσης οὕτω τῆς ἡσυχίας ἐν Βλαχίᾳ ὁ Σουλτάνος ἠθέλησε νὰ περιορίσῃ καὶ τὴν Πολωνίαν, ἵνα δυνηθῇ ἀνέτως κατόπιν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας πύλεμον. Ἐνῷ δὲ ὁ στρατὸς ἡτοιμάζετο κατὰ τῆς Πολωνίας, πρεσβευτὴς τοῦ βασιλέως αὐτῆς Σιγισμοὺνδου μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπέτυχε τὴν συνομολόγησιν ἐξαετοῦς εἰρήνης.

Ταυτοχρόνως ἀνενέωσαν μετὰ τῆς Πύλης τὰς συνθήκας τῶν οἱ Βενετοὶ ὥς καὶ οἱ Ράγουζαιοι.

Ἡ Γαλλία, νικωμένη ὑπὸ τῶν γερμανικῶν ἐθνῶν, ἐπέζητει τὴν συμμαχίαν τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ἵνα ἀποκαταστήσῃ τὴν διαταραχθεῖσαν εὐρωπαϊκὴν ἰσορροπίαν. Ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Φραγκίσκος ὁ Α', καίτοι αἰχμάλωτος Καρόλου τοῦ Ε' ἐν Μεδρίτῃ, ἔπεμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρεσβευτὴν κομίζοντα αὐτόγραφον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Σουλτάνον· ὁ πρεσβευτὴς οὗτος ἔλαβε δῶρον παρὰ τοῦ ὀθωμανοῦ αὐτοκράτορος ἄσπρα 10,000 καὶ τιμητικὴν ἐσθλῆτα· πρὸ πάντων δὲ ῥητὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ ὅτι ἐνδίδων εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ Φραγκίσκου θὰ ἐξεστράτευε κατὰ τῆς Οὐγγαρίας· ἡ ὑπόσχεσις αὕτη ἐδόθη ἐγγράφως καὶ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ὁ Σουλτάνος ἐξεφράζετο φιλικώτατα καὶ ὥς μεγαλοπρεπέστατος προστάτης. Αἱ δύο αὐταὶ ἀνταλλαγεῖσαι ἐπιστολαὶ ἀπαρτίζουν τὴν πρώτην ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνημονευομένην συμμαχίαν μεταξὺ τῆς Πύλης καὶ εὐρωπαϊκῆς δυνάμεως· ὑπῆρξε δὲ τοῦτο γεγονός σπουδαῖον ἐν τῇ ἱστορίᾳ, διότι ἡ συμμαχία αὕτη ἐγένετο σκόπελος καθ' οὗ συνετρίβη ἡ δύναμις τῆς Αὐστρίας.

Πιστός τῇ υποσχέσει του ὁ Σουλτάνος ἐκήρυξε κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1526 τὸν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας πόλεμον. Ἀφοῦ ἐνεπιστεύθη τὴν διοίκησιν τῆς πρωτευούσης καὶ τὴν ἐπιβλεψιν τῶν λοιπῶν χωρῶν εἰς τὸν Κασσίμ πασσάν καὶ εἰς τὸν σοφὸν Κεμαλπασσαζαδὲ ὡς σεχισλάμην, προσεκύνησε τῇ 23 Ἀπριλίου τοὺς τάφους τοῦ Ἑγιούπ, τοῦ πατρὸς, πάππου καὶ προπάππου καὶ ἄγων 100,000 στρατοῦ καὶ 300 τηλεβόλα, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραήμ πασσάν ἀνεχώρησεν· αἰτία δὲ ἐθεωρήθη καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως ὅχι μόνον διότι ἦν Δευτέρα τῆς ἐβδομάδος, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ 23ῃ Ἀπριλίου θεωρεῖται ἱερὰ ὀνομαζομένη Χιδριλές ἤτοι ἑορτὴ τοῦ φύλακος τοῦ πρασινίζοντος τοῦ ἀγρού· κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην οἱ Σουλτάνοι μετώκουν ἀπὸ τῶν χειμερινῶν ἀνακτόρων εἰς τὰ θερινά, οἱ δὲ ἵπποι αὐτῶν πανηγυρικῶς ὠδηγοῦτο εἰς τὰς νομάς.

Μεγίστη πειθρχία ἐτήρειτο κατὰ τὴν ἐκστρατείαν, ἀπηγορεύθη δὲ ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἡ διάβασις διὰ τῶν λειμῶνων καὶ ἀγρῶν, ἡ νομὴ ἵππων ἐν αὐτοῖς ἢ ἡ ἀρπαγὴ ταιούτων παρὰ σὼν κατοίκων· ῥαγδαίαι βροχαὶ κατέστησαν δυσχερῆ τὴν διάβασιν τοῦ Αἵμου· παραγνομένου δὲ τοῦ στρατοῦ εἰς Σοφίαν διετάχθη ὁ μέγας Βεζύρης νὰ προχωρήσῃ καὶ πολιορκήσῃ τὸ φρούριον Πετερβαχαδὲ μετὰ δωδεκαήμερον πολιορκίαν ἐκυριεύθη ἐξ ἐφύδου τὸ φρούριον ταῦτο τῇ 15 ἰουλίου 1526.

Συγενωθέντων καὶ αὐθις τῶν στρατῶν τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐδόθη διαταγὴ πρὸς πολιορκίαν τοῦ φρουρίου· Ἰλλὰ παρὰ τὸν Δούναβιν ὅπερ μετὰ ἐπτὰ ἡμέρας παρεδόθη, οἱ δὲ ἔγκριτοι τῶν κατοίκων ἀντημέλθησαν διὰ τιμητικῶν ἐσθήτων. Ἐκεῖθεν ἐδηλώθη ὅτι ὁ Σουλτάνος διενεῖτο τὴν ἄλωσιν τῆς Βούδης· κατασκευασθεῖσης γεφύρας, διέβησαν οἱ Ὀθωμανοὶ τὸν Δούναβιν καὶ προχωρήσαντες συνήντησαν τῇ 28 αὐγούστου παρὰ τὴν κοιλίαν τοῦ Μοχάτς παρατεταγμένον τὸν οὐγγρικὸν στρατὸν· ἡ

μάχη υπῆρξε φονικωτάτη καὶ ἐξολοθρευτική διὰ τοὺς Οὐγγροὺς· ἔπεσαν ἐξ αὐτῶν 60,000 ἐν οἷς καὶ ὁ βασιλεὺς των Λαδίσλαος· ἀγγελιαφόροι δὲ ἀπεστάλησαν μετὰ νικητηρίων ἐπιστολῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀδριανούπολιν, Προῦσαν, Διμασκόν, Κάζιρον, Διαρβεκίρ, Καραμανίαν, Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν· αὐτοῦγραφον δὲ ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ Σουλτάνος εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ, διατελοῦσαν εὐειδεστάτην καὶ ἐν τῷ γήρατι.

Τῇ 10 Σεπτεμβρίου ὁ Σουλτάνος εἰσῆλθεν ἀμαχητὶ εἰς Βουδαν ἀπαγορεύσας αὐστηρῶς τὴν διαρπαγὴν καὶ λεηλασίαν· ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ὁ μέγας Βεζύρης ἔλαβε τρία ἀρχαῖα ἀγάλματα, τοῦ Ἡρακλέους, τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος τὰ ὅποια, κατὰ διαταγὴν του, ἐστήθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ πλατεῖᾳ τοῦ Ἱπποδروμίου ἀπέναντι τοῦ μεγάρου του.

Τῇ 17 Σεπτεμβρίου ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἤρκετο πρὸ τῆς Πέστιης· ἐκεῖ ἀνέμενον τὸν Σουλτάνον Οὐγγροὶ μεγίστῶν προσφέροντες τὴν ὑποταγὴν των· ὁ Σουλτάνος ὑπέσχετο αὐτοῖς ὡς βασιλεὺς Ἰωάννην τὸν Ζαπόλιον βασιβέδαν τῆς Τρανσυλβανίας, ὅστις καὶ ἐκηρύχθη ὑποτελὴς τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν καὶ ἄλλων πολλῶν φρουρίων, τὰ ὅποια ὅμως καρτερικώτατα υπερέσπισαν οἱ Οὐγγροὶ πλείστας προξενήσαντες ζημίαις, ὁ Σουλτάνος ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 23 Νοεμβρίου μετ' ἀπουσίαν ἐπτά μηνῶν.

Ἐνῷ ὁ Σουλτάνος ἐπολέμει ἐν Οὐγγαρίᾳ, ἐξεργάγησαν ταραχαὶ τινες ἐν Ἀσίᾳ· οἱ Τούρκοι τῆς Κιλικίας καταπιεζόμενοι ὑπὸ τῶν διοικητῶν ἔλαβον τὰ ὅπλα, ἀλλ' ὑπετάγησαν ὑπὸ τοῦ Χασρέφ πασᾶ, διοικητοῦ τοῦ Διαρβεκίρ· τῷ ἐπὶντι ἔτει 1527 ἐξεργάγη σπουδαιοτέρα ἀνταρσία τῶν δερβισίων Ἀπδάλ ἢ Καλενδέρ ἐν Καρχμανίᾳ πρὸς καταστολὴν τῆς ὁποίας ἐξεστράτευσεν αὐτὸς ὁ μέγας Βεζύρης· οἱ ἀντάρται ἐτιμωρήθησαν αὐστηρῶς, ὡς καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν δερβίσης Καλενδέρ, καὶ ὑπετάγησαν ἐκ νῦν.

Οἱ στρατηγοὶ τοῦ Σουλτάνου ἐπολέμουν ἐν τούτοις ἐν Βασνίᾳ, Κροατίᾳ, καὶ Δαλματίᾳ, νικῶντες ἀκταπαύστως καὶ κυριεύοντες τὰ προύρια, ἕως οὗ τῷ 1528 συνεπληρώθη ἡ πλήρης κατὰκτησις καὶ ὑποταγὴ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Σουλτάνος ἀπερῄχισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐκ νέου κατὰ τῆς Οὐγγαρίας, διότι ὁ προστατευόμενος αὐτοῦ Ἰωάννης Ζαπόλιος νικηθεὶς ἐδιώχθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Αὔστρίας Φερδινάνδου· ὁ Ζαπόλιος ἐπεμψε πρεσβεῖαν αἰτούμενος τὴν ἐπικουρίαν τῆς Πύλης· ὁ πρεσβευτὴς ἐγένετο δεκτὸς μετὰ τιμῶν καὶ ἔλαθε προφορικὴν ὑπόσχεσιν τοῦ τε Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου περὶ τῆς βοηθείας.

Μετ' ὀλίγον ἀφίκοντο καὶ πρέσβεις τοῦ Φερδινάνδου αἰτοῦντες τὴν ἀπόδοσιν τῶν κατκτηθεισῶν χωρῶν καὶ προτείνοντες ἀναχωρῆν· καὶ ὁ μὲν Ἰβραὴμ πασσᾶς, μέγας Βεζύρης, ἠρώτησεν ἐμπαικτικῶς αὐτοὺς πῶς ὁ Φερδινάνδος δὲν ἐζήτησε καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ Σουλτάνος ἀγανακτῆσας διέταξε τὴν φυλάκισιν αὐτῶν· μετὰ ἐννέα δὲ μῆνας τοὺς ἀπηλευθέρωσε δούς ἐκαστῷ δῶρον πεντακοσίων δουκῶν καὶ παραγγείλας νὰ ἀναγγείλωσι τῷ Φερδινάνδῳ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐκηρύττετο ὁ πόλεμος.

Πρὸς τοῦτο ἀνηγορεύθη ἀρχιστράτηγος ὁ μέγας Βεζύρης μετ' ἐπιχορηγήσεως ἐξήκοντα χιλιάδων δουκῶν κατ' ἕτος· τὸ δὲ δίπλωμα τοῦ διορισμοῦ του γραφέν ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου ἀνεγνώριζε τὸν Ἰβραὴμ πασσᾶν πληρεξούσιον ἀπόλυτον αὐτοῦ καὶ τῷ παρείχεν ἀπέραντον δικαιοδοσίαν καὶ ἀπερίφριστον ἰσχύν.

Τῇ 10 Μαΐου 1529 ὁ Σουλτάνος ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἄγων 250,000 στρατοῦ καὶ τριακόσια τηλεβόλα, μετὰ πολλὰς δὲ δυσχερείας κατὰ τὴν πορείαν, ἔνεκα τῶν διαρκῶν ῥαγδαίων βροχῶν, ἀφίκοντο οἱ ὀθωμανοὶ παρὰ τὸ Μοχάτς τῇ 20 ἰουλίου ὅπου προϋπήνητῃ τὸν Σουλτάνον ὁ Ἰωάννης Ζαπόλιος συνοδευόμενος ὑπὸ 6,000 ἱππέων· παρουσιασθεὶς δὲ ἐνώπιον αὐτοῦ ἡσπᾶσθη τὴν δεξιάν του καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν του, ἐδήλωθ' ὅτι αὐτῷ ὑπ'

αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου ὅτι ἦν ἀνεγνωρισμένος πλέον βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας.

Μετ' ὀλίγον ἐστρατοπέδευσαν οἱ ὀθωμανοὶ πρὸ τῆς Βουδης, τὴν ὁποίαν εἶχον καταλάβει ἐν τῷ μεταξὺ καὶ αὐτῆς οἱ στρατοὶ τοῦ Φερδινάνδου· εἰς τὴν πρώτην ἐφοδὸν ἐκυριεύθη ἡ πόλις, τῇ δὲ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐκηρύχθη ἐπισήμως βασιλεὺς ὁ Ζαπόλιος καὶ ἐγκαθιδρύθη ὑπὸ τοῦ Σεγμπάνπαση τοποτηρητοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Γεμιτσάρων.

Καταλιπὼν ὁ Σουλτάνος φρουράν ἐν Βουδῇ διηυθύνθη κατὰ τῆς Βιέννης· ἡ πόλις αὕτη ἐπολιορκήθη ἐπὶ δέκα πέντε ἡμέρας καὶ θὰ ἐκυριεύετο ἐάν δὲν παρεκώλυον τὸν Σουλτάνον τὸ δριμύ ψῦχος ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ σπάνις τῶν ζωοτροφιῶν ἀφ' ἐτέρου· οὕτω τῇ 14 ὀκτωβρίου διατάχθη ἡ ἐπισθοχώρησις καὶ τῇ 16 διενεμήθησαν τῷ στρατῷ πλούσια δῶρα δι' ἣν καρτερίαν καὶ ἀνδρίαν εἶχε δεῖξει κατὰ τὴν πολιορκίαν.

Ταυτοχρόνως καὶ ὁ Ζαπόλιος παρεστάθη ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου, συνεχάρη αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἐπιτυχείᾳ ἐστρατείας καὶ ἀσπασθεὶς τὴν χεὶρά του ἔλαβε διάφορα δῶρα, καὶ πρὸ πάντων τὸ ἀργαῖον στέμμα τῶν βασιλέων τῆς Οὐγγαρίας, τὸ ὁποῖον οἱ ὀθωμανοὶ εἶχον λάβει ἐν Βουδῇ.

Μεσοῦντος τοῦ δεκεμβρίου ἀφίκετο ὁ Σουλτάνος εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀμέσως ἐτέλεσε τὴν περιτομὴν τῶν υἱῶν τοῦ μετὰ μεγίστης πομπῆς καὶ πολυτελείας, προσκαλέσας πάντας τοὺς μεγιστᾶνας καὶ διοικητὰς τῆς αὐτοκρατορίας ὡς καὶ τὸν Δούκα τῆς Βενετίας ὅστις γέρων ὦν ἀπέστειλεν ἑκτακτὸν ἀντιπρόσωπον πρὸς τοῦτο.

Ἡ τελετὴ παρατάθη ἐπὶ δέκα καὶ ὀκτὼ ἡμέρας διαρκουσῶν τῶν ὁποίων παρετέθησαν γεύματα πολυτελέστατα ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἱπποδρομίου εἰς ἅπαντας τοὺς μεγιστᾶνας, βεζύρας καὶ λοιποὺς λειτουργοὺς τοῦ κράτους, καὶ εἰς τοὺς στρατιώτας· ἐτράφησαν οἱ πτωχοὶ δωρεάν, νυχθυμερὸν ἐπαιζὼν μουσικαί, ἐγένοντο διάφοροι παραστάσεις,

γυμνάσματα στρατιωτικά, πολιορκίαι καὶ ἀλώσεις τεχνητῶν φρουρῶν, ψευδομαχίαι, ἀγῶνες παλαιστικοί, σχινοβάσεις καὶ ταχυδακτυλουργίαι· τὰς νύκτας μέχρι πρωίης ἐκαίοντο λαμπρὰ πυροτεχνήματα. Ἀπερίγραπτα ἦσαν τὰ δῶρα διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὸν πλοῦτον αὐτῶν τὰ ὅποια προσήνεγκον οἱ βεζύραι καὶ λοιποὶ εἰς τοὺς ἡγεμονόπαιδας· μόνον τὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἤξιζον 50,000 δουκάτα.

Τῇ 14 ἡμέρᾳ τῆς τελετῆς πάντες οἱ ἀρχαὶ τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ στρατοῦ προεβάντες εἰς τὰ παλαιὰ ἀνάκτορα (ἐσκι-σεράι) περιέλαβον τοὺς τρεῖς ἡγεμονόπαιδας Μουσταφᾶν, Μωῦμεθ καὶ Σελίμ καὶ προσέπεμψαν εἰς τὸν Ἱππὸδρομον· τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ ἐγένετο τὸ αὐτοκρατορικὸν συμπόσιον ὅπου παρεκέχθισεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος ἔχων ἐκ δεξιῶν μὲν τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ὑπουργούς, τὸν μέγαν Βεζύρην καὶ λοιπούς, ἐξ ἀριστερῶν δὲ τοὺς ἐν διαθεσιμότητι.

Τῇ δεκάτῃ ἑκτῇ, τῇ ἀξιολογωτάτῃ πασῶν, ἐγένοντο ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου σοφαὶ συνδιαλέξεις καὶ συζητήσεις· θέμα τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου ἀγῶνος ὥρισεν ὁ Σουλτάνος τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ Κορανίου εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν οὐλεμάδας καὶ ἄλλους σοφοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· αἱ εὖστοχοι ἀπαντήσεις ἡμεῖθοντο διὰ πολλῶν ἐπαίνων, αἱ δὲ ἄστοχοι διὰ σιγῆς· εἰς μάλιστα τῶν παρισταμένων, ὁ διδάσκαλος Σουλεϊμάν Καλιφέ, μὴ δυνηθεὶς νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τινα ἐρώτησιν, καὶ ἀθυρήσας προσεβλήθη ὑπὸ ἀποπληξίας καὶ ἀπέθανε.

Τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ ἐγένετο ἡ περιτομὴ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασσᾶ· πάντες οἱ ἐν ἐνεργείᾳ λειτουργοὶ τοῦ κράτους ἡσπασάντο τὴν χεῖρα τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἔλαβον τιμητικὰς ἐσθῆτας.

Τοσαύτῃ μεγαλοπρέπειᾳ ἐπεδείχθη κατὰ τῆς ἐορτῆς ταύτας ὥστε μετὰ τὸ πέρας αὐτῶν ὁ Σουλτάνος ἠρώτησε τὸν μέγαν Βεζύραν Ἰβραὴμ πασσᾶν.

— Ποία τελετὴ ὑπῆρξε λαμπροτέρα, ὁ γάμος σου μετὰ τῆς ἀδελφῆς μου, ἢ ἡ περιτομὴ τῶν υἱῶν μου;

— Μεγαλειότατε καὶ κύρια, ἀπήντησεν ὁ Ἰβραὴμ πασᾶς, γάμος ὡς ὁ ἰδικός μου οὔτε ἐγένετο, οὔτε θὰ γένη ἐν ὅσῳ ὑπάρχει ὁ κόσμος.

— Πῶς τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Σουλτάνος μετ' ἀπορίας.

— Διότι ἡ Μεγαλειότης σου δὲν ἔχει νὰ δείξῃ ξένον τινὰ παρόντα ἐν τῇ τ. λετῇ ὡς ἐγώ, ἐνῶ ἐν τῇ τῶν γάμων μου παρίστατο ὁ μέγας μονάρχης τοῦ αἰῶνος, ὁ Σολομὼν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἡ δικαία αὕτη φιλοφρόνησις εὐηρέστησε τὰ μέγιστα τῷ Σουλτάνῳ καὶ ἠύξησε τὴν πρὸς τὸν Ἰβραὴμ πασᾶν εὐνοϊάν του.

Τρεῖς μῆνας μετὰ τὰς ἐορτὰς τῆς περιτομῆς ἐπορεύθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρέσβεις τοῦ Φερδινάνδου τῆς Αὐστρίας ἵνα προτείνωσιν εἰρήνην καὶ αἰτήσωσι τὰς ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν κατακτηθείσας χώρας. Ἀποῦ δὲ ἔλαβον διαφόρους συνεντεύξεις μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ ἤκουσαν ῥητῶς παρ' αὐτοῦ ὅτι ἦν ὅλως ἀδύνατος ἡ ἐκπλήρωσις τῆς αἰτήσεως των, παρουσιάσθησαν μετὰ πομπῆς τῷ Σουλτάνῳ πρὸς ὃν προσεφώνησαν γερμανιστί, διερμηνευθέντων τῶν λόγων των πρῶτον λατινιστί καὶ εἰτα ὀθωμανιστί, διότι ὁ διερμηνεὺς τῆς Πύλης ἠγνόει τὴν γερμανικὴν· ὁ Σουλτάνος εἶπεν ὀλίγα τινὰ καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀνεχώρησαν λαβύντες γραπτὴν ἀπάντησιν ἀρνητικὴν.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα ἐγίνοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει, οἱ στρατοὶ τοῦ Φερδινάνδου ἀπεπειράθησαν δις νὰ καταλάβωσι τὴν Βουδαν, ἀλλ' ἀπέτυχον· τὸ δὲ κίνημά των τοῦτο ἐξήγαγε τὸς διοικητὰς τῆς Σεμένδρας καὶ Ἐρζεγοβίνης, οἵτινες ἐπέδραμον πολλὰς χώρας οὐ μόνον τοῦ Φερδινάνδου ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Ζαπολλίου.

Ἦδη διανοεῖτο ὁ Σουλτάνος νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Καρόλου τοῦ Ε', διότι αὐτὸς τε καὶ ὁ Ἰβραὴμ πασᾶς ἐφρόνουν ὅτι ὡς ἐν οὐρανῷ εἰς ὑπάρχει Θεὸς οὕτω καὶ ἐπὶ γῆς εἰς ἔπρεπε νὰ βασιλεύῃ αὐτοκράτωρ· τὸν βασιλεῖα Φερδινάνδον δὲν ἐθεώρουν ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς ἑρ-

χοντα τῇ Βιέννης καὶ τοποτηρητὴν τοῦ Καρόλου· τοὺς δὲ λοιποὺς βασιλεῖς ὡς ἀπλοὺς ὑποτελεῖς ἡγεμόνας.

Τῇ 25 ἀπριλίου λοιπὸν τοῦ 1532 ὁ Σουλτάνος ἄγων 200,000 στρατοῦ καὶ τριακόσια τηλεβόλα ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Γερμανίας· καθ' ὃδὸν παρουσιάσθησαν αὐτῷ πρέσβεις τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Αὐστρίας· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἐγένοντο δεκτοὶ μετ' εὐμενείας καὶ μεγάλων τιμῶν, οἱ δὲ ἄλλοι δὲν ἔλαβον εὐάρεστον ἀπάντησιν ζητήσαντες παράτασιν τῆς ἀναχωρήσεως· ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς διαβάς τοὺς ποταμοὺς Σαῦον καὶ Δραῦον καθυπέταξε πορευόμενος δέκα τέσσαρα φρουρία καὶ ἔφθασε τῇ 10 αὐγούστου πρὸ τοῦ Τούνης, ἰσχυροτάτου φρουρίου· ὁ διοικητὴς αὐτοῦ, Νικόλαος Ζουρισχίτζ, ἀντίστη καρτερικῶς ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας, ἀλλ' ἐπὶ τέλους παρεδόθη ὑπὸ ὅρους καὶ ἔλαβε συνέντευξιν μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐν ᾗ προσηνέχθη λίαν ἀξιοπρεπῶς.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν ταύτην οἱ ἐν Βιέννῃ παρσκευάσθησαν εἰς ἄμυναν νομιζόντες ὅτι ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἤθελε πολιορκήσῃ τὴν πόλιν ταύτην καὶ αὐτοῖς. Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος σκοπεύων νὰ συγκροτήσῃ μάχην μετὰ τοῦ Καρόλου μόνον καὶ ταῦτοχρόνως στερούμενος βαρέος πυροβολικοῦ καὶ ζωοτροφῶν διέταξε τὴν ἐπάνοδον τοῦ στρατοῦ ὅστις ἐπανακάμπτων ἐπείδραμε διαφόρους χώρας καὶ διαιρεθεὶς εἰς διάφορα σώματα ἄλλοτε μὲν ἐνίκα, ἄλλοτε δὲ ἐνικᾶτο. Εἰς τοὺς ἐπανειλημμένως ἐλθόντας πρέσβεις τοῦ Φερδινάνδου ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς ἀπήντα ἀρνητικῶς περὶ εἰρήνης σκώπτων καὶ ἐμπαίζων τὴν ἀφάνειαν τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου μὴ τολμήσαντος νὰ παραταχθῇ εἰς μάχην.

Ἀφοῦ δὲ ὁ στρατὸς, ἐπανακάμπτων, ἐπείδραμε τὴν χώραν, συνηνώθη πλεσίον τοῦ Βελιγραδίου· τότε οἱ διάφοροι στρατηγοὶ ἔλαβον τιμητικὰς ἐστῆτας, ἐπιστολαὶ δὲ ἐπέμφθησαν ἀγγέλλουσαι τὰς νίκας τῆς ἐκστρεΐας εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν ὀθωμανικῶν ἐπαρχιῶν καὶ εἰς τὸν δούκα τῆς Βενετίας. Ἐν Βελιγραδίῳ προσελθὼν τῷ Σουλτάνῳ

πρεσβευτῆς τῆς Πολωνίας ἀνενέωσε συνθήκην εἰρήνης.

Τῇ 18 Νοεμβρίου μετὰ ἐπτάμηνον ἀπουσίαν ὁ Σουλτάνος ἐπανεκάμφεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἐφωταγωγήθη σύμπασα ἡ πόλις, καὶ τὰ προάστεια τοῦ Ἐγιοῦπ, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τῆς Χρυσοπόλεως καὶ δημοτελεῖς ἐγίνοντο ἑορταὶ ἐπὶ τῇ νικηφόρῳ ἐκστρατείᾳ.

Καθ' ὃν χρόνον ἐγίνοντο ταῦτα, ὁ στόλος Καρόλου τοῦ Ε', ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ κυριάρχου Ἀνδρέου Δωρία, προσέβαλε τὰς ἀκτὰς τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐπολιόρησε τὴν Κυρώνην· τὸ φρούριον τοῦτο ἐκλῶ μετ' ὀλίγον, ὁ δὲ Δωρίας καταλιπὼν φρουρὰν ἐκ δισχιλίων Ἰσπανῶν διηυθύνθη πρὸς τὰς Πάτρας, ἐκυρίευσεν καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν καὶ καταπλεύσας εἰς Ναύπακτον ἐξεπόρθησε καὶ αὐτὴν καὶ τὰ πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ στενοῦ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ τοῦ Β' ἀνεγερθέντα φρούρια· χειμῶνος δὲ προσεγγίσαντος ὁ Δωρίας ἐπανεκάμφεν εἰς Ἰταλίαν.

Ὁ Σουλτάνος διανοούμενος ἤδη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Περσίας καὶ ἐπιθυμῶν τὴν ἡσυχίαν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν συγκατένευσεν εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν πρέσβειων τοῦ Φερδινάνδου ἄρκεσθαι μόνον νὰ παραχωρήσῃ ἀνακωχὴν προσωρινῶς, ἕως οὗ ὁ Φερδινάνδος πέμψῃ τὰς κλεῖς τοῦ Στριγονίου καὶ μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν κλειδῶν τούτων θὰ ἔστεργε νὰ συνάψῃ πενταετὴ εἰρήνην καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς βασιλεῖς τὸν τε Φερδινάνδον καὶ Κάρολον τὸν Ε'. Καὶ ἡ μὲν ἀνακωχὴ συνωμολογήθη ἀμέσως, ἀνεμένετο δὲ ἡ ἀπάντησις τοῦ Φερδινάνδου διὰ τὴν παράδοσιν τῶν κλειδῶν τοῦ Στριγονίου.

Τότε ἀνηγορεύθη διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Σαρουχὰν ἐπισήμως καὶ ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶς, εὐειδέστατος δεκαπενταετῆς νεανίας, καὶ ἡσπάσατο τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς του· ὁ μὲν μέγας Βεζύρης Ἰβραήμ πασσᾶς ἐκράτει τὴν τιμητικὴν ἐσθῆτα, ὁ δὲ Ἀγῖος πασσᾶς, δεῦτερος Βεζύρης, τὸν ἀναβολέα τοῦ ἵππου.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1533 μετέβη εἰς Κωνσταντινούπο-

λιν ἐκ Βουδης ὁ παντοδύναμος ἐν Οὐγγαρίᾳ Ἀλσίσιος Γρίττης, ὅστις κατὰ διαταγὴν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασσᾶ εἶχε συνάψει διαπραγματεύσεις περὶ τῆς διακανονίσεως τοῦ οὐγγρικοῦ στέμματος· κατὰ μάλλον ἔρπασαν ὡσαύτως καὶ οἱ πρεσβευταὶ τοῦ Φερδινάνδου Ἰερώνυμος καὶ Βεσικτιανὸς πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ὁ Κορνήλιος Σχέπερ κομίζοντες τὰς κλείδας τοῦ Στριγονίου καὶ ἐπιστολὴν τοῦ Φερδινάνδου· ταῦτα συνώδευε καὶ ἐτέρᾳ ἐπιστολῇ Καρόλου τοῦ Ε' ἀξιοπρεπῶς γεγραμμένη, δι' ἧς ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἐμεσίτευεν αἰτούμενος ὑπὲρ τοῦ Φερδινάνδου τὴν ἀπόδοσιν τῶν οὐγγρικῶν χωρῶν καὶ ὑποσχόμενος ὅτι καὶ αὐτὸς θὰ ἀπέδιδε τὴν Κορώνην.

Οἱ πρέσβεις, παρόντος καὶ τοῦ Γρίττη, ἔλαβον τρεῖς συνεντεύξεις μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασσᾶ· οὗτος μακρηγορῶν πάντοτε κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἀφοῦ περιέγραψε τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ κυρίου του, καὶ ἐδήλωσε ῥητῶς ὅτι ἔνευ τῆς ἰδικῆς του θαλήσεως καὶ ἐπιδοκιμασίας ὁ Σουλτάνος οὐδὲν ἔπραττε, τὴν μὲν ἐπιστολὴν τοῦ Καρόλου ἐχαρκτήρισεν ὡς ἀλαζονικὴν καὶ ἀπρεπῆ, ἐκκαιοποίησε δὲ τοῖς πρεσβευταῖς ὅτι μετὰ τοῦ Φερδινάνδου θὰ συνωμολογεῖτο μακρὰ καὶ διαρκὴς εἰρήνην ἂν ᾔθελε καὶ ἐφ' ὅσον ἐπεθύμει· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φερδινάνδος ἐν τῇ ἐπιστολῇ του τὸν μὲν Σουλτάνον ἀπεκάλει πατέρα τὸν δὲ μέγαν Βεζύρην ἀδελφόν, οἱ δύο τίτλοι οὗτοι ἐγένοντο δεκτοὶ ὡς ἐδήλωσεν ὁ μέγας Βεζύρης ἐκ συγκαταβάσεως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς τοιοῦτος ὁ Φερδινάνδος· ἐδόθη ὡσαύτως ὑπόσχεσις τοῖς πρεσβευταῖς ὅτι θὰ ἀπεδίδετο καὶ ἡ προῖξ τῆς βασιλείσης Μαρίας ἡντινα εἶχον κατὰσχει ἐν Βουδῇ.

Οἱ πρεσβευταὶ κατόπιν τούτων παρέστησαν καὶ ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἐπικυρώσας τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐτίμησεν αὐτοὺς δούς εἰς ἀσπασμόν τὴν δεξιάν καὶ τὸ κράσπεδον· οὕτω λοιπὸν συνωμολογήθη μετὰ τοῦ Φερδινάνδου ἡ πρώτη συνθήκη εἰρήνης· ἐγγράφη δὲ ἐπιστολῇ

καὶ τῷ Κερῳ Β' προσκλήσας αὐτὸν νὰ πέμψῃ εἰδικὸν πρεσβευτὴν ἐὰν ἐπεθύμει συνομολόγησιν εἰρήνης μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

Κατ' ὁκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπερσίσθη καὶ ἡ κατὰ τῆς Περσίας ἐκστρατεία· καὶ πρῶτον μὲν ἐξεστράτευσεν ὁ μέγας Βεζύρης, διορισθεὶς καὶ πάλιν ἀρχιστράτηγος (Σερασκέρης) καὶ ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ὡς τοποτηρητὴν καὶ τὸν τεφτερδάρην Ἰσκενδὲρ Ὑσελεμπῆ, ὅστις πλουσιώτατος ὢν ἐξηλοτύπει πρὸς τὸν μέγαν Βεζύρην· ὁ δὲ Σουλτάνος ἐπεφυλάσσετο νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ ἐπιδόντος ἔτους.

Ὁ μέγας Βεζύρης διαχειμάσας ἐν Χαλεπίῳ καὶ καθυπατάχας πλείστα φρούρια γειτνιάζοντα μετὰ τῆς λίμνης τοῦ Βῆν, ἐν οἷς καὶ τὸ ὁμώνυμον φρούριον τοῦ Βῆν, τὸ ὅποιον ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπόρρητον, διηυθύνθη πρὸς τὴν Ταυρίδα πρωτεύουσαν τοῦ Σῆγου τῆς Περσίας καὶ κατέλαβεν αὐτὴν τῇ 13 ἰουλίου 1534 φεισθεὶς τῆς ζωῆς καὶ περιουσίας τῶν κατοίκων.

Ταυτοχρόνως ὁ Σουλτάνος ἀναχωρήσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διεπεραιώθη εἰς Ἀσίαν καὶ ταχέως ὁδοιπορῶν ἤφθασεν εἰς Ἰκόνιον, ὅπου προσεκύνησε τοὺς τάφους τῶν ἀρχαίων ἡγεμόνων Σουλτάνων· ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἔλαβε τὰς κλεῖς τοῦ Βῆν, πεμφθεῖσας αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἰβραὶμ πασᾶ καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν πέμψας τῷ μεγάλῳ του Βεζύρῳ βαρύτιμα δῶρα· τῇ 17 Σεπτεμβρίου εἰσῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς Ταυρίδα ἔνθα ὁ μέγας Βεζύρης τὸν προϋπῆντησε μεγαλοπρεπῶς· τῇ ἐπαύριον διενεμήθησαν τιμητικαὶ ἐσθῆτες εἰς τοὺς μεγιστᾶνας καὶ χρηματικὰ δῶρα εἰς τὸν στρατὸν.

Ἐκ Ταυρίδος ὁ στρατὸς ἐχώρησεν εἰς Βαγδάττην, ἀλλ' ὁ πέστη πλείστας ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ δυσχερείας διὰ τὸ δύσβατον τῆς ὁδοῦ· αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀπεδόθησαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου τῷ τεφτερδάρῃ Ἰσκενδὲρ Ὑσελεμπῆ, ὅστις ὡς ἐπιμελητὴς τοῦ στρατοπέδου ὤφειλε νὰ μεριμνᾷ· ἐνεκα δὲ ταύτου ἐπαύθη τῆς θέσεώς του καὶ ἡ περιουσία του ἐδημιώθη.

Ὁ μέγας Βεζύρης προπορευόμενος κατέλαβε τὴν Βαγδάτην, ἐκκενωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πέρσου διοικητοῦ αὐτῆς, καὶ ἔκλεισε τὰς πύλας, ἵνα πρῶτος μετὰ τὴν ἀλώσιν εἰσέλθῃ ὁ Σουλτάνος, ὅστις ἀφίκετο μετὰ μίαν ἡμέραν καὶ ἀπένειμεν αὐτῷ καὶ ἑτερα δῶρα· ἅπαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ καὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ ἔλαβον ἀμοιβὰς χρηματικὰς καὶ προεμβασμοὺς διαφόρους.

Τέσσαραε μῆνας διῆλθον οἱ Ὀθωμανοὶ ἐν Βαγδάτῃ διαχειμάζοντες· κατὰ τὸ δικάστημα τοῦτο ὁ Σουλτάνος καὶ ὁ μέγας Βεζύρης διηυθέτησαν τὴν διοίκησιν τῶν νέων κτήσεων καὶ ἐπεσκέψαντο λεπτομερῶς τοὺς ἀρχαίους τάφους καὶ τὰ διαφωρα κτίρια.

Τότε ἀπέθανε παραδόξως καὶ ἴσως ἐκ λύπης ὁ τεφτερ-δάρης Ἰσκενδὲρ Τσελεμπῆς καὶ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ Χουσεῖν Τσελεμπῆς· ἐκτὸς τῶν πολλῶν θησαυρῶν καὶ κτημάτων τοῦ Ἰσκενδὲρ Τσελεμπῆ ὑπῆρχον καὶ 7000 θεράποντες, οἵτινες συνηνώθησαν μετὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν θεραπόντων· αἷτιον δὲ τῆς διατηρήσεως τοσοῦτων ὑπηρετῶν εἶναι ὅτι ὁ Ἰσκενδὲρ Τσελεμπῆς τοιοῦτοτρόπως προπαρεσκεύαζεν ἄνδρας δυναμένους διὰ τῆς ἀνατροφῆς των νὰ καταλάβωσιν ἀξιώματα τοῦ κράτους· οὕτως ἐξ αὐτῶν ἐπτά ἀνεδείχθησαν μετὰ ταῦτα μεγάλαι καὶ δεύτεροι Βεζύραι, ἐξ ὧν καὶ ὁ Μωάμεθ Σοκόλης, τελευταῖος μέγας Βεζύρης τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν ὡς θέλομεν ἰδεῖ.

Καταλιπὼν ἐν Βαγδάτῃ ἱππικὴν φρουρὰν ὁ Σουλτάνος διηυθύνθη καὶ πάλιν εἰς Ταυρίδα, καθ' ἣδὸν δὲ ἐδέεχτο τρίτην ἡδὴ φορὰν πρεσβευτὴν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου συγχαίροντα ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Βαγδάτης, καὶ πρεσβευτὴν ὡσαύτως τοῦ Σάχου τῆς Περσίας προτείνοντα εἰρήνην ἀλλὰ μὴ εἰσακουσθέντα· ἀρνούμενος εἰς Ταυρίδα διένειμε καὶ πάλιν πλοῦσια δῶρα τῷ στρατῷ, καὶ κατέλυσε αὐτὸς μόνος μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Σάχου, ἐτέλεσε δημοτελέστατά τὴν προσευχὴν τῆς Πχρασκευῆς ἐν τῷ τεμένει τοῦ ἀρχαίου Σουλτάνου

Χασσάν· τότε δὲ πρώτην φοράν ἐτροποποίησε τὰς συνεδριάσεις τοῦ συμβουλίου (διδανίου) οὕτως ὥστε μόνον οἱ Βεζύραι συνεδρίαζον καὶ ὁ Βεηλέρβης τῆς Ρούμελης· ὁ τῆς Ἀνατολῆς εἰσῆρχετο τότε μόνον ὅταν εἶχε τι πρὸς ἀνακοίνωσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἴσταντο καὶ ἀνέμενον ἐκτὸς τῆς αἰθούσης· μετὰ ταῦτα πέμψας ἐπιστολάς ἀγγελτηρίους περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Ταυρίδος καὶ διευθετήσας τὴν διοίκησιν καὶ τῶν περὶ αὐτὴν χωρῶν ἀνέλαβε τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁδὸν μετὰ ἐξέμνηνον πορείαν εἰσῆλθεν ἐν θριάμβῳ καὶ ἀνευφημίαις τῇ 8 ἰανουαρίου 1536.

Διαρκούσης τῆς κατὰ τῆς Περσίας ἐκστρατείας, οἱ στήλαιοι τοῦ Σουλτάνου ἐμάχοντο μετὰ τῶν τοῦ Καρόλου τοῦ Ε' καὶ τοῦ μὲν ὀθωμανικοῦ κυρίαρχος ἦν ὁ διάσημος Χαϊρεδδὶν Βαρθαρόσσης, τοῦ δὲ γερμανικοῦ, ὁ Ἀνδρέας Δωρίας, ἀμφοτέρω ἀνδρεῖσι καὶ πεπειραμένοι ναυτικοί.

Ὁ Χαϊρεδδὶν ἦτο υἱὸς τοῦ Σπαῆ Γιακούπ ὅστις μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Μυτιλήνης ὑπὸ τοῦ πορθητοῦ ἐγκατέστη ἐν τῇ νήσῳ μετὰ τῶν τεσσάρων υἱῶν του Ἰσάκ, Οὐρούτζ, Χαϊρεδδὶν καὶ Ἐλιζ, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος μετερχόμενος τὸν ἔμπορον διέτριβεν ἐν Μυτιλήνῃ, οἱ δὲ τρεῖς ἄλλοι ἐπέδιδαντο εἰς πειρατικὰς ἐκδρομάς, εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἀλγερίας, ἐν δὲ ταῖς ἐκδρομαῖς ταύταις ποσάυτας ἤραντο ἐπιτυχίας κατὰ τῶν Ἰσπανῶν, ὥστε ὁ ἡγεμὼν τῆς Τύνιδος προσέλαβεν αὐτοὺς συμμάχους· ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐκυρίευσαν πόλεις τινὰς παραλίους τῆς Βαρθαρικῆς χώρας, τὴν Τέξαν, τὸ Τελμεσάν καὶ τὸ Μισουτζί· κατὰ τὰς ἐκστρατείας ταύτας ἀπέθανον οἱ τρεῖς ἀδελφοί, ἔμεινε δὲ μόνον ὁ Χαϊρεδδὶν ὅστις γενόμενος κύριος τοῦ Ἀλγερίου καὶ κρίνων ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμον νὰ προσκτήσῃται τὴν ὑποστήριξιν κραταιοῦ προστάτου, ἐπεφόρτισε τὸν Χατζῆ Χουσεῖν νὰ προσφέρῃ τὴν ὑποταγὴν καὶ ὑποτέλειον τοῦ τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ διατρίβοντι τότε ἐν Αἰγύπτῳ, ὅστις ἀσμένως παραδεχόμενος τὴν πρότασιν ἀνεγνώρισε τὸν Χαϊρεδδὶν ὡς ἀνεξάρτητον διοικητὴν τοῦ Ἀλγερίου, τὸν

ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του καὶ τῷ ἀπέστειλε τὰ τεκμήρια τῆς ἀναγνωρίσεως ταύτης, ἵππον, ζῆφος καὶ τύμπανον.

Μετὰ ταῦτα ὁ Χαϊρεδδὶν ἐξηκολούθησε τὰς ναυτικὰς ἐπιδρομὰς του καὶ ἐνέσπειρε τὸν τρόμον εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰσπανίας, Ἰταλίας καὶ Γαλλίας, μεταβιβάζων διὰ τῶν πλοίων του χιλιάδας Μαύρων καταπιεζομένων ἐν Ἰσπανίᾳ.

Σπουδαῖον ἀντίπαλον εὔρε τὸν Ἀνδρέαν Δωρίαν καὶ πολλὰκις ἐναυμάχησεν ἐπιτυχῶς μετ' αὐτοῦ· ἀφοῦ δὲ ὁ Δωρίας κατέλαβε τὴν Κορώνην, ὁ Σουλτάνος προσεκέλευεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν Χαϊρεδδὶν ὅστις παρλαβὼν μεθ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφόν του ἡγεμόνα τῆς Τύνιδος ἀπέπλευσε· καθ' ὁδὸν συναντήσας πρὸ τῆς Μισσήνης δέκα ἄκτῳ ἐχθρικὰ πλοῖα αὐτὰ μὲν ἔκλυσε τὰ δὲ πλήρωμα ἤχμαλώτισεν· ὁ Δωρίας πλέων ἐκ Πρεβέζης εἰς Βρεντήσιον προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ Χαϊρεδδὶν συλλαβόντος δύω ἐκ τῶν πλοίων του· οὕτω δὲ ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ παρουσιασθεὶς τῷ Σουλτάνῳ ἡσπάζθη τὴν χειρὰ του καὶ ἐτίμηθη περὶ τὸν ὅτι· ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραὴμ πασσᾶς διέτριβε τότε ἐν Χαλεπίῳ καὶ ἔκρινεν ἀναγκαῖον αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ ἀναγορεύσῃ τὸν Χαϊρεδδὶν Βεηλέρβην τοῦ Ἀλγερίου καὶ τῷ δώσει τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς, ὁ Χαϊρεδδὶν δεικνύων ὅτι καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ ἦν δραστήριος καὶ ἀκμάτους ὡς καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπῆλθεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Χαλέπιον ἔριππος, δις μόνον σταματήσας καθ' ὁδὸν ἐν Ἰκονίᾳ καὶ Προύσῃ, ἵνα προσκυνήσῃ τοὺς τάφους δύω ἁγίων Σεχῶν· παρουσιασθεὶς δὲ ἐνώπιον τοῦ Ἰβραὴμ πασσᾶ, ἡσπάζσατο τὴν χειρὰ του, ἀνηγορεύθη Βεηλέρβης τοῦ Ἀλγερίου, ἔλαβε τὰς ἀπαιτούμενας ὁδηγίας καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν δαπανήσας ἐν συνόλῳ 22 ἡμέρας· τοσοῦτον ταχέως ἐπορεύθη καὶ ἐπέστρεψε.

Διαρκούντος τοῦ χειμῶνος ὁ Σουλτάνος, ἐπιστατοῦντος τοῦ Χαϊρεδδὶν, κατήρτισεν ἀξιόμαχον στόλον ἐξ ὀγδοήκοντα τεσσαρῶν πλοίων· ἐλθόντος δὲ τοῦ ἔχρος ἐκείνου μὲν διεπερχώθη, ὡς γνωρίζομεν, εἰς Ἀσίαν κατὰ τῆς Περ-

σίας, ὁ δὲ Χαϊρεδδίν παραλαβὼν τὸν στόλον διηυθύνθη εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας καὶ ἀποβάς περιῆλθεν ἅπασαν τὴν ἰταλικὴν παραλίαν καὶ τὰς πόλεις Ρήγιον καὶ Φόνδην, ἐκεῖθεν δὲ διηυθύνθη κατὰ τῆς Τύνιδος ἧς ἐβασίλευεν ὁ Σουλτάνος Μουλεή Χασσάν.

ὑπὸ τὸ πρόσχημα δὲ ὅτι ἐμελλε νὰ ἐνθρονίσῃ τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἡγεμόνος εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν κατέλαβεν αὐτὴν σχεδὸν ἀμαχητὶ, ἐκδιώξας τὸν ἡγεμόνα· διετήρησεν ὅμως τὴν Τύνιδαν ἐπὶ μὴνός τινος μόνον, διότι Κάρολος ὁ Ε΄ ἄγων στόλον ἐκ 500 πλοίων μεγάλων καὶ μικρῶν καὶ ναύαρχον ἔχων τὸν Ἀνδρέαν Δωρίαν διηυθύνθη κατὰ τῆς Τύνιδος καὶ πολιορκήσας αὐτὴν ἐπὶ ἓνα μῆνα τὴν ἐκυρίευσεν καίτοι κρατερῶς ἀντέστη ὁ Χαϊρεδδίν· καὶ οὗτος μὲν ἀπεχώρησεν, ἐνεθρονίσθη δὲ ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Καρόλου ὁ Μουλεή Χασσάν ὑπογράφας ταπεινωτικωτάτην συνθήκην.

Διαμείνοντος εἰσέτι τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν ἐν Βαγδάτῃ, ὁ διοικητὴς τῆς Σεμένδρας διαταχθεὶς διηυθύνθη εἰς Πελοπόννησον, ἵνα ἀνακτήσῃ τὴν Κορώνην ὑπερ καὶ κατάρθωσεν ἀποκλείσας τὸ φρούριον καὶ ἀναγκάσας τὴν φρουρὰν εἰς παράδοσιν.

Μετά τὴν ἄριξιν δὲ τοῦ Σουλτάνου ἐξ Ἀσίας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ πρεσβευτὴς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λαφορέτ ἐπέτυχε τὴν συνομολόγησιν ἐμπορικῆς συνθήκης ὑπὸ τὸν τίτλον «Σύμβασις», ἣτις εἶναι τὸ πρῶτον ἔγγραφον τοιοῦτου εἶδους. Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης ἐχορηγοῦντο εἰς τοὺς ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ διαμένοντας γάλλους ὑπηκόους καὶ προστατευομένους διέξορα προνόμια καὶ ἐλευθερία ἐντελής ἐν τῇ ἐμπορίᾳ καὶ τῇ εἰσόδῳ τῶν γαλλικῶν πλοίων εἰς τοὺς λιμένας τοῦ κράτους· διὰ τῆς αὐτῆς συνθήκης ἀνεγνωρίσθη καὶ ἡ δικαιοδοσία τῶν προξένων δυναμένων νὰ δικάζωσι τοὺς ἰδίους ὑπηκόους καὶ νὰ ἀποστέλλωσιν εἰς τὴν Πύλιν διερμηνεὰ ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ ποινικῆς ὑποθέσεως ἢ πολιτικῆς ἀφορώσης εἰς διχόδικον γάλλον ἂν ἑνὸς καὶ ῥαγιν ἂν ἑτέρου.

Ἡ σύμβασις αὕτη εἶναι τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασσᾶ, ὅστις ἀπεβίωσε τῇ 5 μαρτίου 1536· διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Ἀγιάς πασσᾶς τέως δεύτερος Βεζύρης.

Ἀπὸ τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν διήρκει ἡ εἰρήνη μετὰ τῶν Βενετῶν, ἀλλὰ μ' ὅλην τὴν ἀγαθὴν διάθεσιν τοῦ νέου μεγάλου Βεζύρου εἰς τὸ νὰ διατηρήσῃ αὐτήν, ὁ Χαῖρεδδὶν ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀναγορευθεὶς ἀρχιναύαρχος (καπετὰν πασσᾶς) μυρίας προφάσεις ἀνεύρισκεν ἵνα κηρυχθῇ ὁ κατὰ τῶν Βενετῶν πόλεμος στηριζόμενος πρὸ πάντων εἰς ἀκούσιζ τινα καὶ τυχαῖα κινήματα μονομερῆ εἰς τὰ ὅποια προέβησαν βενετοὶ τινες πλοῖαρχοι κατ' ὀθωμανικῶν πλοίων· ἐπέδωκε δὲ τοιοῦτοτρόπως ὁ Χαῖρεδδὶν πολεμικὴν ναυτικὴν δόξαν.

Κατὰ μάχιον ὁ Σουλτάνος συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τῶν δύο υἱῶν του Μωάμεθ καὶ Σελὶμ καὶ ἡγούμενος τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Αὐλῶνα ἀντικρὺ τῶν βορείων ἰταλικῶν παραλίων· ὁ δὲ Χαῖρεδδὶν ὠδήγησε τὸν στόλον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος· ἀποβιβάσας δὲ 8,000 ἵππους καὶ περισσοτέρους πεζοὺς εἰς τὸν παρὰ τὸν Ὑδροῦντα (Ὁτραντον) ὄρμον τοῦ Κάστρου ἐκυρίευσεν καὶ αὐτὸ καὶ ἄλλα ἰσχυρὰ φρούρια τῆς ἰταλικῆς ἐκείνης παραλίας. Ἐκεῖθεν ἐστράφη κατὰ τῆς νήσου Κερκύρας ἣτις ἀνῆκεν εἰς τοὺς Βενετούς. Ὁ μὲν στόλος ὑπὸ τὸν Χαῖρεδδὶν πασσᾶν ἀπεβίβασεν εἰς τὴν νῆσον 25,000 ἀνδρῶν, ἐκ δὲ τῆς ἀλβανικῆς ἀκτῆς, ἐνθα ἐστρατοπέδευεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος, διεβιβάσθησαν διὰ τῶν πλοίων μετ' ὀλίγον 25,000 εἰσέτι μετὰ τριάκοντα τηλεβόλων· ἡ πολιορκία διαρκέσασα ἐπὶ τινα καιρὸν ἐλύθη ἔνεκα τῶν πολλῶν βροχῶν· οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἐπέδραμον μόνον τὰ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου χωρία· τῇ δὲ 1 νοεμβρίου 1537 ὁ Σουλτάνος ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν διατάξας τῷ Χαῖρεδδὶν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς κατὰ τῶν λοιπῶν νήσων ἐπιδρομὰς, καὶ τοὺς κατὰ

Ξηράν στρατηγούς νά πολιορκήσουν τὰ ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Πελοποννήσου τοῖς Βενετοῖς ἀνήκοντα φρούρια.

Ὁ ἀρχιναύαρχος Χαϊρεδδίν ἐκυρίευσεν καὶ ὑπέταξεν ἀλληλοδιαδόχως ἀπᾶσας σχεδὸν τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους: τὴν Σύρον, Σκῦρον, Πάτμον, Ἴον, Ἀστυπάλαιαν, Αἴγιναν, Πάρον, Ἀντίπαρον, Τήνον, Νάξον καὶ λοιπὰς.

Ὁ διοικητὴς τῆς Πελοποννήσου Κασσίμ πασσᾶς ἐπολιορκήσεν ἰσχυρῶς τὸ Ναύπλιον, ἀλλὰ τὸ φρούριον ἀντέστη καὶ ἡ πολιορκία ἐλύθη.

Τὸν Χαϊρεδδίν πασσᾶν ἐπανελθόντα μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν νήσων εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπεδέξατο φιλοφρονέστατα ὁ Σουλτάνος. Τότε κατὰ μάχιν τοῦ 1538 ἐγένετο καὶ τροποποιήσις ἐν τῇ τάξει τῶν Βεζυρῶν· μέγας Βεζύρης διετέλει ὁ Ἀγιᾶς πασσᾶς, δεύτερος ὁ Λοντερί πασσᾶς, καὶ τρίτος ὁ Μωᾶμεθ πασσᾶς.

Ἀπὸ εἰκοσιν ἡδὴ ἐτῶν ἡ Μολδαβία ἀνεγνώριζε τὴν κυριαρχίαν τῆς Πύλης καὶ ἐπλήρωνεν ἐτήσιον φόρον τετρακισχιλίων δουκάτων, τεσσαράκοντα ἵππων καὶ εἴκοσι τασάκων πώλων· ἐπειδὴ δὲ ὁ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡγεμὼν αὐτῆς Πέτρος Ῥαξὲς ἐφέρετο ἐχθρικῶς πρὸς τὸν βασιλεῆα τῆς Πολωνίας φίλον τῆς Πύλης, καὶ συνεννοεῖτο μετὰ τοῦ Φερδινάνδου τῆς Αὐστρίας, ὁ Σουλτάνος ἐξοργισθεὶς ἐξεστράτευσεν αὐτοπροσώπως τῇ 9 ἰουλίου 1538, ταύτοχρῶνως δὲ ὁ Χαϊρεδδίν πασσᾶς ἄγων στόλον 150 πλοίων κατέπλευσε καὶ αὐθις εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Ὁ Σουλτάνος προσκυνήσας τοὺς τάφους τῶν προγόνων του μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἐδέξατο τὴν ὑποταγὴν τοῦ ἄρχεος ἡγεμόνος τῆς Βασσόρας. Ἐκεῖθεν προχωρῶν καὶ διαβάς τὸν Δαύναιον ἀφίκετο εἰς Ἰάσιον, πρωτεύουσιν τοῦ ἡγεμόνος Πέτρου, ὅστις εἶχε φύγει εἰς Τρανσυλβανίαν· ἅπαντες οἱ θησαυροὶ, διαφόρων εἰδῶν, πλουσιώτατοι, περιήλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἀναγορεύσας ἡγεμόνα τὸν ἀδελφὸν τοῦ φυγάδος ἡγεμόνος Στίφανον καὶ ἐπιβαλὼν αὐτῷ βαρυτάτους φόρους καὶ ἀποσπᾶσας μέ-

γα μέρος τῆς χώρας ἀπῆλθε σταματήσας εἰς Ἰωαννουπόλιν (Γιάμπολι) χάριν κυνηγεσίου. Ἐκεῖ ἐφθασε καὶ ὁ Χαϊρεδδίν πασσᾶς νικηφόρος καὶ ἡσπάσατο τὴν χεῖρα τοῦ κυρίου του λαβὼν παρ' αὐτοῦ πλοῦσια δῶρα.

Τὰ νέα αὐτοῦ κατορθώματα κατὰ θάλασσαν εἰς τὰ ἐξῆς·

Κατὰ πρῶτον ἐξέπρόρθησε τὴν νῆσον Σκίαθον εἰτα τὴν Ἀνδρόν καὶ Σέριφον καὶ κατόπιν κατεβίβασε τὸν στρατὸν εἰς Κρήτην καὶ ἐπέδραμε τὰς ἐπαρχίας Μυλοποτάμου καὶ Σιττίας, εἰσελθὼν εἰς ὀγδοήκοντα χωρία καὶ πλείστα λαβὼν λάφυρα. Μετὰ τοῦτο κατέλαβε τὴν Κάρπαθον καὶ ἄλλας νήσους τὸ ὅλον εἰκοσι πέντε ἐξ ὧν δώδεκα μὲν ὑπετάγησαν, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐξεπορθήθησαν.

Μαθὼν μετὰ ταῦτα ὅτι οἱ χριστιανικοὶ στόλοι συνεννοήεντες παρέπλεον πρὸ τοῦ κόλπου τῆς Πρεβέζης ὑπὸ τῇ διοίκησιν τοῦ Δωρῆ διηυθύνθη πρὸς συνάντησιν αὐτῶν καὶ ναυμαχίας γενομένης τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1538 ἐνίκησεν ἐνδοξῶς ἀνατινάζας δύο βενετικὰ πλοῖα καὶ συλλαβὼν δύο ἰσπανικὰ, ἓν βενετικὸν καὶ ἓν τοῦ Πάππα· ἡ ἐπελθοῦσα νῆξ παρεκάλυψε μεγαλειτέραν καταστροφὴν τοῦ χριστιανικοῦ στόλου, ὅστις ἀπεμακρύνθη διαιρεθεὶς εἰς δύο μοίρας.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ διοικητὴς τῆς Αἰγύπτου Σουλεϊμάν πασσᾶς ἐναυπήγησε κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἐν τῷ λιμένι τοῦ Σουέζ ὀγδοήκοντα πλοῖα καὶ ἐξώρμησε τῇ 13 Ιουνίου 1538 εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν πρὸς τιμωρίαν ἀρχαίων τινῶν ἡγεμονίσκων, οἵτινες συνεννοούμενοι μετὰ τῶν Πορτογάλων ἠνώχλουν τοὺς Ἰνδοὺς ἡγεμόνας τῶν ὁποίων πρεσβευταὶ μεταβάλλοντες εἰς προσκύνῃν τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν ἐξητήσαντο τὴν βοήθειάν του. Ὁ Σουλεϊμάν πασσᾶς, καίτοι ὀγδοηκοντούτης καὶ παχύσαρκος ὥστε ὑπεβαστάζετο ὑπὸ τεσσάρων ὑπηρετῶν, εἶχεν ὅμως ἀκμαῖον καὶ δραστήριον τὸν χαρακτήρα καὶ δεξιῶς διευθύνας τὴν ἐκστρατείαν ἐκυρίευσε τὸ Ἀδεν καὶ ἄλλα φρουρία τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης· μετὰ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας μετέβη εἰς προσκύνῃν τοῦ τέφου τοῦ προφήτου ἐν Μέκκῃ καὶ

ἐκείθεν ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ὡς πορθητῆς τῆς Ἀραβίας καὶ παρακαθίσας κατ' ἐξαίρεσιν ἐν τῷ συμβουλίῳ τῶν Βεζυρῶν.

Τῷ 1539 ἐνέσκηψεν ὁ λοιμός ἐν Κωνσταντιναυπόλει καὶ τῇ 4 ἰουλίου 1539 ἐξεργάγη πυρκαϊά ἐν τῇ λιμένι πλείστας ἐπανεγκοῦσα ζημίας· τότε ἐτελεύτησε καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Ἀγιᾶς πασσᾶς, ἀνὴρ φιλοδίκαιος, καταλιπὼν ἐκ διαφόρων συζύγων ἑκατὸν εἴκοσι τέκνα· τοῦτον διεδέξατο ὁ Λοντερί πασσᾶς, εὐπαίδευτος ἄλθανός, γαμβρός τοῦ Σουλτάνου ἐπ' ἀδελφῇ. Δύω δὲ μόνον ἔτη χρηματίσας τοιοῦτος ἀπελύθη τοῦ ἀξιώματος, διεξέωχθη τὴν σύζυγόν του καὶ ἐξωρίσθη εἰς Διδυμότειχον, ὅπου συνέγραψε πολλὰ ἐν οἷς καὶ ὁθωμανικὴν ἱστορίαν.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1539 ὁ Σουλτάνος μετέβη εἰς Ἀσίαν χάριν κυνηγεσίου, ἐπειδὴ δὲ οἱ κῆτοικοι τῆς Προύσης προὔπνήτησαν αὐτῷ ἑφιπποὶ κατήργησε τὸ ἔθιμον τοῦτο διατάξας ἵνα τοῦ λοιποῦ παρίστανται ἑφιπποὶ μόνον οἱ τιμαριῶχοι. Ἐκ Προύσης διηυθύνθη εἰς Ἑλλάσποντον καὶ διέταξε τὴν ὀχύρωσιν τοῦ πορθμοῦ κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν σύστημα. Ἐκείθεν ἐπανάκρυψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 28 Σεπτεμβρίου καὶ ἐτέλεσε τὴν περικομὴν τῶν δύο υἱῶν του Βαγιαζίτ καὶ Τζιχαγγίρ· αἱ ἐπὶ τούτῳ ἐορταὶ διήρκεσαν δέκα πέντε ἡμέρας καὶ διήλθον μετὰ τῆς αὐτῆς μεγαλοπρεπειᾶς μεθ' ἧς καὶ αἱ προηγούμεναι· τότε ἐτελέσθησαν καὶ οἱ γάμοι τοῦ Ρουστέμ πασσᾶ μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Σουλτάνου. Ἐν τούτοις ὁ μετὰ τῆς Βενετίας πόλεμος ἐξηκολούθει κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1538 ὁ Κάμιλλος Ὁρσίνης, Βενετὸς φρούραρχος τῆς Ζέρας, ἐφορμήσας αἰφνης κατέλαβε τὰ ὑπὸ τῶν ὁθωμανῶν κατεχόμενα ἐν Δαλματικῇ φρούρια Ὁστροβιτζ, Ὁθροβατζ καὶ Σκαρδόναν, καὶ κατηδύρισε αὐτὰ ἐκ θεμελίων ἵνα μὴ ἀποβαίνωσι κέντρα τῶν ἐπιδρομέων· οἱ ὁθωμανοὶ ὁμῶς ὑπὲρ τὸ δέον ἀπεζημιώθησαν πολιορκήσαντες καὶ κυριεύσαντες τὰ ἰσχυρότατα φρούρια

Ναδὶν Δουβίκζα, Ἰχσένοβιζ καὶ Σαβόκ κείμενα ὡσαύτως ἐν Δαλματίας.

Οἱ συμμαχικοὶ στόλοι νικηθέντες καὶ διασκορπισθέντες ὑπὸ τοῦ Χιρέδδιν πασσᾶ κατέπλευσαν εἰς τὸν κώλπον τοῦ δαλματικοῦ Καττάρου πρὸς ἐκπολιόρχησιν τοῦ φρουρίου Καστελνιούβο κατεχομένου ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν· ὁ Χιρέδδιν πασσᾶς καταληφθεὶς ὑπὸ σφοδρᾶς τρικυμίας καὶ ἀπολέσας ἐβδωμήκοντα πλοῖα δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς παρακιώσῃ καὶ οὕτω κατάρθωσαν τὴν ἄλυσιν τοῦ φρουρίου τούτου. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἰανουάριον τοῦ 1539 οἱ ὀθωμανοὶ ἐκπολιόρχησαν τὸ Καστελνιούβο διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης καὶ μετὰ εἰκοσιν ἡμερῶν πολιορκίαν καθ' ἣν ἐξέπεμψαν δέκα χιλιάδας σφαιρῶν κατὰ τοῦ φρουρίου, ἐκυρίευσαν καὶ αὐθις αὐτὸ καὶ ἐξεδίωξαν τὴν ἰσπανικὴν φρουράν.

Τότε ἤρξαντο διαπραγματεύσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ συνομολόγησιν εἰρήνης προκληθεῖσαι ὑπὸ τῶν Βενετῶν· ἀφοῦ δὲ τρεῖς πρεσβεύται αὐτῶν πεμφθέντες ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὸν Σουλτάνον ἀπέτυχον, ὁ τέταρτος, Λουδοβίκος Βαδούρης, γερουσιαστής, ὑποστηριζόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ πρέσβειος τῆς Γαλλίας ἐπέτυχε τὴν εἰρήνην μετὰ τριμήνου διαπραγματεύσεις καὶ πλείστας δυσχερείας, ἀλλ' εἰρήνην ἐξευτελιστικὴν διὰ τοὺς Βενετούς· διότι οὗτοι παρεχώρουν τῷ Σουλτάνῳ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ ἰσχυρὰ φρούρια, Μονεμβασίαν καὶ Ναύπλιον, τὴν Οὐράναν ἐν Δαλματίας, ἀνεγνώριζον ἐπισήμως ὡς κτήματα τοῦ Σουλτάνου ὡς α φρούρια καὶ νήσους εἶχον καταλάβει οἱ ὀθωμανοὶ, διαρκούντος τοῦ πολέμου, καὶ ὑπεχρέωθησαν νὰ πληρώσωσι πολεμικὴν ἀποζημίωσιν 300,000 δουκάτων. Ἡ λίαν ἐνδοξος διὰ τὸν Σουλτάνον συνθήκη αὕτη μαρτυρεῖ τὴν ἰσχύν εἰς τὴν ὁποίαν ἀφίκετο τότε ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία.

Ἀρχεταὶ ἤδη ἐπταετὴς πόλεμος κατὰ τῆς Οὐγγαρίας καὶ Αὐστρίας τοῦ ὁποίου αἰτίαι εἰσὶν αἱ ἐξῆς :

Εἶχομεν ἰδεῖν ὅτι ὁ Ζαπόλιος ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ Βενετοῦ Λουδοβίκου Τρίττου εἶχε καταλάβει τὸ στέμμα

τῆς Οὐγγαρίας παρὰ τοῦ Σουλτάνου· ἀχαριστῶν ὅμως ἰδο-
λοφόνησε τὸν Τρίτην καὶ ἀπέδωκε τὸν φόνον τοῦτον εἰς
τὰς ἐνεργείας τοῦ βασιλέως τῆς Αὐστρίας Φερδινάνδου·
οὗτος δὲ πέμψας πρεσβευτὴν ᾗτήσατο παρὰ τοῦ Σουλτάνου
τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὅρων τῆς συνθήκης καὶ τὴν ἀπόδοσιν
τῶν προικῶν κατηκώτων τῆς βασιλίσσης Μαρίας, ἀλλ' ὁ
μέγας Βεζύρης Ἀγιάς πασσάς, ζῶν ἀκόμη, εἶχεν ἀπαντή-
σει ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Τρίτου δὲν ὑπεχρέου τὸν Σουλτάνον
εἰς τήρησιν τῆς εἰρήνης.

Ὁ Φερδινάνδος ἐπεμψε καὶ δευτέρον πρεσβευτὴν καὶ
ταυτοχρόνως συνωμολόγησε μετὰ τοῦ Ζαπολίου μυστικὴν
συνθήκην συμμαχίας· ὁ δεύτερος πρεσβευτὴς οὗτος, ἰχθρὸς
ἀμείλικτος τοῦ Ζαπολίου, ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπο-
λιν κατήγγειλε τὴν μυστικὴν ταύτην συνθήκην τῷ Σουλ-
τάνῳ, ὅστις σφόδρα ἀγανακτήσας εἶπε τῷ τότε μεγάλῳ
Βεζύρῃ Λοντερί πασσά: «Πόσον ἀτιμώτατοί εἰσιν οὗτοι οἱ
δύο βασιλεῖς, ὁ Φερδινάνδος καὶ ὁ Ζαπολις, ἅψ' ἑνὸς μὲν
ἱκετεύουσι θερμῶς αἰτούμενοι εἰρήνην καὶ προστασίαν ἅψ'
ἑτέρου δὲ μήτε τὸν Θεὸν σεβόμενοι μήτε τοὺς ἀνθρώπους
αἰσχυρόμενοι λύουσι τοὺς ὅρκους των καὶ βουλεύονται κα-
κὰ» ταῦτα εἰπὼν ἀπέπεμψε τὸν πρεσβευτὴν.

Ἐν τῇ μεταξὺ ἀποθανόντος τοῦ Ζαπολίου, ὁ Φερδινάν-
δος ἐπεμψε καὶ τρίτην πρεσβείαν προσπαθῶν νὰ ἐξασφα-
λίσῃ ἐαυτῷ τὸ στέμμα τῆς Οὐγγαρίας. Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος
πέμψας ἀγγελιαφόρον ἵνα ἐρευνήσῃ τὰ τοῦ θανάτου τοῦ
Ζαπολίου καὶ πεισθεὶς περὶ τοῦτου ἀνεγνώρισε τὸν νεογέν-
νητον υἱὸν Ἰωάννην τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας, συζύγου τοῦ
Ζαπολίου, γεννηθέντα δέκα τέσσαρας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανά-
του τοῦ πατρὸς καὶ ἀπέπεμψεν ἐκ νέου τοὺς πρεσβείας τοῦ
Φερδινάνδου· οὗτος δὲ ἀποτυχὼν ἐξιστράτευσε καὶ ἀφοῦ
εἰς μάκτεν ἐπολιορκήσε τὴν βασιλίσσαν ἐν Βουδῇ, ἐκυρίευσεν
τὴν Πέστην, Βάζιν, Βίσεγραδ καὶ Σουλδεϊσενβούργ' τῆς
βασιλίσσης αἰτησασμένης τὴν βοήθειαν τοῦ Σουλτάνου, οὗτος
διέταξε μὲν ἀμέσως τὸν Βελέρβην τῆς Ρούμελης Χοσρέφ

πασσᾶν καὶ τὸν τρίτον Βεζύρην Μωάμεθ πασσᾶν νὰ ἐκστρατεύσῃσι κατὰ τοῦ Φερδινάνδου, ἠτοιμάζετο δὲ νὰ ἐκκινήσῃ καὶ ὁ ἴδιος.

Κατὰ νοέμβριον τοῦ 1540 ὁ Φερδινάνδος ἐπεμψε καὶ τέταρτον πρεσβευτὴν, τὸν Λάζοκιν, πολωνὸν τὸ γένος, ὅστις ὅμως ἤκουσε μομφὰς καὶ ὀνειδισμούς, καὶ δικαίως, παρὰ τε τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν Βεζυρῶν διὰ τὰς εἰς Οὐγγαρίαν εἰσβολὰς τοῦ Φερδινάνδου.

Κηρυχθέντος τοῦ κατὰ τῆς Αὐστρίας πολέμου ὁ Σουλτάνος ἀνεχώρησε κατὰ ἰούνιον τοῦ 1541 μετὰ τοῦ στρατοῦ καταλιπὼν ἐν μὲν Κωνσταντινουπόλει τὸν δεῦτερον Βεζύρην καὶ γαμβρόν του Ρουστέμ πασσᾶν, ἐν δὲ Ἀσίᾳ, πρὸς ἀπύκρουσιν τῶν περσικῶν ἔστιν ὅτε εἰσβολῶν, τὸν μέγαν Βεζύρην Σουλεϊμᾶν πασσᾶν, ἀντικαταστήσαντα τὸν Λαντεσί πασσᾶν.

Ταῦτοχρόνως ὁ πόλεμος μεταξὺ Καρόλου τοῦ Ε' καὶ τοῦ Φραγκίσκου τῆς Γαλλίας ἐξηκολούθει αἰματηρὸς καὶ φρικώδης· τοῦ Φραγκίσκου αἰτησάμενου τὴν ἐπικουρίαν τοῦ Σουλτάνου, διατάχθη ὁ ἀρχιναύαρχος Χαϊρεδδίν πασσᾶς νὰ πλεύσῃ μετὰ τοῦ στόλου πρὸς βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας.

Ὁ Σουλτάνος προχωρήσας μετὰ τοῦ στρατοῦ ἔρχασε μέχρι τῆς Βουδης, ἐνῷ οἱ στρατηγοὶ του ἐκυρίευσαν καὶ αὐτὴς τὴν Πέστην· ὁ υἱὸς τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλης, νήπιον ἔτι μνηστέος, προσήχθη τῷ Σουλτάνῳ, ὅστις ἐνεκὰ τῆς μικρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας καὶ ἐλλείψει πιστοῦ τινοῦ ἐπιτρόπου κατέλαβε τὴν Βουδαν καὶ τὸ φρούριον, ἐγκαταστήσας τὴν ὀθωμανικὴν διοίκησιν καὶ χορηγήσας προνόμιά τινα τοῖς Οὐγγροῖς κατοικοῖς. Ἡ βασίλισσα ἀπεχώρησε μετὰ τοῦ τέκνου τῆς, ἀφοῦ διεβεβαίωσεν αὐτὴν ὁ Σουλτάνος ὅτι ἤθελεν ἀποδώσει τὸ στέμμα καὶ τὴν χώραν εὐθὺς ἅμα ἐνηλικιούτο ὁ υἱὸς τῆς.

Τότε ἦλθον εἰς τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον καὶ ἄλλοι πρεσβεύται τοῦ Φερδινάνδου προτείνοντες εἰρήνην· καὶ ἐ-

γένοντο μὲν εὐμενῶς δεκτοί, ἀλλ' αἱ διαπραγματεύσεις ἀπέτυχον. Ὁ δὲ Σουλτάνος ἐπανάκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ νοέμβριον τοῦ 1541.

Ταῦτοχρόνως καὶ ὁ Χαϊρεδδὴν πασσᾶς ἐνίκα τὸν Κάρολον Ε' πρὸ τοῦ Ἀλγερίου διασκορπίσας τὸν στόλον του καὶ ἀναγκάσας αὐτὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἀλγερίου καὶ νὰ διεκπεραιωθῇ εἰς Εὐρώπην. Μετὰ ταῦτα ὁ Χαϊρεδδὴν πασσᾶς ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Σουλτάνος ἀφικόμενος εἰς τὴν πρωτεύουσαν προέβη εἰς πολλὰς μεταθέσεις καὶ παύσεις τῶν ἐν Ἀσίᾳ διοικητῶν ὧν τινες κατεπέλζον τὸν λαὸν καὶ διώρισε τοὺς υἱοὺς του διοικητὰς τὸν μὲν Μωῆζεθ ἐν Σαρουχάν ἢ ἐν Μαγνησίᾳ, τὸν δὲ Σιλήμ ἐν Ἰκονίᾳ· ὁ πρωτότοκος Μουσταφᾶς ἦτο ἤδη διοικητὴς τῆς Ἀμασείας. Συνάμα δὲ ἀπεστάλησαν στρατεύματά τινα εἰς Τυρικήν πρὸς καθησύχασιν τῆς ὑπατελοῦς ταύτης χώρας, ἧς οἱ χάναι ἤριζον καὶ διεπληκτιζόντο πρὸς ἀλλήλους.

Ὁ Τρανκούλος Ἀνδρόνικος μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς πρεσβευτὴς τοῦ Φερδινάνδου αἰτούμενος τὴν ἀπόδοσιν τῆς Οὐγγαρίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὀνειδισθεὶς ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν ἀπεπέμφθη· τότε ὁ στρατὸς τοῦ Φερδινάνδου ἐξ ὀγδοήκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν συγκείμενος, Οὐγγρων, Ἰσπανῶν, Ἰταλῶν καὶ λοιπῶν, ἐπολιορκήσας τὴν Πιάστην ἀλλ' ἀπεκρούσθη.

Τῷ 1543 νέει ἐκστρατεῖαι ἀπεφασίσθησαν διὰ ξηρᾶς κατὰ τοῦ Φερδινάνδου καὶ διὰ θαλάσσης κατὰ Καρόλου τοῦ Ε' καὶ πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας.

Ἡ κατὰ τοῦ Φερδινάνδου ἐκστρατεία, ἣν διηύθυνε καὶ αὐθις ὁ Σουλτάνος, ἐγένετο μετὰ μεγάλης πομπῆς, ἡ δὲ πειθαρχία καὶ διοργάνωσις τοῦ στρατοῦ τὴν φεραν ταύτην ὑπερέβησαν τὰς ἄλλας· ὁ στρατὸς ἅμα ἀφικόμενος εἰς Οὐγγαρίαν διηρέθη εἰς διαφόρους μοίρας καὶ πολιορκήσας ἐξεπύρρησε πλείστα φρούρια ἐν οἷς τὰ μέλλον ἄξια λόγου ἦσαν τὸ Βέλπον, Σικλός, Γαράν, Στούτ, Βεϊσσέμβουργ,

Φούνφρχιν καὶ πρὸ πάντων τὸ Στριγόκον, τὸ ὅποιον ἐπολιόρκησε καὶ ἐκυρίευσεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος· διαρκούσης τῆς ἐκστρατείας ταύτης στρατηγὸς τοῦ οὐγγρικοῦ στρατοῦ ἦν ὁ παλατίνος Ζρίνη, ἀνδρείος μὲν ἀνὴρ, ἀλλὰ μὴ κατορθώσας μεγάλα ἔργα.

Ὁ Σουλτάνος ἀποστείλας τὸν στρατὸν εἰς τὰ χειμερινὰ στρατόπεδα κατὰ σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1543, καὶ γεφυρώσας τὸν Δούναβιν ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ τοὺς θριάμβους αὐτοῦ κατεπείκρανεν ἡ εἰδησις, ληφθεῖσα καθ' ὁδὸν, τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ τοῦ Μωάμεθ διοικητοῦ Σχρουχάν, ὃν ὑπερηγάπα.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Χαϊρεδδὶν πασσᾶς ἀπέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου θερμῶς ἐξαίτησχαμένου τὴν βοήθειαν τοῦ Σουλτάνου κατὰ τοῦ Καρόλου τοῦ Ε'. Τὴν ἐπικουρίαν ταύτην ἐπέτυχεν ὁ ἑκτακτος τῆς Γαλλίας πρεσβευτὴς Παυλῖνος τῇ συμπράξει καὶ τοῦ τακτικοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει γάλλου πρεσβευτοῦ Πελισσιέ καὶ ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ Σουλτάνου, καίτοι ἀντενεργούντος τοῦ μεγάλου Βεζύρου Σουλεϊμάν πασσᾶ, δι' ἧς ἐδίδετο ὑπόσχσεις ἀποστολῆς τῆς ναυτικῆς ὀθωμανικῆς δυνάμεως.

Ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χαϊρεδδὶν πασσᾶ, παραλαβόντως μεθ' ἐαυτοῦ καὶ τὸν Παυλῖνον, κατέπλευσεν εἰς Μεσσήνην καὶ ἐκυρίευσεν ἀμαχητὶ τὸ φρούριον τοῦτο καὶ ἀπὸ τοῦ περιέκαμψε τὰ παράλια τῆς Σικελίας ἐφθασεν εἰς Μασσαλίαν ὅπου ὁ Χαϊρεδδὶν ἐγένετο δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν. Ἐκεῖ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἀποτελούμενος ἐξ ἑκατὸν πεντήκοντα πλοίων συνηνώθη μετὰ τοῦ γαλλικοῦ συγκειμένου ἐκ τεσσαράκοντα καὶ ἀμφοτέροι διηυθύνθησαν κατὰ τῆς Νικαίας τὴν ὅποιαν ὑπερήσπιζεν ὡς φρούραρχος ὁ ἱππότης Παῦλος Συμεών· ἡ πόλις παρεδόθη ἀμέσως, ἀλλὰ τὸ φρούριον καίτοι πολιορκηθὲν ἀντέστη. Ὡργίσθη δὲ τότε κατὰ τῶν γάλλων ὁ Χαϊρεδδὶν πασσᾶς καὶ μάλιστα κατεπραύνηθη, διότι οὗτοι οὐδὲ τὴν ἀνάγκη

καίαν πυρίτιδα είχαν ἐν τοῖς πλοίοις των καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσι τοιαύτην παρὰ τῶν ὀθωμανῶν.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Νικαίας ὁ ὀθωμανὸς ἀρχιναύαρχος ἐπανάκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐφησυχάσας ἀπέθανε μετὰ δύο ἔτη, τῷ 1546· ὁ τάφος αὐτοῦ κεῖται κατὰ τὴν παλαιάν τοῦ Βοσπόρου ἐν Διπλοκιονίῳ πλησίον τοῦ ἐκπαιδευτηρίου, ὅπερ αὐτὸς εἶχεν ἀνεγείρει· σώζεται ἔτι σήμερον ὁ θόλος τοῦ τάφου κεκαλυμμένος ὑπὸ βρύων καὶ κισσοῦ. Διάδοχος τοῦ Χαϊρεδδίν ἦν ὁ υἱὸς του Χασσάν βέης, ἄξιος υἱὸς τοῦ πατρὸς του ὡς πρὸς τὴν ναυτικὴν ἱκανότητά.

Ἐν τούτοις οἱ ὀθωμανοὶ διοικηταὶ καὶ στρατηγοὶ ἐξηκολούθουν πολεμοῦντες ἐν Οὐγγαρίᾳ, Κροατίᾳ καὶ Σλαβωνίᾳ καὶ ἐκυρίευσαν πολλὰς πόλεις καὶ φρούρια. Τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν εἰσὶ τὸ Βίσεεγραδ, Νεογράδ καὶ ἄλλα.

Ὁ Σουλτάνος διατρίβων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐν Κωνσταντινουπόλει διώρισε διοικητὴν Μαγνησίας, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος υἱοῦ του Μωάμεθ, τὸν ὑπερτόκον Σελίμ, τὴν δὲ διοίκησιν τῆς Καραμανίας ἔδωκε τῷ υἱῷ Βαγιαζίτ· ταῦτοχρόνως μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ Ρουστέμ πασσάς, γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἀπολαύων τῆς ὑψηλῆς εὐνοίας αὐτοῦ.

Ἐτέλος δὲ τῇ 10 νοεμβρίου 1545 συνωμολογήθη ἀνακωχὴ ὀπλων διερκείας ἐνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους μεταξὺ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Αὐστρίας Φερδινάνδου καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Καρόλου τοῦ Ε'. Ἐκαστος τῶν συμβαλλομένων ἐκράτησεν ὅσας χώρας κατείχεν, ἐξαιρετικῶς δὲ ὁ Φερδινάνδος ὑπεχρεώθη νὰ πληρῶνῃ τῇ Πύλῃ ἐτήσιον φόρον.

Τῇ 19 ἰουνίου 1547 ὑπεγράφη καὶ ἡ τελειωτικὴ εἰρήνη ἐν ἣ συμπεριελήφθησαν ὁ Φερδινάνδος τῆς Αὐστρίας μετὰ φόρου πληρωτέου τῇ Πύλῃ κατ' ἔτος 30,000 δουκάτων, Κάρολος ὁ Ε', ὁ Πάππας τῆς Ρώμης, ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας καὶ ἡ Βενετικὴ Δημοκρατία.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναφαίνονται δύο μεγάλοι ἄνδρες ὀθωμανοὶ ὁ Μεχμέτ πασσᾶς Σοκολῆς ὅστις κατόπιν ἐχρημάτισε μέγας Βεζύρης ἐπὶ 15 ἔτη καὶ ὁ Ἀμποῦ Σουλτ, διατηρηθεὶς ὡς μουφτῆς ἐπὶ τριακονταετίαν ὁλόκληρον. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος, βρόνιος τὴν πατρίδα γεννηθεὶς ἐν τῇ χωρίῳ Σοκόλ (φωλεὰ ἱερᾶκων), ἐξ οὗ καὶ τὸ παρωνύμιόν του, ἀνατραφεὶς δ' ἐν τοῖς ἀνακτόροις, ἐχρημάτισε θαλαμηπόλος καὶ εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χαϊρεδδίν πασσᾶ ἀνεδείχθη ἀρχιναύαρχος. Ὁ δὲ Ἀμποῦ Σουλτ, υἱὸς τοῦ Σέχη Μωάμεθ, ἀνὴρ ἐγκρατέστατος ὄχι μόνον τῶν νόμων ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν, ἐχρημάτισεν ἐπὶ ὅκτῳ ἔτη στρατοδίκης Ρούμελης καὶ μετὰ ταῦτα διωρίσθη μουφτῆς τῆς Κωνσταντουπόλεως ἢ Σεχισλάμης.

Τῷ 1547 ἔφικετο εἰς Κωνσταντινούπολιν πρεσβεία τοῦ Σουλτάνου τῆς Ἰνδικῆς Ἀλαεδδίν, αἰτουμένη βοήθειαν κατὰ τῶν Πορτογάλων, καὶ ὁ Πέρσης ἡγεμονόπαις Ἑλλάς Μιζρά, ἀδελφὸς τοῦ Σάχου Ταμάσπ, αἰτούμενος καὶ αὐτὸς τὴν ἐπικουρίαν τοῦ Σουλτάνου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ. Πλουσιώτατα δῶρα προσηνήχθησαν τῷ Πέρσῃ ἡγεμονόπαιδι καὶ ἀπορασιθέντος τοῦ κατὰ τοῦ Σάχου πολέμου, ἐξεστράτευσεν αὐτοπροσώπως ὁ Σουλτάνος· ὁ πόλεμος διήρκεσε δύο ἔτη σχεδόν, τῷ 1548 καὶ 1549· οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ κατέλαβον τὸ Κουρδιστάν καὶ τὴν Γεωργίαν κυριεύσαντες τριάκοντα πόλεις, κατεδαφίσαντες δέκα τέσσαρας καὶ ὀχυρώσαντες εἴκοσιν ὅκτῳ ὁ ἡγεμονόπαις ὁμῶς καταδειχθεὶς ἐπίορκος πρὸς τὸν εὐεργέτην τοῦ Σουλτάνου ἀπεσπάρθη τῆς συμμαχίας καὶ προσεπάθησε μέλιστα καὶ ν' ἀντιπράξῃ κατὰ τῶν ὀθωμανῶν, ἀλλὰ συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σάχου Ταμάσπ, καθείρχθη ἰσοβίως ἐν τινὶ περσικῷ φρουρίῳ.

Ὁ Σουλυκὸς τῇ 21 δεκεμβρίου 1549 ἐπανῆλθεν ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνήγγειλε δι' εἰδικῶν πρεσβευτῶν τὰς προσφάτους ἐν Ἀσίᾳ νίκας εἰς τοὺς ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης.

Ἀρξαμένου τοῦ ἔτους 1550 ἤρξαντο ἐχθροπραξίαι ἐν Οὐγγαρίᾳ ἀπὸ μέρους τῶν ὀθωμανῶν διοικητῶν λαθόντων πλείστας ἀφορμὰς καὶ διαταχθέντων ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου νὰ προστατεύσῃ τὴν βασιλίσσαν Ἰσαβέλλαν κατὰ τῶν καταδιώξεων τοῦ Φεοδίνδου.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Σουλτάνος κατέθηκε τὰ θεμέλια τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου φερωνόμου τεμένους (Σουλεϊμανιέ), ὅπερ μέχρι σήμερον θεωρεῖται λαμπρότατον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς οὐρα.

Αἰ μετὰ τῆς Οὐγγαρίας ἐχθροπραξίαι διήρκεσαν ἐπὶ πολὺ ἤτοι μέχρι τοῦ 1553· πλείσται καρτερικώταται ἐγένοντο μάχαι, ἐκυριεύθησαν δὲ ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν τὰ ἰσχυρὰ φρούρια Σεγεδίν, Τιμισβάρ, Λίσπα, Ζόλνκα καὶ εἰκοσι πέντε ἄλλα. Μόνον τὸ Ἐρλάου ἐπὶ πέντε μῆνας πολιορκηθὲν ἀντίστη, οἱ δὲ ὀθωμανοὶ ἔλυσαν ἐπὶ τέλους τὴν πολιορκίαν.

Ἐνῷ ταῦτα ἐγένοντο ἐν Οὐγγαρίᾳ ὁ Σάχης τῆς Περσίας ἀποπειρώμενος ν' ἀνγκησθῇ τινος τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ χωρῶν ἐπέδραμε μετὰ στρατοῦ καὶ διὰ τινος ἐνέδρας κατώρρωσε ν' ἀποκρούσῃ τὸν φρούραρχον τοῦ Ἐρζερούμ Ἰσκενδέρ πασσᾶν, ἀνδρεῖον καὶ γενναῖον στρατηγόν.

Ὁ Σουλτάνος μαθὼν ταῦτα καὶ ἀποδίδων δικαίως τὴν ἀποτυχίαν εἰς τὸν πολυπληθεῆ περσικὸν στρατὸν, τὸν μὲν Ἰσκενδέρ πασσᾶν, καὶ δικαίως, ἐτίμησε πέμψας αὐτῷ αὐτόγραφον ἐπαινετικὴν ἐπιστολὴν, τιμητικὴν ἐσθλῆτα, ξίφος καὶ ρόπαλον, ἀπεφάσισε δὲ νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως καὶ αὐθις κατὰ τῆς Περσίας καίτοι ἦτο ἐξηκοντούτης σχεδὸν τὴν ἡλικίαν καὶ καταβεβλημένος ὑπὸ τῶν πολλῶν κόπων καὶ μόχθων.

Ὁ Σάχης τῆς Περσίας Ταμάσπ μαθὼν τὴν κατ' αὐτοῦ ἐκστρατείαν ἐπέμψε πρέσβεις τῷ Σουλτάνῳ αἰτούμενος τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἀπέτυχε. Κατ' αὐγουστον δὲ τοῦ 1553 ὁ Σουλτάνος διορίσας τὸν ἡγεμονόπαιδα Βαγιαζίτ τοποτήρη- τὴν ἐν ἀπουσίᾳ του διεπεραιώθη εἰς Ἀσίαν.

Τῇ 21 Σεπτεμβρίου φθάσας μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς Μπο-

λαβαδιν ὑπεδέχτο τὸν υἱὸν Σελίμ ἐλθόντα εἰς προσκύνησιν τοῦ καὶ τῷ ἐπέτρεψε νὰ συνεκστρατεύσῃ. Ὅτε δὲ τῇ 5 ὁκτωβρίου ὁ στρατὸς κατεσκήνωσε πλησίον τοῦ Ἐρέγλι (Ἀρχελιδος) ἐφάνη καὶ ὁ ἡγεμονόπαις Μουσταφᾶς μετὰ μεγίστης πομπῆς ἐρχόμενος ἵνα ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς πλησίον τῆς σκηνῆς τοῦ ὁποίου ἐστήθη καὶ ἡ ἰδική του. Τῇ ἐπιούσῃ 6 ὁκτωβρίου οἱ Βεζύραι ἡσπάζθησαν τὴν χεῖρα τοῦ ἡγεμονόπαιδος καὶ ἔλαβον πολυτελὴ δῶρα· μετὰ ταῦτα δὲ οὗτος ἀναβὰς ἵππον πολυτελῶς κεκοσμημένον ἐπορεύθη πρὸς τὸν πατέρα, ἐπευφημοῦντων τῶν γενιτσάρων· μόλις ὅμως εἰσῆρχετο εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ πατρὸς ἀπέθανε καταβαίνων τοῦ ἵππου. Μεγίστη ἦν ἡ θλίψις τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ θανάτῳ τοῦ ἡγεμονόπαιδος, ὁ νεκρὸς τοῦ ὁποίου ἐστάλη εἰς Προῦσαν πρὸς ταφὴν. Ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὁ μέγας Βεζύρης Ρουστέμ πασσᾶς ἐπαύθη τῆς ἀρχῆς καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ δευτέρου Βεζύρου Ἀχμέτ πασσᾶ. Ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μουσταφᾶ ἀπέθανε καὶ ὁ ὑπεραγαπῶν αὐτὸν ἀδελφὸς καὶ ἡγεμονόπαις Τζιχαγκήρ ὅστις φύσει εὐθυμὸς περιέπεσεν ἐνεκὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ εἰς βαθυτάτην μελαγχολίαν. Ὁ Σουλτάνος ἐλυπήθη τὰ μέγιστα ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ καὶ διέταξε νὰ ταφῇ ἐν τῷ τεμένει τοῦ προαποθανόντος υἱοῦ Μωάμεθ· τὸ τέμενος τοῦτο ὀνομάζεται ἔτι καὶ νῦν Σεχζαδελέρ Τζαμισί ἥτοι τέμενος τῶν ἡγεμονοπαίδων. Εἰς μνήμην τοῦ Τζιχαγκήρ ἀνηγέρθη καὶ ἴδιον τέμενος ἐπὶ τῶν ὕψωματων τῆς συνοικίας Τοπχανέ ἀπέναντι τοῦ ὁποίου, ἐν Χρυσόπολει, ἀνηγέρθη ὡσαύτως μετὰ τινα ἔτη καὶ τὸ τέμενος τῆς Σουλτάνας Μιρμάχ θυγατρὸς τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς Χουρρέμ καὶ συζύγου τοῦ Ρουστέμ πασσᾶ.

Ὁ Σουλτάνος διελθὼν τὸν χειμῶνα τοῦ 1553 ἐν Χαλεπίῳ ἡσχολήθη εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους καὶ κατήργησε πλείστους νεωτερισμοὺς παρὰ νόμους ἀπορῶντας εἰς τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων καὶ τῆς δεκάτης.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς ἀπριλίου 1554 ὁ στρατὸς ἐπροχώρησε, τῇ δὲ 15 μαΐου ὁ Σουλτάνος συγκαλέσας μέγιστον συμβούλιον συγκείμενον ὄχι μόνον ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν καὶ λοιπῶν μεγιστάνων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν κατωτέρων ἀξιωματικῶν, προσεφώνησε πάντας μετὰ φιλοφροσύνης καὶ ἠρώτησεν ἐὰν ἦσαν τῆς γνώμης τοῦ νὰ προσβάλλωσι τὴν Περσίαν. Πάντες ὁμοθυμαδὸν καὶ μιᾷ φωνῇ, γέροντες καὶ νέοι, δακρύοντες ἀνέκραζον ὅτι ἦσαν ἑτοιμοὶ νὰ ἀκολουθήσωσι τῷ Σουλτάνῳ μέχρι τῆς ἄκρας τῆς γῆς.

Προχωρήσας ὁ στρατὸς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Σουλτάνου, τῶν στρατηγῶν, καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀχμέτ πασσᾶ, τοῦ ἡγεμονόπαιδος Σελίμ, τοῦ Μωάμεθ Σοκόλη, καὶ ἄλλων ἔφθασεν εἰς Κάρς, μεθύριον φρούριον. Ἐκεῖθεν ὁ Σουλτάνος πέμψας προκλητικὴν καὶ ὀνειδιστικὴν ἐπιστολὴν τῷ Σάχῃ Ταμάσπ, διέβη τὴν πέραν τοῦ Κάρς χώραν ἐκπορθῶν πόλεις καὶ χωμοπόλεις· ὁ Σάχης δὲν ἐτόλμησε νὰ προχωρήσῃ εἰς συνάντησιν τῶν ὀθωμανικῶν στρατῶν καὶ χαρὰ κωθεὶς ἐπὶ τοῦ ὅρους Λορ ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σουλτάνου κομπορημονῶν ἀλλὰ συνάμα προτρέπων εἰς εἰρήνην. Οἱ ὀθωμανοὶ φοβούμενοι στέρψιν ζωοτροφῶν ἐν ἐχθρικῇ χώρᾳ καὶ βλέποντες τὴν δειλίαν τοῦ Σάχου ὥπισθοδρόμησαν. Τότε ἤρξατο ἀλληλογραφία μετὰ τοῦ Σάχου καὶ τῶν ὀθωμανῶν στρατηγῶν περὶ εἰρήνης, καὶ ἄφου οἱ ὀθωμανοὶ ἐξεπόρθησαν καὶ πολλὰς πόλεις τοῦ Κουρδιστάν, μετέβη τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1554 εἰς Ἐρζερούμ, ὅπου διέτριβεν ὁ Σουλτάνος, πρεσβευτὴς τις τοῦ Σάχου κομίζων ἀδρόφρονα ἐπιστολὴν περὶ εἰρήνης καὶ ἐπέτυχεν ἀναγκωὴν ὅπλων. Ὁ Σουλτάνος μετὰ τοῦτο διαχείμασεν ἐν Ἀμασειᾷ, τῇ δὲ 10 μαΐου 1555 μετέβη ἐκεῖ πρεσβευτὴς δεῦτερος τοῦ Σάχου κομίζων μᾶλλον ἀδρόφρονα ἐπιστολὴν περὶ εἰρήνης καὶ πολύτιμα δῶρα· ὁ Σουλτάνος ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην δι' ἐτέρας μεγαλοπρεποῦς, ἐπεχούσης τόπον συνθήκης εἰρήνης καὶ ὑποσχομένης τῷ Σάχῃ ἐλευθέραν διόδον τῶν Περσῶν προσκυνητῶν εἰς Μέλκ-

καν καὶ Μεδιᾶν καὶ παῦσιν πάσης ἐχθροπραξίας· οὕτω δὲ ἐγένετο ἡ εἰρήνη μετὰ τῶν Περσῶν.

Ταῦτοχρόνως εἶχε φθάσει εἰς Ἀράσειαν καὶ πρεσβεία τοῦ Φερδινάνδου τῆς Αὐστρίας πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης στερεωτέρας, διότι μ' ὅλας τὰς πρηγουμένας ἀνακωχὰς καὶ συνθήκας αἱ ἐχθροπραξίαι ἦσαν ἀνεξάλειπτοι ἐν Οὐγγαρίᾳ προκαλούμεναι ὅτε μὲν ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ὅτε δὲ ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν· οἱ εὐρωπαῖοι πρέσβεις ἐπέτυχεν μόνον ἐξάμνηνον ἀνακωχὴν καὶ ἀπῆλθον· ἄλλῃγον δὲ μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀρασειᾶς καὶ ὁ Σουλτᾶνος ἀπρὸς προηγουμένως ἀντήμειψε πλουσιοπαρόχως δι' ἀξιωματῶν καὶ τιμαρίων τοὺς στρατηγούς καὶ ἀξιωματικούς· μετὰ αὐτῶν ἦν καὶ ὁ Μωᾶμεθ Σοκόλης, ὅστις ἀπὸ Βεηλέρβη τῆς Ρούμελης προήχθη εἰς τρίτον Βεζύρην. Τῇ 1 αὐγούστου 1555 ὁ Σουλτᾶνος ἐφθασεν εἰς Χρυσόπολιν κατοικήσας τὰ νεόδμητα ἀνάκτορα· ἐκεῖθεν δ' ἐπεμψε τὸν Μωᾶμεθ Σοκόλην εἰς Μακεδονίαν ὅπου τυχοδιώκτης τις λαβὼν τὸ ὄνομα καὶ τὸν τίτλον τοῦ ἀποθανόντος ἡγεμόνος Μουσταφᾶ διεξεδίκει τὴν ἀρχὴν καὶ κατάρθωσε νὰ προστεκύσῃ περὶ τὰς 20,000 ὀπκῶν. Ἡ στάσις αὕτη κατεβλήθη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Βεζύρου Μωᾶμεθ Σοκόλη καὶ ὁ τυχοδιώκτης συλληφθεὶς κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Ἐν τούτοις ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου Γοργουδᾶ ἔδρεπε πανταχοῦ τῆς Μεσογείου νίκας κατὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν στόλων· ἰδίᾳ ἐθριάμβευσαν οἱ ὀθωμανοὶ πρὸ τῆς Χίου καὶ τῆς Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας. Συνενωθείς δὲ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος μετὰ τοῦ γαλλικοῦ ἐπεχείρησε τὴν κατάκτησιν τῆς νήσου Κορσικῆς κατεχομένης ὑπὸ τῶν Γενουησίων, συμμάχων ὄντων Καρόλου τοῦ Ε'. Οἱ σύμμαχοι ὀθωμανοὶ καὶ γάλλοι ἀποβάντες ἐκυρίευσαν πολλὰς πόλεις τῆς νήσου, ἀλλὰ διχονοήσαντες ἐγκατέλειψαν τὰς κατακτήσεις τῶν ταύτας καὶ ἀπεχώρησαν.

Ἀποθανόντος ὑπωσδῆποτε τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀχμέτ πασσᾶ διωρίσθη καὶ αὐτὸς ὡς τοιοῦτος ὁ Ρουστέμ πασσᾶς κατὰ σептέμβριον τοῦ 1555.

Κατ' αὐγουστον τοῦ 1556 συνεπληρώθη καὶ τὸ Σουλτανικὸν τέμενος Σουλεϊμανιέ, διαρκεσάσης τῆς οἰκοδομῆς ἐξ ὀλόκληρα ἔτη· ἑπτακῆσαι χιλιάδες δουκάτων ἔδαπανήθησαν διὰ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην· ἐκτὸς δὲ τοῦ τεμένους τούτου, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν, ἀνηγέρθησαν ἐξ ἄλλα, τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Σελίμ τοῦ Α', δύο τῶν υἱῶν τοῦ Μωάμεθ καὶ Τσιχαγκήρ, τὸ τῆς ἀγαπητῆς του συζύγου Χουρρέμ. Χασεκί, καὶ δύο τῆς θυγατρὸς τοῦ Μιρμάρ.

Ὁ Σάχης τῆς Περσίας, ὁ υἱὸς τοῦ καὶ ἡ σύζυγός του ἐπεμψαν φιλοφρονησάτας ἐπιστολὰς πρὸς τὸν Σουλτάνον, τὸν μέγαν Βεζύρην Ρουστέμ πασσᾶν καὶ τὴν Σουλτάναν Χουρρέμ ἐπὶ τῇ ἀποπερατώσει τοῦ τεμένους Σουλεϊμανιέ καὶ ἔλαβον ἐπίσης εὐγενεστάτας ἀπαντήσεις. Αἱ ἀνταλλαγῆσαι οὕτως ἐπιστολαὶ εἰσι πρότυπον τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ πομπώδους ἀσιατικοῦ ὅρους. Ὁ Σουλτάνος διώρισε τέσσαρας σφοῦς καθηγητάς ἐν ταῖς τέσσαρσιν ἀκαδημίαις αὐτίνες ὠκοδομήθησαν περὶ τοῦ τεμένους. Μικρὸν μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ἡ Σουλτάνα Χουρρέμ καὶ ἐτάφη ἐν ἰδίῳ Μουσουλῶν πλησίον τοῦ τεμένους Σουλεϊμανιέ.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1556 ἀπέθανε καὶ ἡ βασίλισσα τῆς Οὐγγαρίας Ἰσαβέλλα καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ἰσπανίας Κάρολος ὁ Ε'.

Καίτοι ἐν Ἀρμασίᾳ εἶχε συνομολογηθῆ, ὡς εἵπομεν, ἐξάμηνος ἀνακωχή, οὐχ ἦσαν αἱ ἐχθροπραξίαι ἐξηκολούθουν ἐν Οὐγγαρίᾳ· ὁ Φερδινάνδος τῆς Αὐστρίας εἰς μάκτην ἐπεμπεν ἀλληλοδιαδόχως πρέσβεις προτείνων ὀκταετῇ εἰρήνῃ καὶ αἰτούμενος ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν Τρανσυλβανίαν· πάντα ταῦτα τὰ διαβήματά του εἶχον ἀποτύχει.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ἤρξατο καὶ ἡ διαφορὰ τῶν δύο υἱῶν τοῦ Σουλτάνου, τοῦ Σελίμ καὶ Βαγιαζίτ, διαρκέσασα τέσσαρα ἔτη· ἐπὶ τέλους κατὰ σептέμβριον τοῦ 1561 ἀπέθανεν ἐν Περσίᾳ ὁ Βαγιαζίτ καὶ κατῴπιν καὶ οἱ τέσσαρες αὐτοῦ υἱοὶ ἐτάφησαν δὲ ἅπαντες ἐν Σεβαστείᾳ, ἐνθα σώζεται ἔτι ὁ τάφος αὐτῶν.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Βαγιαζίτ ἀπέθανεν ἐξ ὕδρωπος καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Ρουστέμ πασᾶς, καταλιπὼν ἀπερίγραπτα πλούτη· ἦτο χαρακτήρως σκυθρωποῦ καὶ αὐστηροῦ, εἰς ἄκρον δὲ φιλοχρήματος· μέγα μέρος τῆς περιουσίας του ἔδωκ' ἐν ὀνόματι δημοσίας καὶ εὐσεβεῖς ἀνεγείρας τεμένη, ἀκαδημίας καὶ πτωχοκομείον ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ρουστουκίῳ καὶ Ἐπιφανείῳ· καὶ ὅμως μετὰ θάνατον ἡ περιουσία του συνίστατο ἐκ 2,000,000 δουκάτων, 815 ἐπαύλειων (τσιφλίκια), 476 ὁδρομύλων, 800 Κορανίων λιθοκολλήτων καὶ πλείστων ἄλλων πλουσιῶν ἀντικειμένων.

Διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ εὐνούχος Ἀλῆ πασᾶς ἐναντίος ὅλως τὸν χαρακτήρα· διότι ἦτο πάντοτε φαιδρὸς, ἱλαρὸς, εὐπροσῆγορος καὶ ἐλευθεριώτατος.

Τῇ 1562 κατ' αὐγουστον ὑπεγράφη τέλος μετὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Φερδινάνδου τῆς Αὐστρίας ὀκταετὴς συνθήκη εἰρήνης τῆς ὁποίας τὴν τήρησιν διετάξεν αὐστηρῶς ὁ Σουλτάνος τοῖς διαφόροις διοικηταῖς. Κατὰ τὴν συνθήκην ταύτην ὁ Φερδινάνδος ὑπεχρεοῦτο εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἑτησίου φόρου, εἰς τὴν παραχώρησιν ἀπάσης τῆς Τρανσυλβανίας, καὶ εἰς τὴν συμφιλίωσιν μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς Ἰσαβέλλης καὶ συνεννόησιν μετ' αὐτοῦ διὰ τὰς ἐκτὸς τῆς Τρανσυλβανίας κειμένας χώρας.

Ταῦτοχρόνως ἐτελέσθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ γάμοι τριῶν ἐγγόνων τοῦ Σουλτάνου, δύο θυγατέρων τοῦ Σελίμ καὶ μιᾶς τοῦ ἀποθανόντος Μουσταφᾶ· ἐξ αὐτῶν ἡ μὲν τοῦ Μουσταφᾶ ὑπανδρεύθη τὸν ἀγῶν τῶν Γενιτσάρων Ἀπτούλ-Κερίμ, ἐκ δὲ τῶν τοῦ Σελίμ ἡ μὲν πρώτη, τὸν δευτερον Βεζύρην Μωᾶμεθ Σοκόλην, ἡ δὲ δευτέρα τὸν ἀρχιναύαρχον Πιαλί πασᾶν.

Ἐν τούτοις παραχαί ἐξεργάγησαν ἐν Μολδαβίᾳ· ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς ἐξεθρονίσθη συνεπείρ' ἐστάσεως τοῦ λαοῦ, καὶ διάδοχος αὐτοῦ ἀνεδείχθη Ἰωάννης ὁ Βασιλικός, τὸ γένος Κρής, θετός υἱὸς τοῦ Ἰακώβου Ἡρακλείδου, δεσπότη ἐπὶ

φιλω ὀνόματι τῆς Σάμου καὶ Πάρου καὶ προστατευόμενος Καρόλου τοῦ Ε' αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Τοῦτον κατ' ἀρχάς ὑπεστήριζεν ἡ Πύλη καὶ ἀνεγνώριζεν ὡς ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας, ἀλλ' οἱ βογιάροι μετ' ὀλίγον στασιάζαντες τὸν ἀπέπεψαν καὶ ἀνέδειξαν ἐκ νέου τὸν πρῶτον ἡγεμόνα των Ἀλέξανδρον, ἀναγνωρισθέντα καὶ ὑπὸ τῆς Πύλης.

Τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1563 ἐγένετο ἡ μεγίστη πλημμύρα ἐν Κωνσταντινουπόλει οἷα δὲν ἀναφέρεται ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἱστορίᾳ· τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Σουλτάνος χάριν κυνηγετοῦ πλησίον τοῦ Ἀγίου Στεφάνου κατελήφθη ὑπὸ σφοδρῆς λαίλαπτος διακριστάτης εἰκοσι τέσσαρας ὥρας· κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἶχον πέσει 74 κερανοί. Τὰ ὕδατα ἐξώρμησαν πανταχόθεν καὶ κατέκλυσαν τὰς παρὰ τὴν Προποντίδα κοιλιάδας, τὸ προάστειον τοῦ Ἐγιοῦπ καὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ Βοσπόρου. Ὁ Σουλτάνος μόλις ἐσώθη καταφυγὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἰσκενδέρ Τσελεπῆ ἐν Ἀγίῳ Στεφάνῳ καὶ ὑπὸ ῥωμαλείου ἀνδρὸς βοηθούμενος ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὑψηλοτέρην ὀροφὴν.

Τὰ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως ὕδραγωγεῖα εἶχον καταστραφῆ, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐπεσκεύασεν ἀμέσως ταῦτα δαπανήσας 500,000 δουκάτων, διέταξε τὴν οἰκοδομὴν καὶ τῆς γεφυράς τοῦ Τσεκμετζέ, ἥτις ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Σινάν κατασκευασθεῖσα ἐγένετο στερεωτάτῃ καὶ διατηρεῖται μέχρι σήμερον.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀρχιναυάρχου Χαϊρεδδίν Βαρβαρόσση, ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία ἔσχε καὶ ἄλλους ἱκανοὺς ναυτικούς· ἀνδράς· τοιοῦτοί εἰσιν ὁ Χασάν υἱὸς τοῦ Χαϊρεδδίν, ὁ Σαλίχ Ρεῖζ, ὁ Γοργούδ, περὶ οὗ εἶπομεν ἤδη, ὁ Σινάν πασσάς, ὁ Πιαλέ, ὁ Πιρί Ρεῖζ, ὁ Μουράτ καὶ ὁ Σιδί Ἀλῆ· ἐξ αὐτῶν ἄλλοι μὲν περιέπλεον τὴν Μεσόγειον θριαμβεύοντες κατὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν στόλων, ἄλλοι δέ, ὡς ὁ Πιρί Ρεῖζ, ἐπροχώρησαν μέχρι τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ κατακτήσαντες πολλὰς παραλίους πόλεις τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσης· ὁ Πιρί Ρεῖζ κατέστρωσε μέλι-

στα καὶ ναυτικούς χάριτας ἀξιολόγους καὶ λεπτομερεῖς καὶ ἐξεπόνητε σπουδαία συγγράμματα περὶ τῆς ναυτικῆς τέχνης.

Τὸ μᾶλλον ἀξιωματιμώμενον γεγονός κατὰ Θάλασσαν ἦν ἡ πολιορκία καὶ ἄλωσις τῆς Ἰσπανικῆς Γέρβης, νήσου ἀπέναντι τῆς Τριπόλεως, καὶ ἡ καταστροφή τοῦ Ἰσπανικοῦ στόλου καὶ στρατοῦ οἵτινες ὑπερησπίσθησαν αὐτήν· ναύαρχος ἦν ὁ Πιαλέ πασσᾶς βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Γοργουδᾶ ἡ πολιορκία διήρκεσεν ὀγδοήκοντα ἡμέρας· ὁ δὲ Πιαλέ πασσᾶς νικηφόρος καὶ ἐν θριάμβῳ ἀπέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν φέρων πολλοὺς διασώτους Ἰσπανοὺς αἰχμαλώτους καὶ ριμουλκῶν τὰ συλληφθέντα αὐτῶν πλοία. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ἀποζημιούμενος διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς Γέρβης προσέβαλε καὶ ἐκυρίευσεν ἐν τῇ ἀφρικανικῇ παραλίᾳ τὴν πόλιν Τεμέρε, ὁ Σουλτάνος ἀπερχάσισε τὴν πολιορκίαν τῆς Μελίτης καὶ πρὸς τοῦτο ἐξέπλευσεν ὁ Πιαλέ κατὰ μάχιν 1565 μετὰ στόλου ἐκ 200 πλοίων, ὧν ἐπέβησαν 25,000 στρατοῦ διαφόρου ὅπλου.

Ἡ πολιορκία διήρκεσε τρεῖς περίπου μῆνας. Ὁ ναύαρχος Γοργουδᾶ πληγείς ὑπὸ λιθίνης σφαίρας κατὰ τὴν πρώτην ἐφοδὸν ἐφονεύθη· οἱ εὐρωπαῖοι καρτερικῶς ἀνθίσταντο καὶ μετὰ πολλὰς ἐκκτέρωθεν ζημίας, οἱ ὀθωμανοὶ ναύαρχοι κυριεύσαντες μόνον τὸ φρούριον τοῦ ἁγίου Ἑλμου, ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπᾶλλον.

Ἐν τούτοις ἀποθανόντος τοῦ Φερδινάνδου τῆς Αὐστρίας, ὁ διάδοχος αὐτοῦ Μαξιμιλιανὸς δὲν ἤλελε γὰ ἀποστείλῃ τοὺς ἀφειλημένους τῇ Πύλῃ φόρους ἐν δὲν ἐλάμβανεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ τῷ φρούριον Ζαθμάχ. Μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις ἐπληρώθησαν μὲν οἱ φόροι καὶ ἐμελλε νὰ ἐπικυρωθῇ ἡ εἰρήνη δτε ἀπέθανεν ὁ φιλειρηνικὸς μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασσᾶς καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ Σοκόλη, ὅστις γενόμενος ἀπαιτητικώτερος καὶ ἀποκρούσας πάσας τὰς προτάσεις τοῦ Μαξιμιλιανοῦ ἐπέφερε τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Οὐγγαρίας κατὰ ἰανουάριον τοῦ

1566. Τῇ 1 μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξεστράτευσεν αὐτο-
προσώπως ὁ Σουλτάνος ἄγων πολυκαίθμον στρατόν· ἐπει-
δὴ δὲ ἦτο πλέον γέρων καὶ ἐπάσχε τούς πόδας ἰσχυροῦστο
ἐφ' ἀμύνης καὶ οὐχὶ ἐφιππος.

Παραγενόμενος εἰς Σερβλίον ἐτέλεσε τὰς ἐορτάς τοῦ Βασι-
λεῖος καὶ ἐδέξατο τὸν ἐνηλικιωθέντα ἤδη υἱὸν τοῦ Ζαπο-
λίου Σιγισμύνδου εἰς ὃν νήπιον πρὸ εἴκοσι πέντε ἐτῶν εἶχεν
ὑποσχέσθαι τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πατρικοῦ στέμματος. Ὁ οὐγ-
γρος ἡγεμὼν ἡσπάζετο ὡς υἱὸς τοῦ τὴν χεῖρα τοῦ Σουλτά-
νου ὄντος ὡς πατὴρ δις τὸν ἐγκυκλίετο καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
πλούσια δῶρα καὶ πλείους ὑποσχέσεις· ὁ μέγας Βεζύρης
ὁμῶς Μωάμεθ Σοκόλης δυσηρεστήθη κατὰ τοῦ Σιγισμύνδου.

Ὁ Σουλτάνος ἐπροχώρει ὁλονέν σκοπῶν τὴν πορὰν ταύ-
την νὰ πολιορκήσῃ καὶ κυριεύσῃ τὸ Ἐρλάου ὅπερ εἶχεν ἀν-
τιστῇ εἰς τὴν προτέραν πολιορκίαν· ἀλλὰ μαθὼν ὅτι ὁ πα-
λατῖνος Νικόλαος Ζρίνης ἐφορμήσας ἐνίκησεν ὀθωμανικόν τι
στρατιωτικόν σώμα, διφυθύνθη κατὰ τοῦ φρουρίου Ζιγίθ
πρωτεύουσας τοῦ Ζρίνη καὶ ἤρξατο τῆς πολιορκίας αὐτοῦ.

Δέκα τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς πολιορκίας
ἐκυριεύθησαν ἅπαντα τὰ ἐξωτερικὰ ὑχυρώματα ἀνθίστατο
δὲ καρτερικῶς ἡ ἀκρόπολις· ὁ Ζρίνης προσεκλήθη εἰς πα-
ράδοσιν μετὰ τῆς ὑποσχέσεως νὰ τῷ δοθῇ ἡ Κροατία ἄλ-
λ' ἡρνήθη.

Τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1567 αἱ γενίτσαραι ποιήσαντες ἐφο-
δὸν ἐνέπρῃσαν τὸν μέγαν προμαχῶνα ὅστις ἐξέπεμψε λάμ-
πρὸν φῶς τῆς νεκρικῆς πράγματι λαμπρόδος τοῦ Σουλτά-
νου· διότι οὗτος τὴν αὐτὴν νύκτα ἐξεμέτρησε τὸν ἐνδοξον
αὐτοῦ βίον ἐξ ἐσχάτου γήρατος καὶ δυσεντερίας. Ὁ μέγας
Βεζύρης ἀπέκρυψε τὸν θάνατον δημοσιεύσας διαταγὰς τοῦ
Σουλτάνου πρὸς τὸν στρατὸν γραφείας ὑπὸ τοῦ Ἰζαφέρ
ἀγὰ ἀρχηγῶ τῶν σωματοφυλάκων καὶ τοῦ Φεριδούν γραμ-
ματέως ἐξ ἀπορρήτων πιστῶς τηρησάντων τὸ ἀπόκρυφον
τῆς τελευτῆς.

Τῇ 8 Σεπτεμβρίου ὁ Ζρίνης προπαρνευκυσθεὶς εἰκότως

ἐποιήσατο ἀπειπιστικὴν ἐξοδον, ἀλλὰ βληθεὶς ὑπὸ δύο σφαιρῶν ἐφονεύθη. Ἀλαλᾶζοντες οἱ στρατιῶται εἰσῆλθασαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τῆς ὑποίας ἀνετινάχθη ἡ πυριτιδαποθήκη καὶ πλείστους ἐφόνευσεν.

Ἐπὶ τρεῖς ἔτι ἐβδομάδας ἐτηρήθη μυστικὸς ὁ θάνατος τοῦ Σουλτάνου ἕως οὗ ὁ εἰδοποιηθεὶς δι᾽δοχος Σελὶμ ἀρπικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν Κοτυαίου ἀνηγορεύθη Σουλτάνος. Οὕτως ἀπεβίωσεν ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν μέγας πράγματι στρατηγὸς καὶ νομοθέτης, διότι ἐκτὸς τῶν πλείστων αὐτοῦ κατακτήσεων συνέγραψε τοὺς νόμους τοῦ κράτους συμπληρώσας αὐτοὺς διὰ νέων, ἰδίᾳ τῆς ποινικῆς δικονομίας καὶ τῶν δημοσίων ἑθῶν καὶ ἐθίμων.

*Ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν εἰσῆχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ χρῆσις τοῦ καφέ καὶ συνεστήθησαν τὰ πρῶτα καφενεῖα.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α' ΤΕΥΧΟΥΣ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗ